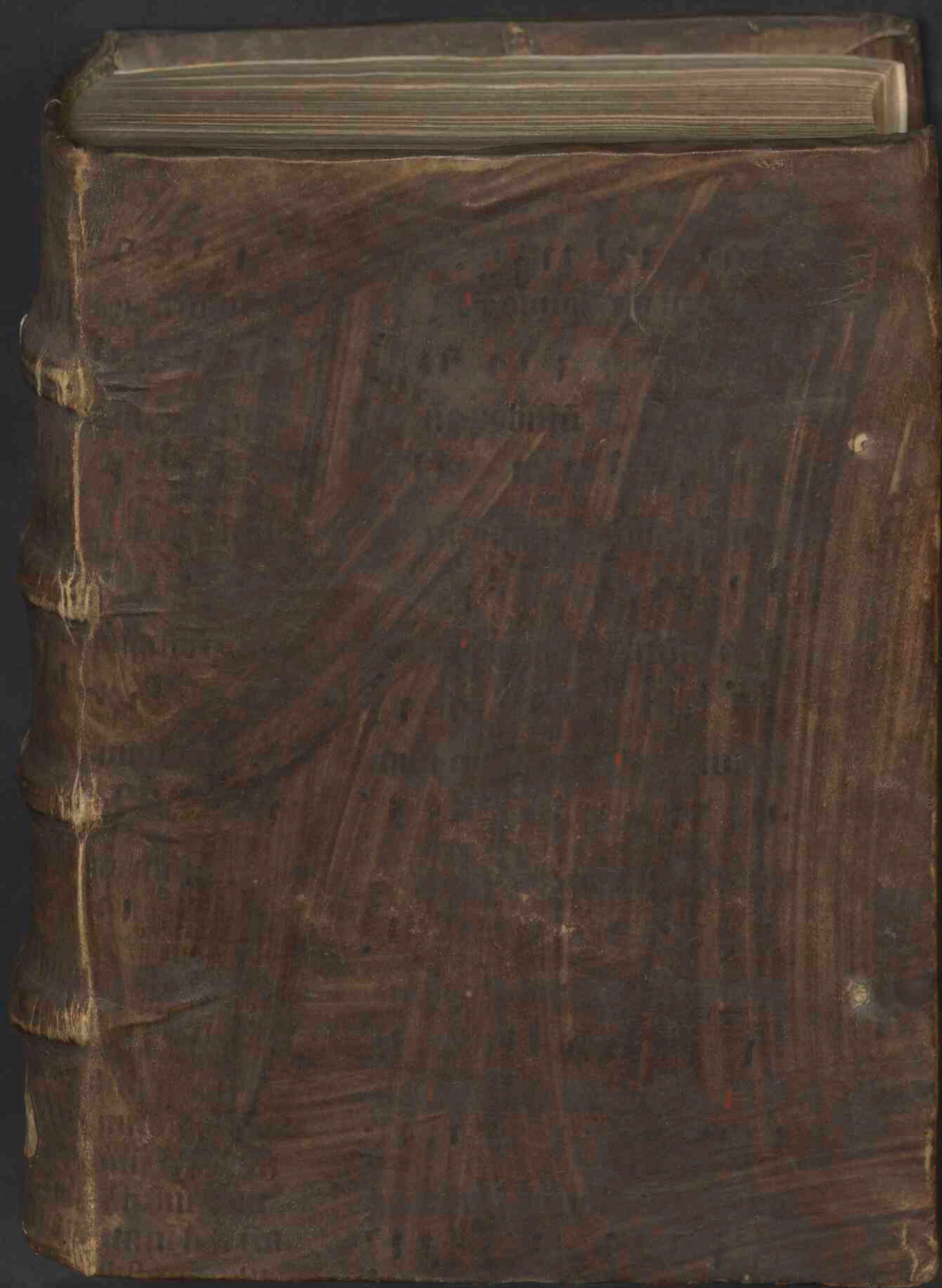

Paruum theatrum vrbium sive Vrbium praecipuarum totius orbis brevis et methodica Descriptio.

<https://hdl.handle.net/1874/452495>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

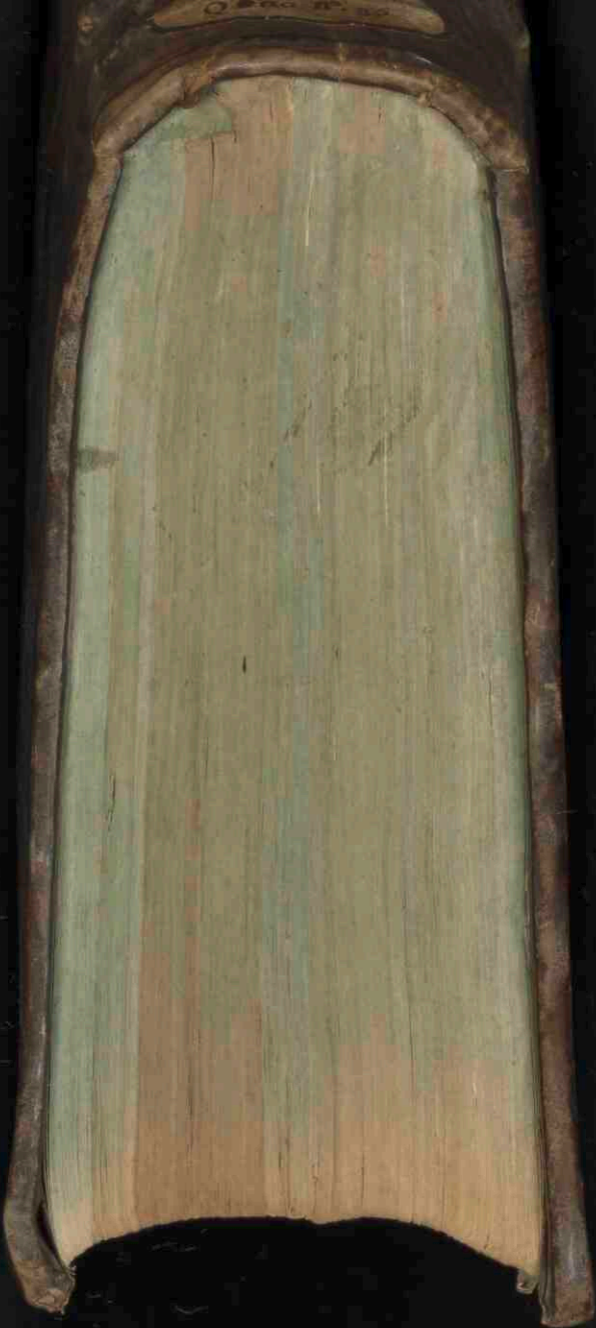
Geogr. et Itinerat.

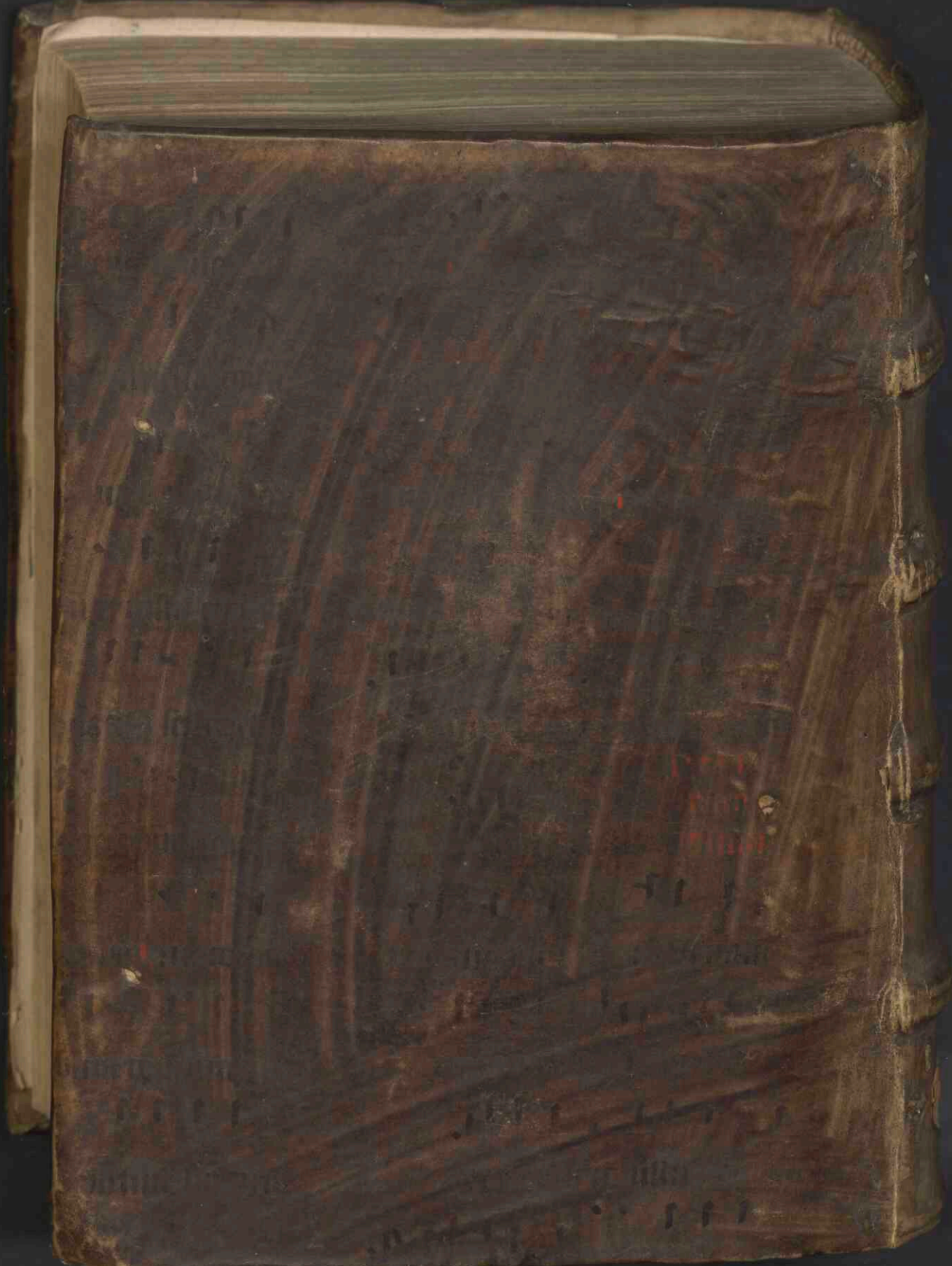
Quarto n°. 36

23

1
2700000
1000000

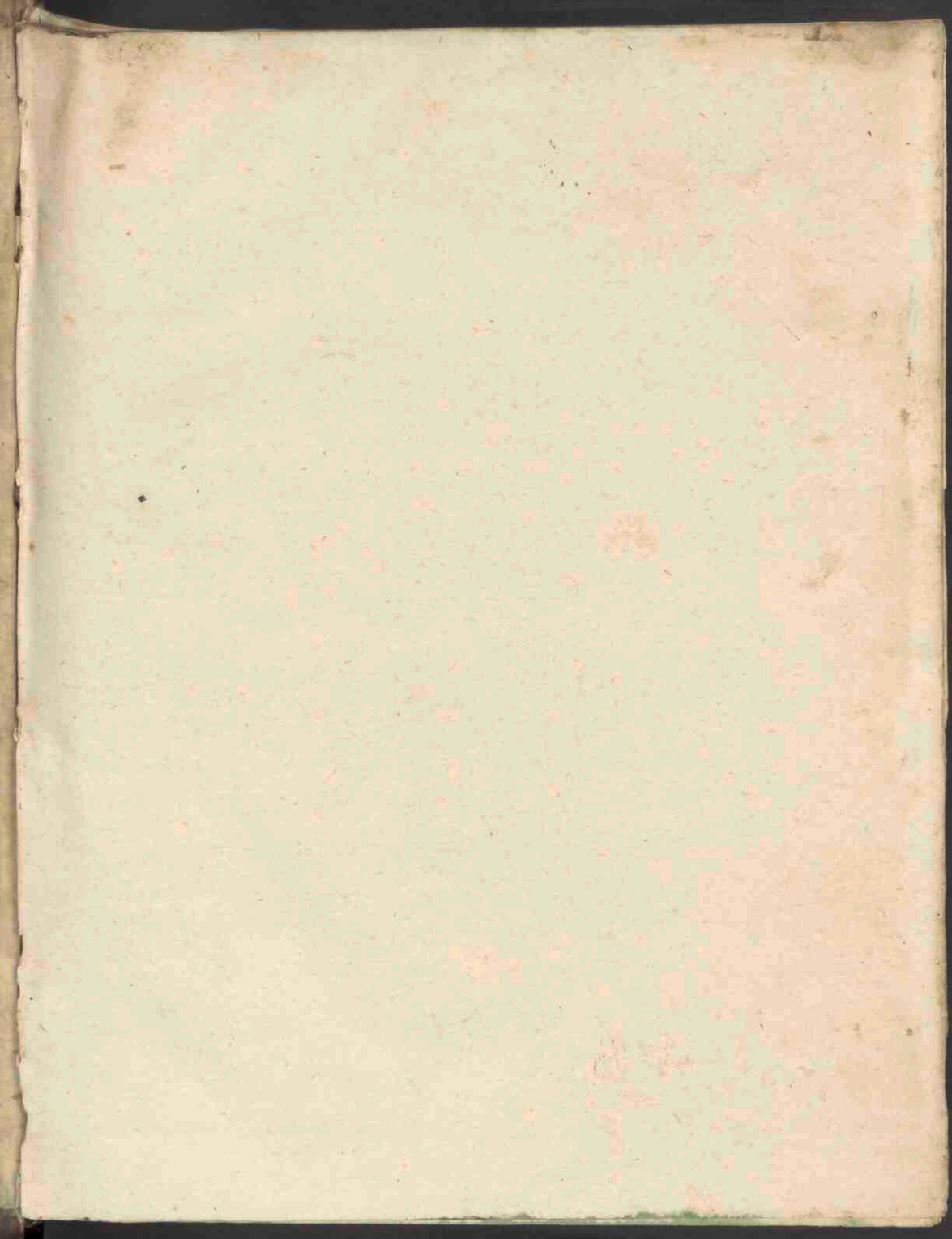

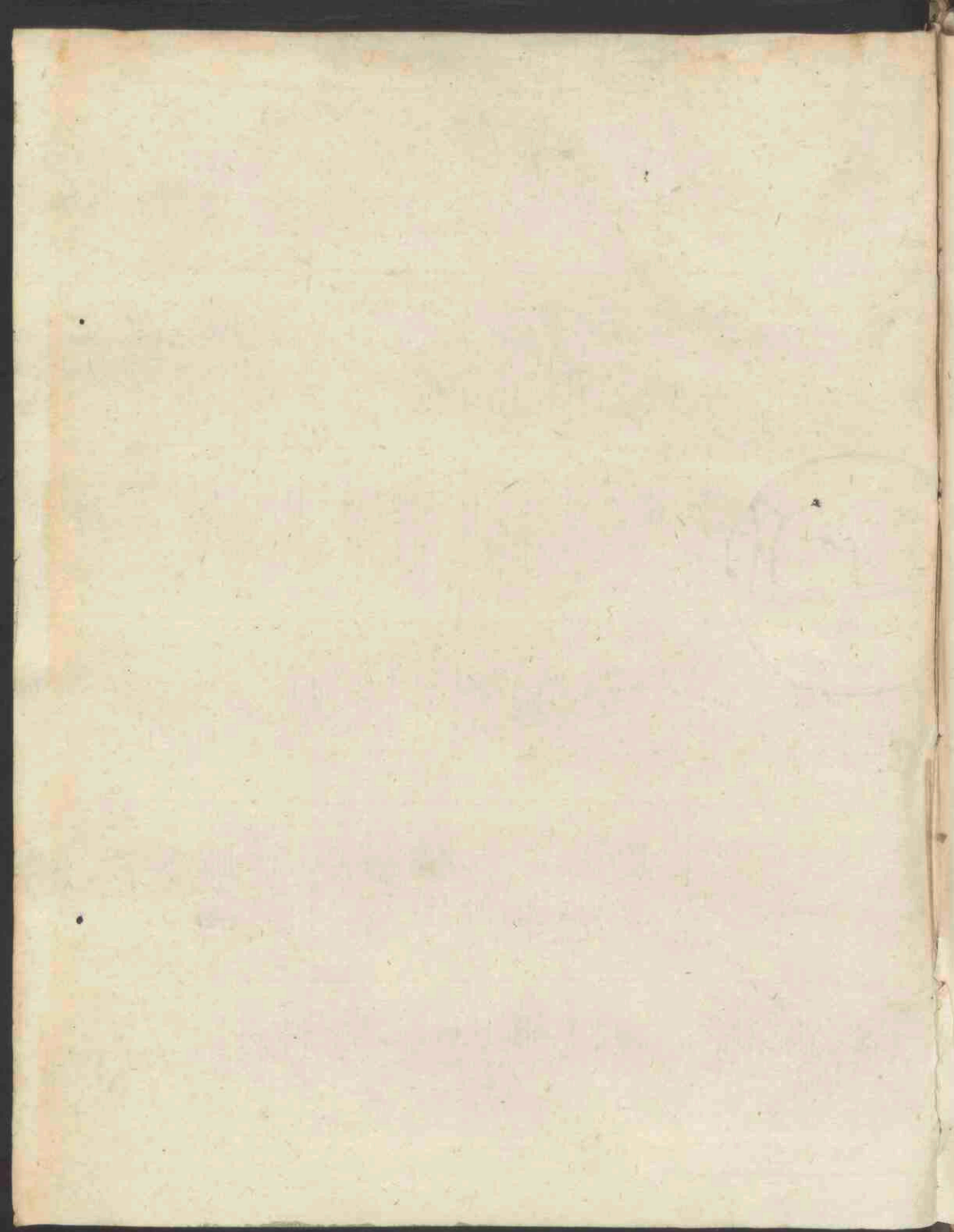
Geographi et Itinerares

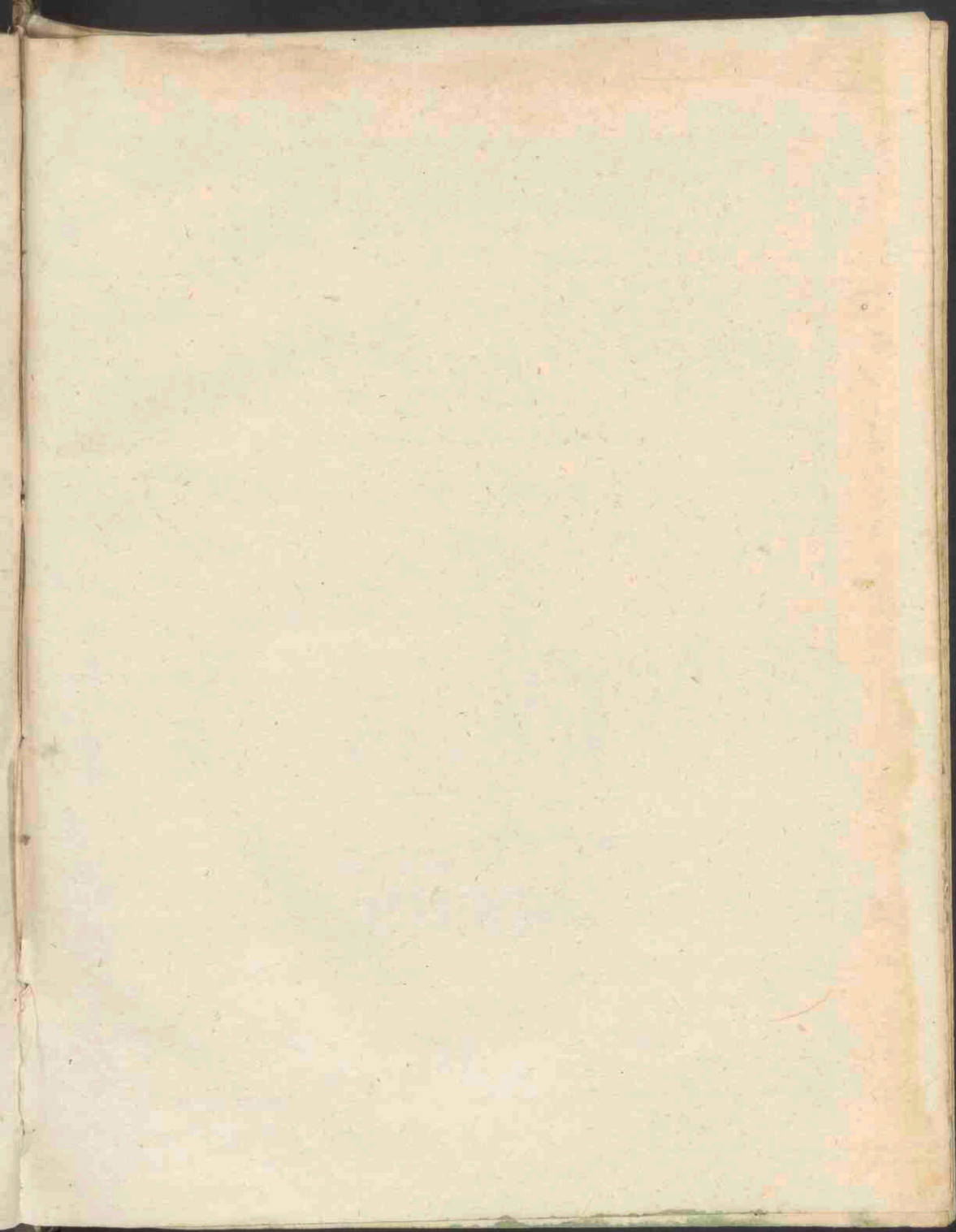
Quarto n°. 36.

Maza

28 1743 81 244

N. 99. C

n. 23. f.

PARVVM THEATRVM
VRBIVM

sive

VRBIVM PRAECI-
PVARVM TOTIVS OR-
BIS BREVIS ET ME-
thodica Descriptio.

Autore Adriano Romano E. A.

Ex donat. bibl. à Girard

Cum gratia & privilegio Caesareo Maiestatis speciali ad decennium.

FRANCOFORTI

Ex officina Typographica Nicolai Bassai.

ANNO M. D. XCV.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1903

WILLIAM PEARSON
PRESIDENT OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO

Chicago, Illinois

Received of the Treasurer

Amount of \$100.00

PAID TO THE

UNIVERSITY OF CHICAGO

WILLIAM PEARSON

ORNATISSIMO VIRO

D. NICOLAO BASSAEO TY-

pographo insigni, Adrianus

Romanus S.

*Q*UAM apud me vidisti aliquando
præcipuarum totius orbis civita-
tum, breuem quidem sed methodi-
cam descriptionem, Vir ornatissime, eam sum-
mo desiderio te expetere, præloq̃ tuo commit-
tere velle, non semel significasti. Ego verò, qui
in ea præter ordinem colligendiq̃ laborem, ni-
hil meum esse cognoscerem, suppressam poti-
us iudicavi, aut saltem tardius emittendam.

Quare primum eam tibi examinandam com-
misi, imò & potestatem feci viris doctis com-
municandi, qui (uti literæ eorum testantur)
pronuntiârunt, placere quidem methodum,
stylum facilitatem, &c. Verum in pluribus ci-
vitatibus exactiorem requiri explicationem,
ex Theatro Urbium Georgii Braun, aliisq̃
Cosmographis & Historiographis desumen-
dam. Ego sanè pluribus impeditus negociis,

EPISTOLA DEDICATORIA.

hoc studium iterum repetere non potui: Historiographi quoque, & Cosmographi hic penes me nulli: eos adhuc patria mea conseruat, neque hinc deferri tutum. Vnus penes me fuit tomus, isque quartus theatri dicti urbium. Quare famulo meo id muneris commisi, ut citra ordinis mei mutationem, nonnulla ex tomo illo insereret, ut Censorum voluntati hoc pacto fieret satis. Tibi itaque vir ornatissime, hoc opusculum, quod tanto tempore expectasti, mitto, tibi dedico. Quod si quid fructuum inde in communem usum deriuetur, id non mihi, ut qui de opusculo hoc euulgando cogitarem nunquam, sed tibi, qui editionem eius adeo urstisti, debebitur. Tu interim mi Bassae munusculum id exiguum, hilari accipe animo: maiora aliquando, si Deus concesserit, prae lo tuo committam. Interim omnia felicia & fausta tibi opto. VVurceburgi ex Museo nostro 15. Calend. Iulii 1595.

LECTO

LECTORI BENEVOLO S.

Pvs presens in scriptis urbium Methodicam descriptionem, quod præter methodum, nihil nostrum sit. Conscriptum autem fuit à me antea ad eò succinctè, ut singulæ civitates præter paucas, plerique vel singulis, vel binis ternisve versibus comprehenderentur. Neque etenim mihi fuit animus, singulas describere exactè, tum quòd id longè antea ab excellentissimo viro Georgio Braun præstitum sit variis editis tomis, quos adhuc auget quotidie, tum quòd ad eam rem opus esset tempore non mediocri, quod sanè mihi hanc universalem descriptionem molienti defuit, demum quòd illud à scopo meo esset alienum. Etenim dum hæc conscriberem, ordinem duntaxat, qui in civitatum enumeratione servari posset, spectavi. Itaque civitatum vel sola nomina ordine conscripta sufficissent. Ordo autem ut in omnibus rebus magni est usus, ita hic quam maximi. Etenim ex hac nostra civitatum distributione facilimè videt Cosmographiæ & Geographiæ studiosus, quæ civitates quibus competant regionibus, quibus climatibus. Qui rerum gestarum delectatur historia, is quamlibet civitatè, de qua agit historia, in regionem suam referens, facilè videbit quem situm ea in universa hac terræ machina habeat, quæ civitates ei vicinæ, quæ rerum agendarum oportunitas. Demum quidquid secundum civitatum distinctionem tradi debet, id si ordine, etià decore & gratiâ carebit. Expertus id est Excellentissimus Iurisconsultus Antonius Heetvelt, qui dum legum variarum gentium, & civitatù moliretur descriptionem, in ea progredi potuit nunquam, donec ordinem aliquem inter regiones & civitates varias esset consecutus; quo invento deinde leges Regionibus, dominiis, civitatibusq; accommodavit. Idem & ego expertus aliquando, dum restoto orbe admirandas conscriberem. Collegi namque farraginem tantam, ex qua me extricasse nunquam, nisi regionum & civitatum prius ordinem ha-

PRAEFATIO AD LECTOREM.

buissem, secundum quem describerem singula. Hæc de ordine, præter quem in hoc tractatu (ut & antea monui) nihil meum est: materiam nobis subministrarunt Cosmographi, Geographi, Topographi, Historici, &c. penes quos rerum ipsarum hic traditarum sit veritas. Verùm cum non sufficere animaduertentem ordinem universalem, nisi etiam in singulis civitatibus describendis, ordo esset aliquis, idè ut ea in re curioso satisfacerem, quem forsan, civitatem suam ex qua traxit natalicia, methodicè describere aliquando delectabit; idè qua ratione id fieri possit, docebit pars quinta, quæ nostra non est, sed ex T. S. desumpta. Hæc sunt, quæ circa descriptionem nostram præfari visa sunt, tu lector benevole, eam boni consule, & si quæ sunt *σφάλματα*, ea corrige; Hominem me cognosco errori obnoxium. Vale & frue.

NOVA, BREVIS, ET SYNCERA
 CELEBERRIMARVM VRBIVM ITA-
 licarum Descriptio, Authore Thoma
 Eduardo Anglo.

Sancta est Sanctorum pretioso sanguine ROMA.
 Cingitur vrbs VENETVM pelago ditissima nummis.
 Inclyta PARTHENOPE gignit Comitesq; Ducesq;
 Est MEDIOLANVM Iucundum, nobile magnum.
 Omnibus excellit studijs BONONIA pinguis.

Splendida solertes nutrit FLORENTIA ciues.
 GENVA habet portum mercesq; domosq; superbas.
 Exhaustit loculos FERRARIA ferrea plenos.
 VERONA humana dat singula commoda vite.
 Extollit PADVAM Iuris studium & medicina.
 Illustrat patria SENAS facundia lingue.
 Maxima pars hominum clamat miseram esse CREMONAM.
 MANTVA gaudet aquis, ortu decorata MARONIS.
 Vina VTINIVARIAS generosa vehuntur ad vrbes.
 BRIXIA diues opum parcè succurrit egenis.
 Italicos versus præfert PAPIA latinis.
 Libera LVCA tremit Ducibus vicina duobus.
 Flent PISÆ amissum dum contemplantur honorem.
 Commendant PARMAM lac, caseus, atq; butyrum.
 Non caret hospitij per pulchra PLACENTIA caris.
 TAURINVM exornant virtus, pietasq; fidesq;
 Militibus validis studiosa PERVSIA claret.
 VERCELLÆ lucro non delectantur iniquo.
 Mordicus urbs MUTINÆ ranas tenet esse salubres.
 Contemnunt omnes ANCONÆ mœnia Turcas.
 Litibus imponit finem MACERATA supremum.
 EMPORIÆ in portis consistit gloria clausis.

Fertilis egre-
 gijs fulget Bo-
 nonia clau-
 stris.

Omnes Veros
 nã tituli de-
 bentur hono-
 ris.

Per libras
 vendit per-
 pulchra Pla-
 centia poma.

hoc carmen
 intelligẽdum
 est de folijs vr-
 bibus Piceni.

forum Liuij

hospitalitas
Dominica-
norum com-
mendatur.

Anglia plures
habet Comi-
tatus quam
Comites, Vin-
centia plures
comites quã
comitatus.

ex sola luci
spe clamor
prouenit iste.

Urbs LIVII celebris nimis est procliuſ ad arma
BERGOMVM ab inculta dictum est ignobile lingua.

Omnibus exponit gladios ARETIVM acutos.

VITERBI conventus opem fert sanctus egenis.

Ciuihus humanis decorata est ASTA fidelis.

Fructibus, anseribus pomarium ARIMINVM abundat.

FANVM formosas mulieres fertur habere.

Odit mundanas ſyncera NOVARIA fraudes

Claraperantiqua defecit fama RAVENNÆ.

ANGLIA habet paucos Comites VINCENTIA multos.

Omnes commendat ficus groſſoſq; PISAVRI.

Caſtaneis, oleo, tritico PIſTORIVM abundat.

Ruſtica frugales nutrit DERTONA colonos.

Postponit REGIVM cornuta animalia porcis.

Dulcia felicem cingunt vineta CESENAM

TARVISIVM exhilarant nitido cum flumine fontes.

IMOLA diuiſa eſt, nocet hac diuiſio multos.

VRBINVM ſtatuit Ducibus clamare, valeere.

Nota eſt fictilibus ſiglina FAVENTIA viſis.

SPOLETVM clamat, peregrini intrare, manete.

LAVS pingues POMPEIA boues producit ouesq;

NARNIA promittens epulum dabit oua vel vnas.

Concilium illuſtrat ſanctum generale TRIDENTVM.

ASSISIVM ſancti FRANCISCI corpore gaudet.

Hospitibus COMVM piſces cum carnibus offert.

Querit opes fragiles ſtudijs SAVONA relictis.

I
VRBIVM PRÆCIPVARVM
TOTIVS ORBIS
 DESCRIPTIO GENERALIS.

In cujus
PRIMA PARTE CONTI-
nentur civitates Europæ.

HIBERNIAE REGNUM.

Armach aliquando Metropolis fuit Hiberniæ, in qua *Armach.*
 sedem suam olim fixerat eorum Rex, qui se coronam regalem à Pontifice Romano obtinuisse gloriabatur.

Dublinum civitas hoc tempore Regiæ aulæ & iustitiæ locus, præsidium habet hoc tempore Anglicum. *Dublinum.*

ANGLIAE REGNUM.

Cantuaria.

Cantuaria Anglis *Canterbury* / sive ut Lelandus, *Cantervarberi*. Olim *Durovernum* vel *Dorovernum*. In *Contio* Angliæ regione sita. Vrbs est elegans, situ præstans, felici proventu dives. Sunt qui eam excitatam scribant à *Britanniæ* Rege *Lududuba* sive *Rudhurdibra*. Gaudet honore *Archiepiscopatus*, cuius antistes universæ Angliæ *metropolitanus* ac *primas*, penes quem etiam *Regis* coronandi jus existit: Habet sub se *episcopos* viginti & unum.

Cantabrigia.

Cantabrigia Anglis *Cambridge*. Hic collegium instituit *Batsomus*, *Eliensis* *Episcopus*, anno 1274. Habet jam collegia undecim, aulas etiam quatuor, eaq; omnia ædificiorum celebritate præstantissima. Habuit etiam antea scholam publicam peraugustam (in qua *Philosophia* humanioresq; disciplinæ tradebantur) à *Sigeberto* *Estanglorum* Rege constitutam, anno 637.

Oxonium, Anglis *Oxforde*. Hic *Alvredus* *Saxonum* Rex anno *Christi* 972. instituit *Academiam*, quæ postea ex multorum *Principum* & *præsulum* beneficentia, amplissimis structuris, redditibus & privilegiis ornata est. Habet jam collegia s. decim, aulas etiam octo. Singula ædificiorum splendore, magnificentia, ac bonarum literarum artiumq; omnium studiis florentissima.

Londinum.

Londinum vulgo *Londres*, olim *Trinouantum*. Dicitur à *Brito* primùm constructa, vocataq; *Troja*; postea verò restaurata, à principe eius gentis, indeque vocata *Londi-*

num.

DESCRIPTIO GENERALIS.

3

num. Situm est ad Tamesin fluvium, magnis navibus
pervium. Celeberrimum est emporium, ubi & sedes re-

gni. Senatum constituunt vigintiquatuor cives, iiq; ætate
profecti. Emporium autem nunc celebrius quàm antea,
postquam Antverpia in hæc angustias redacta est. Vrbs
dives, frequens, ædificiis sacris ac profanis, publicis & pri-
vatis inclyta, agro fertili ac elementi cœlo: florens armor-
um & literarum studio. Distat ab Oceano L X. millibus
passuum. Pontem lapideum habet ultra fluvium, tectum
undique contiguis ædificijs. Iacobus Typotius vir insignis
Londini vocem à voce Finnica *Londe* derivatam censet,
quæ Finnis nivem significat, propter ubertatis pulchritu-
dinem.

SCOTIAE REGNVM.

Edenburgum

Edenburgum, aliàs *Alata Castra*, arcem habet fortissimam: Sedes Regia est, metropolis non tantùm Landonie, sed etjam totius Scotiae. Cathedra Episcopali & mercatu nobilis, distat à sinu maris & ostiis *Forthæ* fluvii passibus circiter mille, lata quingentos; Ab occidente urbis videre est rupem, in rupe arcem undiq; præruptam, nisi qua ex urbe aditur. Arx vocatur Castellum puellarum. Urbis appellationem nobile munimentum nonnulli interpretantur, ut sit *Edenburgum* quasi *Edleburgum*. Ad orientem urbis est ædes S. Trinitatis, & contiguum Regis palatium; culti horti lacu circumsepti ad fundum montis. Ab arce ad palatium duplex est via, utraq; venusta, Regia tamen venustior. In umbilico urbis est ædes S. Egidii. Fabricam nobilitant cæsi lapides. In urbe Principum virorum diversoria quàm plurima. Suburbium qua occidentem urbs spectat, ad trecentos passus extenditur, ædificiorum frequentia & splendore nihilo urbe inferius.

Aberdonia.

Aberdonia vulgò *Aberdein* / portus ad litus maris Germanici optimus, Vniversitatem Alexander Rex cum Sorore *Isabella* ab Anglia tum nuper reversa, multis ornavit privilegiis, circa annum 1240.

Glasquum.

Glasquum vulgò *Glast*. Hic instituta fuit Academia à Turubullo *Glasquensi* Episcopo.

S. Andrea.

S. Andrea vulgò *S. Andrewes*. Hic Vniversitas sub *Iacobo* Rege in Anglia profugo inaugurata est anno 1411.

LVSITANIAE REGNVM.

Vlissipona.

Vlissipona vulgò dicitur *Lisbona*. Sita est ubi fluvius

Tagus

DESCRIPTIO GENERALIS.

5

Tagusin Oceano perditur. Nomen traxisse dicitur ab Vlyssis erroribus, à quibus sumpsit exordium. Metropolis

est Lusitaniæ, Sedes regia, maxima totius Hispaniæ. Angustior olim fuit, unum tantum clivum amplexa, sed Regum victoriis in immensum crevit, valles & montes intra muros claudens. Ad meridiem est Regia, magno sumptu & ingenio extructa. Ad occasum S. Claræ monasterium, quod ad Tagum extenditur. Quæ meridiem spectat urbis regio mari alluitur: reliqua continens est incredibili ubertate soli & frugum omnis generis abundantia, septem millibus passuum mœnia dilatantur. Numerantur olim ædificia urbana vicies mille: hoc autem tempore multò major est numerus. Saliunt varii passim fontes. Mare adi-

tur portis viginti duabus, terra sedecim. Propugnacula murorum turres sunt septuaginta septem. Conspicua sunt in ipsa urbe multa. Nihil spectatius templo Misericordiae: ex quadrato lapide stupenda structura: Hic Sodales Miseri: largi opum sunt, & egenis annua nummum vicies millia amore Christi liberaliter donant: proximum splendore & honore Xenodochium est. Basilica tertia est, qua Principes exteri, & Principum legati stante Regno suscipiebantur. Petrus Ioannis Regis filius in eum usum condidit. Iohannes Rex horreum architectatus est ea capacitate & ordine, ut inter urbis miracula referatur non injuria quartum. Huic curia vicina est concilio non indigna.

*Conimbria
vel Colim-
bria.*

Conimbria vel *Colimbria*, vulgò *Coymbre*: propelittus Oceani occidentalis: Hic Vniuersitatem fundavit Ioannes III. Rex Portugaliae XV. & Catharina ejus uxor, Soror Caroli, circiter annum 712.

*Emerita
Augusta.*

EXTREMADVRAE REGNVM.

Eremita Augusta à militibus emeritis, quos ibi reliquit Augustus, nomen sumpsit vulgò *Merida*; Metropolis est *Extremaduræ*, si ejus antiquus inspiciatur splendor, quando altera visa fuit Roma; Nunc ruinam minatur.

ANDALVCIAE REGNVM.

Hispalis.

Hispalis vulgò *Sivilia* vel *Sibilia* dicitur, unde portò hæc civitas originem & nomen traxerit, non omnes consentiunt. Isidorus *Hispalienſis* Episcopus lib. 15. Orig. cap. 1. *Hispalia*, inquit, *Cæsar Iulius* condidit, quam ex suo nomine & *Roma* urbis vocabulo, *Iuliam Romulam* nuncupavit, *Hispalis* autem à situ cognominata est, eò quod in loco palustri, suffixis profundo palis locata sit, ne lubrico & instabili fundamento cade-

DESCRIPITIO GENERALIS.

7

rez. Sed hæc sententia Vafæo & aliis non placet, quorum aliqui ab Hercule, alii ab Hispalo conditam eam perhibent. Benedictus Arias Montanus infigne vereq; admirandum literatorum decus, qui Hispalim ortu commendatissimam reddidit, hunc in modum de patriæ suæ appellatione ad Abrahamum Ortelium insignem Cosmographum scribit: *Hispalis nomen Phœnicum est, ex Spila vel Spala deflexum, quod planitiem seu virentem regionem significat, quale ejus territorium conspicitur. A Græcis verò addita est aspiratio. Arabes autem quod P, literam non habent, ob idque pronuntiare nequeunt, ferè ad naviam vocem referentes Sibilla dixerunt: deinde Christianorum vulgus Sevilla ut nunc appellavit.* A Julio Cæsare restaurata est; Ferdinandus autem Tertius à Mauris eam liberavit. Est autem urbs clarissima prope Mare Gaditanum sita, forma rotunda, ædium pulcherrimarum frequentia niditissimè culta, totiusque Hispaniæ emporium florentissimum, quod ex variis mundi partibus maximè verò in India occidentali quæstus incredibiles facit: Ad tantum siquidem negociationis culmen Hispalenses devenère, ut ipsi soli hoc privilegio gaudeant, quo nullum in Indiam transmittatur navium genus, quin hæc mercibus oneretur, machinis & tormentis bellicis, commeatu omnibusq; ad tantam navigationem requisitis, Serenissimi Hispaniarum Regis nomine instruat. Quæ in Aprili copiosa & ingenti classe, maxima præstantis. bonorū copia referta (quorum pretia omnem ferè æstimationem superant) in Indiam tendunt: quotquot etiam ex eadem India naves, pretiosissimis onustæ thesauris redeunt, hujus urbis litus appellere, mercesq; exinanire

cogun-

coguntur: Quæ frequenti numero quotannis in Augusto vel Septembri ingentes atq; incredibiles opes conferunt. Est hîc ampla & magnifica domus, Gubernatorem & consules habens XII. Quæ à negotiis Indicis, quæ ibidem geruntur, *La cassa de la contraction de las Indias*, nomen habet, situ omnes Hispaniæ urbes excellit, agrum habet pinguem & peramœnum, omnis generis frugum, olei, olivarumq; feracem, fructuosis consitum arboribus, maximè palmis & Citriis, quas *Narangios* Hispani vocant. Nobilissimus fluvius Bœtis urbem præterlabitur: Guadalquivir ab Hispanis dicitur Africano seu Arabica voce, quæ idem quod fluvium magnum sonat, ut Vasaus perhibet, præstans & ligneo ponte, quem parva navigia catenis compactum sustinent, admodum delectabilis, in Atlanticum mare magno cum impetu excurrit. In Hispalensi quodam suburbio meridiem versus, quod ipso lingua *Eltablado* vocant, plurima antiquitatis monumenta eruuntur è terra, veluti tymbi, lapideæ & vitreæ lampades, urnæ, numismata, & alia id genus, ex quibus Romanorum sepulturam hîc quondam fuisse, intelligi potest; Altera ex parte, milliari ab urbe, convulsæ urbis antiquæ atq; Theatri ruinæ videntur, locus Hispanis *Seyvilla la vicca*, hoc est, Sibilia vetus dicitur. Vehementer autem Hispalensem civitatem commendat aquæ ductus insignis à Mauris incredibilibus impensarum sumptibus opere fornicato constructus, qui ex cavato rivo dimidiatum milliari spacio jucundam incolis aquationem præbet, unde quàm plurimi fontes ad civitatis necessitates derivantur. Mirabili visu, quanto itinere, nimirum sex millia-

rium per cœcos terræ meatus à Carmora civitate scaturientes fontes in hunc aquæductum deducantur: unde Loscannos de Carmora Hispanis dicitur. De Hispali pulchra L. Marinæus Siculus lib. X IX. Rerum Hispanic. habet.

Osuna Plinio est Vrso & Genua urbanorum, Cæsari, Straboni aliisq; Vrso. Hæc civitas nunc est Ducatus caput & sedes primaria Istmæ Gironum familiæ, quæ relicto titulo Comitum Vreniæ Ducum Osunæ anno 1562. Rege Philippo annuente sibi vendicavit. Templum in hac civitate D. Virgini sacrum ex candenti marmore anno 1534. erectum. In eo Abbas, Dignitates, Canonici, Porhonnarii & Sacellani. Monasteria sacra D. Dominico, Francisco Assisienti, Augustino, Francisco à Paula, Claræ, &c. Xenodochium præterea pauperum, omnium asylum. Anno 1549. à Ioanne Telter Girone Academia hic extructa insignis, in qua omnes ferè scientiæ docentur. Penes Rectorem collegii Academiæ jus est. In meditullio oppidi è regione Academiæ fons est uberioris aquæ.

Marchena civitas Septentrionem versus habet Astigi viginti M. P. à se distans: ad Solstitium æstivum Estepónam, ad hyemalem Vrso, utraq; octo M. P. à se distantes. In occidentem Hispalim. Situs ejus est in colliculo quodam, ubiq; planicie respiciente. Summum ejus templum est ad oppidi Septentrionem, egregia turre exornatum, cui coniunctum est Ducum insigne, palatium ad portam, qua itur Astigi, propugnaculis ac turribus munitissimum. Non longè à palatio Virginum est conventus, in quo viduæ ducum aliquando religioni se addicunt. Suburbium habet oppido majus ad occasum Solis, quâ

itur Hispalim, in eo fons est è Regione Xenodochii tantâ aquæ vehementiam emittens, ut & civibus & eorum animalibus abundè eam suppeditet ad restringendam sitim.

GRANATAE REGNVM.

Granata.

Granata antiquis *Illiberi* dicta, Metropolis regni; Civitas magna est, referta amœnissimis tum hortis tum fontibus; Sedes fuit Cancellariæ tempore Regis Ferdinandi & Reginae Isabellæ, qui civitatem hanc è manibus Maurorum recuperârunt. Adeò autem hæc Civitas à Mauris desideratur, sicuti à nobis Terra Sancta: Imò ipsi Mauri ob ejus amissionem singulis diebus Veneris vexilla sua abscondunt.

MVRSIAE REGNVM.

Mursia.

Mursia antiquis *Murgi* dicta; Metropolis regni, celebris est ob vasa quæ ibi parantur subtilissima, tum ob Sericum quod ibi paratur præstantius omni Serico totius mundi.

CASTILIAE REGNVM.

Legio.

Legio hodie dicta *Leon*, antiquitus fuit Metropolis Castiliæ & Sedes Regum Castiliæ antiquorum, cum occuparetur Hispania à Mauris. Sita est intra montes.

Valiadoletu.

Valiadoletum civitas magna est, adeoq; civilis, ut nulli cedat Hispaniæ civitati; licet ab Hispanis (quod Episcopo careat) villa vocetur. Illic præter Vniuersitatem residet Cancellaria, ad quam è longinquis regionibus etiam ex Biscaia & Galicia fit concursus. Sita est ad fluvium *Dorum*.

Auca.

Auca vulgò *Burgos* Metropolis est Castiliæ, cui in conventibus prima competit vox, quam antea habebat *Leon*.

Plateas quidem angustas habet, sed ornatas maximis palatiis, Hiberno tempore frigida valde est, quòd rarò situs ratione Solem videat. Urbem hanc à Saracenis captam Alfonso VII. Rex Aragoniæ in libertatem ascernit anno 1106. Summi templi stupenda fabrica est & magnitudo ingens, in eo quinq; sunt organa musicalia pneumatica Cœnobium in hac civitate Virginum Huelgas dictum, in hoc illustres tantum virgines admittuntur. Habet Abbatissam, quam pietatis famam ad tantam dignitatem evexit. Eadem Abbatissa septuaginta alia monasteria gubernat, quorum quatuordecim magna sunt reliqua aliquantulum angustiora. Magna præterea hujus Abbatissæ auctoritas. Cœnobium hoc extruxit Alphonsus Rex cognomento Arvatus.

Complutum vulgò *Alcáta de Henares*, Academia valde celebris, quam instituit Episcopus quidam Toletanus.

Complutum.

Salmantica vulgò *Salmanca*. In hac civitate Benedictus XIII. Pont. Max. tempore Schismatis, anno 1404. instituit Academiam.

Salmantica.

TOLETI REGNUM.

Madrid hodie Sedes Regia est; Sita autem est civitas in medio ferè Hispaniæ, cum aère adeò salubri, ut nunquam peste inficiatur, ideoq; ibi sedem suam fixit Princeps orbis terrarum maximus, saltem quoad imperij magnitudinem, regionumq; ei subditarum latitudinem & distantiam: huic competit titulus Catholici, quem primus acquisiuit Alphonsus Rex, cum omnes hæreses ex Hispania profligasset.

Madrid.

Toletum.

Toletum civitas est sita ad fluvium Tagum, antiquissima, restaurata à Rege Vamba. In hac solebant coronari Reges Gotthorum: Alphonfus quoq; Rex in ea componi curavit Tabulas Astronomicas. Archiepiscopus est ditissimus omnium totius orbis Christiani. Prælatus ejus est Primas totius Hispaniæ, cum antea Prælato Sevilia: ea dignitas competeret: Metropolis est regni sui, atq; antiquitus sedes regia.

GALICIAE REGNUM.

Compostellū.

Compostellum civitas est primaria Galitiæ mediterraneo loco sita, in qua quiescit corpus S. Iacobi, cujus gratiâ undiq; eò fit magnus concursus hominum. Locus est Regentis illius regni.

BISCAIAE REGNUM.

Bilbaum.

Bilbaum Metropolis est Biscaia, in qua optimæ temperaturæ conficiuntur gladii: portum continet insignè, in quo multæ onerantur naves, quæ merces vehunt in partes Septentrionales in Sueciam & Livoniam usq;.

LEPVZCAE vel QVIPVSCVAE

REGNUM.

S. Sebastianus.

S. Sebastianus antiquis Menlascum dicta: Metropolis est Lepuscæ.

VALENCIAE REGNUM.

Valencia.

Valencia civitas primaria totius regni eaq; antiquissima & pulcherrima, referta pulcherrimis hortis, in qua tanquam in antiqua Coryntho palatium est meretricum ad vitanda mala majora permillum.

CATALONIAE REGNUM.

Barcellona.

Barcellona antiquitus Barchinum dicta; dives est, ci-

vitas

vitas maritima, magna habet privilegia, cum tanquam libera Resp. à suo gubernetur magistratu : Metropolis est Cataloniae.

ARGONIAE REGNUM.

Casarea Augusta vulgò *Saragossa*, sita est ad fluvium Iberum; Metropolis Aragoniae. Sedes quoq; Viceregis & ejus quam vocant justitiam Aragoniae, qui non admittitur nisi Aragonensis. Insigne in ea civitate est hospitale.

Casarea Augusta.

NAVARRAE REGNUM.

Pampelona antiquis Pompejopolis dicta, civitas est primaria regni Navarrae, sedes Viceregis, praesidium habet Castellanorum.

Pampelona.

GALLIAE LANGVEDOCCA.

Narbona sita est ad ripam fluvii Audae, fuit antiquitus Romanorum colonia contra Barbaros, nunc verò locus munitissimus contra Hispaniam : Metropolis est Languedociae.

Narbona.

Tholosa ad Garumniam fluvium sita est, ad fines Aquitaniae: clara est parlamento; in quo solum jus civile in usu est; i deoq; nulla appellatio est à sententiis determinatis in eorum Capella, sic vocant suum Concilium. Habet quoq; studium juris totius orbis celeberrimum.

Tholosa.

GALLIAE PROVINCIA.

Masilia antiquitus Colonia Focensium, cum Academia celeberrima, adeò ut & Romani, relictis Athenis & Rhodo, eò se conferrent: Floruit ibi lingua Graeca; sita est ad mare, habetque portum totius Galliae pulcherrimum.

Masilia.

PRAECIPVARVM VRBIVM
GALLIAE DELPHINATVS.

Granopolis.

Granopolis sedes est Gubernatoris illius regionis.

GALLIA SABAVDIA.

Camberinū.

Camberinum vulgò *Thamberin*, Metropolis est Sabaudia ac Parlamentum, ubi cum magna religione ostenditur imago faciei Salvatoris nostri, quæ miraculosè impressa fuit in linteo, cui in sepulchro Salvator noster iuit involutus.

Geneva.

Geneva.

Geneva sita est ad lacum Lemmanum, ad limites Helvetiæ, postem habet ligneum ultra Rhodanum, qui civitatis utrasq; connectit partes.

GALLIA AQTIVANICA.

Burdegalum vulgò *Bordeaux*, Metropolis Guasconicæ, *Burdegalum.*
parlamentum habet, ad quod concursus fit etiam ex ali
quibus partibus Galliaë Celticæ.

Bituris.

Bituris vulgò *Bourges* Alvaricum Cæsaris esse existi-
matur, Ducatus Biturigum: Metropolis est, tantaq; am-
plitudinis, ut reliquas totius Galliaë urbes paucis exceptis
facilè sua vincat magnitudine: sita est in solo palustri, fe-
req; omnibus ex partibus flumine & palude circumdata.
Hujus urbis vetustatem testantur egregia quædam mo-
numenta, quæ in ea videntur. Frequentiam verò com-

Bituris.

men-

mendat omnium rerum mercatura & nundinae, quae ibi habentur. Et si de eius celebritate aliquid audire lubeat, Academia ibi est omni disciplinarum genere ornatissima, ante multos annos à Duce quodam, qui Biturigibus imperabat, erecta: Haecenus verò à Viris clarissimis tam sedulo exulta, ut jamjam literarum decus atq; Doctissimorum Virorum Emporium merito dici possit.

Limovicum.

Limovicum vulgò *Limoge* à Mundo creato Anno 2682. fundatum esse ait Thebetus, idq; per aliquem Phrygiae populum, cujus procerum uni nomen erat Lemovis: is multis facinoribus egregiis perpetratis, victoriisq; obtentis urbem condidit, quam à se dominatam Lemovicum dici voluit. Quibus haec antiquitas minus probatur, à limo Limovicum dictum contendunt, quod nimirum agrum habeat limosum. C. Cæsar Lemovicibus consilio principum imperatum fuisse numerum decem millium ait, ad bellum contra Romanos gerendum. Metropolis est Vicecomitatus Limaniae: Civitas est nulli totius Aquitaniae secunda, mercatura negotiationeq; florens, quod eò magis mirandum, quò ipsa loco minus commoda sita est.

Andegavia.

Andegavia vulgò *Anjon*, Metropolis Ducatus Andegavenfis, atq; episcopali nomine clara, ac insuper universalis studio à Ludovico ejus nominis secundo, Andegavensium Duce ibidem erecta, tempore quo Heydelbergensis Universitas à Ruperto Palatino Comite instituta est in Germania. Civitas est antiquissima, eam Sarta secat fluvius mediam, quae res negotiationi mercaturaeq; cum oppidanorum, tum vicinorum Cænomannorum, Normandorum non parum conducit.

Lema-

Lemanum vulgò *Le Mans* urbs Cenomania est, atq; *Lemanum.*
 omnium Gallicarum prima, in qua salutare Divini Verbi
 semen sparsum, primaq; omnium Episcopali sede decora-
 ta. Antistes S. Iulianus à Divo Clemente in Galliam mis-
 sus, fundamenta inibi Christiana Religioni jecit, rexitq;
 Ecclesiam 47. annis, post quem multi successerunt, & fide
 & vita sancti Viri.

GALLIA CELTICA.

Pictavia Metropolis est & Vniversitas sita ad ripam *Pictavia.*
 fluminis Vioni, originem trahit ab Agatirse & Gelone
 successoribus Herculis.

Nantes maxima utriusq; Britannia civitas; Vniuersi- *Nantes.*
 tas; portum habet insignem, ex quo singulis annis pluri-
 rimæ solvunt naves.

Renes civitas insignis, Sedes Ducalis, in ea cuditur *Renes.*
 moneta.

Vesontio vulgò *Besançon*, Metropolis utriusque Bur- *Vesontio.*
 gundia, de qua ita scribit Sabellicus: Erat id oppidum
 (Vesontionis scilicet) Sequanorum maximum loco ad
 bellum oportunissimo situm, Aldausio amne ferè circū-
 quaque cinctum (nunc Dubio illi nomen est) una dunta-
 xat parte, qua mons arduus surgit, cum munitissima arce
 pedibus urbs adeunda, radices montis fluvio penè conti-
 guæ. Tradunt vulgares Burgundia gentis annales Vesontii
 ludos liberalium artium aliquot multæ celebritatis fuisse,
 qui multò post tempore collapsi Barbaricarum gentium
 devastatione, anno iterum 1340. Antonii Perenotti Atre-
 batensis Episcopi munificentia Vesontioni sunt restitu-

ti. Habet ea civitas intra moenia hortos spaciosos, vineta, Viridaria, meditationi etiam ac studiis aptos recessus.

Rothomagus.

Rothomagus vulgò *Roan*, à Mago, qui eam ædificavit nomen sumplisse putatur. Metropolis est Normandiæ, sedes Parlamenti, civitas mercatura celebris. Ad occasum duplici fluviolo clauditur; à Meridie alluitur Sequana, à Septentrione montes habet altos, qui ignem evomere solebant, pontem habet ultra Sequanam ex quadratis lapidibus constructum.

Matiscona
vulgò *Mascō.*

Matiscona vulgò *Mascon*, sita est ad Ararim fluvium, recto & longo tractu. Quàm plurima damna passa est ab Attila, Francis Burgundiam impugnantibus, aliisque plurimis. Ultimò restituta est sub Philippo Augusto anno

Salu-

Salutis 1222. cum generosioris animi cives orsi sunt, urbem novis moenis concludere & adversus prædonum incursiones vallo & propugnaculis munire. Sex tunc constituerunt portas, & oppidum oratorii publicis decenter ornarunt. Inter quæ Divorum Petri & Pauli Ecclesia & Curia, quæ pridem extra urbem sita erat, ut orbis murorū veteres ruinae declarant, quæ inter hanc Ecclesiam & S. Vincentii cœnobium, à D. Niceta conditum, visuntur. Sed istis à Lothario everfis, D. Petri & Pauli Ecclesia diverso loco restaurata fuit, atq; apud eam Canonici Regulares collocati. Nec longè ab his Prochdochion & cœmiterium publicum. Quod autem D. Petri cœnobium natura & opere munitum erat, & Carolus Burgundiorum Dux Canoniorum fidem suspectam habebat, jussit illud deleri, eoq; facto Canonici receperunt se ad eam urbis ecclesiam, quæ ipsorum alioqui juris ab iisdem etiam nunc tenetur. Erat & alia Ecclesia, primi atque sanctioris instituti Canoniorum, quos Regulares vocant D. Stephani titulo, in colle extra urbem sita, quæ à Lothario everfa, in Iudæorum postea usu fuit, ex quo & hodie, pons eò perti-nens, Iudæorum vocatur. Sed exactis Gallia Iudæis, illa Ecclesia paræcica & curialis facta est. Ecclesia autem Cathedralis primò dicata fuit sub nominibus Apostolorum Petri & Bartholomæi, & martyrum Gervasii & Prothasii. Sed Gallia Rex Childebertus, ejus nominis primus, quo erat pietatis affectu erga Vincentium Martyrem, reconditis ibi ejus reliquiis, multis eam Ecclesiam beneficiis auxit. Quo evenit, ut cum populi quoq; affectio ad Regis pietatem accederet, adpellaretur hæc D. Vincentii Ecclē

ita. Sed pulcherrimum apud Matisconios aedificium est Dominicanorum coenobium, quo loco ante comitum erat palatium à S. Ludovico extractum. Quod coenobium Hugonotica rabie, anno M. D. LXII. & rursus anno M. D. LXVI. vastatum fuit, quod idem & Minoritarum coenobio & judiciali foro & collegio & carceribus & omnibus ferè urbis Ecclesiis, accidit.

Cabillonum.

Cabillonum vulgò *Challon* Matisconæ finitimum in Provincia Lugdunensi. Hic Cathedralis Ecclesia initio consecrata fuit, sub nomine D. Stephani, quam Childebertus, primus Galliarum rex, cum miserè jacentem atque afflictam offendisset, restauravit, multisq; donavit immunitatibus & privilegiis, collocatis ibi D. Vincentii reliquiis, quas ex Hispania secum deportarat. Eò factum est, ut Ecclesia D. Stephani appellari desierit, S. Vincentii deinceps nuncupata. Est & alia Ecclesia D. Georgii nomine, in qua & Canonicorum collegium & sacrorum urbis curia. Ea verò est Ecclesia, quæ sola, quo tempore Lotharius Ludovici Pii filius, Cabillonum & quatuor ejus suburbia vastavit, incendium evadere potuit; præter Ecclesiam paræcicam seu Curialem, quatuor coenobia prioratum (ut vocant) nomine egregia sanè ac splendida fuerunt: S. Cosmi, quod Clujnacensi, S. Crucis, quod S. Petri Matisconensis urbis, S. Mariæ, quod S. Benigni apud Divionenses, & S. Laurentii, quod Insulæ Barbæ apud Lugdunum subditum & veluti municipale est. Duo sunt eorum qui mendicitatem voverunt coenobia, Carmelitarum in D. Ioannis, cui à macello nomen; & Minoritarum in S. Laurentii, ut illi vocant, suburbio, à Philippo Bono extru-

cta. In

cta. In eo autem suburbio, quod S. Mariæ nuncupatur, ex-
tat Virginum cœnobium ordinis Benedictini, quod ante
hac à S. Clara nomen habuit. Atq; ista quidem de rebus
Ecclesiasticis. Quod ad statum civilem attinet, Cabillo-
num Comites habuit, & sedes olim Regia fuit Gontrani:
Et exinde nundinis, quarum omnimodò esset immuni-
tas binis ornata, utrisq; ad totum mensem durantibus,
alteris Brandoniis, alteris ab Augusto mense nuncupatis.
Cabillono post magnis affecto cladibus, hæ quoq; nundi-
næ alio translatae fuerunt: primò quidem Gencvam; de-
inde Lugdunum, ubi nunc quoque habentur. Atqui nulla
tamen hujus translationis habita ratione, Cabillonius
Nomarcha usurpat nundinarum ac mercatum magistri
nomen, ob id certè, ne prærogativam amittat suorum
majorum, cum neque alioqui Cabillonum antiquas im-
munitates amiserit. Nam & hodie, quo anni tempore
illæ nundinæ habebantur, nemo Cabillonii apparitor
seu regius, seu alius potest quenquã jure sistere, vel in ejus
bona manus injicere. Cabillonii præterea patriciorum a-
liquem sibi vicinum in suæ urbis Ducem militarem abs-
se se delectum repræsentant sistuntq; non illi, qui nomine
Regis urbi præest, sed urbis Episcopo. Nam antequam
Burgundiæ Duces Cabillonensem Comitatum sui juris
fecissent, acceptum à Comite Cabillonensi, Ioanne, filio
Stephani Comitis Burgundiæ, salinarum Principis (quod
quidem accidit anno 1256.) Episcopus erat præcipuus ur-
bis Dominus ac patronus, & edicta promulgabantur sub
nominibus Episcopi & Comitis: sed Episcopi, honoris &
prærogativi causa nomen præcedebat. Nunc civitas pro

dimidia tantum parte in Dominatu est Episcopi, pro reliqua ipsius Regis, & Episcopus suum nunc quoque habet in urbe Praefectum, & urbs ipsa in duas divisa jurisdictiones; partim curiam habet judicalem castelli, quae Regia est: partim Episcopi & Canonicorum Cathedralium collegii, in qua Episcopalis ille Nomarcha jus dicit, Cabillonum olim Remp. habuit optimè institutam, & plateas pro artificum varietate distinctas, eamque urbis partem, in qua cerdones agerent, à patriciorum magistratuum simulque Ecclesiasticorum regione sejunctam; Cives autem omnes liberos, ex quorum familiis, quae antiquitate præcellerunt, deligebantur ad Reip. administrationem Senatores, quibus solis in conventibus publicis sententiae dicendae auctoritas esset. Nunc Cabillonii Praetorem, seu, ut vocant, Majorem habent Senatorem urbis Principem, isque in causis civilibus jus dicit, in ipsius urbis praetorio, quod & in aliis Burgundiae civitatibus solenne atque usitatum est. Olim autem ejusmodi major potestatem habebat non modò rerum civilium, verum etiam criminalium; sed eam qui sequeuti sunt, Nomarchae sustulerunt. Permultae sunt Cabillonii patriciorum ac nobilium Burgundiae magnificae domus. Olim enim Burgundiae Duces ut plurimum illic agebant, eoque factum est, ut Cabilloniorum plurimi immunitatibus fruantur, soli nobilitati concessis. Et verò inter ceteros Gallicae lingua utentes, Cabillonii moribus sunt ornatissimis, atque ob egregiam in convictu suavitatem (quam ipsa quoque sermonis elegantia & festivitas commendat) omnium, qui Gallicae ornatui studeant, longè discretissimi habentur. Cabillonum ab Attila Hunnorum prin

cipe vastatum à Gontiano Rege restitutum fuit. Isque in cœnobio illic S. Marcelli conditus pro dignitate Regia mansæolum habebat, quod Calviniani anno 1562. everterunt. Alia deinde Cabilloni vastatione sequuta, per Lotharium Ludovici Pii filium rursus tamen instaurata, urbs priores vires & pulchritudinem recepit.

Lunia oppidum in excelsio colle, ad Sabaudia limites *lunia.* positum, nivibus sylvisq; opacis gravatum, in hac civitate est transitus montis. Iura, & vectigal exigitur rerum quæ alio exportantur.

Lugdunum.

Lugdunum vulgò *Lyon*, ante Christi nativatem anno *Lugdunum.* XXIII. à Numantio Planutio Romano Proconsule sub Cæsare Augusto extractum; Vrbs sita est in monte, ubi flu-

VRBIUM PRAECIPVARVM

vius Arar miscetur Rhodano, atq; ad mare tendunt. Fuit antiquitus Schola Latina valdè celebris, hodie Emporium Galliaè celeberrimum.

Dola.

Dola civitas est Burgundiaè regionis omnium celeberrima, studiisq; referta, ad Dubium fluvium duobus brachiis scissum, loco pulcherrimo posita, pontibus, moenibus, stupendis propugnaculis sumptuosissimisq; ædificiis magnificentissimè extracta.

Diepa.

Diepa civitas Normanniaè, mercatu clara, portum habet pulcherrimum, unde quotannis naves solvunt versus Brasiliam.

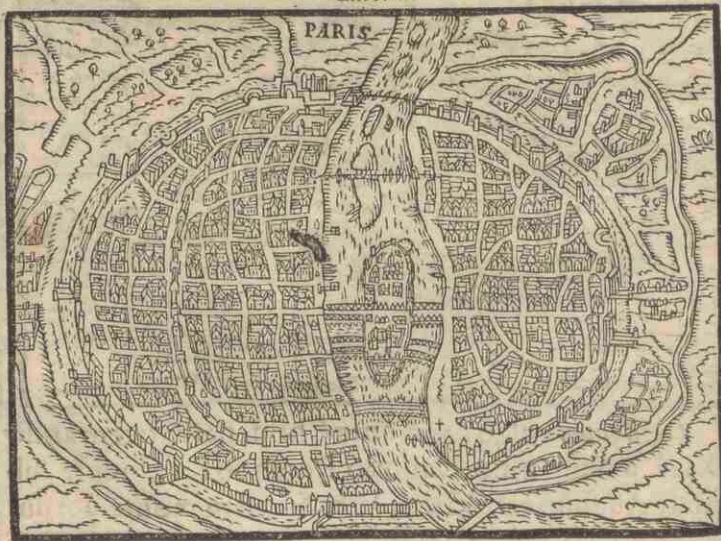
Campodunū.
Aurelia.

Campodunum civitas universali studio clara.

Aurelia præclara civitas ad Ligerim fluvium sita.

FRANCIA propriè dicta.

Lutetia.

Lutetia

Lutetia vulgò *Paris*, ad fluv. um Sequanam sita, caput est totius Gallix, sedes Regia, frequens & populosa, una ex maximis totius Europæ. In hac urbe florent omnes scientiæ. Collegium habet Sorbonicum, in quo præ omnibus aliis locis viget Theologia. Continet parlamentum totius Gallix imò totius mundi celeberrimum, distinctū in quatuor Cameras, quarum prima quatuor habet præsidēs, & XXX. Conciliarios; secunda totidem præsidēs & XVIII. Conciliarios, & sic de aliis. Sumpsit nomen à luto. Nomen autem Parisiorum à Paride filio Priami Regis Trojæ, qui civitatem hanc ædificare cœpit, deductum putatur. Postea aucta est à Iulio Cæsare, unde & Iulia vocata est. Univerſitas erecta est à Carolo Magno anno 791. De hac civitate ita Iulius Cæsar Scaliger scribit:

Lutetia.

*Francigena Princeps populosa Lutetia gentis
 Erexit immensum clara sub astra caput.
 Hic cinis numerum, ars præmium, sapientia finem
 Exuperant; superant thura precesq; Deos.
 Audit obstupuitq; hospes: factusq; viator
 Vidit: & haud oculis credidit ipse suis.*

S. *Dionysius* à civitate Parisiensi distat duabus leucis, in qua civitate conspiciuntur omnes Reges Gallix mirabili artificio sculpti; ita ut ex imagine illorum vita & res gestæ conspici queant.

S. Dionysius.

VENAYSCINENSIS COMITATUS:

Comte du venisse.

Avenio caput est regionis, utramq; Rhodani ripam occupat, ponte longissimo pulcherrimoque interiecto:

Avenio.

Vrbs antiquitate nobilis, Pontificum Romanorum quōdam sedes, ad eosq; etiam nunc pertinet. Conditoribus hujus urbis septenarium numerum mirè placuisse argumento est, quod tot ibidem portæ; tot templa, Collegia Canonicorum, monasteria Virginum, Xenodochia, Conventus, aliaq;

PICCARDIA QVA GALLIAE BEL-
GICÆ PARS.

Ambianum.

Ambianum vulgò *Amiens*, Metropolis Piccardiæ, templum habet totius Gallia pulcherrimum.

S. Quintinū.

S. Quintinum oppidum Veromandorum, à *S. Quintino* Patritio Romano sic dictū, qui imperante Diocletiano illuc transgressus Veromādos Christi religione imbuir.

Reins.

Reins civitas Campaniæ, in qua portæ adhuc retinent nomina à Diis Ethnicis, videlicet, Venere, Baccho, Marte, &c. Hic ex ordinatione Clodovæi coronantur Reges Galliarum.

Noviodunū.

Noviodunum vulgò *Noyon*, Episcopalis civitas, & una ex XII. paribus Gallia.

Bolonia.

Bolonia duplex est, inferior & superior; inferior vicus est non septus moenibus ante Anglorum adventum. Ibi sanum *D. Nicolai* & aliud Franciscanorum sodalium. Mare Anglicum vicum alluit. Superior abest ab inferiore centum ferè passus, vel paulò amplius, hæc civitas est cincta moeniis validissimis, jucundo valdè loco sita est. Extat ibidem etiamnum hæc ætate turris quædam fortissima à *Julio Cæsare* extructa, gratia muniendi ejus loci pro exercitu suo contra Gallos vicinosq; Britannos, quos eo tempore debellabat.

Calesium oppidum nostris temporibus bellis famatum. *Calesium.*

Bayacum septem olim Viarum staturis (quas hodie *Bayacum.*
Les sept voyes vocant) nobile.

HOLLANDIÆ COMITATVS.

Dordracum vulgò *Dort* / quatuor fluminum con- *Dordracum.*
cursu in insulam redacta; *Mosæ* nimirum, *VVahalis*, *Linga* ac *Mervæ*, unde versus:

Me Mosæ & VVahalis, cum Linga, Mervæq; cingunt:

Aeternam Batavæ virginis ecce fidem.

Hi fluvii *Dordracum* anno 1421 arrosisse dicuntur à continente; *Brabantia* enim cohærebat, quo tempore etiam plures quàm septuaginta pagi inundatione periére, & ad centena hominum millia cum omnibus fortunis ac possessionibus interiére. Civitas est ampla, pulchra, opulenta, ac præpotens, ædificiis elegantissimis ac magnificis ornata.

Harlemium, vulgò *Harlem* / omnium quæ in *Harlemium.*
Hollandia sunt urbium amplissima, cui incolarum suorum testimonio Typographiæ artis inventio debetur; quamvis hoc beneficii *Moguntinensi* urbi acceptum referant alii.

Delphi vulgò *Delfft* / oppidum à fossis seu aquædu- *Delphi.*
ctibus sic appellatum, fodere enim *Delffen* / sua lingua. Hic locus est toti Septentrioni ferè notissimus ex cerevisia, quam abundantissimè ejus incolæ coquunt & distrahunt.

Leida vulgò *Leiden* / antiquis *Lugdunum Batavorû*: *Leida.*
civitas amœna valdè. Scholâ jam continet valdè celebrè.

Gouda.

Gouda civitas est populosa, divesq; ad Italiam fluvium posita: Aedificia habet tum privata, tum publica precellenti apparatu constructa. Peraugustam imprimis & magnificam Ecclesiam, quæ unica in urbe parochialis est, & media quasi urbe tam ampla conspicitur, ut similem (unica Harlemi excepta) non alibi exhibeat Hollandia; magnitudine enim Metropolitanam Colonensem Ecclesiam aliquot pedum mensura excedit. Cunctis olim ante conflagrationem propter amplitudinem & ornatum admirationi erat, habebat altaria LII. Campanariam habet turrim altitudine & pulchritudine præclaram, in qua Campanarum harmonia pro temporum festo festorumq; mutatione varia modulatione editur. Hanc autem tam conspicuam & amplam Ecclesiam jam secundum rabidus deformavit Vulcanus. Anno nimirum 1438. incendio, quod oppido cum Ecclesia erat commune. Et anno salutis 1582. fulmine tacta, sola periit, locis circumquaq; vicinis planè illæsis. Post hoc autem postremum incendium, solis oppidanorum impensis & oblatione annua, quæ dedicationis die (Dominica post Decollationis S. Iohannis) penditur, pristino nitore & magnitudini restituta, intus elegantissimis præstantissimisque fenestris vitreis depictis excellens, quales vix alibi conspiciuntur similes; Quas quidem fenestras oppidani sancta etiam ætate, quæ in picturas & statuas immaniter sævit, annua restauratione conservant. In foro triangulati, Ecclesiæ parochiali vicino, admodum amplo, ubi ter annuatim celebres habentur nundinæ, insularis & civica domus est, quod rato ad normam secto lapide eleganter constructa, cui amplus

in

in circumferentia locus relinquitur: habetq; hæc prætoria sua sic iuridicando & Senatusconsultis habendis distincta ornata triclinia, ut pulchriori ordine constitui non possent, sub ipsa civica domo (ascenditur enim ad eam per gradus lapideos, eleganti circumferentia ornatos, ubi edicta & plebiscita publicantur) in posteriori parte macellum est publicum, elegantissimis fornicibus ornatum, in anteriori armamentarium. Inde concamerata planicies strata, quæ lapideis columnis sustentatur, prætoriæ annexa, in qua spectante plebe supplicia de condemnatis sumuntur. Habuit præterea hæc urbs ante motus hosce publicos monasteria Virorum IIII. & VI. Virginum, Xenodochium: nunc etiam habet unum amplissimum, Hospitalia IIII. & alias pietatis officinas, in quibus viris & foeminis ætate & senio confectis pueris etiam expositiis charitatis & misericordiæ opera præstantur: Idem oratoria elegantia VI. & leprosorium cum Ecclesia extra mœnia. Hæc autem monasteria & oratoria avorum pietate excitata & fundata, nunc partim solo adæquata, partim direpta in privatos usus conversa, ruinosa sunt & deserta; Quemadmodum & arx principis, quæ ad Isalæ ripam probè munita fuit, unica tantùm turri relicta, in qua Comitum Hollandiæ privilegia conservantur, quæ certo delectu singulis annis à deputato per Magistratum Commissario, assignato in hoc annuo sexcentorum florenorum stipendio, discentur & revidentur, ne situ intereant. Habebat præterea Gouda Catechisticas Scholas, in quibus utriusq; sexus juvenus ad pietatem gratis erudiebatur, sed & istæ pietatis officinæ sunt everse: Tanta insuper aëris salubri-

rate Goudani fruuntur, ut rarò pestis grauentur contagio, cui quidem rei aquæ perpetuò fluxu atq; refluxu remeantes, non mediocriter conducunt. Fluviis etiam duobus decorantur, Isala nimirum, & eo, qui urbi cognominis est Gouda: Quorum alter Lunæ motibus & Oceani æstu agitur: alter, ubi mœnia primum latis & peramplis fossis munivit, ad mare usq; placidissimo tractu expatiatur, ac variam negotiatorib⁹ commoditatem præbet, Magno etiam civium quæstu cerevisia Goudæ conficitur, quæ Hollandicum solum neq; colore neq; sapore alibi præstantiorem propinat. Ad bellorum deniq; violentiam propulsandam & obsidionem avertendam situ & opere Gouda commendatur, cum majoribus machinis nullus ad eam detur accessus, nisi temporibus hybernis, & ne tum quidè sine magno periculo in duobus tantum aggeribus, quibus munitissima singulis propugnacula jamdudum obijciuntur. Quin & cataractarum solutione viginti quatuor horarum tempore vicinos agros latos inundare potest. Quò accedit, quod foveis maximæ & profunditatis & latitudinis cingatur, quæ ab expugnationis metu eam liberant. In his autem foveis justæ magnitudinis glebæ ex imo ascendere, atq; in superficie natare videntur.

Roterodam.

Roterodamum vulgò *Roterodam* / quasi *Ratheri* moles, oppidum est splendidum & copiosum, Mosæ flumini propinquum, Shiedamo unico milliari, Gouda verò tribus distat, lanificio & panni textura celebre; habens & justum populi numerum, & scitè admodum constructas ædes, quarum, quæ D. Laurentio sacra, facilè princeps, & splendida & sumptuosa; cives opulenti marina navigatio-

nece-

ne celebrem halecum piscationem & exteram mercaturam exercent; Conflagratione perierat civitas pro magna parte anno 1563. Sed mox erectis longè pulchrioribus quàm ante ædificiis, pontem lapideum miræ magnitudinis simul construxerunt, in cuius eminentiori parte suum Erasmm lapidea statua in perpetuum monumentum donarant, quam Hispani in exordio Batavici tumultus religionis ergò anno 1572. sunt demoliti.

Amstelrodamm vulgò *Amsterdam* / civitas sita undique in aqua, fundamenta ejus sunt trabes lignei, locis undosis ingeniosè admodum infixi, ut ædificia quamvis magna sustentare queant: Fundamenta hæc, uti quidam testantur, sæpè pluris constant quàm ædificia ipsa, licet splendida. Emporium est post Antvverpiense omnium quæ habet Belgium celeberrimum, quo quotannis appellantur classes ducentarum ac trecentarum navium ex omnibus Europæ partibus confluentium, uti ex Gallia, Anglia, Hispania, Lusitania, Liunia, Svedia, Norvvegia, Islandia, Ostlandia, &c. ita ut sæpenumerò unà ibi videre liceat in portu ad quingentas naves maximas, quæ prospectum præbent planè magnificentum. Cives tam sunt opulenti, amplæq; fortunæ, ut ejusmodi classe advecta, ipsi omnes merces tam promptè coëmant, ut quinto sextoque die ab adventu suo expeditæ naves, rursusq; mercibus aliis onerata quavis remeant, unde profectæ erant. Ut autem semel dicam, sive divitias, sive populum, sive etiam aërem, aquam, situm, quantitatem, sive præterea aquæ ductum (quos canales vocant) per quos naves admittuntur,

Amstelrodamm.

ur, fabricas spectes; poterit hæc cum Venetiis comparari. De hac civitate ita Nicolaus Carinus:

*Hæc illa est Batava non ultima gloria gentis,
Annis cui nomen, cui cataracta dedit.*

*Dicta prius Damum, raris habitata colonis,
Cum contenta casis rustica vita fuit.*

*Hinc Amsterdamum jam facta celebrior, atq;
Fortuna crevit tempore nomen item.*

*Vrbs benè nota propè, atq; procul distantibus oris,
Dotibus innumeris sufficienda bonis.*

*Dives agri, dives pretiose vestis & auri,
Vel pleno cornu copia larga best.*

*Quod Tagus atq; Hermus rebit & Pactolus, in unum
Verè huc congestum dixeris esse locum.*

Hagum.

Hagum Comitum vulgò Sgrauchhaeg / pagus est, omnium quos Europa habet pulcherrimus, ditissimus, amplissimus ac capacissimus, ad domum duo millia continens tam sumptuosarum, ut nulli urbium cedant, cum ibi totius propemodum regionis nobilitas ac Regis etiam Palatium Curiaq; commoretur.

Amorsfordia.

Amorsfordia Diocesis Ultrajectensis, oppidum parvum initio fuisse, ex antiquis mœniis & fossis liquet; postea verò rebus florentibus nova civitate veteri circumdata, vehementer est amplificatum. Ferax solum & commodum, amœnumq; satum habet: Nam ab ortu & meridie agros omnifrumenti genere fertilissimos, ab occasu montes, sylvas cæduas ac saltus habet; à Septentrione verò uberrima pascua, quæ à maris Oceani bacio uno ab urbe

mil-

milliari allquantur. Ex hoc mari per Amisum fluvium navigabilem omnigenę merces in urbem importantur. Vrbs ipsa firma satis murorum ambitu, duplici fossa & vallo intermedio cingitur, arte tamen potius quàm naturâ munita: Cives autem suo censu vivunt, aut agriculturam lanificium & mercaturam exercent. Ius municipale, quod vulgò *Statts Recht* appellatur, Henricus Episcopus Ultrajectensis anno 1259. concessit: Guilelmus postea Episcopus anno 1298. instituit, ut idem jus usurparent Amorfortii, quale erat Ultrajectinis. Nundinas habet toto Belgio celebres, quarum duas Guido Episcopus illis anno 1331. donavit. Laudantur Amorfortii in Historiis à temperantia, prudentia, religione, fidelitate erga suos principes, fortitudine bellica, liberalitate in pauperes, & erga exules, cæterosq; exteros hospitalitate & merito. Omnis enim luxus tam in conviviis quàm in vestibus supellestilibusq; apud Amorfortios exosus: didicerunt ab avis suis honestè ac parcè epulari ac vestiri. Quanta verò sub ipsa simplicitate rerum agendarum lateat prudentia, cùm aliis temporibus, tum maximè in Guesiacis tumultibus, claruit. Pietas & religio hîc semper maximo in pretio fuit, fidem quę, quam semel à D. Villibrodo, Bonifacio, Friderico aliiq; hujus Diæceseos Apostolis acceperunt incolę, hanc usq; in præsentem diem sertam testam conservarunt, & adhuc clam sub metu Tyrannidis conservant. Auxit promovitq; plurimùm in hac civitate religionem M. Gerardus de Groot, qui circa annum 1379. sub Urbano VI. Papa Daventrię, Suollis, Campis, Amorfortię, Amstelrodami & in vicinis circumquaq; locis concionabatur, & cœno

bia multa erigebat. Hujus & successoris ejus Florentii Re-
devvin opera circa idem tempus tria monasteria in hac ci-
vitate sunt ædificata, quibus subsequenter temporibus
& alia tria addita sunt. Est & in urbis Ecclesia p̄m̄aria
D. Georgio sacra, Collegium Canoniorum ab Episcopo
Ioanne Diestensi anno 1337. fundatum: Sacellum quoq;
D. Virginis, in omnibus vicinis regionibus vicinis notissi-
mum, quod nostris adhuc temporibus ab innumeris pe-
grinis frequentatur. Fidelitatem erga suos principes
Amorfortii diversis temporibus & casibus exhibuerunt.
Ultrajectenses enim perpetuò suos Episcopos rejecerunt,
quos Amorfortii semper benignè ac liberaliter exceperunt,
& in suas sedes restituerunt. Sic Assverum Culeburga-
num anno 1436. ab Ultrajectensibus repudiatum. Sic Di-
epholdium anno 1448. ab iisdem contra fœdus initum
ante annos duodecim (quo se Episcopum suum defen-
surus juraverant) pulsum, urbe capta unà cum D. Iacobo de
Geesbeec restituerunt. Sensit & horum fidelitatem
David nothus Philippi Burgundiæ Ducis. Sensit etiam eò
magis Henericus Palatinus anno 1528. ab Amorfortiis in
civitatem Ultrajectensem, unde ejectus erat, armata ma-
nu reductus. Majorem etjam obedientiam & fidelitatem
in Amorfortiis reperit Philippus Catholicus Hispaniarum
Rex anno 1578. & 1579. qua tempestate nec princeps Auri-
acus, nec Hollandi, nec Geldri, nec Ultrajectenses prius
Amorfortios à fide Catholica & obedientiâ suæ Majesta-
tis avertere potuerunt, quam obsessam urbem machinis
bellicis & summis viribus porta solo æquata superassent:
Urbem vincere, animos autem superare non potuerunt.

Amorfort
1436

Egregiam quoque laudem semper ex bello reportarunt: Dominam Iacobam Bavaram Hollandiæ Comitissam propriis expensis contra Dominum de Arckel, in capiendo I selsteinio & Gorcomio iuvârunt, unde à Bavara publicis literis gratiarum actionem meruêrunt: Hollandorum vires sæpè represserunt: Geldrorum violentiam sæpius fregerunt: Ultrajectum quater armis occupaverunt; Philippi Burgundiæ Ducis exercitum bis (teste Mejero lib. 16. Annal. Flandr.) à suis mœnibus fugârunt. Hac fortitudine Amorfortii eam sibi famam conciliârunt, ut multi è vicinis principibus illorum fœdera & amicitiam ambi- rent, ipsique in multis provinciis vectigalium immunitatem obtinerent: Eam V Vilhelmus Bavarus Hollandiæ Comes inito fœdere Amorfortiis per omnes suas provin- cias donavit. D. Valramus Bredenrodus, D. Casparus Culenborganus, & D. Ioannes Egmontanus, Amorfor- tiis magna quoq; privilegia in suis ditionibus contulerunt. In pauperes tanta est Amorfortiorum liberalitas, ut hac in re maximis quidem civitatibus pro qualitate divitiarum non cedant. Duo sunt in urbe Gerotrophœia, in quorum altero plus quàm 60. senes tam viri quàm mulieres hone- stissime aluntur. Præterea anno 1447. institui cœpit di- spensatio elemosynarum in pauperes, qui priuatis in ædi- bus per urbem habitant, ea paulatim ad tantam opulen- tiam pervenit, ut nunc plus quàm 80. homines inopes ex- exilla sustententur. Insigne quoq; & magnificum Orpha- notrophium circa annum 1551. erectum est, ubi pupilli pauperiores aluntur. Duo adhæc urbs habet Nosocomia, unum pro peste laborantibus, alterum pro quibusvis cli-

nicis, quorum res domi est angustior, quàm ut seipos in morbo sustentare possint. Xenodochium quoq; habet, quo peregrinis pauperibus ex itinere licitum est divertì. Prodierunt ex hoc oppido non pauci Regum & Imperatorum Oratores, Medici, Iurisprudentes, aliq; illustres viri, in omni linguarum, artium & scientiarum genere exercitatissimi. Ex hoc oppido prodiit Albertus Sapidus tot annis Constantinopolitanus sub invictissimo Cæsare Maximiliano II. Legatus. Natus est hîc D. Stephanus Lauræus, Domus Austriacæ summus sub eodem Maximiliano Medicus. Præterea D. Godefridus Steig / qui Illustris. & Reverendiss. Principis Herbipolensis cum summa gloria & laude magnoq; plausu ipsius Principis agit Medicum, sese Amorfortensem esse gloriatur. Hæc quoque patria est clariss. & ornatiss. Viri Ioannis Fonckii, qui post multas legationes, arcaniq; Senatus Belgii Regis Hispaniarum Philippi II. præclara peracta negotia, tandem à Rege in Hispanias vocatus est. Debet & huic oppido sua natalia Marcellus Lentius totius Ordinis Canoniorum Regularium per utramq; Germaniam Generalis.

ZELANDIAE COMITATUS.

Mittelburgii.

Mittelburgum à Metello præcipuæ nobilitatis ac consularis dignitatis apud Romanos viro id nomen, ut plerique opinantur, consequutum est, quasi Metelliburgum. Lemnius à Burgo Burgf / hoc est, à munito & eminente castro aut arce rupeq; inaccessâ (quale apud Romanos Tarpæium Saxum) denominatum putant, quod in insulæ huius meditullio ac centro consistat.

Arnemuda.

Arnemuda Mittelburgi municipium præbet omnibus tutissimum portum, fidamq; navium stationem; Nam hic præcipuè classis, quamlibet numerosa, instruitur, in quemcunq; Oceani tractum velificatio perficiatur.

Arnemuda.

Flissinga nomen desumpsit ab urceo seu lagena, quod poculi fictile genus, supernè angustioris est, in medio distento, ac capaciore ventriculo, qui circa imum graciescit, ac sensim extenuatur, Belgis *Flessche* nominata. Cujus imagine civitatis hujus vexilla atq; manipuli, quos etjam navium malis in vertice erectos conspicimus, insigniti sunt. Distat à Mittelburgo versus Africum seu occasum Hybernum, intervallo sexdecim stadiorum, quæ bis mille passus conficiunt, aut bina milliaria Italica. Est quidem urbs exigua, sed arte & naturâ munita, qua parte mari obversa est.

Flissinga.

Campoveria vel *Veria* versus ortum æquinocbialem Scaldia opposita est, distat à Mittelburgo pari quasi intervallo quo *Flissinga*. Nomen obtinet à Fretò, quod ab ea littoris ora in ulteriorem Campæ ripam ac sinum transferri homines soleant. Primus enim portus ac navium Cimbarumq; statio, à qua conscensâ scaphâ trajicimus *Veer*, Belgis aliis *Vaert*: Latine trajectus & transvectio dicitur. Civitas hæc perangustam habet moenium ambitum, paucis ab hinc annis Scothorum frequentatione celebris.

Campoveria.

Zirzæa civitas Zelandiæ in insula Scaldia sita, à conditore nomen sortitur. Anno redempti orbis 849. imperante Lothario primum in formam civitatis ædificari coepta, ac moenium ambitu muniti, ex parvis initiis in eum

Zirzæa.

splendorem adaucta est, ut nulla clarissimarum civitatum sit inferior: Hanc testatur Levinus Lemnius plurimis viris eruditis præclarisq; ingeniis foecundam esse ac feracem, negotiatoribus providis ac sagacibus refertam, quibus ex re frumentaria ac lectissimo tritico, ex nivei candoris sale, ex rubia seu garanfa, balsamentorum ac piscium copia, armentorum pecudumq; immensa vi quaestus accedit uberimus. In refamiliari ac domestica omnia elegantia, nitida, expolita: mensa frugalis & moderata, nec unquam prodigaliter sumptuosa: in mercatura exercenda nemo non civium solers atq; industrius, lucri avidus, ad rem attentus, in tenuiores tamen atq; inquilinos inopia pressos liberalis atque beneficus, in cæteros verò hospitalis, blandus, comis, affabilis, candidus, &c. Gregaria ac promiscua multitudo passim inhumana est, rudis, agrestis, ferox, crudelis, indomita, atq; à civili vitæ consuetudine aliena.

Romerfvalla.

Romerfvalla civitas Zelandiæ à Suytbeuendia insula avulsâ, nullis excolta agris, nullis exornata pomeriis. Oceanus undiq; alluit, ita ut unica salis negotiatione subsistat.

Goesa.

Goesa in occidentali Suytbeuendia parte sita, civitas perexiguo quidem murorum ambitu, at splendore atq; affabrè extracta; civibus morum civilitate perpolitus.

Toletum.

Toletum Zelandiæ vulgò *Zolen* à vestigali & prætoriiis ita appellatum: vetustum oppidulum, à Brabantia exiguofreto discretum.

FRISIAE ORIENTALIS CO-

M I T A T V S.

Embdena.

Embdena vulgò *Embden*/Metropolis est Frisæ orient-

talis,

talís, ad Amasii fluminis ostium, Principū sedes; Emporiū istius tractus celeberrimū. portus opportunitate, quem tam capacem profundumq; habet, ut navigia, quæ quidem Oceanus maxima vehit, passis velis admittere possit, amplitudine opum, ædificiis publicis privatisq; civiū multitudine & incolarū non Germanicæ modò sed Europæ innotuit.

Aurichium urbs multis nobilium à curis & turba jucundissimus recessus; Sylvæ id faciunt & nemora, in quibus aut aucupio, aut venatione sese exercent. Gens dives est, mercaturæ & opificio dedita.

Aurichium.

FRISIAE OCCIDENTALIS

COMITATUS.

Groninga.

Gronin-

Groninga.

Groninga, Groningen / nomen sumpsisse dicitur à Grunio Franco, vel ut alii volunt, Trojano, qui hanc urbem extruxit. Civitas est insignis, dives, populosa, muro forti circumdata.

Leoardia.

Leoardia, Leetwarden / caput est comitatus Oftergoyensis & Septemsaluensis.

Sneca.

Sneca vulgò *Sneek* / civitas comitatus VVestergoyensis, duobus à Leoardia milliariis Germanicis magnis occidentem versus distita, loco humili & tractu planè aquoso. Nam ager totus circumjacens, humilis est & depressus, nisi, quod à Septentrionali parte; ubi ædes fuere Ioannitarum, paulum adsurgit, ideoq; neq; segetibus ferendis, nec ulli alicui rei, quam pecoribus alendis, idoneus: Oppidum, non tam aggeribus quàm natura & ipso loci situ munitum, novum est, utpotè, nondum ducentis annis civitatis donatum jure & privilegiis. Cæterum progressu temporis tanta incrementa sumpsit, ut in præsentia jam nulli oppidorum Frisix cedat, præter solam Leoardiam, omnium reliquorum caput, sive amplitudinem spectare velis, & ædium multitudinem splendoremq; unà tum civium numero, sive platearum dispositionem aptã, unà cum aquarum commoditate & abundantia, sive alia istiusmodi ornamenta. Illud præ omnibus singulare habet, quod præter fossam & vallum mediocri etiam muro lateritio cinctum sit; bonorum ingeniorum ferax; Nam ut cæteros omni literarum genere exultos omittamus, qui ex hac civitate oriundi, diversis locis etjamnum degunt: in hac natus est & educatus Ioachim Hopperus non patriæ tantum civitatis, sed Frisix etjam, adeoque to-

tius Belgii lumen, & ornamentum penè incomparabile, qui ante annos non multos in Hispania, primus cùm esset à Consiliis Regiæ Majestati, viam ingressus est universæ carnis, non sine magno optimorum hominum dolore atq; gemitu. Ex hac item prodiit Petrus à Fritema Iureconsultus, qui præter nobilitatem generis a vitosq; splendorum summam habuit eruditionem cum singulari animi probitate, candoreq; conjunctam. Hinc etiam oriundus Albertus Hero Philosophus & Theologus scriptis clarus, & Gellius Snecanus.

Doccum, latinè *Docetum* à multis dicitur; est in Ostergoyensi ditone, duobus à Leouardia miliaribus distans orientem versus, non procul à sinu maris, qui inter Ostergoyam terramq; Groningensem procurrens, Lavicam exiguum amnem cò decurrentem seq; exonerantem excipit. Ager circumjacens fertilis est, non pascua tantùm læta habens, sed & segetes ferens, præsertim ab Australi parte, ubi & arenosior videtur esse, paulò longius ab oppido cespites effodiuntur ad alendum ignem, id quod oppidanis & vicinorum pagorum habitatoribus magnam præstat commoditatem. Abest à sinu præscripto exiguo miliaris intervallo, ex quo alveus per ipsum oppidum fluit. Hinc mercatura illic floret, Tempore belli inter Geldros & Burgundos, Geldris paruit, vallo, fossaq; ut tum exigebant tempora, benè firmum. Cæterùm illis victis atq; expulsis per Cæsareos vallum fossæ injectum & complanatum est. Ab eo itaq; tempore immunitum jacuit ad annum Domini M. D. LXXXI. quo inquieti patriæ ordines illud deniq; munierunt, ad avertendos Re-

Doccum.

gis milites. Antiquum esse inter omnes constat, Estque martyrio & reliquis quibusdam S. Bonifacii sociorumque eius decoratum; Hic enim post decessum B. Vvillebrordi primi Ultrajectinorum Episcopi, relicto Archiepiscopatu Moguntinensi, Ultrajectum petiit, & Episcopus ibidem constitutus est, miro semper flagrans desiderio convertendi Frisios, qui tum magna ex parte Christum non agnoscebant, licet Vvillebrordus ad eos convertendos & antea & post Episcopatum adeptum magnam navasset operam, & praeter cum alii etiam ab Episcopo Cantuariensi ex Anglia missi verbum Dei praedicassent. Itaque assumptis secum sociis aliquot ad eos contendit, & posteaquam tota provincia peragrata, ubique sementem Verbi Divini satis feliciter jecisset, tandem prope Doccum cum sociis ab infidelibus caesus, martyrii coronam adeptus est. Constructum est non multis post mortem ejus annis in civitate monasterium Canonicoꝝ Regularium, quod progressu temporis occuparunt Abbas & Religiosi Ordinis Praemonstratensium: In eo adhuc usque turbulenta tempora adservatum fuit cranium Martyris inter trucidandum ab impiis gladio resectum, una cum baculo ejus pastoralis, calice, codice Evangelico, totoque divini officii habitu, & argenteo scypho. Hujus etiam civitatis pastortum septem annos administravit S. Ludgerus nobili genere natus, multarum linguarum peritus, qui postea primus Monasteriensium Episcopus ad caelestem patriam circa annum 809. migravit, in Verda Imperiali Abbacia ad Ruram fluvium sepultus, in hac posteris temporibus natus est Gemma Phrisius, Medicus & Mathematicus in-

signis editis libris magna eruditionis celebris, quam etiam eruditionis laudem hinc oriundi merentur Basilius sive VVesselus, dictus Groninganus, Ioannes Doconicensis, Iureconsultus, Vniuersitatis Coloniensis ornamentum singulare, & Cornelius Kempsius, qui tribus libris res Frisiorum Latino sermone conscripsit.

Slotenum oppidulum pertinet ad septem sylvas, loco dimisso & palustri, situ ad mare Australe, à quo vix quarta milliaris parte distat, à Sneca verò duabus milliaribus, Ager tamen ab occidentali parte, qua Geerstlandiam spectat, paulum eleuari incipit, arenosus ibidem existens lacus illi adjacet magnus, in quo est piscium omnis generis copia. Secatur in duas partes aqua profluente, quæ duobus pontibus coniungitur. Templum parochiale non habet, sed tantum sacellum, lacerum penè hac temporum tempestate & ruinam minitans, nisi in tempore fulciatur reparaturq;. Paret autem parochialibus Ecclesiis duorum vicinorum pagorum: Id quod mirum plerisq; videbitur, cum civitatis jus habens à proprio regatur magistratu, & non tantum naturâ, sed operibus egregiè fuerit munitum quondam. Cunerus tamen Episcopus Leoardiensis, paucis ab hinc annis pastorem illi constituerat sacello in parochiale templum commutato. Tempore novenalis belli (quo Geldri ante annos sexaginta cum Burgundis de principatu conflictati sunt) perpetuò fuit in Geldrorum potestate, qui illud quasi *ὀρεινῆσιον* constituerant, ex quo excursions fecerant & bella derivârunt in alias civitates, munitaq; loca. Nam id primo adventu occupârunt, indeque digressi plura tentarunt & assequuti sunt. Quin etiam

Slotenum.

novissimè cum vi & virtute Burgundiorum cæteris castris pagisq; excuti, pulsi atq; fugati essent, id tanquam asylum validum & firmum ad ultimum usq; servarunt, naturâ loci potissimum freti. Itaq; in eo factionis istius coryphæi antesignaniq; præcipuè obsessi sunt, obsidionemq; forti animo tolerarunt ad septimanas non paucas, nullam passi deditiois mentionem fieri, nisi prius egestate fameque compulsi. Nec fuit victoria ista Burgundionis incruenta, siquidem duo eorū duces præcipui Georgius Schenck à Lautenberg, Frisæ Gubernator, & Ioannes, Dominus Vafenatus copiarum præfectus, durante obsidione sub noctis crepusculum speculatum egressi, simul eodem tēpore vulnerati sunt, quorum posterior paulò post deditum oppidulum Leovardix ex vulnere mortuus est, non sine Frisiorum mœrore. Inciderunt illa in annum Domini 1523. vallo deinde disiecto æquatoq; solo, absq; munimentis fuit usq; ad annum 1552. quo Ordines illud rursus validè munierunt.

Ista.

Ista quæ ab aliis *Ilostum*, & in literis quibusdam antiquis manuscriptis *Iliacum* dicitur, unius tantum horæ spatio à Sneca distans, in longum porrigitur ab Austro in Septentrionem, duabus constans plateis, quos aqua mediocris profunditatis intercurrit. Nulla re insignis nisi antiquitate. Nam nec vallum habet nec munitiones, nec septimenta ulla. Fruitur tamen jure civitatis regiturque à proprio Senatu, habens civicam domum oppidorum instar; quo circa etiam optimo jure inter civitates numeratur. Multi excellenti doctrina viri hanc patriam origine decorarunt; quorum omnium accuratam enarratio-

nem

nem Suffridus Petri peculiari opere de illustribus Frisiæ scriptoribus dedit.

Bolsvardia unico milliari à Sneca versus Septentrionem distat, à Leoardia verò tribus: Hanc esse vetustam & à multis annis fuisse celebrem satis præter aliâ argumenta & indicia attestatur hoc, quod unâ cum egregiis maximèq; in clytis civitatibus emporalibus foedere illo continetur, quod Ausam Germanicâ vulgò indigerant. Quocirca in Comitiorum concessibus & aliis conventibus civitatum huius patriæ, primo post Leoardiam censetur loco, & secundam obtinuit dignitatem. Ager circa eam planus, pascua habens læta, paulò celsior Snecano. Ipsum oppidum vallo firmo fossisq; profundis benè munitum est. Hujus cives & incolæ à multis annis multam exercuere mercaturam apud exteras & maximè Orientales: inq; regnis Septentrionalibus navibusq; onerariis cõventi, quas ipsi suis impensis sumptibusq; inter sese communicatis absq; aliorum ferè oppidanorum adjumento infirunt & adornant, commoditatem illis ad hoc suppeditante portu Maccumensi, qui unico distat milliari; itaque pecuniosi sunt ut plurimum & locupletes. Civitatis status hætenus benè constitutus fuit. Nam præter religionem mediocriter (ut hæc fuerunt tempora) florentem & justitiam sic satis cultam administratamq; pauperum etiam ibidem cura habetur diligens, erectis & constitutis in eum finem tribus ædibus amplis, iisdemq; benè dotatis annuis proventibus, quapropter nemo in eo habitans mendicato vivere atq; ostiatim victum quærere facillè permittitur. Ortum hanc patriam illustravit Suffridus Rudol-

Bolsvardia.

phus Stechenburgius, qui accuratas gentis Frisïæ histori-
am collegit. Perrus Iacobi Thaborita Mathematicus &
Geometer insignis, qui historiam etjam Frisiam patrio
sermone collegit, ab anno Domini 781. quo Christi fidem
provincia recepit usque ad annum 1521. Et Franciscus Ad-
vortensius Triumpho vir eruditus, & scriptis publicis
clarus.

Stauria.

Stauria; duobus à Sloteno milliaribus in ipso littore
maris Australis in longum provecta jacet, ad orientalem
partem à mari averfam, qua terram spectat agroq; vallu
habens & fossam, sed ea non magni momenti, nec ad a-
vertendos hostiles insultus satis firma. Ager finitimus
planus est, minimè altus, fossis multis paludibus interci-
cibus. Emporium enim fuit opibus & auctoritate florens
Anse Germanicæ membrum ita conspicuum, ut numeraretur
inter principes istius foederis civitates. Et licet ante
annos multos rerum commutatione facta omnem amife-
rit splendorem antiquum, tamen fruitur apud exteros,
præsertim in Gallia & maritimis Germaniæ orientalis ci-
vitatibus, privilegiis multis, magnam fuisse ejus urbis am-
plitudinem, præter alia indicia & documenta evidenter o-
stenditur literarum instrumenta, quæ publicis etjamnum
ejus continentur archivis. Pastorem habuit temporibus
priscis S. Odolphum, cujus adhuc hodie venerabilis est a-
pud Frisios & sancta memoria, cum ob singularem vitæ
sanctimoniam & Propheticum Spiritum, quo præditus
fuit; tum vel maximè ob indefessum studium ac labores
ejus in propaganda asserendaq; Christiana religione. Hic
monasterium insigne extrui fecit juxta Flevum fluvium,

cujus

cujus nullæ nunc extant reliquæ, quæ ab oculis humanis conspici possunt; solo non tantum ipsum monasterii solum sed omnem latè circa jacentem agrum fluctibus suis furentibus jam multos annos operiente. Abbas ejus loci interitum futurum conspiciat^o, cum suis religiosis Stauriam concessit, ædificato in cœnobio in suburbio, & inde rursus propter maris æstum ad præposituram Hinilum, monialibus quæ ibi erant, alio traductis. Hodie civitas nihil magnificum habet, præter arcem validam portui maris imminentem, cujus fundamenta jecit Georgius Schenck à Tautenburg Gubernator Frisiz, nomine Caroli V. Imperatoris, anno M. D. XXI I. flagrante adhuc bello Geldrico, ut Burgundi haberent oportunitatem trajiciendi eò milites & cætera bello necessaria ex vicinis Hollandiæ civitatibus.

Harlinga longo à cæteris civitatibus maritimis spatio Septentrionem versus ad fauces Australis maris sita est; non procul à Franicheria, à qua unico tantum milliari distat, in tractu fertili, habente agros insignes, non tantum alendis pecoribus saginandisq; propter pascuorum ubertatem; verum et jam segetibus ferendis aptos, tritici in primis hordei q; & leguminum feraces. Sunt enim mediocriter alti, & plani quidem, sed ita tamen, ut sparsim multis in locis colliculi quidem amoeni & fertiles quasi protuberantes se elevent. Arcem habet insignem & valide contra hostiles insultus munitam; unà cum portu egregiè navigantibus peropportuno, non tantum propter amplitudinem & capacitatem, verum etiam propter ipsum loci situm. Nam venientibus ex regnis Septentrionali-

Harlinga.

bus Frisïæ, & Germaniæ Orientalis maritimis civitatibus, omnium se primus offert & tranquillam stationem præstat navibus longa jactatione fessis. Quapropter plurimi loci commoditate allecti, confluxerunt. Quorum cum alii opificia exercerent, alii navigationibus & mercaturæ unâ cum indigenis diligenter incumbere, oppidum vehementer auctum est hominum frequentia, opibus & ædificiorum splendore sita, ut de pomeriis ejus extendendis proceres inciperent cogitare & agere. Fuit templum parochiale extra valli fossæq; ambitum unâ cum sacerdotum & multis aliorum domibus, quæ nocturnis temporibus oclusione portæ arcebantur ab ingressu oppidi. Nunc verò termini ita sunt promoti & extensi, ut illis omnibus unâ cum multis agris adjacentibus adsumptis intraq; vallum conclusis, oppidum duplo majus sit factum.

Hindelopia.

Hindelopia non longè à Stauria, promontorii instar, in mare protenditur, non fronte tantum, sed lateribus etiam marinis fluctibus objecta, earundemq; infestationi exposita, quocirca vix agrè ab interitu defenditur, aggeribus firmis latis ac altis, ad arcendam aquarum rabiem oppidumque cum adjacente agro contra earum impetus.

FLANDRIÆ COMITATVS.

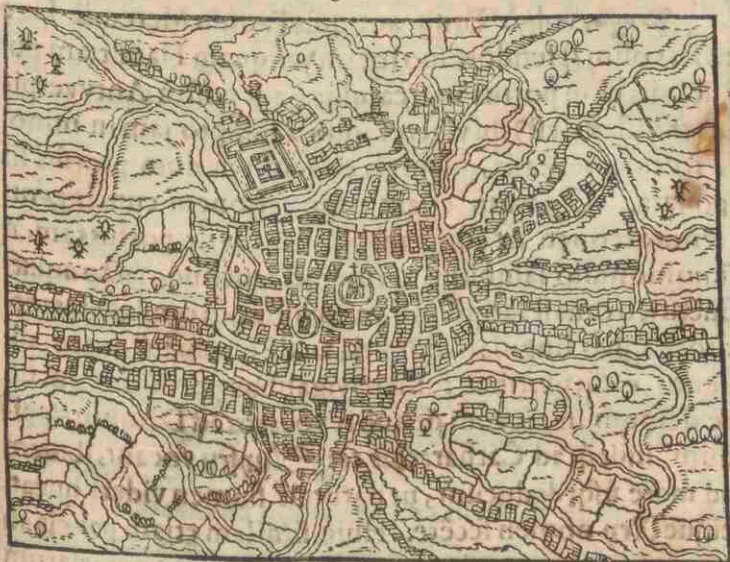
Gandaryum.

Gandaryum.

Gandaryum vulgò *Gent*: Hanc civitatem ante Iulii Cæsaris adventum *Oducum*, nonnulli alii *Clarinam* appellatam tradunt, ac deinceps *Gaidam* ab ædificio aut Castro ibidem à Cæsare extracto. A Vandalis *VVant* nomen sortita est, id deinceps in *Gand* & *Gend* mutatum

est.

est. Civitas est, quoad situm, munitissima & perampla, ita ut inter maximas Europæ urbes connumerari debeat.

Habet enim intra muros circuitum 43640. pedum Romanorum, qui conficiunt milliaria Italica septem, Germanica verò 17. Insulæ habitatæ intra moenia circiter 26. quas partim alvei fluminum, quibus rigatur urbs, partim canales atq; aquæ ductus manufacti efficiunt. Tribus fluminibus perluitur urbs, Scaldi, Liza & Livino, ac præter minores pontes innumeros sunt 98. sub quibus commodissimè Holcadibus ac navigiis altis, quæ Plekten illis dicuntur, quibus merces commieatuiq; convehuntur, transitus patet. Hæc civitas sub Constantino IIII. anno 661. à S. Amando Episcopo Tungrorum ad fidem catholicam

conversâ. Locus natalis est Ferdinandi primi & Caroli quinti.

Bruga.

Bruga, vulgò *Brug*/ antiquis Fanum Mercurii. Hæc civitas olim splendore suo totam reliquam Flandriam obfuscavit, cum portus mercatusq; (qui postea Antvverpiam translatus est) ibi vigeret, quo adempto jam in minore fortuna versatur, quamvis eodem necdum profus sit spoliata. Lanarum etiam negotiationem cum ingenti fœnore retinet. At cum tam celebris fuerit, portus tamen flumine nullo lambitur, verum arte manuq; facto aquæ ductu seu canali largissimo capacissimoq; omnes ejus territorii aquas singulari industria facile unum in locum colligunt, easq; pluribus fossis navigalibus per urbem ducunt, ac demum in alveum denuò revocatos ad Damum oppidum, indeq; ad *Catbaractas ter Schysen* vocant, ibidem ad mare usq; deducunt, ut naturale flumen videri queat, eiq; *Key* nomen fecere. Huic similem etiam paucis ab hinc annis alterum fecere canalem navium onerariarum capacissimum, quo marino æstu accedente in urbem usq; navigia deduci queant, ubi admirandæ industriæ opus machinamq; ingeniosissimam videre est.

Ypra.

Ypra à præterfluente torrente ejusdem nominis sic appellata dicitur; Hæc fundum solumq; habere dicitur plumbeum, ob infinitos canales plumbeos ibidem undequaque insertos, ut commoditatem præsent maximam, singulis penè domibus ac vicis aquam largientes.

Insula.

Insula vulgò *Kyssel*/ civitas perpulchra & dives, mercatoribus locupletibus frequens, ac opificum mechanicorum

rum, rectorum præcipuè ingens numerus, qui per omnem ferè orbem merces mitrunt varias.

Duacum vulgò *Douay* ad Scarpam fluvium situm, qui urbem in plures secat partes, oppidum munitum ac dives. Fontium scaturigines limpidissimos habet, ædificiis fortibus quidem sed antiquis extructa. Incolæ frumenti mercatura divites evadunt. Paucis ab hinc annis à Philippo Rege Hispaniarum obtinuit universale studium, scholamq; celebrem pulcherrimis privilegiis ornata.

DUACUM.

Cameracum vulgò *Cambray*, Flandris *Camerick* dicitur: Est autem Antenino urbs ampla, elegans & munita ad Scaldim, qui per medium ejus labitur, posita, septem milliaribus distans Valecenis. Arcem habet pulchram & validam à Carolo V. constructam in montis vertice, ubi S. Gaugericus Episcopus Cameracensis & confessor, Evodio oppido Galliarum oriundus, quod nunc Evodium dicitur, Basilicam ad honorem Dei titulo & nomine S. Medardi fundarat. Vnde Canonici S. Gaugerici cum cogentur templum suum deserere, receperunt se in parochialem Ecclesiam S. Vedasti, ubi in magnifico Choro, quem extruxerunt, corpus S. Gaugerici reposuerunt; atque ita Ecclesia S. Vedasti, dicitur etiam Ecclesia S. Gaugerici. AEdificia domorum privatarum hic elegantia, templa & monasteria miræ structuræ, sed maximè admiranda vetus & sumptuosa D. Virginis Basilica, quæ est Ecclesia cathedralis & Episcopalis ejus loci; cujus jurisdictio & diocesis latissimè & in varios tractus se extendit. Urbs opulenta est, mercatoribus & operariis mechanicis frequens, qui diversi generis merces & præcipuè tenuiores lineas te-

CAMBRAYENSIS.

las magno numero conficiunt, quæ à loco appellationem habent, & variis remotisq; in partibus distrahuntur. Ius habet Castellaniæ, egregiamq; jurisdictionem & dominium, quod peculiari nomine Cambresium dicitur, in quo pagi sunt complures, & loca non exigui momenti. Porrò antiquissima est Episcopalis sedes, in qua ab ipso VVandalorum tempore primus ille præfuit Episcopus Diogenes Martyr, omni virtutum sanctitatisq; genere ornatissimus præsul. Et anno D. KCV. eidem præerat S. Gaugericus, qui pastor fuit hujus sedis ordine quintus: quam eandem diversis temporibus & doctrinæ sanctitate præcellentes admodum Viri exornarunt. Inter quos Petrus de Aliaco Parisiensis quondam Gymnasii Cancellarius, inde Cameracensium Antistes & demum Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, præceptor Ioannis Gersonis multorum auctor operum, quæ Gesnerus in sua Bibliotheca, quemadmodum Odonis Episcopi Cameracensis latè recenset. Mortuus anno M. CCCC. XVI. Hanc urbis historiam cum Guicciardinus conscriberet, Cameracensis erat Episcopus. Maximilianus illustri prosapia de Berges oriundus, cui postea successit D. Ludovicus de Berlamont, vir omnem ordinem gradumq; honoris & dignitatis meritis. Hi Episcopi politici simul & Ecclesiastici sunt domini, titulo Ducés, & Romani Imperii Principes. Hæc urbs prima fuit à Clodio Comato Francoꝝ rege occupata, cum in Galliam & Belgicam transiret, anno CCCC. XLVI. longo tempore postquam Dani illam exussissent, atq; unà sumptuosum monasterium & pulchrum templum S. Gaugerii: Restaurata autem & integritati restituta. Hannoniæ Comitatu

comprehensa fuit. Postea verò Imperatores Germani ab hoc domino separantes civitatem, liberam & Imperialem fecere. Capta etiam & occupata fuit à strenuo Flandriæ comite Balduino Benigno, durante bello, quod ipse & Dux Lotharingiæ Godefridus gessere cum Imperatore Henrico ejus nominis III. cui illam postea ex inito pacto tradidit. Tandem ab Henrico V. commissâ fuit custodia & protectioni Roberti (tanquam principis Alostani) cognomento Hierosolymitani, Comitis Flandriæ, qui primus ejus pro se suisq; protector fuit. Deinde prælatio hæc & eminentia confirmata fuit Flandriæ comitibus ab Imperatore Friderico, anno M. C. LXIV. Theodoro Alsato Flandriam gubernante; nihilominus Franci semper lites moverunt usq; prætulerunt in hanc dignitatem, qua etiam frequenter potiti, egregiè eandem defenderunt. Sicut & fecere tempore Philippi Valesii, quo hæc civitas obsidione cingebatur ab Imperatore Ludovico Bavaro & Edoardo III. ejus nominis Rege Angliæ, contra Francos confederatis, quam tamen non potuere viribus quantumvis magnis expugnare. Hæc bella longo post tempore inter Imperatores Germanos & Franciæ reges vario successu continuata fuerant. Porro quod memoriæ recentioris est, Maximilianus Austriacus Romanorum Rex & Ludovicus XI. in Francia regnans, cum crudele inter sese bellum gererent: Cameracenses malè habiti à Francis præsidia sua ejiciebant, militemq; imperialem recipiebant: idem fiebat à Bouchonensibus; quomodo & Imperator recipiebat Quercetum, aliaq; loca vicina à Francis occupata. Et licet Cameracum esset sub protectione Flandri,

neutris tamen adhærebat, suis legibus, privilegiis & antiquis consuetudinibus fruens adedò, ut durantibus inter Francos & Burgundiones bellis, ne ab uno quidem molestaretur, quin potius nunc ab his modò ab illis frequentabatur, utriusq; partis summam amicitiam experiens, usque adedò, ut hæc civitas fuerit sæpè is locus, in quo conventus & colloquia pacis inter prædictos Principes habitata sunt. Cæterùm cùm Imperatori Carolo V. de certis quibusdam Francorum transactionibus, cùm esset Landresii, oriretur suspicio, anno M. C. XLIII. simul atq; inde recessissent, Cameracum cum suo exercitu ingressus est, & prætextu securam reddendi muniendiq; civitatem contra hostem, aut potius ut tutò statum suum illic congregaret, castrum ibi munitum extrui curavit, ut superius diximus, privilegiis & immunitatibus urbanis & per omnia salvis. Quum verò anno M. D. LIII. Henricus ejus nominis I. Rex Franciæ ad loca Cameraco vicina veniret, eamq; urbem sibi devincere conaretur, re infecta, hostem declaravit, nihil ulterius, quod illi damno aut detrimento esse posset, aggrediens. Cæterùm dum pleriq; anno M. D. LXXX. ex Belgis, rebus Gallicis nimium studiosi, Belgicas provincias ad Gallos transferre conabantur; Inter hos Iustus Regulus Cameracensis urbis ac Diæceseos præfectus, qui Cameracum Alenconii præsidium tradidit, civibus & Ecclesiasticis, qui in ejus verba jurare nollent, (inter quos primus Episcopus) hostiliter exactis.

Tornacum.

Tornacum vulgò *Tournay*, Belgis *Dornick* / amplissima & florentissima civitas semper fuit, variis mercemoniis & negociationibus abundans, miri ingenii alens arti-

fices,

fices, qui quotidie novas mercium excogitant formas, adeo, ut si quaedam mercium species in desuetudinem abierint, novis qua jam in usu & grata sunt, excogitatis, nunquam desint, quo plebs pauperior artificio novo victum sibi quarat. Vnde mirandum non est, quod Tornacum tot hostium incursiones & rerum mutationes diversis temporibus passa, paucis annis post singulas mutationes pristinum decus facile recuperaverit, potens est non solum civium opulentia, sed ipsius etiam communis potentia, qua bona maxima & census annuos praeter ceteris Belgii civitatibus possidet ac merum imperium, quod Altam lititiam vocant, suumque magistratum habet exercere; excluso Regis officio. Aedificia habet plurima, multa antiquissima & ad eam formam, qua major aedificiorum pars Coloniae Agrippinae conspicitur, & putantur a Romanis ad eam rationem restituta. Insignem habet Ecclesiae Cathedralis Basilicam, in medietate quasi sitam, D. Virginis Mariae sacram, quinque praeterea turribus, formam crucis Burgundicae referentem: Cujus chorus praeter ceteras aedificiarum Cathedralium Provinciae Rhemensis, imo totius Belgii merito laudatur, cum ab amplitudine, tum a summa fornicis elevatione & lucis claritate. Officium divinum nusquam ferè solenniùs atque accuratius peragitur, honestissimis ab antiquo servatis ceremoniis. Sunt in ea tres & quadraginta Canonicatus & praebendae honestae sustentationi sufficientes, praeter tres praecipuas & aliquot minores dignitates. Sunt quinquaginta & plures Capellani & duodecim Canonicorum Vicarii. Sunt Ecclesiae parochiales decem & septem, quarum novem ci-

tra Schaldim Diæcesis Tornacensis, reliquæ tres ultra Schaldim Diæcesis sunt Cameracensis. Is enim fluvius utram Diæcesin dividit. Gens Religioni pietatiq; Christianæ dedita: argumentq; sunt tot animalium pientissimarum habitationes, conventus & foundationes, quibus omnis ætatis sexus & conditionis hominibus misericordiæ pietatiq; officia exhibentur virginibus, viduis, orphanis, peregrinis, emeritis Dei ministris, & quovis morborum genere adfectis: tanta est hæc civitas, ut cum contigenti usq; aedificiis & loco jurisdictionis proprio per se constituat unam provinciam Belgii, quæ vocè semper habuit in conventu ordinum & provinciarum Belgii, non minus ac Brabantia ipsa Flandriaq; & aliæ majores provinciæ. Aer illic salubris atque subtilis. Ager circum vicinis pratis nemoribusq; abundans, gleba est fertili, tritico quippe ferendo longè fecundissimus. Non sunt illic paludes, non aquæ stagnantes, nullæ mirices aut terræ steriles; atq; ideo, quamvis non latè se extendat illius territorium, magni tamen eam principes fecèce viri, ut his nostris temporibus Princeps Parmensis, qui domicilium in ea sibi delegerit. Distat Atrebatu Artesiorum Metropoli XIV. leucis, Cameraco totidem, Gandavo, XII. Hannoniæ montibus IX. Duaco VIII. Insula & Cortiaco V. Tornacum in Regum Francorum potestate fuit usq; ad annum M. D. XII. quo Henricus VIII. Angliæ Rex post aliquot mensium obsidionem eam sui juris fecit, qui anno M. D. XVIII. Francisco Francorum Regi ejus nominis l. certis pactis & conditionibus eandem restituit, ac demum anno M. D. XXI. ab exercitu Caroli V. Imperatoris (uti Flandriæ Co-

mitis) imperatum facere coacta, Flandriæ rursus asserta est. Nunc hereditaria successione in Philippi Regis Catholici obedientia versatur.

Alostum civitas ampla, munita, opportuno loco sita ad fluvium Teneram, vulgò *Dender* / II. miliaribus Teneramunda, V. Gandavo, IIII. Bruxella, & VI. Mechliæ distans: mercatu floret, & potissimum negociatione lupuli, unde Alosti incolæ quæstum haud pœnitendum faciunt. Fuit autem castellum primum, quod temporis successu in elegantem urbem excrevit, distinctum plateis, ornatum Ecclesiis, mutorum & aquarum ambitu multisq; propugnaculis validè munitum. Est in ea collegiata Canonicorum Ecclesia D. Martino sacra, eleganti structura inchoata. Sunt & Cœnobiticæ Societates ibidem, diversi sexus variæ, ut Carmelitarum, Guilhelmitanorum, fororum Griscarum, (quas vocant) nigrarum & Beginagium. Est & misericordiæ pietatisq; officina, Xenodochium, Domus Senatoria per ampla, forum spaciosum, nundinis hebdomalibus celebre. Subditos autem habet CLXX. pagos, dominaturq; & extenditur hæc ditio usq; ad muros civitatis Gandensis, portas Aldenardi & intra suburbia civitatis Teneramundæ. Confinet præterea Alostense territorium duos principatus, videlicet Stenhausensem, & Gaverensem. Quin & ambitu suo Alostense territorium aliquot Baronatus comprehendit, ut Lychensem, Neyghem, Sottoghem, Oicorisse & alios; hoc autem comitatus titulo, quo Alostensis ditio est ornata, salutatur Philippus Hispaniarum Rex, ibidemque inauguratus est, præstito solenni juramento. Huic comitatui conjunctum

est territorium VVafia & complures pagi, nec non quatuor officia, vulgò *vier Ambachten*: quo nomine quatuor appellantur oppida, ut sunt *Hulst / Xele / Douchouren / Assenet*; ad quæ quidem quatuor officia respectivè nonnullæ jurisdictiones & ditiones spectant. Et quia vicini sunt mari in iis passim sal prius crudum nitore præstans (quemadmodum in Zelandiâ) conficitur. Porro ut hæc Flandriæ portio omnium fertilissima habetur, ita & in ea Alostum excellentium ingeniorum semper patria & genitrix, qui dum non domesticis tantùm, sed & exteris innotuerunt, Alosto splendori & ornamento fuère. Hos inter Cornelius Scribonius Graphæus non ultimam laudem meretur (cujus per honorificam mentionem Guiciardinus frequenter facit) qui apud Antvverpienses Secretariatus officio magnificè præfuit, & in eruditorum ordine à Philippo Gallæo Celte depictus, à Benedicto Ario Montano tali carmine decoratur:

Magnum tuum celebrat Corneli Antverpia nomen,

Tradit & innumeris, quos habet, hospitibus.

Te civem canit illa, pium fidumq; ministrum,

Scribere qui benè scis, publica qui gerere.

Est & Alostensis Nicolaus Stopius, vir literatissimus & plurimorum auctor operum. Sed & Arnoldus Mermannus Alostensis scriptor est, & historicus summus, quod illo sanè tractatu, palam & probatum fecit, quem de omnium gentium conversione edidit, in quo velut in Theatro aut Scena proponit, quibus Apostolis, Apostolisve viris, quibus Pontificibus Maximis, quibus Imperatoribus seu Regibus, seu Principibus, provinciæ quæq; ac populi ad Chri-

stianam

stianam religionem, verumq; Dei cultum, abdicata superstitione venerint. Itaque huic operi convenientem titulum fecit, Theatrum conversionis gentium. Idem etiam Chronicon atque annales promittit, quibus demonstrat, quando & quo tempore hi atque illi populi à catholica Christi fide defecerint. Majorem quoque in modum hæc patria ortu Petri Aloftani pictoris & architecti omnium excellentissimi decoratur, cujus varia extant summi ingenii monumenta, vertit ex Italico in Gallicum & Teutonicum, seu Belgicum sermonem librum de Architectura Sebastiani Serlii, eum, qui est de quinq; columnarum ordinibus & aliorum membrorum sive ornamentorum, Etrusco, Dorico, Ionico, Corynthio, Composito. Extant enim quinq; libri Serlii de Architectura, licet septem quãdoq; promiserit. Edidit insuper Petrus Aloftanus Etypanè visenda de vita & moribus Turcarum, quæ Constantinopoli observavit. Qui imò Solimannus ab eo ad vivum se depingi curavit, deinde eum de manu sua annulo, gemma, equis, vestibus, auro & servis regia munificentia auctum honorificè dimisit, quæ Bruxellæ deinde in annuas pensiones convertit. Dominicus Lamsonius, dum celebriores Belgas pictores carmine commendat, ita Petri Aloftani commemoravit:

Pictor eras, nec eras tantum, Petre, pictor, Aloftum

Qui facis hac orbi notius arte tuum.

Multa sed accessit, multa ars tibi parva labore,

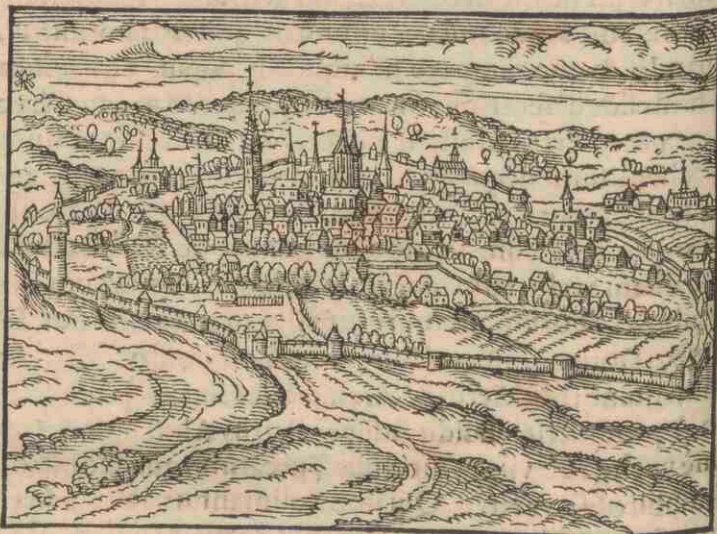
Cujus opus pulchras adificare domus.

Serlius hanc Italos, tu Serli deinde bilinguis

Interpres, Belgas Francigenasq; doces.

VRBIVM PRAECIPVARVM
BRABANTIAE DVCATVS.

Loyanium.

Loyanium.

Loyanium vulgò *Louen* / civitas antiqua, quæ etiam ante Iulii Cæsaris tempora civitas fuit cincta; postea verò aucta, ut hoc tempore intra mœnia in circuitu habeat quatuor milliaria Italica. Templo ornari solebat artificiosissimè extructo & D. Petro dicato. Verùm id hoc tempore ruinam minatur, imò ex uno latere turris ipsa collapsa est. Civica domus non minori artificio constructa est, quæ pluribus artificibus sæpè materiam admirationis præbuit. Castrum monte situm incolis non exiguam præbet voluptatem : hoc à Iulio Cæsare extructum dicitur. Civitas præterea intra sua mœnia continet prata de-

ambu-

ambulationi aptissima, sylvas, arva, variiq; generis oblectamenta. Fluvio irrigatur Dila vocato, qui plurimos in civitate gyros efficit, unde incolis non exigua commoditas. Univerſitas quoque ibi toto orbe celeberrima à Ioanne Brabantiae Duce extracta, atq; pluribus iisque excellentissimis privilegiis exornata.

Antverpia.

Antverpia, vulgò *Antwerpen* / Germanis *Antorff* / *Antverpia.*
 Gallis *Anvers*, civitas ampla magnaq; posita ad Scaldim
 fluvium, ita ut è portu etiam altissimarum navium plana
 via ingressus pateat. Continet templa insignia plurima,
 inter quæ pulcherissimum est D. Mariæ templum ornatum
 turri excelso ex albo marmore extracta. Domus civica ex

cellens fuit antea, verum post incendium denuò multò
 extracta magnificentiùs: Palatia insignia: domusque tam
 publicas quam privatas ibi videre est affabrè extractas; ca-
 nales quoque in civitate habet insignes, quæ mediocres
 naves in civitatem admittunt. Anno M. D. LXXII. mu-
 ris cingi cæpra est fortissimis, fossisq; tum profundissimis
 tum latissimis. Emporium quoq; est variarum mercium
 tum ad vitæ usum necessariarum, tum ad splendorem perti-
 nentium celeberrimum, quo mercaturæ gratia sese con-
 ferre solebant Germani, Galli, Itali, Hispani, Angli, Dani,
 Syveci, aliæq; nationes, etjam fixis ibi sedibus. Hodie ob
 intestina bella non parum ab ea flore recessit.

*Buscum-
 Ducum.*

*Buscum Ducum seu Sylva Ducis, vulgò Herkogen-
 busch/ unà ex quatuor Brabantiae civitatibus præcipuis, no-
 men habet ab amœnissima sylva Ducum Brabantiae, sita
 propè rivulum, multis utilitatibus oppidanis commenda-
 tum de Eße. Distat à Mosa spacio duorum milliarum, à
 Ravensteinio quatuor, Antverpia autem duodecim. Ec-
 clesiam habet primariam valdè elegantem, D. Ioanni sa-
 cram, quæ nostris temporibus in Cathedralis est evecta,
 anno nimirum M. D. LIX. sub Paulo IIII. Pontifice. Vrbs
 ipsa validè munita, non tantum murorum, aquarum &
 fossarum ambitu, vallis, propugnaculis & mœniis, sed mu-
 tuò etjam animorum & ejusdem avitæ catholicæ religio-
 nis consensu firmissima est. Quare inter magnas, pul-
 chras, fortes, populosas & opulentas Brabantiae civitates
 numeratur; Hæc quatuor haud contemnenda membra
 sub jurisdictione sua continet, Campiniam videlicet, Pe-
 elandiam, Maselandiam & Ostervieum; Buscoducenses*

porrò

porrò ingenio sunt comi, blando, civili, ad commercia, negotiationes & opificia idoneo: Telefcio sanè præstant, ita, ut hïc annuè tantùm conficiantur telæ, quantum ducentorum coronatorum millibus vendi possit. Ad quod quidem opificii genus aquæ vicinæ multum conducunt, quibus secreto quodam naturæ beneficio proprium est, ut magis albifaciant, quàm ubivis ulla aquæ aliæ. Commendatur etiam singularis hïc cultrationum industria, suntq; acus & aciculæ tanta præstantia & multitudine, ut per uniuersum orbem exportentur. Et licet incolæ civiles satis & negotiationi dediti, genioq; hilari, tamen plus antiquæ & Belgicæ fortitudinis retinuerunt. Hi enim sunt, qui toties negocium facecebant Iulio Casari, priusq; in officio retineri possent, qui postquam in deditionem ejus venerant, ac armis jam omnibus exuti & spoliati viderentur, tantam sibi armorum & lancearum copiam clã reservãrant, ut vel fossas civitatis iis implere potuissent. Hi sunt, quorum arma non semel sensere Geldri. Hi sunt, quos Belgicis turbis Regiæ majestatis adversarii in Belgio irritò conatu sæpè tentârunt.

Lyra.
Lyra nitidissimum peramœnæ Brabantiæ Episcopatus Antvverpiani oppidum, tam loci naturâ, quàm arte & opere munitissimum, & maximè hisce intestinorum motuum temporibus, partim ab Hispanis, partim ab aliis, qui ejus possessores fuère, novis motibus & propugnaculis, vallibus & fossis multò magis firmatum est, ut validissimis Brabantia civitatibus nunc merito annumeretur. Duobus Antvverpia, & totidem ferè Mechlina milliaribus distans ad Nelam fluvium; situ tam commodo existit, ut vicinis

cinis Antvverpianis, Mechlinensibus & Bruxelensibus propitia plurimum commodare: offensa non minùs in commodare possit: quod nostra memoria vidimus. Civitas est apprime elegans & an aena, adè, ut à nobilibus & mercatoribus, quos opum affluentia ita beavit, ut à negociatione abstinere, & à curis & hominum turba remoti, pacatam vitam degere velint, ocii & quietis domicilium ut plurimum deligatur. In hac habitatores alit natura ad humanitatem, civilitatem & benignitatem factos, crescitque in dies, & augetur accessione novorum aedificiorum, incolarum & facultatum, ratione vicini Antvverpiani imperii. Nomen habet (si Becano credimus) ab honore & principatu populi, eò quod Dornenses prima appellatione non Antvverpiam, sed Lyram evocentur, atque inde tandem Antvverpiam. Nundinae hinc sunt celebres boariae, unde opulentissimi sunt cives, celebranturq; hebdomadam à festo nativitatìs S. Ioannis Baptistae usq; ad S. Martini mense Novembri, quo tempore tantus ibi bouum mercatus, negociatioque ac distractio tam frequens, ut fidedem excedere videatur, hodieq; abundat lanificio & aliorum opificum mercibus, quin & trivialibus scholis & optima primarum artium traditione, pacis tempore praestare semper solebat. Forum exhibet tam amplum & elegantissimorum aedificiorum nitore circumdatum, ut hoc nomine cum omnibus totius Brabantiae civitatibus certare queat. Habet inter alia monasteria celebrem Carthusianorum eremum, Antvverpia, tempore Martini Rossenii hinc translatus. Magnificam etiam Ecclesiam

collegiatam, quæ in historiis monasterium dicitur, Divo Gummaro sacrum.

Mechlinia vulgò *Mechel* / pulcherrima & nitidissima *Mechlinia.*
 civitas Brabantix, medium ferè locum inter præcipuas civitates Brabantix occupat: distat nanque milliaribus quatuor Antvverpia, Lovanio, & Bruxella. Sedes est Archiepiscopalis variis privilegiis & immunitatibus præ reliquis omnibus Brabantix civitatibus à Carolo Duce Brabantix ornata; quod incolæ anno M. CCCC. LXXV. in obsidione civitatis Neus propè Coloniam pecunia & ope fideliter Duci suo succurrerint: uti adhuc testantur versus arte Domui civicæ inscripti. *Cladem ingentem passa est hæc civitas anno 1546. die 7. Augusti.* Porta nanque quæ vulgò dicitur *de Sande Porte* / in qua circiter soo. vasa pulveris bombardacei reservabantur, de coelo tacta, oppidum ferè totum frequenti incolarum numero, maximo affecit incommodo. Hoc verò belli tempore multò majora sustulit. Aedificia habet cum privata, tum publica præcellenti apparatu constructa. Vrbs hæc Concilio Regio (quod Parlamentum vocant) insignis, à Carolo Burundo ejus Duce instituto, anno Christi M. CCCC. LXXIII. Univerſitas quoque ibi toto orbe celeberrima olim fuit, ut etjam Domicilium Musarum nuncupatum fuerit. Guicciardinus Florentinus Italus in Belgix descriptione, ut & Michaël Neander testantur, aliquando IX. filios Regum diversorum, XXIII. Principum, XXIX. Comitum, eodem tempore operam literis hoc in loco dedisse.

Bruxella.*Bruxella.*

Bruxella vulgò *Brüssel*: Civitas hæc intra moenia continet molles & colles, atque etiam loco plana. In hac palatium est Regis Hispaniarum atque plurimorum aliorum Ducum, Comitum, Equitum aurei Velleris: Hic est cancellaria Brabantiae, consiliumq; Regium. Incolæ incredibili sumptu canalem extruxerunt longitudinis quinque miliarium à civitate ad mare, mercibus hominibusque vehendis aptum, quem inchoarunt anno M. D. L. perfecerunt anno M. D. LXI.

LEODIENSIS DIOECESIS.

Leodium.

Leodium vulgò *Liège* / quasi *Legio*; à *Legione*, quam eò *Iulius Cæsar* miserat, *cæsa*, nomen sumpsisse putat *Hubertus Thomas*; Alii à fluvio quodam, qui *Leodii* influit in *Mosam*, dictum putant: *Nobilis, vetus & ampla civitas* est, olim insigni *Academia* celebris, ut aliquando simul ibi literis operam dederint octo filii diversorum Regum, præter alios Principes quàm plurimos. Sita est civitas intra montes celsissimos, in amœnissima quadam valle. *Mosa* fluvio perluitur; is duobus ramis in urbem ingressus in complusculas insulas elegantissimas civitatē dispescit, ibidemq; præter *Legiam* tribus pulcherrimis amni-

Leodium.

bus augetur, Vra, Vesa & Ambluaro. Abundat urbs hæc fontium perennem scaturigine perpetua, complures enim domus inveniuntur, tribus aquatum viventium fontibus ornata. Continet civitas complexu suo montes altos valdè, valles profundas, torrentes complusculos, vinea non pauca. Aedificiis constat lapideis pulcherrimis, palatium habet Episcopale magnificentissimum, collegia, monasteria ac hospitalia permulta, templum in urbe, tum in suburbiis ultra centum. Civitas hoc tempore est populosissima.

Tungrorum.

Tungrorum, civitas nobilissima ab Attila Hunnorum Rege funditus eversa destructaq; fuit, præter cætera insignia magnificaq; ædificia, ultra centum templorum ruinas videre erat: unde ejus amplitudo facile colligitur. Postmodum tempore Caroli Calvi Imperatoris denuò à Nordmannis excisa spoliataq; fuit: licq; ex potentissima amplissimaque civitate in imbecillum & exiguum evasit oppidulum.

Horum.

Horum, civitas olim famosa, ampla potensq;, autoribus nonnullis Benefacta appellabatur. Vocatur autem *Hu* vel *Hoy* à torrente quodam impetuoso ibidem in Mosam influente. Mosam porrò civitatem in duas partes dividit privilegiis inter sese differentes. Templum collegiatum S. Mariæ, atque castrum fortissimum ex duro lapide constructum in rupe, civitatem hanc valdè exornat. Paucis ab hinc annis videre erat eam splendoris antiqui propter crebras eversiones à Barbaris nationibus perpetuas vix quicquam retinentem! Hodie incolarum atque aliorum eò confluentium industriâ, nec non magistratus

dili-

diligentiâ iterum emergere nititur, eoq; pervenit, ut ultra non vulgares Belgii civitates caput efferre censeatur. Ex mineris circa civitatem repertis plurimum ibi conficitur ferri, quod in omnes oras Belgii distrahitur. Molendina plurima non ferri modò sed & chartæ ibi videre est, unde non parum incolis accedit lucri.

Dinantum, ad Mosæ fluvii ripam dextram situm, civitas olim negotiationi ac mercaturæ dedita ac nobilis; verùm crebris incurfionibus ac bellorum tumultibus fatigata, ad inferiorem nunc fortunam redacta est.

Dinantum.

Trajectum ad Mosam, vulgò *Mastericht* / civitas valde munita: clavis Brabantiae: hujus semissis agnoscit superiorem Episcopum Leodiensem; altera pars Regem Catholicum.

Trajectum.

AQVISGRANENSE TERRITORIVM.

Aquisgranum.

Aquisgranum, vulgò *Afen* / Germanis *Aach* / nomen sumpsit à fundatore Grano Imperatoris Neronis fratre, atq; ab aquis calidis sive thermis, in plano campo ibi repertis, unde *Aquisgranum* idem significare videtur, quod *Aquæ Grani*, quod nimirum *Granus* secus thermas illas nobile magnificentumque extruxit ædificium: unde *Ligurin. lib. 1.*

Aquisgranu.

— pervenit ad illum

Vsq; locum, cui nomen Aquæ posuere priores.

Posteà ab *Attila Hunnorum Rege* miserè olim vastata, ac gravia perpeffa; à *Catolo verò Magno Imperatore* non solum restaurata, sed & ampliata auctaq; omnibusq; mo-

dis nobilitata ac ornata est, constituens eam cis Alpes Imperii, Regniq; Gallici primariam sedem, ac perpetua lege

ordinans Romanos Reges electos designatosq; in ea urbe corona ferrea, Mediolani argentea, Romæ aurea coronandos. Idem Imperator reduxit civitatem hanc ad fidem Christianam, extruxitq; insigne illud templum auro, argentoq; ornatum: præterea & palatium insigne, quod anno D CCC. LXXXI. à Nortmannis exustum est, illud omninò templo. Obiit quoque hinc Carolus Magnus, sepultusq; in templo S. Mariæ, de quo templo ita canit Cætes lib. 3. Amor.

*Quæ patent celsæ genitricis templa Tonantis,
Sanctius in nostro quæis nihil orbe micat.*

DESCRIPTIO GENERALIS.

71

Epitaphium Caroli Magni: SVB HOC CONDITORIO SITVM EST CORPVS CAROLI MAGNI ATQVE ORTHODOXI IMP. QVI REGNVM FRANCORVM NOBILITER AMPLIAVIT, ET PER ANNOS XLVI. FAELICITER TENVIT. DECESSIT SEPTVAGENARIVS, ANNO DOMINI D. CCC. XIII. INDICTIONE VII. V. KAL. FEBR.

Vbi est nobilissima, aëre fruitur saluberrimo, agroque gaudet circum circa pulcherrimo, quanquam quoad edificia habitationesque attinet, nequaquam veteris fama, nobilitati, splendorique respondeat. Balnea thermaeque tam intra urbis moenia, quam extra, è terra erumpentibus aquis naturâ calidis habet, multis diversisque morbus apprimè utiles.

GELDRIA.

Noviomagus vulgò *Niemegen*. Civitas sita ad sinistram ripam Rheni ostii, cui *Vahali* nomen est, quod ibidem latissimum habet & profundissimum alveum, ac eo usque velis utuntur navigia, quæ ex *Hollandia* ad verso fluvio contendunt; quod si inde ulterius progredi navagio libuerit, trahantur oportet. Civitas est præpotens, fortis, populosa, munitissima, ac opibus abundans, cujus pars inferior flumini imminens *Hessi* mons dicitur, ab *Hessio* *Batonis* filio. Locus prospectum exhibet amplum, amœnum. Cudit monetam. Civitas Imperialis est, verùm Imperio nulla alia in re subjecta, quam ut in ejus agnitionis restimonium quotannis tributi nomine mittat *Aquisgranum*, chirothecam pulvere bombardico impletam. Dici-

Noviomagus.

tur

tur CCC. LXXXII. annis ante Christi nativitatem à Sy-
cambris condita.

Ruremunda.

Ruremunda ad Ruræ fluvii ostium sita, ubi Mosæ mi-
scetur. Civitas habitatore frequens, situ, naturâ arteque
munita.

Zutfanium.

Zutfanium vulgò *Zutfen* / à paludibus, quas *Venen*
Geldri vocant, dicta; sita est ad Isalæ fluvii ripam. Digni-
tatem habet comitatus. Civitas est populosa ac dives situ,
& arte firma, quam *Berckel* fluvius perfluit, & Isalæ ibidem
miscetur: Sesquimilliaro abest Duisburgo, Canonicorum
collegio insigni, in quo & Præpositus atque Decanus,
quorum ille quondam Abbatis, hîc verò Prioris, quando
Canonici vivebant canonicè, vices obibat. Vbi inter cæ-
teros quoque præstantes dignitate viros Ioannes Vorthur-
sius vixit Præpositus Daventriensis, vi regrege doctus, &
mirus antiquitatis indagator, qui pulcherrimum illud o-
pus, Phœnix inscriptum, in lucem edidit. Prodiit hîc ite-
dem Gerhardus ille celeberrimus Gymnasii Agrippinen-
sis Professor, sacrarum legum Doctor, Orator & Poëta
præcelebris, qui eruditissimis lucubrationibus posteritati
nomen sibi illustre reddidit. Ecclesia summa est D. V. Val-
burgi dedicata, elegans, sumptuosa, pervetustæ structuræ
& artificii: & quidem obscura, ut solent prima fundatio-
ne, dum templa excitarentur, ac Religio Christiana, pic-
tasq; exordium sumerent. Comitatus insuper dignitatem
Zutfanium obtinet, à quo Rex Hispaniarum Philippus
cum cæteris quoq; dignitatum elogiis, titulum obtinet.
Arnhemium. *Arnhemium* vulgò *Arnhem* / in dextri Rheni ostii de-
xtra ripa situm est.

Arnhemium.

DESCRIPTIO GENERALIS.

73

TRANSISSALANA REGIO.

Daventria, caput est Transissalanae regionis, ad dexteram Isalæ ripam, civitas ampla, nobilissq; sumptuosissimis ædificiis ornata, ac populosa, ejus incolæ humani ac hospitalales.

Daventria.

Srvol, Imperialis civitas sita ad Aam fluvium, ubi mox Vidro jungitur.

Srvol.

Campena hæcce annumeratur, licet in læva Isalæ ripa sita sit, circa ejus fluvii ostia, quibus sinui maris Australis jungitur.

Campena.

CLIVIAE DVCATVS.

Clivium provinciæ caput est, dictum aliquibus videtur à colle, Belgis *Esef* / in quo sita est: Robertus Cænalis quasi Clavenses dictos existimat, quod clavas gestarent jussu Rudolphi.

Clivium.

Vvesalia inferior, vulgò *Wesel* / urbs Ducatus Clivensis elegans, munita & populosa, aquis, propugnaculis, & valido murorum ambitu adeò instructa, magnos ut incolis spiritus gignat, situ ad negotiationem opportuno excellit, unde magnis & operosis ædificiis, opum affluentia, mercatura celebri, cæterisque fortunæ bonis, nostra memoria, mirandum in modum excrevit, felicior, si non tam variis peregrinarum Religionum opinionibus dissecta foret: Ad alterius superioris differentiam, quæ in sinistro Rheni latere sita est, *Vvesalia* est dicta inferior. Ex præterfluyente Lippia fluvio commoditates haud pœnitendas percipit, qui sinistrum ejus latus abluens, statim Rheno confociatur.

Vvesalia.

IULIAE DVCATVS.

Iuliacum.

Iuliacum vulgò *Gulick* / à Iulio Brabone, ut creditur, ædificatum. Alii putant à Gugernis populis, quos ibi antiquitus residisse ferunt, nomen sumpsisse. Metropolis est sui Ducatus: Situm est ad Ruram flouium.

VVESTPHALIA.

Vvestphalia.

Vvestphalia, civitas ad Visurgum sita, quam aliqui à Vesta Dea Germanorum, alii à Vento occidentali, *West* & *Balen* / quod Saxonibus pullum equinum significat, nominis originem traxisse perhibent.

Monasterium.*Monaste*

Monasterium vulgò *Münster* / quibusdam putatur antiquitus dictum *Mediolanum*, aliis *Mimigrode*. *Monasterii* autem nomen inditum putant à *Monasterio*, quod ibidem in principio *Episcopatus* est extractum. *Metropolis* est *Episcopatus VVestphaliae*. Annis circiter 60. & 70. elapsis artes liberales & lingua *Latina* ibi viguerunt. In hac civitate *cerevisia* optima coquitur, quam *Kaute* vocant, *Hamburgensi* *cerevisiae* satis similis. De laudibus hujus civitatis copiosè egit *carmine* *Murmellius*.

Monasteriū.

Susatum vulgò *Soest* / urbs *VVestphaliae*, post *Monasterium* opulentissima amplissimaque, ut quæ decem populosis sit distincta *Paræciis*; primæva fundatione castrum, & unam earum munitio num fuisse perhiben, q̄ as *VVitekindus* contra *Carolū Magnū*, triginta annis bellum gerens, aliquoties dejectas & convulsas reparavit. Multis ac variis privilegiis & immunitatibus *Susatienses* gaudent, inter quæ id comprimis memorabile, quod præ cæteris *VVestphaliae* oppidis, non solum in proprio, verum etjam vicini principis fundo, cujuscunq; generis *feras* venandi jus obtineant. *Vtitur* præterea urbs ipsa mero ac mixto imperio, & sub illustriſſimi *Cliviorum*, *Iuliacensium* ac *Montensium Ducis* clientela nunc degit, cum antè sub *Archiepiscopo Coloniensi* fuisset per annos ducentos octuaginta, à tempore *Friderici I. Imperatoris*, quo ille *Henricum Leonem*, *Saxoniae Ducem*, provinciis pulsum, omni exuerat feudi dignitate. Tum & *Susatum* cœpit parere *Ecclesiae Coloniensi*, usque ad tempora anni *M. CCC. XL.* quando *Susatienses* amicitiam *Adolphi Clivensis Ducis* affectarunt, quod se dicerent ab *Archiepiscopo*

Susatum.

po in antiquis libertatibus arctari. Itaque ad Ducem Clivensem defecerunt, cui salvis immunitatibus antiquis Sacramentum fidelitatis praestiterunt: multis interim nunciis ac literis hinc atque hinc demissis ad Ducem, ut abstineret aliena ditione: ad urbem, ut ad eum rediret, agnosceret (quem debebat) Colonensem Archiepiscopum Dominum in temporalibus & spiritualibus; sed cum toto triennio his atque aliis vicis nihil proficeretur, ad arma perventum est, Ioannis Clivensis Adolphi filius, tum filiusfamilias cum valido praesidio, urbem luendam ingreditur, salutatusque a civibus Princeps atque defensor, solenni iurejurando inauguratus est. Archiepiscopus Colonensis comparatis copiis ad obsidionem Susati se parans, multos sibi confederatos conciliat, Monasteriensem, Hildesheimensem, Mindensem, Episcopos; Ludovicum Bavariae Electorem, Guillelmum Brunsvicensem Ducem; Ioannem Nassoviae, Gerhardum Secenum, & alios comites. Venerat etiam & auxilio Vilhelmus Landtgravius Turingiae, Dux Saxoniae, inter agmina sua ducens duo millia quingentos ex Bohemis, homines armis jam diu innatos, & qui sine exemplo crudeliter deservirent; Hi in ipso itinere, Ioannem de Hoya, Comitem Osnaburgi, a civibus vincunt, solis comminationibus septennali & tam arcta captivitate, in qua se vix procerus erigere posset, in sublime relaxarunt, solus Rudolphus Traiectensis Episcopus & Bernhardus Lippiae comes partes Ioannis tutati sunt. Adolphus pater propter senium & imbecillitatem expeditioni non interfuit. Obsedit ergo Archiepiscopus multis millibus armatorum (scribit Colonensis Chro-

nographus octuaginta millia in Episcopi castris fuisse) Oppugnavit autem toto mense, raro intermittens bombardorum tonitrua. Sed cum ea non terrerent cives, apparatus magna multitudine schalis, statuit variis simul locis invadere murum. Erat ea schalarum multitudo, & id roboris, ut una tres aut quatuor in quaque starent & ascenderent. Oppida in adversis ea miserunt lapides & trabes; sed omnium erat validissimum defensionis genus, Sartagine in muris disponebant per intervalla, subiecto igne, pultes in aquis bulliente fervore miscebant: hinc liquorem capacibus vasis ferverentem fudere in armatos, schalis incumbentes. Exuperabat ea vis omne genus tormentorum, in ipsis suis armis ardore excruciat, suffocabantur: Tormenti genus incomparabile; Tali dummodo defensionis muri perire ex scandentibus plurimi, qui pro suo debito primi venerant ad arma. Nam Bohemi facile cessere ex indigenis honorem, ut militia prælati primi essent in periculis. Archiepiscopus eo accepto incommodo, oppugnationem deseruit. Ex hoc tempore Susatum in jure Ducis Clivensis permanet.

Arnspergum vulgò *Arnsperg* / Metropolis comitatus ejusdem nominis. Situm est ad Ruram fluvium, arcem editiore monte adjunctam habet, gratam & commodam Episcoporum Colonensium residentiam, ut quæ jucunda simul & utilia venationis exercitia, piscium item copiam ex præterlabente Rura præbeat.

Arnspergum.

LVC EMBV RGENSIS DVCATVS.

Lutsemburgum vulgò *Luzelsburg* / dicta forsàn à gente

Lutsemburgum.

Leucrorum, quæ Germanis *Lützen* vocaretur; Sita est ad fluvium Alifuntium. Dividitur autem civitas in duas partes, superiorem & inferiorem. Urbs est ampla & capax, ædificia, domus utrunq; splendida, verum belli injuriis utrunq; afflictæ.

ARTESIAE COMITATVS.

Atrebatum.

Atrebatum vulgò *Arras*, Germanis *Atrecht* / urbs primaria. Hæc Franciæ Regibus quondam belli fortuna paruit: at anno M. D. XXIIX. ad pristinos legitimofque possessores rediit, foedere inter Franciscum I. Galliarum Regem & Carolum V. Imperatorem facto. Civitas hæc ingens est, propugnaculis fossisque munitissima, speciem præbet duarum urbium, muro discreta. Minor Episcopali sede decorata, à Præsule leges, magistratusq; capit. Primus omnium fuit Antistes S. Vedastus, ab Reimigio viro sanctissimo, Remensi Archiepiscopo institutus. Templū elegantissimum D. Virgini dicatum. Bibliothecâ manusccriptorum librorum, sed potissimum Theologicorum præcelebre. Major urbs situ, ædificiorum platearumque pulchritudine & fori capacitate peramœna; Abbatiam habet ditissimam, cui XX. millia aureorum annui redditus; civium incolarumq; multitudine frequens; variarum rerum mercimoniis opificiisque celeberrima. Fuit quondam (ut historiæ testantur) Flandricarum urbium caput, Caroli Calvi Imperatoris ævo & multis post seculis.

Audomarpolis.

Audomarpolis sive *Fanum S. Audomari*, vulgò *S. Audmer*, aliis corruptè *S. Smer*/recens est in Artesia oppidum, initium ac nomen habens à S. Audomaro, qui hic Evangelicus fuit preco. Ecclesiam habet magnifice &

decen.

decenter extructam, coenobium celeberrimum. Vrbs est minuta, habitatoribus frequens, splendidissime ornata ædificiis, non longè ab hac urbe lacus est celebris, continuo fluens, qui deinde fluvio Aa miscetur.

Bethunia vulgò *Bethune*, nobile in Atrebatibus oppidum, annonæ frumentariæ horreum, magnæ olim celebritatis in Atrebatibus, sive Flandriis occiduis; Dominatus, antequam in Atrebatum Comitatum concederet. Castrum miræ antiquitatis & munitissimum opus, et jamnum in *Bethunia* visitur & à Regio Governatore insidetur. Hic mihi minimè silentio prætermittenda visa est sodalitas *Bethuniensium* ea, quam partim ab effectu, partim ab auctore caritatem *Eligianam* nominant, qua fortasse nihil habet universa Europa neque laudabilius neque Reipub. salutarius. Græcè non malè *επιποθία*, ab exportandis cadaveribus sive funeribus effereendis, nuncupare possis, inquit *Georgius Braun*; quò fit, ut nemo hîc, cuiuscunq; sit conditionis, supremo funeris & sepulchri honore careat. Auctor seu potius svasor hujus instituti fertur fuisse *B. Eligius*, vetus ille *Flandrorum Apostolus*: Qui anno *M. C. LXXXVIII.* eodem temporis & horæ articulo duobus fabris ferrariis, uni *Bethuniæ*, alteri *Beuriaci*, (inter quæ vallum est passuum amplius mille) sub mortem apparuisse, & ut *Cereum* illum toto *Belgio* memoratissimum (qui et jamnum visitur, & ad sacra accenditur, neque ulla tamen sui parte deperit) formare admonuisse proditur. Quam rem cum diligentissima inquisitione cognovisset *Rogon*, singulari vitæ sanctimonia præditus, svasor fuit, ut ejusmodi sodalitas caritatis & Christianæ in defun-

Bethunia.

ctos pietatis alumna institueretur, ad cuius legitimam & politicam administrationem quotannis 21. vix ex honestissimo civium ordine deliguntur, qui communibus suffragiis praepositum & quatuor viros creant, quos Majores nominant, qui se Duces praebent, & caeteros pro sua auctoritate se subsequi cogant in aedium penetralia; inde cadavera exportare, & sandapila ad sepulturam efferre, quocumque morbi genere, etiam pestilenti, extincta, modo in sodalitatem nomina dederint, & intra statos urbis limites mortui deprehendantur. Et annis jam abhinc prope quadringentis usu & quotidiana periculatione est compertum, nihil unquam contagionis ex adfectis corporibus contraxisse eos, qui tam pios Christianae pietatis munus exercent. Quod quidem beneficium Bethuniani cives, cum immensa Dei clementia, tum assiduae B. Eligii quasi tutela in Divi apud eundem pro se suaque civitate intercessionem, meritissime acceptum referunt.

HANNONIAE COMITATUS.

Montes.

Montes, Germanis *Bergen*/urbs virorum morumque dignitate & amplitudine opum clara, tum ex loci natura, & moeniorum ambitu munitissima: Trullae fluviolo navium tamen capaci, opposita; qui non longe infra urbem sese in Haniam exonerat. Plebs mercaturae deditissima, e lanace telae quodam genere (saya vulgari lingua est) quod in exteris regionibus avehitur, lucrum potissimum facit.

Valencena.

Valencena, seu (ut quidem appellant) *Valentiniana*, urbs potens, & aedificiorum splendore nitida: muris, propugnaculis & fossis quodammodo inexpugnabilis, Scaldi

flumine

DESCRIPTIO GENERALIS.

81

flumine jam navigabili alluitur. Hic quoq; lanæ telæ o-
pificium, aliarumq; rerum mercimonia vigent.

Condatum, ad dextram Scaldis ripam, duobus millia-
ribus à Valencona distat, oppidum elegans.

Condatum.

Landresium, Sabi fluvio imminet, Caroli V. Impera-
toris obsidione, quæ facta anno M. D. XLIII. memora-
bile.

Landresium.

Avesna, urbs & munimentum Gallorum finibus op-
positum.

Avesna.

Climacum, nuperis bellis sæpiusculè incensum, diru-
tum: tamen ad extremum ita restitutum, ut nullo elegan-
tius renatum videri possit.

Climacum.

Halla Brabantia finibus contermina; Templo D.
Virginis celeberrima.

Halla.

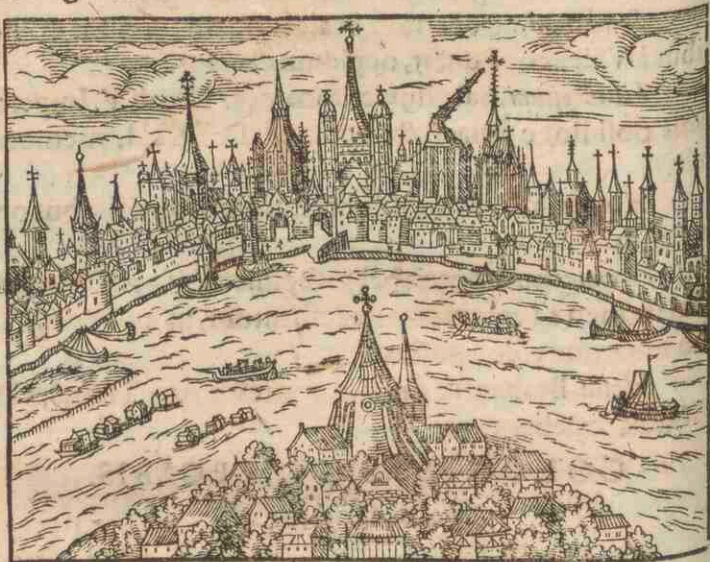
COLONIENSIS DIOECESIS.

Colonia Agrippina.

Colonia Agrippina, Germanis *Cöln am Rhein* / dicta
quibusdam videtur à Colono Trojano, tempore AEnææ,
alii verò, quod Romanorum fuerit colonia. Cornelius
Tacitus ita de ea scribit; Agrippina Augusta (Augusti fi-
lia) quo vim suam sociis quoque nationibus ostentaret in
oppidum Vbiorum, in quo genita erat, veteranos coloni-
amq; deduci imperat, cui nomen inditum ex vocabulo i-
pſius. Ac fortè acciderat, ut eam gentem Rheno transf-
gressam avus ejus Agrippa in fidem acciperet. Batavi, quū
adversus Romanos rebellarent, nullos pejus tractarunt
quàm Vbios, quòd illi gens Germanicæ originis, ejuratâ
patriâ, Romanorum nomine Agrippinenses vocarentur.

*Colonia A-
grippina.*

Tradidit idem Tacitus Agrippinensis puduisse Germanicæ originis, ubi Romanorum Colonia esse mæruerunt.

Ergò utrumq; nomen Agrippina & Colonia huic urbi ab Agrippina muliere datum est. Exstructam nonnulli primo existimant à Colono Trojano, alii à Trebeto Regis Nini filio, tempore Abrahami, M. M. videlicet annis ante Christum natum. Restaurata fuit à M. Agrippa Aristobuli filio, Cæsarisque Augusti genero annis XVI. ante Christum natum. Videtur tamen Vbii primi fuisse fundatores. Ad fidem perducta est Christi à Materno discipulo S. Petri, primo Coloniensi Episcopo, anno Christi, XCIV. Habet XI. Ecclesias collegiatas, XII. monasteria virorum, X. monasteria Virginum, XIX. Ecclesias parochiales, quarum

DESCRIPſIO GENERALIS.

83

rum tamen quædam ſunt collegiata. Univerſitas in hac civitate erecta eſt anno M. CCC. LXXXVIII. ſub Papa Urbano, & poſtea confirmata: In ea tria ſunt collegia, in quorum ſingulari, præter Grammaticam, Poëticam & Rhetoricam totus docetur curſus Philoſophiæ. Sedes eſt hæc civitas Archiepiſcopi Electoris Septemviri.

Novesum, alius *Novesum*, vulgò *Nuys*, urbs eſt Vbi-
 orum Rhenana, quatuor milliaribus ſub Agrippina Colo-
 nia diſtans, quam Marſianus in Ducatu Juliacenſi, ſed Pto-
 lomæus melius in Colonienſi Dioceſi collocat. Hæc urbs
 à primordio ſecundis Rheni fluctibus irrigata, ſiniſtrum
 ſitu latus illustravit, donec fortuna minus propitia alve-
 um Rhenus mutant, Urbemq; non longo ſpatio ad ſpi-
 ciens, brachium ejus uſibus reliquerit, qui Novesienſem
 obſidionem Caroli Burgundionis accuratè deſcribit; Mo-
 nachus cœnobii ſuburbani Novimontis civitatis inquit;
 Nuſienſis diſpoſitio magis in longum protruditur quàm
 in latum, per cujus longitudinem ad orientalem plagam
 amnis præterfluit Erppia, ibidem à Rheni fluvio absorbe-
 tur, unde etiam civitas ab hac formatur parte, nec alia ha-
 bet foſſata; Diſtat tamen rivus iſte itinere quaſi mediæ ho-
 ræ à Rheni fluvio, & per plures gradus ab iſto rivo fit a-
 ſcenſus ad civitatem, quæ in alto poſita eſt, ſed ex Rheno
 brachium procedit, in quod intrat Erppia iuxta civitatem;
 & iſtud brachium pariter cum Erppia conſtituunt fluyiũ,
 ita ut majores naves ex Rheno ad civitatem cum merci-
 bus deferat. Et brachium hoc Erppiæ adauctum etiam
 duas urbi vicinas ambit inſulas; una major, altera minor
 dicitur. Deinde à tota Septentrionali plaga in latum, &

Novesum.

pro media parte occidentalis plagae in longum, ipsa civitas duplici cingitur muro, & in utroq; complures turres firmæ, & foris repletus est extimus murus terra, quasi usque ad summum, ubi ambulacrum habet, ut turam stationem defensoribus præbeat: alia deinde media pars occidentalis in longum & meridionalis plaga in latum, simplici cingitur muro, extra quem, lato & alto munitur aggere, utriusq; foveis benè defenso. Atque hæc quidem obsidionis Carolinæ enarrator. Templum est Novesii collegiatum Canonicorum & Canonissarum, D. Quirini reliquiis, tymbo opcroso & frequenti peregrinatione memorabile. Civitas hæc graviter bello Colonienfi afflicta fuit anno 1555. Neuvvenarius enim Comes, qui Truchsesii profugati Episcopi partes defendebat, aliquot signa peditum equitumq; turmas è Geldria oppidis & Bercka, sub id tempus evocavit ad Novesium per insidias occupandum. Archiepiscopus Bavariae Dux, quia hostes plurimum huic oppido insidiabantur, jampridem præsidium magistratui obtulerat: Sed is, suis viribus oppidiq; fortitudine fretus, illud repudiabat. Præterea partem muri juxta Rhenensem portam cives Senatus imperio erant demoliti, ut vallum novum edificarent, sed & civium excubiæ minus erant frequentes negligentioresq;, quam esse solent; Non latuit hoc Neuvvenarium, quare copias suas Novesium ducens, 10. Maji intempesta nocte partem illam per rivulum, qua mola volvitur, tranare, & sub ipsis moenibus tacite ad monasterium usq;, cui Mons Mariae nomen est, adrepere iussit: Atque ut ex iis quidam ad mora schala muros ascenderet, & quid in urbe ageretur, exploraret; is tractum illum

obambulans, neminem invenit, eratq; altum in oppido silentium; dato igitur signo, socios vocat, qui plurimis admotis schalis muros superant, & in oppidum præcipientes sese demittunt, portam confestim malleolis serisq; disjectis, aperientes, Neuvemarius cum equitatu in suburbio portam observabat. Audito verò signo, & viam sibi videns patefactam, celerrimo cursu in urbem advolavit. Cives equorum hinnitu atq; strepitu hostiumq; clamore excitati, arma quæq; obvia rapientes, seminudos hostibus sese objiciebant. Equites ad portam Honoris properantes, à collectis civibus, qui ex curribus vallum objecerant, impediti, forum occuparunt. Cives diversis locis extra ordinem pugnabant, quorum XIII. circiter occiduntur, inter quos præcipui fuerunt Consul Stadius, Arnoldus Fratius, Henricus Schirmer Scholæ moderator, Melchior in Millendonck, & hospes in Dulcken: alii multi è mœnibus sese demittentes, perq; fossas natantes, evadunt. Hostes urbe potiuntur. Res verò prodicionis suspitione minimè carebat. Dispositis excubiis, mane jam facto, in civium ædes ruunt, cives capiunt, pretiosa quæque diripiunt, & in utriusq; sexus homines, nullo discrimine, inaudita truculentia deserviunt: præter aurum & argentum, signatum & non signatum, factum atque infectum, præter omnem supellectilem, annonam, & mercimonia, quæ hostis cepit, in super cives suum, uxorum & liberorum suorum corpora intolerabili lytro redimere, armaq; omnia penes hostes ipsos deponere debuerunt. Nec id satis erat, sed singulis penè septimanis præsidia mutarunt: ut prioribus præda jam onustis abeuntibus, nova succederent, quæ

magis magisq; cives depilarent. Opulentissima & pene incredibilis erat praeda, quam in hac urbe Neuvvemarii milites invenère, omnes enim rusticorum opes, omnium nobilium & monasteriorum thesauri, cimelia atque ornamenta, imò quorundam civium Coloniensium divitiarum hinc erant apud amicos deposita, quod nulli tutiori loco, quam Novesio hæc concredebant. Ex solo monasterio Regularium, præter annonæ magnam copiam, præter ornamenta pretiosissima, præter argentea vasa plurima, etiam XIX. calices argenteos atque deauratos rapuère. Erat hoc monasterium primis fundatoribus in agro suburbano quondam ædificatum, & anno 1583. initio tumultus Truchsesiani ab ipsis Novesianis, ne quid ex eo civitas caperet detrimenti, dirutum: ut etiam campos suburbanos defenderant miseri, qui ne pomeria, ne moenia, imò ne forum quidem ipsum defenderunt.

TREVIRENSIS DIOECESIS.

*Treviri.**Treviri.*

Treviri caput ipsius Archiepiscopatus, à Trebeto filio Semiramis dici existimatur: hic namque matrem fugiens, cum universo comitatu suo huc pervenisse dicitur, & civitatem hanc ædificasse, atq; Trebatum vocasse, quod nomen hodie uno aut altero elemento tantum immutato, ut pro Trebeta, Trevera, retinet. Vrbs Archiepiscopali hodie dignitate ac principatu, nec non & Electoratus titulo clara est. Quam verò floruerit olim hæc civitas opibus, potentiâ, reliquisq; ornamentis, non obscure ostendunt ruinæ superbissimorum ædificiorum. Videtur enim

ibi palatium splendoris operis instat Babylonici muri ex latere cocto factum, tantæ firmitatis etiamnum hodie, ut

nulla ferè arte frangi queat, In hac civitate magnâ adhibita diligentia servatur tunica inconsutilis Salvatoris nostri. Antiquissima insuper totius Germaniæ Univerſitate hæc civitas insignitur.

Wesalia superior, vulgò Ober Wesel / oppidum ad *Wesalia superior*.
 sinistrum Rheni latus, inter Bachiam & S. Geari vicum, medium quasi occupat; Archipræsuli Trevirensi paret, situ est peramœno, ædificiis privatis ac publicis decoratur. Inter quæ pietati dicata, maximè commemoranda veniunt. Hic igitur initio visendam se præbet D. Virginis Ecclesia, in superiore oppidi parte, inchoata anno Salutis

M. CCC. VII. (qui annus in altis ac pulcherrimis fenestris chori ejusdem templi per antiquis literis, quod tamen rarum, annotatus est) Et anno M. CCC. XXXI. ipsa Assumptionis die in honorem B. Virginis & Annæ matris ejus consecrata. A Balduino autem Archiepiscopo Trevirensi ex parochiali in collegiatam commutata. Fundata autem primitus & ædificata ex elemosynis VVesaliensis. Offert de hinc sese Vestalium Virginum, Ordinis D. Bernhardini Abbatia, quæ in Diocesi Trevirensi omnium antiquissima dicitur. Propè mœnia deinde Rhenum versus Xenodochium conspicitur, in cujus Ecclesia supra summum altare columna lignea est, ad quam alligatus, & flagellatus S. puerulus VVernerus martyrium passus est, ubi Germanicè scriptum legitur, M. C. C. LXXXVII. *hat* *Wernerick de Wammenroid den Todt gelitten/ XIII. Kal. Maji.* Cripta etiam nunc extat, in qua perfidelissimi hoc facinus perpetrarunt. Corpusejus, timore perculsi pœnarum, extulerunt, & abjecerunt in locum non procul à Bavaraco vepribus & spinis obductum, quod postmodum ab incolis inventum, translatum est Bavaracum, ubi Deo in ejus memoriam ædificatum est templum, quod hodie non adhuc tempore ab ejus nomine appellationem habet. Generosus Dominus, Eques & nobilis Holsarus, Henricus Ranzovius lib. quem de annis enneaticis scripsit, hunc puerum à Judæis anno ætatis VII. in die parasceves suspensum, flagellatum, membris omnibus concisum, crudelique morte interemptum commemorat. Est & Ecclesia præpotèti Deo S. Martini nomine sacra, cui unicus Rector præesse consuevit, sed cum eadem benè dotata, dives esset,

sub Diethero Archiepiscopo Trevirensi, Anno Salutis M. CCC. III. facta est collegiata, & perpetua fundatione ordinatum, ut esset Præpositus ibi, Decanus & quinque Canonici.

Bopardia, post S. Goari oppidum, sinistrum Rheni *Bopardia.* latus occupans, impignorationis jure ad Archiepiscopatum Trevirenssem spectat: Vnde autem denominationem sortitum sit, si monumentis veterum semotis, recentiores conjecturas examinare placebit, non à Poppone Fuldensi Abbate, (quid enim ejus loci Cœnobiarchiæ cum Bopardia negotii) non à Poppone Trevirensi Archiepiscopo LXXVI. deducemus, cum illius etjam tempore immediatè sub Imperio fuerit, sed à loci natura portusque bonitate derivatam appellationem ducemus, quasi Bonport, pro Poppoort dicendum foret; Quò illius Epigrammatis auctor repressisse videtur, quod in Vestalium Virginum choro ad S. Martinum extra muros ibidem legitur, hoc titulo:

EPIGRAMMA AD PIVM HVIVS CAR-
minis lectorem Iohannis Flammingi
Bonportuensis.

*Multus in hoc quondam Christi pronomine sanguis
Sanctorum effusus creditur esse loco.*

*Plura beatorum sunt corpora sancta reperta
Sub terra, multos qui latuere dies.*

Inventumq; fuit Latius Epigramma figuris

Insculprum saxo, quo posuere pii.

Ensis & appositus fuerat, quo caesa feruntur

Corpora sanctorum, quando tulere necem.

Propterea hanc sacram quicumq; intraverit adem,

Dic, precor, athera luce fruatur Ivo.

Quem caelestis amor, pietas & saneta coëgit

Ad Christi laudem hunc sic reparare locum.

Qui modo neglectus senio foret atq; jaceret,

Si pius hunc iterum non renovasset Ivo.

Sic igitur longos, locus hic, veneratur in annos,

Vnde Deo laudes, perpetuumq; decus.

M. D. XVI.

Certè si opportunitatem situs, vim, abundantiam, praestantiamque, si lignorum & earum omnium rerum, quas vitæ necessitas postulat, abundantiam consideres, si oppidanorum elegantiam, urbanos jucundosq; sales, quibus suavissimè se exercere & reficere solent, consideres, non immeritò Boppardiam hanc à situs portusque bonitate nuncupatam putabis. Gaspar Bruschius Cent. i. de praecip. German. Monast. Mariæ montem Bodobrigium, vel Monasterium B. Virginis Mariæ in monte extra muros Boppartenses ita describit: Paululum, inquit, à Rheno supra civitatem, versus Hunnorum praesidia situm: Benedictinae professionis Monialium à civibus ejus urbis primum caëptum ac conditum esse legitur: privilegiatum verò à Pont. Max. Gregorio VII. subjectum S. Matthiae Trevirensi Cœnobio, temporibus Henrici III. Rom. Imp. Postea verò à Friderico II. Imp. liberaliter donatum est; qui cœnobium collapsum instaurari curavit, & in tuitionem suam recepit XX. Cal. Maji Anno Dom. M. CC. XX. Est huic monasterio vicinum aliud etjam Cœnobium Monialium, Tertiae Regulæ S. Francisci, D. Martino nuncupatum: Et è regione ejus in altera Rheni ripa Campium

pium ejusdem Ordinis ac professionis Franciscanae Monasterium, quæ utraq; ex piorum hominum Eleemosynis & collationibus potius, quàm Principum munificentia emerferunt.

LOTHARINGIAE DVCATVS.

Nanceium Lotharingicarum urbium caput, duplici circum, ambitu fossarum & murorum.

Nanceium.

Novum Castellum Mosâ alluitur oppidum, & aëre & situ amoenissimum.

Novum Castellum.

HASSIA vel HESSIAE LANDT-

GRAVIATVS.

Marpurgum.

Marpurgum.

Marpurgum seu *Marsipurgum*, à Marte, qui hic colli fo-
 lebat, sic dictum antea, uti Ptolomaus scribit, *Amasia* di-
 ctum, situm est ad *Lonam* fluvium, à *Marcomiro* XXVII.
 Francorum Rege post Christi natalem an. CXLVI. iterum
 ædificatum. Iam *Marpurgum* valdè auctum est quotidieq;
 augetur. Castrum unà cum sacello in monte positum ab E-
 piscopo *Ludovico* Colonienfi an. M. CCCC. LXXXIV.
 extractum. Nova aula, vulgò *New Saal* / extracta est à
 Landtgravio *VVilhelmo* juniore, an. Christi M. CCCC.
 LXXXIX. Iam verò anno M.D. XCI. adeò splendide ca-
 strum hoc est ornatum, ut cum quibusvis amoenissimis I-
 talia palatiis conferri possit. De hac civitate plura videre
 est, uti quoq; de Schola ejus apud *Abrahamum* *Saurium*.

Casselia.*Casselia.*

DESCRIPTIO GENERALIS.

93

Casselia vulgò *Cassel* / civitas valdè celebris, nomen à *Casselia*.
castro, quod antiquitus ibi solum fuit, sumpsisse putatur.
Ptolomæo vocatam esse *Stereontium*, scribit Franciscus I-
renæus. In hac viget mercatus armentorum & lanæ. Aix
gregia cincta aqua.

Francoberga.

Francoberga vulgò *Frankenberg* / civitas Hællia ver- *Francoberga*.
sus *Vestphalia*, sita ad fluvium *Ederam*, nomen desum-
psit à *Francis*, qui ibi castra metati sunt contra *Saxones*,
unde *Ioan. Hartmannus*:

Arces movit ut expeditiones
Francus, Saxones in gregem rebellem
Carolo Duce, magni uolumentu

Gestorum, cui dedit tremendum

Cognomen positum est, serviq; cepit

FRANCOBERGA: *sed hac quia extimendos*

Contra militis impetus locarant

Forte praesidium, locumq; Franci

Ex illo placuit modo vocari.

Anno Christi D. XX. à Rege Theodorico primùm extrui
cœpta, postea anno D. CCC. IIII. à Carolo Magno au-
cta; Propè hanc civitatem rotæ aquam per montem de-
ducunt.

MANSFELDIAE COMITATVS.

Mansfeldia.

Mansfeldia regionis caput est, ad VVipperum amnè
sita: dicta existimatur à Manno Tuisconis filio, quasi Man-
ni campus.

Eislebia.

Eislebia Comitatus Mansfeldiæ, quæ superiori Sa-
xonix inter Salam amnem & VVipperum insertus est, Me-
tropolis, antiquitate & situ commèdatur. Appellationem
ab Ifide Aegyptiaca consequuta putatur, quæ, Tacito re-
ste, oras Suevicæ, vicinaq; loca post mortem mariti Ofsy-
ridis peragraverit, & Eislebiæ domicilium foverit. Situ est
salubri & optimo, solum habens tam in superficie, quàm
in fundo fertile, ibi frumenta, hinc metalla largo proven-
tu, suppeditans. Erunt enim ejus visceribus propè Eif-
lebiæ, Mansfeldiam & *Nochstätten* / lapis niger ac fissilis,
cujusmodi is est, quo in laminas tenues secto; (teglarum
loco utimur) nonnullis ardosa vocantur, is picis ærisque
plurimum obtinet, ac metalli minimè occulta habet in-
dicia: conspicitur enim inspersus auti cuprive color. Hunc
itaq; ingenti copia erutum, ex montibus lignisq; circum-

positis,

positis, exurunt, incensus autem emittit eundem, quem linthantraces, seu carbonarii lapides, at, si contingat pluvias ignem conspergere, tantum abest, ut extinguatur, ut majores etiam flammæ excitet, lapisq; eò citius liquefeat, quod bituminis picisve non obscurum est indicium; Neque hoc tacendum, num ludentis naturæ miraculum, non immeritò videri queat, quod is lapis manifestas ostendat inspicientibus animalium ferè omnis generis effigies, ramentis ac lineamentis aurei coloris, ita ut quidvis primo intuitu dignoscere queas. Affirmant nonnulli eorum tantum animalium, quæ propinquus Eisleblæ lacus gignat, cum præ se ferre imagines, cuiusmodi sunt piscium, sanguillarum, carpionum, ranarum; verum alii perhibent, etiam aliorum animantium figuras, eum exhibere ad unguem, utpote gallorum gallinacorum, salamandarum, quin & in quodam eorum lapidum pontificis cuiusdam barbati effigiem triplici diademate ornatam, multis conspectum ajunt. Porrò Eislebiæ priscis temporibus multa commemoratione digna sunt gesta, ut enim pleraq; taceam, hîc saltè cōmemorare juvarit, quòd cum annus ageretur LXXXII. supra M. conventus ibi primatum Saxonix habitus fuerit, qui instinctu Gregorii VIII. Pontificis Maximi conspiratione contra Henricum IV. facta, regem sibi elegerunt Hermannum Lotharingæ Ducem, qui arcis Eislebiensis præsidio fretus, aliquantisper Imperatori restitit, ejusque exercitum ex Frisonibus collectum Ernesti Mansfeldix Comitis auxilio, fudit. Unde evenisse ajunt, ut oppidi Eislebiensis vicus (qui hodiè

corruptè die Frey Straffe appellatur) Frisonum vicus de-
nominatus sit.

THVRINGIAE LANDTGRAVIATVS.

Erfurdia.

Erfurdia.

Erfurdia sive *Erfesfurdia* nomen à primo condito-
re *Erffte* sumplisse putatur: Hic enim, cùm molitor
esset, molendinum suum ad *Gera* fluvium fixit, atque
civitati hinc initium dedit, circa initium imperii *Arcadii*
& *Honorii*: postea à *Clodoveo* Francorum Rege an. *Chri-*
sti *CCCC. XXXVIII.* aucta, Anno verò *M. LXVI.* mu-
ris cincta tanta amplitudine, ut *Germaniæ* totius maxima
censeatur. Hanc perluit *Gera* fluvius, atque à sordibus pur-
gat; Eadem *Episcopalis* olim erat, *Bonifacio* conditor:
dignitas ea postmodum *Moguntiacum* translata dicitur.

Plurima

DESCRIPTIO GENERALIS.

97

Plurima damna passa est frequenter ab igne hæc civitas, absumptis nonnunquam 6000. ædium. Celebris Gymnasium literarum floret, quod anno Christi M. CCC. XCII. Bonifacius Papa IX. ibi extruxisse privilegiisque ornasse scribitur. In eadem civitate videre est insignem maximamque campanam, cui similem in tota Germania non est reperire. Mercus herbæ Isatidis ibi celebris, unde quidam Poëta insignis:

Herba Thuringorum celeberrima crescit in agris,

Hanc Isatin Græcus sermo vocare solet.

Ponderis hæc magni est, & multo venditur ære.

Hæc etenim tingi lana parata solet.

Iena.

Iena civitas Turingiæ, quam aliqui volunt à Iano *Iena.*

N

Deo;

Deo; verum is in Germania coli non solebat; alii vero ab Hebraica dictione Iayn, quod vinum significat, deducunt, quod videlicet ibi multum crescat vini; unde quidam

Hinc placet Hebraeo nobis hanc nomine dici,

Ut vetus à Iayn nomen Iena tenet.

Cur ita crediderim, nisi mentem vocula fallit,

Certa hujus ratio nominis esse potest.

Quippe vocat Iayn Solyma pius incola terra,

Hoc quod nos Latine dicimus ore merum.

Qua caput in medijs urbs fertilis erigit uvis,

Hanc quisq; à vino nomen habere neget?

Sita est in valle muris cincta, turribus munita, pontem habet supra Salam. Schola est ibi erecta anno M. D. L VII.

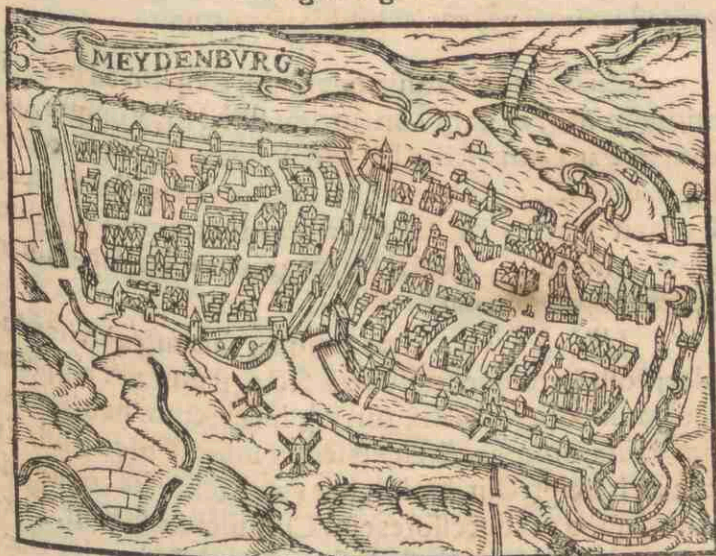
SAXONIA.

Wittenberga.

Vvicembergæ sita est ad Elbam fluvium; metropolis Saxoniz superioris, à *VVitikindo I.* extracta, alii ascribant *VVitikindo* filio eius: Circa annum Domini M. D. II. à Duce *Friderico* ibidem erectum est *Gymnasium*.

Magdeburgum.

Magdeburgum ad fluvium *Elbam*, à *VVenere Parthenia*, quæ ibi colebatur, appellata, *Parthenopolis* sive *Castrum puellarum*. *Carolus Magnus* ibi *Episcopatum* crexit. *Civitas* destructa est à *VVandalis*, ab *Ottone* verò *I. Imp.* ejusq; uxore *Edith*, anno *XXIX.* sui imperii restaurata, & dotibus variis ornata: atq; *Episcopatus* in *Archiepiscopatum* mitatus.

Magdeburgū

Halberstadiū.

Halberstadium Episcopalis urbs, Oltemia fluvio perluitur; in hujus urbis medio extollitur tumulus ac collis: is duorum stadiorum habet longitudinem, ac in summo vertice latam amplamq; planiciem, in qua bina ædificata templa sunt, ædificiis splendidissimis Canonorum, illa autem, quæ in monte sita sunt, civitas seu urbs dicuntur; quæ ad montis pedem, suburbia vocantur.

Minda.

Minda vetus Saxonix oppidum, propitio ad negotiationem situ, ad eam concurrunt fluvii hi, Visurgus, qui eam irrigat, Lexna, Aller, Fulda & VVerra. Hic bona coqui solet cerevisia, vicinis expetita. Cathedralem ejus Ecclesiam laudavit Bernhardus Luderus. Pontem super Visurgum circa annum MCCCIII. magnis molibus lapidum in pedes coniectis firmavit.

Hildeshemiū.

Hildeshemium, civitas antiqua: fuit antea civitas duplex; postea utraq; conjuncta, facta est unica. Templum summum insigne habet, turrisq; ipsa tectum habet aureum, civitas amœna, Archiepiscopo subest Coloniensi. Ex hac civitate prodiit Ludolphus von *Cölln*/ ita cognominatus, quod prædecessores ejus Colonienses fuerint. Certè Ludolphus hinc in Mathesi secretiori, Arithmetica videlicet Algebraica tantus est, ut nullum unquam ei parem ab initio mundi fuisse, non dubitem affirmare. Vti satis apparebit ex opere ejus Algebraico, quod molitur; tum etiam ex tractatu ejus de circulo, quem jam paratum esse mihi significavit, in quibus omissis vulgaribus, seria quæque tractabit. Hic vir à pluribus annis in Belgio degit, ibidemque & Athleticam & Mathematicam proficitur,

unde

unde non tantum patriæ suæ, & Belgio toti est honori & ornamento.

Lubeca.

Lubeca dicta quasi *Lobeck* / quasi cin *Est des Lobe* / *Lubeca.*
quod tria regna contineatur, videlicet *Daniæ, Svvedicæ & Norvvegicæ*, teste *Celte*, qui ita canit:

Inde urbs clara nitet de lumine nomine dicta:

Et Lobeicum Cordani fama decusq; sui.

Angulus hæc laudis dicta est urbs nomine prisco.

Angulum in hunc fertur fluvius Dravenna per aquor.

Vel dicitur à corona lingua *VVandalica*, quod sit tanquam insignis corona Imperii Germanici. Hæc civitas à variis vario situ fuit extracta, restaurataq; Hodiè inter fluvios *Travum & VVagenitium* sita est. Imperio a scripta civi-

tas est anno M. C. LXXXII. à Friderico I. Imperatore.
De hac civitate ita canit Iulius Cæsar Scaliger:

Si referam mihi: quis credit, sublimina mundi

Vltima legiseri iuravigere Dei.

Ingenii candorem, animi cultumq, fidemq,

Fortia invicta pectora pura manu.

Dum mirata strepit terras Astræa relinquens,

Atq, putat cæli regna, resedit ibi.

LVNEBURGENSIS DVCATVS.

Luneburgum.

Luneburgum

*Luneburgum nomen à Castro & Luna desumpsit: in
castro enim hoc simulachrum Lunæ à Romanis coleba-
tur, quod à Carolo Magno dejectum fuit. Albertus Cran-
rius scribit castrum id Luneburgicum anno M. LX. sub*

Imp.

Imp. Henrico III. adhuc superfuiffe, civitatem verò priùs inchoatam fuiffe anno M. C. X X C V I I I. vel M. C. X X C I X. (uti habet historia Saxonica) ab Henrico Leone. In hac civitate tria funt templa parochialia, inter quæ primarium est S. Ioannis, & tria monasteria, inter quæ antiquiffimum est S. Michaëlis; in hoc est tabula aurea, in qua Saluator noster cum duodecim Apostolis ornata pluribus gemmis pretiofis. Civitas hæc Ducalis est, ad fluvium Elmenovv fita, arte quoque & natura fatis munita, fatis fonte ditiffimo beata. Hæc enim præcipua civium ejus mercatura est, quam terrâ marique in longinquas exportant regiones, majorem tamen ejus partem Hamburgenses negociatores coëmunt, ac magnum fœnus exercent.

Bardenvick five *Bardorum vicus*, à Bardone Saxone *Bardenvick* ita vocatur, quadrante milliaris distat à Luneburgo, antiquitus fuit insigne emporium. Dicitur vicus extractus C C. XXXV. annis ante Romam. Fuit antiquitus Episcopo ornata à Carolo Magno, postea eodem privata, nunc est vicus.

BRANDEBURGENSIS MARCHI-

ONATVS.

Brandeburgum aliis à Brenno Duce Sennone Galliarum nominatum & extractum putatur, alii à Brando Marcomiri IIII. filio extractum putant: duplex est antiquum & novum, quorum unum ab altero distinguitur fluvio *Havel*.

Frankofurtum ad Oderam.*Frankofurtū
ad Oderam.*

Frankofurtum ad Oderam aut ad Viadrum; extractum putatur à Simone II. ejus nominis, filio Cleodomiri, nepote Simonis I. Ducis Francorum, sub Antonino Pio Imperatore. Hæc civitas Vniversali studio celebris, quo eam ornavit Ioachimus I. ejus nominis, Marchio, circa annum Domini M. D. VI. Maximilianus verò Imp. variis privilegiis exhibitis confirmavit.

BRUNSVVICENSIS DVCATVS.

*Brunsvviga.**Brunsvviga.*

Brunsvviga vel *Brunsvvigum*, item *Brunopolis*, vulgò *Braunschweig*/civitas, coepta extrui à filiis Ludolphi Ducis Brunsvvicensis, postea à Brunone perfecta, unde nomen

dedu-

deductum, quasi Brunonis vicus vel castrum. Civitas hodie est Ducalis, populi habitatorumq; frequentia ac ædifi-

ciorum splendore ac magnificentia ornatissima: quadratâ formâ, turribus ac mœniis insigniter munita. Circuitum habet 2000. passuum, qui conficiunt medium milliare Germanicum, eam Onacera fluvius medium secat, ac omnibus sordibus purgat, pontibus tamen ubique fluvius testus est. Territorium planum est; Vrbs ipsa duplici ac nonnullis partibus triplici etjam fossâ circumdata, ex aquis plenæ, vallis aggeribusq; distinctæ sunt. Vrbs est quàm Norinberga major, Erfordia minor. Propemodum hæc in ipsius Provincia meditullio seu centro sita est.

VRBIVM PRAECIPVARVM
MEHELBURGENSIS DVCATVS.

Rostochium.

Rostochium.

Rostochium vulgò *Rostock*; primùm arx fuit, postea à Rodtschalcko filio Vdonis in civitatem versum; deinde à Primislao II. Nicolao filio auctum. Civitas hæc Academiâ liberalium artium floret, quam impetrarunt Principes Mechelburgenses Ioannes & Albertus, unâ cum civibus Mechelburgensibus, anno Christi M. CCCC. XV. Aër ibi salubris est. Rerum ad victum spectantium levi pretio magna ibi est copia.

Mechelburgū

Mechelburgum, primùm pagus fuit magnus Vagriae sive Holsatia, tribus arcibus munitus; postea in civitatem conversum: Ducatus verò titulo insignitum anno M. CCC. XLIX. à Carolo III.

Gottor-

Gottorpia, arx non procul à Slesfvico, nomen à Gothis obtinet, qui hîc olim castra habuerunt; veterum Ducum Slesfvicensium sedes. Hisce nostris temporibus ab Adolfo Oldenburgensi firmissimis propugnaculis ac muris muniri, quin etjam ædificiis novis & ponte lapideo ornari cœpta. Telonium hic celebre, ubi compertum fertilibus annis, ex Dania quinquaginta millia boum in Germaniam abacta, vectigal solvisse.

Gottorpia.

Slesfvicum vulgò *Schleswîck* / præcipuum Ducatus Slesfvicensis, quoad Holsatiam pertinet, oppidum. Germaniæ originis non habet obsitum, quem ad Sliam in maris Baltici sinu obtinet: Quondam totius Cimbricæ metropolis, amplissimum & opulentissimum oppidum, hodiè non ea magnificentia conspicitur. Primùm in hac civitate Deo vero conditum fuit templum ab Erico rege Daniæ, fratre Heraldi, quem S. Anseharius ad Christi fidem verbi divini sedata & fideli prædicatione convertit, anno Christi DCCCXLVIII. Verùm sequentes Reges non diu in ea fide perseverârunt, circa annum à nato Christo MLXIII. Slavi civitatem Slesfvick capiunt, expugnant, depopulantur, funditus extinguunt, & religionem Christianam pessundant. Cessante autem jam Slavica persequutione, auctus est Slevici cultus divinus, pleraque monasteria & templa ædificata. Restaurata est in primis Cathedralis Ecclesia, atque opibus & redditibus aucta. Extructum est etjam ab Anglis prope forum Ecclesia S. Spiritus, quod adjunctum habuit ejusdem nominis Xenodochium, Erat etjam Ecclesia D. Nicolai ex Australi Cathedralis Ecclesiæ latere, quæ adjunctum habuit monasterium ordinis D.

Slesfvicum.

Augustini orientem versus. Ea aedificia funditus diruta & solo aequata sunt, ut nulla eorum vestigia supersint. Extat & Xenodochium & sacellum S. Gregorii ad pagum ejus nominis supra montem Aquilonem versus, sed & illud totum in nihilum redactum est, unà cum sacello, extantibus paucissimis ruderibus. Supra eundem montem penes viam, qua Flensburgum itur, sacellum est D. Michaelis Archangeli, forma rotunda, uti plerisque in locis antiqua infidelium delubra cernuntur. Superest autem integrum monasterium nobilium Virginum monialium in peninsula Slesvici (*Hollm*) dicta. Templum in eadem peninsula primum pro mercatoria domo ab Anglis constructum, & sequenti tempore in Ecclesiam sacratum, plane dirutum jacet, ea nunc est olim opulentissimæ & amplissimæ urbis deploranda facies, si ad illam pristinam magnificentiam divini cultus, & opulentissimorum commerciorum referatur. Sed nihil mirum; ut enim hominibus viræ suæ, sic imperiis, regnis atq; Rebuspub. sui sunt fatales termini. Durat tamen adhuc & mediocri statu conservatur Cathedralis Ecclesiæ Slesvvicensis. Fundatus est Episcopatus Slesvvicus ab Ottone I. anno Domini M. CCCC. XLVI. Ac postea à Daniæ Regibus variis reditibus auctus. Episcopos habuit usque ad hunc annum Christi M. D. XC V. 44. qui ibidem magna ex parte humati quiescunt.

Hufem.

Hufem oppidum est Slesvvicense, portum habens Mercatorum negotiationibus celebrem, quem efficit Oceani tractus Hener dictus. Etsi autem domibus, plateis, longitudine, amplitudine ac ubertate soli Flensburgo vis

cedat,

cedat, hætenus tamen nullum civitatis jus habuit, nec muro vallõve aut fossis cinctum fuit. Anno autem M. D. LXXXII. die XIX. Febr. à Duce Adolfo jus civitatis, certis conditionibus ac legibus obtinuit, qui etjam pulcherrima arce oppidum ipsum decenter ornavit.

*Husenum illustris pars est quotacung, ducatus,
 Qui nomen Slesviki traxit ab urbe suum.
 Holsatiæq; Duci jamdudum paret Adolpho,
 A quo juris habet Principe, quicquid habet.
 Nam licet egregio sit felix incola portu
 Husensis, tutò solvere ut inde queat.
 Mercibus atq; suis Hollandi possit & Anglos
 Visere, & exoticas inde referre domum.
 Et licet haud cedat Flensburgo, quò sua crebrò
 Transportare solet, vendere quæ statuit.
 Ritè per Hesperium queat ut mare currere, nec non
 Longius amotos visere possit agros.
 Non hucusq; tamen jus municipale valebat,
 Quamvis optaret sæpè parare sibi.
 Non ades muro, fossis fallõve licebat
 Cingere, ne contra sumeret arma Ducem.
 Nec se Dithmaris adjungeret essera, quorum
 Vita, hei belli fax furiosa fuit.
 His verò victis est exoratus Adolphus,
 Et jus Huseno municipale dedit.
 Illic & magnis extruxit sumptibus arcem,
 Quæ non ulla quidem pulchrior esse potest.*

Ex nobili & peraugusto D. Hen:
 Rantzovii Musæo.

Haderslebia.

Haderslebia Slesvvicensis Ducatus oppidum, à VValdemaro Duce Lutia anno Christi M. CCXCII. jus & privilegia civica consequitur. Arce quondam in colle munita fuit, quam Ioannes Holsatia comes solo æquavit, & & rursus non procul ab oppido ferè in peninsula ædificare coepit, nomine ipsius Hanspurgum nuncupatam, unà cum Ecclesia marmore auroq; ornata, sed eo morte preventivo anno salutis M. D. LXXX, Fridericus II. Rex Daniae, eam jure successionis adeptus, perfecit, cuius imperio etjamnum gaudet. Est & hîc cathedralis Ecclesia, in qua Rumboldus Dux Slesia: eò à Cæsare Sigismundo missus, ad certas componendas lites inter Daniae Regem Ericum & Holsatia: Comites, Slesvvicensis Ducatus causa exortas, pefte in hac legatione extinctus, honorificè ab Erico Daniae Rege sepultus est. Habet etjam Xenodochium in ipso oppidi ingressu, & Scholam ab ipso Duce Ioanne ædificatam, & copiosis dotatam redditibus. Insuper & portum tutissimum Fironiam in Oceanum orientalem vergentem, quem fertiles in vicinia agri cõdecorant.

A Duce VValdmario primùm Haderslebia nomen,

Lutia cui quondam paruit, urbis habet.

Arx hîc structa fuit vicino in colle, Ioannes

Quam Dux illustris diruit Holsatia.

Diruit & arcem, vicino in litore coepit

Sumptibus haud parvis ædificare novam:

Hansburgum dicunt: simul ut cum nomine notum,

Arcis quis fuerit conditor, esse queat.

Struxit in hoc templum speciosum marmore & auro,

Sincero verbi motus amore Dei.

DESCRIPTIO GENERALIS.

III

At nunc jure tenet Fredericus id omne Secundus

Rex Dania, cujus fama perennis erit.

Et, quia Dux moriens, multa imperfecta reliquit,

Rex heres opibus perficit ista suis.

Aedes prater eam cathedralis in urbe videtur,

In qua Rumboldi sunt monumenta Ducis.

Gymnasium quoque Dux magna cum laude Ioannes

Extruxit, curam religionis habens.

Attribuit redditus opulento principe dignos,

Nam studia in pretio duxit habenda sibi.

Insuper & tutum maris Haderstobia portum

Fecundos agros pascua lata tenet.

Flensburgum oppidum Ducatus Slesvicensis inter *Flensburgum*
montes excellos littori maris orientalis adjacet, in quod
ejus portus se extendit, tanta commoditate, profundita-
te & securitate, ut singuli ferè cives ex domibus suis naves
mercibus implere, & easdem rursus exonerari possint, ut
non immeritò Crantzius id oppidum terra marisq; rebus
gerendis opportunum scribat. Amoenissimo & saluber-
rimo in loco ædificatum est, nec non purissimis scatet
fontibus, abundantiaq; omnium rerum affluit, quæ ad om-
nes necessitates pertinent. Aedes habet magnificas
& splendide extructas; adhæc Parochias aliquot magnifi-
cè ædificatas, quarum omnium D. Ioannis Parochia est
vetustissima. Estque longitudo civitatis passuum 2341. si-
ta sub elevatione polari 55. grad. 30. min. Arcem habet
fatis pulchram in monte collatam, ejusdem nominis, ur-
bi imminentem & omnium oculis expositam. Versus me-
ridiem habet Gynnasium à Ludolpho Naaman Minorita
fundatum.

Sege-

Segeberga.

Segeberga olim Aelberaga in VVagria Holsatiæ regio-
ne. Distat Håburga VII. Chilonio VI. Lubeca verò IV. mil-
liaribus. Arx est antiquitate illustris in monte sita, oppidū
verò ad radices montis, quod varias passum difficultates,
postcà extracto monasterio crescere cœpit. Monasterium
ordinis est D. Augustini, ex quo anno MCLXXXIII.
Theodoricus electus est Episcopus Lubecensis.

Itzohoa.

Itzohoa, nobile & augustum Holsatiæ oppidum, situ
lociq; naturâ, navigatione, ac proinde negotiatione, quas
per Stora & Albim flumina exercetur, præstans. Nam
Stora, piscoso ac navigabili flumine, undique cingitur,
quod flumen in intima Holsatia ortum, aliquot oppida &
nobilem illam Rantzovianam domum Bredenbergam
alluens, ad occidentem Albi permixtum, à fluminum tan-
dem parente recipitur. Gerhardus comes Holsatiæ & fi-
lius Adolphi IV. anno reparatæ salutis M. CCV. transtu-
lit cœnobium Virginum nobilium de Iuensfete, & id rur-
sus extrui iussit ante oppidum Idzohoe, idq; multis & am-
plis prædiis ac fundis locupletavit, sepultusque est in ipsa
cœnobii Ecclesia cum omnibus suis posteris. Deinde et-
iam anno M. CCC. XL. Gerhardus Magnus in Iutia ca-
sus, ibidem humatus est. Porro in jam commemorato
Itzohœnsi cœnobio monastico habitu et jamnum degunt
21. divinis officiis nuncupatæ nobiles Virgines. Haud ita
procul ab isto virgineo, misericordiæ pietatisq; officina est
sita Xenodochium equestri Divo Gregorio sacrum. Op-
pidani Fredericum II. Daniæ Regem hereditarium Do-
minum agnoscunt.

Chilonium vulgò *Ryel* / nobile *Holsatiæ* oppidum, situs & natura benignitate fruitur, portum habet capacem & peropportunum, in quem ex *Germania*, *Livonia*, *Dania* & *Svvecia* magno oppidanorum quæstu merces deferuntur, quibus eadem maris vicinitas, piscatum etiam uberem, & maximè *Salmonum*, præbet, ex quo incolarum non pauci commodè victitant. Verus est oppidum aquis probè instructum, & ferè undiq; cinctum, appellationem à cuneo, ut *Germanicè* sonat, obtinens. Arcè decoratur à cuneo, ut *Germanicè* sonat, obtinens. Arcè decoratur conspicua, abs *Adolpho* Duce novis ædificiis venustè exornata, sed præcipua *Chilonium* celebritate pollet peraugustis nobilium Comitibus, quæ quotannis ibi celebri habentur frequentia, circa *D. Anthonii* festa, ubi publica privataq; negotia, & præsertim res pecuniarias, quas opulentas habent, expediunt. Est & *Minoritarum* monasterium jam in *Xenodochium* conversum, in cuius Ecclesia *Adolphus IIII. Holsatiæ* ac *VVagriæ* comes, qui *VValdemarum II. Daniæ* Regem in *Bornhofede* devicit, sepultus est anno salutis *M. CC. LXI.* cùm antea ejusdem instituti Monachatum fuisset professus, idemque monasterium anno post natum Christum *M. CC. XLIV.* ædificasset.

Chilonium.

Crempa, *Holsatiæ* oppidum, nomen habet à flumine navigabili, *Crempa*, quod per medium istius labitur in *Storam* & *Albim*. Ius municipale & insignia accepit, anno Domini *M. CC. LXXI.* à *Gerhardo I. Holsatiæ* *Schovvenburgensis* ac *Stormariæ* comite, *Adolphi IIII. filio*, sub *Christiano III.* anno Domini *M. D. XXXV.* flagrante bello *Lubecensi*, vallo, fossisq; & propugnaculis à *Ioanne Rantzovio*, Equite aurato ita est munita, ut inter *Hol-*

Crempa.

fatiaë munitiones, non minima existat. Incolæ mercaturam exercent, nec minùs agriculturæ operam dant, cùm in palustribus & frugiferis locis non procul ab Albi & Stora sita est. Nunc autem anno M. D. X X C IV. Friderico II. Regi Daniæ, tanquam Duci Holsatiaë, ad quem à Patre Christiano III. devoluta, subjecta est.

*Vrbs ego Cymbrica non infima gloria terra,
Velsero Crempa flumine, Crempa vocor.
Quod simul in Storam resonans se jactat in Albim,
Me media cursu prapete parte secans.
Municipale meis, jus ac insignia cedit
Civibus Holsatia Stormariaq, comes
A quarto celebrù genitore Gebhardus Adolpho,
Alter & istius nominis ipse comes.
Cum vallo fossas & propugnacula struxit
Auratus summa laude vehendus Eques:
Ianus Ranzovius, bello flagrante Lubeca
Munitam satis, ut dicere jure queas,
Rure mei vivunt cives ac merce, palustris
Quod cum fecundis & bene structa locis.
Porro Friderico jam sum subjecta secundo,
Qui Daniæ Rex & Dux simul Holsatia est.*

Reinhold-
burga.

Reinholdsburga elegans Holsatiaë oppidum, arce regia conspicuum, abs Reinoldo quodam fundatum, qui nomen oppido & castro indidit Reinholdiborch: qui fundator, num princeps vel nobilis aliquis fuerit, ignoratur. Vrbs est opportuno loco sita; Eidora enim totam eam circumfluit, & aliquoties eam cursu suo dividit, ita ut inde navigatio in Hispaniam, Galliam, Angliam ac inferiorem Germaniam institui queat. Turris, quæ hodierna die in

arce

arce conspicitur, à Gerharo Magno Comite Holfatiae & Schovvenburgensis ædificata est, circa annum M. C. C. XXX. Deinceps alter Gerhardus, Henricus & Nicolaus fratres, dederunt civitati aliquot pagos & municipale, unà cum insignibus, quibus hodierno die utitur, anno Domini M. C. C. C. XX XIX. quorum successoribus mortuis, ad Reges Daniae ex Oldenburgensium comitum familia natos venditione, cum cæteris Holfatiae locis, pervenit. Christianus III. Rex Daniae eam munitionem, quæ jam videtur, fieri curavit. Ioannes eius frater, cui in divisione obligaverat, arcem ibidem, vetustate collapsam, ædificiis splendidis rursus exornavit. Quo mortuo absque heredibus, cum ejus ditiones inter fratrem Adolphum & Fridericum II. fratris filium jure feudali dividerentur, Friderico II. Regi Daniae cessit.

Vrbem quam spectas, hæc Reinholdsburga vocatur:

Eidora est fluvius, qui prope volvit aquas.

Indidit huic urbi nomen Reinholdus & arci:

Danorum nunc Rex hæc Fridericus habet.

STORREMARSA.

Hamburgum.

Hamburgum metropolis est Storremarsiae sub Duce Holfatiae: putatur nomen habere à Iove Ammone, qui antiquitus ibi colebatur, cujus statuam Carolus Magnus deiecit. De hac civitate Conradus Celtes.

Inde ad Cymbriacum contendit Chersonesum,

Ad cujus surgit pulchra hostia Cymbrica quondam,

Sed nunc Hammoni nomine dicta pòdis.

Alii dictum putant ab Hama insigni & strenuo milite Saxone. Hæc civitas à Danis Pomeranisq̄ olim incensa fuit;

iterumque à Carolo Magno reedificata, & Episcopatu ornata: Postea ab Episcopo quodam, tempore Henrici III. Imper. muris cingi, portis tribus & turribus duodecim ornari coepta.

DIETHMARSIA.

Brema.

Brema.

Brema, Metropolis est Dietmarsia; Civitas Episcopalis; Sita est proximè ad Frisiam orientalem, ad fluvium *Weter*: pontem habet ligneum; in fluvio propè civitatem

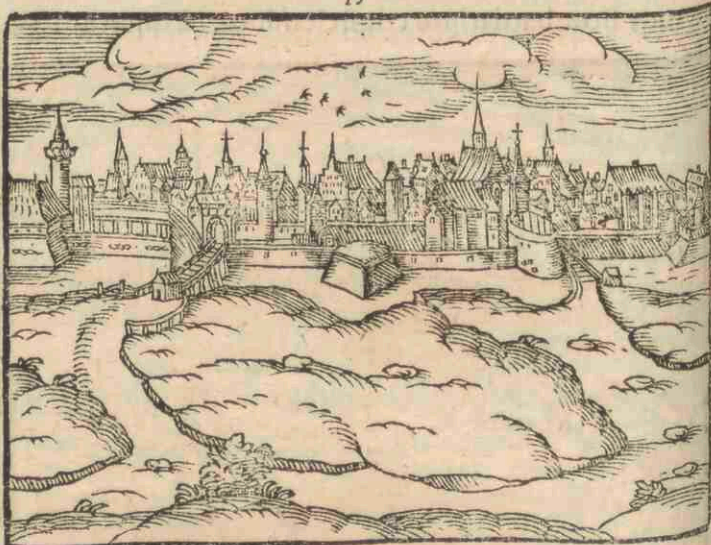
tem multa molendina sunt ad triticum molendum, pul-
veremq; Bombardarium conficiendum. Emporium in-

signe est; Vino caret, ideoq; cerevisiam coquit optimam,
qua in vicina loca distribuitur.

MISNIAE MARCHIONATUS.

Misena, Meyssen / civitas ad Albis fluvii sinistram ri- *Misena.*
pam posita est. Nomen sumpsisse putatur à fluviolo Meyss-
sen / qui versus Septentrionem propè arcem inter montes
& Albim fluit. Extructa est civitas unà cum arce ab Otto-
ne I. contra Hungaros & Vandalos. Alii ascribunt Hen-
rico Aucupil. De hac civitate agit Hieronymus Emperus
in vita Bennonis Episcopi Mitnensis.

Lipsia.*Lipsia.*

Lipsia, Germanis *Leipzig* / Metropolis aliquando
 Ostlandiæ, sita est ad Pleissenam amnem. Pagus fuit quon-
 dam, quem Henricus I. Imperator Dietmaro IV. Episco-
 po Merspurgeni anno M. XXI. dedit. Postmodum ab
 Ottone Marchione Conradi II. filio in civitatis formam
 redacta. Demum aucta & muris cincta sub Frederico I.
 Imperatore. Civitas hæc hodie cateris omnib. opulenti-
 splendoreq; antecellit. Civicâ domo valdè ornatur. No-
 bilissimo etjam floret Gymnasio, quod cum olim Praga
 in Bohemia esset, huc anno à Christo nato M. CCCC.
 VIII, translatum est. De hac ita Scaliger:

*Lipsia se ostentans sublimibus aurea tellis,
 Lumina domi saturant, mens perit icla fame.*

DESCRIPTIO GENERALIS.

119

*Vesta quibus ratibus longinqua marmora terre?
Vnde frequens flavi pura nitela Tagi?
Huc Cyprum, huc Temesum, huc Arabes, huc serica, dices,
Sedibus evulsa, huc India regna suis.
Cum gemma bibitur, vincuntur nectare gemma,
Sed lingue varius vincit utrunq; uitor.
Nec Germana tamen vitatur Lipsia luxu:
At hunc Germanum Lipsia magna facit.*

Iltenburgum, vulgò Iltenburg/ civitas Misniae arce munita, extructa est ab Ilva vel Ilba (teste Ioanne Garcio Bononiensi) vel (ut Annal. Brunsvvic.) à Iulii Cæsaris militibus. Alii à Claudio Druso Germanico inchoatam volunt, existimantes Iulium Cæsarem à militibus huc pervenire non potuisse. Colligunt alii Ilnum tempore Drusi præfectum fuisse exercitus, atq; hunc locum ædificare cœpisse.

Iltenburgum.

Antiqua Cella vulgò Alten Zell. Monasterium est amplum, & heroicum, ab Ottone Marchione Conradi II. filio fundatum, sub Frederico I. Imperatore.

Antiqua Cella.

Lauterbergum vulgò Lauterberg/ Monasterium S. Petri, à Conrado Marchione Misnensi sub Henrico II. Imp. perfectum, & amplissimè dotatum.

Lauterbergum

Dresda.

Dresda vulgò Dresden/ Civitas hæc situs ratione valde est amoena, muris & fossis probè cincta, & contra invasiones hostium satis munita. Hic receptaculum est armorum bellicorum adeò instrumentis bellicis refertum, ut ei simile nullum extare credatur. In hac domus sunt valde ornata. Arx quoq; & Ducum Saxoniae ex quadrato lapide

Dresda.

maximis sumptibus extracta. Fluvius Albis alluit civitatem: Super quo extractus pons lapideus, qui tum longitu-

dine tum lapidis duritie est admirabilis. Aër est salubris, sedes est Ducum Saxoniae. Extra civitatem pomeria & paradysi innumerabiles.

DANIAE REGNUM.

Coroneburgum.

Coroneburgum, situ & mirabili admodum munita civitas, ut nisi ab his, quos vitæ tædeat propriæ, tentari nedum expugnari queat, ita ut non immeritò regionis universæ, ac civitatis oppidorumque; teneat principatum, atque à præeminentia Regio sit condecorata cognomine. Hæc sereniss. Danicæ Regi Friderico II. ita ordinante, vetere arce hoc loco funditus diruta, excitata est, extremæ Insulæ Zelandicæ ore præ-

sidio

sidio ac tractus marini, quem, sicut indigetant, defensionibus
 maximis & innumerabilibus undique conquisitis saxis in-
 terq; compacta & festucata ingentium arborum robore
 compactis atq; conclusis, ac loco fundamenti demeritis,
 tam valida est ex ipso maris fundo educta, ut immanes pe-
 lagi fluctus magnis provolutos procellis, atque ad Vallum
 murosque horrifono boatu ac fremitu illisos, citra ullius
 periculi metum sustinere queat. Mirantur exteri symme-
 triam & harmoniam structuræ Italicam, mirantur quot-
 quot hoc castrum intuentur, qui Danica rura & maria lu-
 strant. Dixero, non esse ullum totius Europæ castrum, quod huic
 arci comparari debeat. Hoc fatetur ingenuè, quotquot in re-
 motis orbis regionibus rerum visu dignarum curiosi obser-
 vatores fuerint, tam exteri, quam Regiæ Majest. subditi. Intus
 magnificis ac planè regiis conclavibus, cubiculis, portici-
 bus ad stuporem magnificè exornata, quæ tapetis picturif-
 que vestita, in quibus omnes Daniæ Reges ac venustè de-
 picti videntur, supernè sculpturis polita & auro obducta
 resplendent. Tecta cupreis obducta laminis, pavimenta
 diversi generis coloribus variata nitent. Muri cæsis ad
 normam lapidibus constant. Foveæ aquis instructæ eo-
 dem lapidum genere à fundo ad summum usque urrinque
 muniræ. Regia in hac arce culina, prout etiam Balneari-
 um, hypocaustum, in quo utensilia omnia, divesq; supel-
 lex tota argentea. Media arce area est ampla & visu ju-
 cundissima. Nam quoquo versum oculorum aciem pan-
 das, vel turres præcelsas, vel rectum, sole splendente ad in-
 star auri nitens, vel muros magno ingenio elegantiq; stru-
 cturæ artificio, & fenestris conspicuis ornata porticus, &

regiam familiam delectamque nobilitatem passim inambulantem, & arcem tam spatiosam ac latam occupantem videbis: in qua institutis theatris & Scenis comediae exhiberi, ignes volatiles projici, spectacula, ludi, triumphi, de-cursiones equestres, solennia hastarum ludrica institui possunt. Quin & fons largus ex cupro conflatus nitentibus aquis abundans, arcae medium occupat, tantis ornamentis illustris, planè ut intuentibus sit admirationi, cujus structura incredibili sumptu facta. Videntur illic statuae & reae fusili opere, iusta hominis magnitudine, raro ac nobili artificio factae, varias orbis nationes accuratè repraesentantes, quae bombardas, clypeos, arcus, gladios, & diversorum generum arma pro nationum diversitate gestant, ex quibus dulcè arcis necessitatibus aquam copiosâ uberrate emittunt. Ad arcis moenia, quae mare & Huenam insulam respiciunt, videre est admirandae molis & prorsus stupendae magnitudinis saxum, quod planè nullis viribus humani loco moveri posse videbatur, huc jussu Regis pertractum, cum hac inscriptione: *Anno M. D. LXXX. Fridericus II. Daniae Rex curavit hoc saxum à primo suo loco, ubi vicissim alius subrogatus est lapis, ad hunc devolvi locum.*

INCISVM FRONTISPICIO ARCIS CRO-
neburgensis carmen.

*Inclytus hanc Celsam Fridericus condidit arcem
Nomine qui simul & sorte secundus erat.
Rex pius & justus, miles robustus in armis,
Qui tamen invitus prætulit arma togæ.*

Cui Regina thoro vixit sociata jugali
 Mechelburgiaca nata Sophia domo.
 Que pariter virtutis amans studiosa mariti
 Pignora conjugii plena decore dedit.
 Ergo ubi pacatos ageret Rex impiger annos,
 Structura tanta mole peregit opus.
 Munivitq; arcem, velut aspicias, haud quod in ista
 Spem sibi tutela praesidiq; locet.
 Nec velut antique structor Babylonis, ovandi
 Iactet ut humana robora facta manu.
 Iste luit poenas factus, dum septimus annus
 Cerneret amentem per similemq; feris.
 Rex nihil ostentat Danus: se credit & optat
 Praesidio tutum solius esse Dei.
 Scit bene, ni faveat Numen, quod robora nulla
 Vel chalybe, aut duro facta Adamante, vivent.
 Ergo det astrorum terraq; marisq; creator,
 In quo spem solo Rex Fridericus habet.
 Prosper ut ille diu, & soboles serisq; nepotes
 Has habitent, firma pace vigente, domos.

Sic de eadem hac arce RANTZOVIANÆ MVSÆ.

EST, ubi qua regno sunt consociata sub uno,
 Rura procellosi dividit unda maris.
 Scanica rura vocant, nec non Zelandica, qua nunc
 Sub justo sceptro, Rex Fridericus habet.
 Hic in utroq; sita est insani littore ponti
 Arx, Regi qua nihil gratius esse potest.
 Nomina si queras, hac Helles, illa corona
 Nomen habens domino est utraq; fide suo.
 Navis enim non ulla mari se credit Eoo
 Hac penetrans, qua non ponere vela solet.

Omnibus hic opus est merces ut fateantur, & illas
 Subducta redimant pro ratione sibi.
 Proventi hinc auri & argenti tantus acervus,
 Hunc regni ut nervum dicere jure queas.
 Mirentur Reges auri, argentiq; fodinas,
 Quas ipsis tribuit dextera larga Dei.
 Non minor est de multorum mercibus amplis
 Proventum Dania rex Fridericus habet.

Hafnia.

Hafnia, vulgò *Kopenhagen* / Daniae Metropolis, urbs
 in Zelandia maritima in planitie sita, ab ortu brumali ad
 meridiem, usq; ad occasum brumalem ubique mari allui-
 tur, adjacente ad meridiem insula, Amagget, quæ portum
 incredibili commoditate celebrem præbet. Excurrit e-
 nim ad orientem in Balthicum mare ad stadia quatuor-
 vadosis & perpetuis arenis impetum maris sæpè vehemen-
 tissimum retundens; quo fit, ut inter dictam Insulam A-
 magget & agrum Hafniensem Orientalem ad quingentos
 passus tuta concedatur statio navibus. Hujus autem ur-
 bis tenuia fuere initia: Nam Absalon Huide, Archiepiscopus
 Lundensis & Episcopus Roeschildensis, vir nobilitate
 generis, sapientia, animi magnitudine, patriæ amore, atq;
 in rebus gerendis felicitate & successu præstans, munitio-
 nem quandam in ea insula, in qua nunc est arx, magnis
 sumptibus extructa, fieri curavit, cui appellationem de suo
 nomine Axelhuis indidit, ut eò melius adversus pyratas
 locus ille defendi posset. Iussit etjam iis in locis, ubi hoc
 tempore splendida ædificia sunt, casulas quasdam pesca-
 torum poni. Estque locus postea *Kiebmanshafen* / id est
 portus Mercatorum vocatus: Quòd negotiatores, cum à

pyratis vrgerentur, ibi receptum haberent. Historiæ hæc accidisse perhibent circa annum Christi M. C. LXV. Academia instituendæ facultatem Rex Ericus Pomeranus à Martino V. Pontifice primus impetravit. Quod cum ille ob diuturna bella, quibus magno Regni incommodo implicabatur, perficere non posset, Christianus Oldenburgicus tandem anno Christi M. CCCC. LXXVIII. permissu Sexti Romani Pontificis Imperatorisq; ab eo Academia Bononiensis privilegiis ad optatum finem deduxit. Primam autem Academiae erectionem fundatoris filius Ioannes Rex confirmavit, & scholam nova fundatione stabilivit anno M. CCCC. XCVIII. Christianus verò III. anno M. D. XXXIX. eam professorum & lectio- num numero adauxit, additis quoq; redditibus certis, quibus viginti studiosi alerentur. Tandem autem Fridericus II. anno Christi M. D. LXIX. XXII. Iulii maximo cum fervente bello cum vicino Sueciæ Rege & professorum salaria munificentissimè auxit, & superioribus redditibus, quibus viginti illi studiosi aliti sunt, annuas obventiones anno M. D. LXIX. addidit, unde octuaginta alii liberaliter sustentari queant: Ita ut centum studiosi illic Regia munificentia nunc vivant. Primarium urbis templum D. Mariæ factum est, in eo sacrantur & coronantur Daniæ Reges, Canonicorum collegium olim fuit: Aliud est Spiritus Sancti: Tertium Nicolai mari vicinius: Quartum in arce: Quintum D. Petri, quod anno M. D. LXXXVI. magnis impensarum sumptibus à Friderico II. restauratum est, ut in eo Germanicæ nationis homines conventus haberent.

Vraniburgū.

Vraniburgum, arx quam plurimis varia exactaq; ratione elaboratis machinis Astronomicis referta, in summæ illius scientiæ honorem & instaurationem à Tychone Brahe nobili Dano, Domino de *Knudsdrup*, circa annum M. D. LXXX. exædificata.

Helsingoburgum.

Helsingoburgum, Schaniæ Danicæ civitas est maritima, arce editissima insignis, quam urbem Helsingorum nominat. Saxo Grammaticus lib. XIII. & Helsingum oppidum lib. XV. sita est in ipsis penè faucibus, & ad fretum, per quod in Codanum sinum illabitur Oceanus, ubi trajectus est ex Schania in Siolandiam insulam brevissimæ, Germani vulgò nominant *den Sund*. Orientalem maris ripam tenet Helsingoburgum, quemadmodum Helsingora, unà cum Croneburgo arce Regia & longè magnificentissima, occiduam. A Septentrione in austrum porrigitur civitas, longior quàm latior, monte nimirum perquam ædito, qui huic imminet ad orientem, obstante quò minùs in latum etjam extendi possit. In hujus medio templum est virgini olim Deiparæ dedicatum, non magnificum quidem illud, (ex cocto enim tantum lapide extractum visitur) amplum tamen inprimis & excelsum, cui turris adjecta est altior aliquando: universum autem ædificium ejusmodi planè, ut & gratiam quandam habeat, quod decenti simplicitate commendetur, & copiosa luce in eo perfundantur omnia. Nusquam plura quàm hîc antiquæ nobilitatis Danicæ ad parietem templi Septentrionalem, depicta visuntur insignia, sepultis in eodem templo præstantibus nobilitate viris. Non procul à templo prætorium est ad Austrum, unaq; forum, in quod

merces

merces suas quotidie ferè convehit, frequens vicinia præter mercatum hunc quotidianum, in quo civium potissimum, ac vicinorum servitur commodis, alii duo anniversarii, alter in medio Quadragesimæ, alter sub Dominicam Palmarum dictam, sic celebrantur, ut non ex Dania tantum, verum etjam ex peregrinis & procul distitis regionibus huc commet maxima hominum multitudo, comportatis eodem exoticis etjam mercibus, haud paucis, ut vix in ulla panagyri Daniæ, vel hominum sit; vel mercium frequentia major. Ex mercibus tamen in hisce nundinis frequentiores sunt equi ac boves venales, quorum distrahendorum causa, hæ primitus sunt institutæ. Oppido toti, qua in longum patet, mons imminet, ut antè dictum, ad Orientem præruptus admodum ac æditus, cujus fastigio super solidissima caute arx imposita est longè munitissima: Hæc ab Helsingis (hi Sueciæ populi sunt, quorum patria Helsingia) sub ipsam olim nativitatem Servatoris Christi in carnem Frothone III. Daniæ Rege vel circiter extructa memoratur, quibus quidem Helsingiæ & nomen inditum, tum arci, tum civitati, adde & ei quæ trans fretum est Helsingoræ; id autem nomen sonat non tam oram seu extremitatem, quod videri alicui possit, quàm arenam Helsingorum. Est quidem illa extrema Sialandiæ versus ortum æstivum vel Boream pars, ubi sita Helsingora est, cum arce Croneburgo. Verum veteri Danorum lingua Or, arenam sonat propriè, cujus magna est etjamnum circa Helsingoram copia longiori tractu mare procurrans, idq; non admodum profundum, à qua verisimile est nomen factum & civitati & freto vicino,

quod

quod à Danis appellari dixi *Orfund* / etc. quasi dices, arenæ fretum, vel sinus. Et flexus, ubi nunc arx est *Croneburgum*, olim victus est *Drefrug* / quasi arenæ flexus, ab eadem nimirum arenæ copia. De tempore extructæ arcis *Helsingburgensis* circumferuntur Barbari quidam versuculi duo, qui sic habent:

*Tempore natalis Christi turris capitalis
Helsingborg struitur, velut in scriptis reperitur.*

Ea sanè perampla est, ut per se civitatiuncula videri possit in cujus meditullio turris quadrata, & ipsa ampla admodum, atq; inprimis edita, contignationum seu interstitiorum sursum versus (quæ tabulata vocantur) complurimum, ad milliaria aliquot procul sese spectandam exhibet. Hanc turrim duplex ambit murus, alter proximè cingit eandem, qui autem remotior est, arcem totam, unâq; ædificia complectitur quàm plurima; quotidianis igitur eorum, qui arcem tenent, usibus accommodata, murus exterior, qua parte plagam respicit orientalem & Aquilonarem, fossâ cingitur sic satis profunda, quamvis is locus minùs videatur naturâ munitus, quàm latus occidentalis. Id enim magis est præruptum, seu arduum & naturâ inaccessum.

Coronia.

Coronia vulgò *Landes Kron* / versus orientem dimidio tantum milliari ab urbe distantem, habet fluvium, qui in meridiem fluens ac in mare sese exonerans, cursum nonnihil flectit ad Aquilonem, mariq; mixtus *Coroniam* præterlabitur, ac portum efficit vastissimarum etiam navium capacem, quo non est alius per *Daniam* magis commodus aut opportunus, ea res occasionem præbuisse videtur.

derur

detur condendæ hoc loco civitatis: Vallo ac fossis cingitur, arcemq; adjunctam habet, cujus fundamenta à Christiano III. Daniæ Rege jacta primùm sunt anno Domini M. D. XLIII vel circiter, paucis pòst annis peracta ejusdem ædificatione. Haud parvum momentum ad victoriam attulit Christiano portus Coronienfis cum patre defuncto, de regno is dimicaret adversus seditiosos & Comitum Oldenburgicum. Hic enim urbe occupata, tutam admodum reliquo belli tempore stationem habuere hujus naves. Quæ res videtur & portum & civitatem sic Regi victori commendasse, ut postea arcem quoque hîc locandam duxerit. Quo loco nunc arx sita est, olim Cœnobium erat Carmelitarum, quibus sub ipsa hujus civitatis quasi crepundia in Daniam introductis, domicilium hîc primùm statuit Ericus VIII. urbis conditor. Portæ civitatis versus Meridiem & mare tres sunt: totidem etiam quæ urbem continentem spectat. Orientalis una, altera Septentrionalis, tertia occasum æstivum respicit, & Corum seu Angusten, quæ à vicina platea *Sæbye* nomen obtinet. Per has multum quotidie rerum venalium invehitur, earum potissimum, quas regio seu provincia vicina producit, quemadmodum per portas maritimas, quæ navigiis in portum apportantur, ex variis Europæ regionibus, Liconia, Russia, Pomerania, & civitatibus Germaniæ maritimis: Hollandia item & Anglia ac Scotia tandemq; ab extrema Norvegia, & aliis locis infinitis. Nunquam autem vel mercium vel hominum in hac civitate frequentia major, quàm circa solstitium æstivum, quando mercatus in ea exerceatur longè maximus. Non procul à porta

maritima orientiori forum est per amplum, juxta-
 que pratorium magnificè extructum. Et circa forum,
 quemadmodum passim urbe tota, maximè versus por-
 tas & Septentrionalem & Orientalem privatorum æ-
 dificia satis splendida. A foro versus Septentrionem
 non longo spatio templum est vastæ magnitudinis, &
 templo juncta turris præalta, ex lapide cocto constructa o-
 mnia, fundamento excepto. Neque nunc aliud est in hac
 urbe sacrorum locus præter Nosocomium in ea platea,
 quæ ad portam ducit orientalem. In hoc Nosocomio per
 multi aluntur ægroti ac pauperes, civium potissimum li-
 beralitate & beneficentia. Neque enim certos annuos pro-
 ventus hi habent, qualibus gaudent alia quædam passim
 per Daniam Nosocomia, & prochodochia majorum li-
 beralitate donata.

Lundia.

Lundia à Corona versus ortum tribus milliariibus, at-
 que à mari uno milliari distat. Peregrègia Collegiata Ec-
 clesia Lundiam mirificè exornat, habet illa sub choro
 quàm latè is patet, cryptam, ubi olim non minus quàm in
 ipso templo sacra fiebant. In hac Bernhardus Anglus qui-
 escit, incertum tamen hodiè, quæ cryptæ parte Birgerus,
 qui erat ex Archiepiscopis Lundensibus per Pontificem
 Romanum consecratus & confirmatus postremus, idem-
 que inter Archiepiscopos numero X X V I. anno altero
 ante mortem (obiit autem is anno Domini M. D. XIX.)
 horas B. Virginis in hac crypta à se reparata, singulari dili-
 gentia instituit quotidie decantandas, additis ad sustenta-
 tionem eorum, qui sacris illis operarentur redditibus hand
 pœnitendis. Templo versus Austrum adhærent sacella
 duo.

duo, alterum orientalius B. Dionysio dicatum & à Carolo Archiepiscopo XIII. extractum anno Domini M. CCC. XXVII. vel paulò antè : alterum magis ad occidentem D. Georgii vulgò dictum, quod à Petro Lyckio Archiepiscopo XII. conditum, Erico VIII. Rege, non minus celebre est, quàm Carolinum illud seu Dionysianum. Eisdem templo ad occasum junguntur turres excelsæ duæ similiter ex secto lapide, quemadmodum & templū ipsum, constructæ, in harum altera campana olim erat Maria-laura dicta, à Maria nimirum & Laurentio. Hæc magnitudine sua longè excelluit Nolam eam, quæ Erfordiæ est, ob capacitatem celebris, quod testari possunt, qui utranq; viderunt. Verum hæc Lundensis incautiùs aliquando pulsata fuit, ut sui quadam parte finderetur, ac rimam duceret, ut sonum reddiderit & inconventioem, nec usui esse hîc amplius posset. Comminui eam Rex Fridericus I. curavit, atq; Croneburgum transferri anno Domini M. D. LXXXVII. ex qua postea duæ aliæ non contemnendæ magnitudinis campanæ fusæ sunt, quæ nunc Croneburgi visuntur suspensæ. Ad horologium venio Laurentianum, in quo est, quod observare fortè conveniat; non distinguit quidem illud, peculiari sono edito, horas singulas per tetradas sive quadrantes, quod faciunt alia quædam, per Daniam horologia; nec etjam (quod in Belgio passim usitatum) præludia ostentat Musica, quoties horæ seu mediæ seu peractæ dandum est indicium, quibus rebus affici solent, quasq; mirantur plebei, ac vulgus hominum, aliud autem quiddam est in automate eo, quod magis mirantur, ac amant docti; situm est horologium in inferiori

templi parte, qua in turrim ascenditur, Australem, ubi tabula parieti affixa visitur quadrata, oblonga, utrcunq; magna, circulis aliquot variorum colorum distincta, quorum, qui maximus est, diametrum habet pedum circiter 8. in qua quidem tabula per certos eius rei indices, & annus currens, & mensis ac septimana, dies quoq; singuli & horæ singulæ, in quibus agunt homines, monstrantur liquetissime, eo etiam indicato, si festum celebretur, seu sexum seu mobile. Docetur item, quis luminarium solis ac lunæ motus, quæq; horum in Zodiaco loca, diebus singulis & ad se invicem habitudines. Et foris quidem in dicta tabula hæc spectantur, intus autem machinis quibusdam ad id fabricatis res agitur. Quibus illud additum est velut *magos*: sed & illud arte factum, ut quoties publicè signum datur horæ elapsæ, supra tabulam ipsam, qua templum spectat, duo concurrant simulachra, (equites dixeris cataphractos) quæ tot sese ictibus petunt, quod signa datur. Nola major in turri suspensa, quæ horam indicat, in hac ipsa tabula (id quoq; magis fortè mirandum) in medio velut in throno collocatum est. Simulacrum Virginis Deiparæ sinu tenentis infantem. Ad latera huic ostia duo ante pedes velut Theatrum semicirculi forma, arcu hujus spectantibus obverso. Intus machina cum simulacris trium Magorum, quorum singulis singuli sunt famuli additi; Machina mota ad ejus, cui hoc negotium datum est, arbitrium, prodeunt simulachra. Ante alios quidem, veluti caduceator minitabundus, gladio vibrato pulsat ostium, quod sinistrum est virginis, eo aperto ordine proceditur, buccinis simul duabus sonantibus, quas inflare videntur.

dentur, quæ juxta utrinq; collocata sunt, totidem buccinatorum simulachra; Qui primus est Magorum, magnifico & planè Regio prodit per theatrum incessu. Ad virginis simulachrum ubi ventum est, reverenter ad hanc versus inclinat sese Magus, velut adorabundus, moxque conversus progreditur, sequentibus aliis. Faciunt idem reliqui Magi. Famuli, quorum singuli singulos sequuntur dominos, immoti procedunt, nulla edita erga Virginem reverentiæ significatione. Horum postremus iterum in thro receptus ad suos, ostium quod virgini dextrum est, post se claudit, ita quidem, ut & clarior quidem sonus eo occluso ad aures spectantium perveniat, quibus id jucundum spectaculum est. Quod ad horologium attinet, cum in eo ars eluceat præcipua, facile arguit, Majores rerum Mathematicarum fuisse haud inexpertos: Est enim id opus minimè novum, quamvis non constat, quando vel à quo, aut quibus auctoribus id confectum fuerit. Præter horologium, de quo jam dictum; Altare quoq; in æde Laurentiana media spectatur perquam magnificentum, recens tamen sub annum Domini M. D. LXXVII. extructum, haud exiguis Ecclesiæ sumptibus, procurante id nobilissimo Viro Domino Hilario Grubbe tutore & Ecclesiæ Præposito, eodem Regni Danici Cancellario, ac Senatore prudentissimo. Altare marmoreum totum per amplum & altum: ex marmore partim candido partim nigro, versicolore etiam nonnullo, artificiosè admodum ordinato atq; polito, expressis in eodem præter alias quasdam effigies, imaginibus quoq; Regis Friderici II. & Sophiæ conjugis, horumq; insignibus. Mediam tabulam occupat si-

mulachrum Salvatoris & discipulorum 12. mensæ velut assidentium eo ritu, quo in prima sacrosanctæ Coenæ celebratione consedissee leguntur illi, subscriptis verbis institutionis illius, prout apud Evangelistas leguntur, quorum omnium & Pauli similiter ac Petri, Mariæ quoq; matris Domini & Laurentii Martyris effigies juxta collocatæ visuntur.

Malmogia.

Malmogia, inter recentiores est Schaniæ civitates, utpotè annum primū à nato in carnem servatore M. C C C. X X. vel circiter condita, sub ipsa initia gubernationis Christophori II. Daniæ Regis: Eadem nunc tamen penè metropolis est Schaniæ, idq; per mercimonia, quibus inclaruit, ex quo piscatio circa hanc urbem cœpit esse frequens, Lundia nonnihil remittente de pristina celebritate & claritudine. Maritima hæc est, à Lundia vix duobus distans milliaribus Germanicis, versus meridiem, à Corona quatuor: incolæ hanc nominant *Malmö*, quod Latine redditur *Malmogia*, vel secundum quosdam *Malmogium*: Arce munitissima insignis est, & ædificiorum magnificentia, quæ nusquam sunt per Schaniam, quàm in hac urbe magis splendida. Quo loco nunc arx est, ad occidentem nimirum, civitati olim ædificia quædam erant paulò quàm in reliqua urbe magnificentiora, curiam dixere seu habitationem monetarii, Danicè *Wym Hærdgarten*; Hæc ab Erico VIII. Daniæ Rege primùm extructa anno Domini M. CCCC. XXXIIII. adjectis ei bonis quibusdam ruralibus. Cùm in bello Comitiano eam diruissent cives seditiosi, iterum à Christiano III. restaurata est, & ad eam, qua nunc spectatur, magnificentiam perdu-

perdu-

perducta : Hæc restauratio inchoata est anno Domini M. D. XXXVII. Qua parte mare & Circium respicit Malmogia, muro toto cingitur, portis etiam quibusdam pervio, ex quibus duæ sunt celebratissimæ ; altera, qua in arcem itur ; altera, qua ad pontem, quo mare infertur, ad quem appellant minora tantum navigia, & si quæ Cimbæ cum hominibus vel mercibus, seu Hafnia adveniunt, seu Malmogia solvunt Hafniam navigaturæ, ut est loco ex Schania in Silandiam trajectus frequens, milliarium circiter quatuor : Naves autem majores (Holcadiæ dictæ) procul à ponte vel civitate consistunt, velut in portu, tolerabiliori quidem illo, sed non admodum tuto, præsertim flante Circio. Reliqua urbis pars versus continentem & austrum vallo ac fossis probè munita est, paludibus etiam quibusdam tutam eam præstantibus, nisi ubi & hortifunt (sunt autem circa hanc urbem frequentes) vel vinaria, piscinæ. Portæ hæc sunt præcipuæ : Orientalis una ; altera Meridionalis, quibus & turres impositæ visuntur, cum tormentis majoribus haud paucis, quæ ex turribus prominent ; tertia porta Occidentalis, non æquè frequentatur, ut superiores duæ, nisi cum sub littus Schaniæ exercetur Halecum piscatio, quod fit quotannis ferè à festo Bartholomæi ad Dionysii usq; per septimanas circiter sex continuas. Est enim hæc porta mari vicinior, eoque per eam sicut per maritimas illas magna passim importatur per id tempus halecum seu hæengarum copia : celeberrimus enim tunc & quotidianus est urbe tota mercatus, exoticis etiam mercibus quàm plurimis in urbem importatis navigiorum beneficio, per portas maritimas. Quin &

per orientalem portam ac meridionalem non hoc tantum tempore, sed per totum alioquin annum plurimum invenitur frumenti, & aliarum rerum venalium, ut boum, agnorum, equorum, & si quid est generis ejusdem; foenum quoque & ligna, atque carbones, quamvis ligna suppeditant & navigia. A saltibus enim seu sylvis aliquanto remotior est hæc civitas. Media penè urbe forum est spatiosum admodum & in eo versus ortum domus civica, si ve prætorium, amplum imprimis atque magnificentum, sub anno à nato Christo M. D. XLXVI. impensis civitatis haud mediocribus extructum, diruto prius, quod in ea vicinia est, monasterio Franciscanorum. Est in medio nunc foro cisterna longè capacissima, quæ per canales & per cuniculos quosdam subterraneos, ex quodam extra urbem rivulo deducta, ad usus quotidianos & necessarios omnibus in vicinia habitantibus, aquam fundit copiosissimam. Non procul à foro, orientem versus, templum est D. Petro Apostolo olim dicatum, spaciosum id imprimis & magnificentum, latericium tamen, fundamento excepto; ad occidentem adhæret turris, imposita ei pyramide perquam edita, laminis partim cupreis, partim plumbeis tecta tota. Quin & supra chorum eminet pyramis, verum priorè & angustior multò & humilior. Hoc templum parochiale est toti civitati, quamvis frequentissimæ. Templo ad orientem junctum est sacellum, non quidem illud, celebretamen, in quo sacra olim fiebant, nunc pro Bibliotheca usurpatur. Templo adjacet versus ortum brumalem Schola eaq; percelebris, in qua Rector sive Scholarcha unus est, Hypodidasculi autem quatuor.

DESCRIPTIO GENERALIS.

137

Ottonium vulgò *Odensch*, Metropolis Fionix, civitas *Ottonium*.
Episcopalis, satis benè extructa, sed malè munita, quippe
quæ per bella sæpè fuit depopulata & exusta.

PRUSSIAE DVCATVS.

Dantiscum, vulgò *Danzig* / antiquis Gedanam di- *Dantiscum*.
ctum, à Gythonibus fortasse. Extructum est à Vismaro
Rege, atque muris cinctum. Civitas hodie opulentissima
est, Regi; paret Polonia.

Mons Regius.

Mons Regius vulgò *Königsberg* / civitas Prussiae, ab *Mons Regia*.
Ottocaro Rege Bohemiae, dum Prutenos expugnaret, ex-
trui coepta. Hodie Metropolis est Ducatus Prussiae. Ci-
vitas maritima, ad Chronum sive Bregelam amnem sita.

S

In hac

In hac Magni Magistri ordinis Teutonicorum sedes fuit a
liquando. Anno M. D. XLIV. die XVII. Augusti studio
Alberti Marchionis Brandenburgici Ducis Prussiae erecta
ibi est schola.

POMERANIAE DVCATVS.

Stetinum.

Stetinum, vulgò *Stetin*; situm est ad Oderã: olim vi-
cus fuit piscatorum, postea in civitatis formam redactum.
Emporio celebre est, quod ex Vineta urbe eò translatum
fertur. Estq; totus Pomeraniae hodie metropolis, ac Duce-
tus titulo in signe, amoenissimum habens situm.

Grispvaldia

Grispvaldia, vulgò *Grinewalbe* / civitas antiqua
in Ducatu VVolgastensi in Pomerania, multa olim passã
est à Rugiis. Schola ibi erecta est an. M. CCCC. L. XVII.
Februarii.

Stralsundia.

Stralsundia, vulgò *Sünd oder Stralsünde* / sita est ad
mare, à Simone II. Duce Francorum inchoata: postmo-
dum anno M. CC. IX. à VValdemaro II. Danica de novo
erecta & aucta; olim Principem suum habuit, quem dixit
re Bartensem; Postea Pomeraniae accessit. Oppidum hoc
tempore splendidum est.

SILESIA.

Vratislavia.

Vratislavia, *Budorchi* Ptolomæo, vulgò *Breslavia*
sita est ad Oderam; Duglossus scribit eam extractam à Mi-
eslao Duce Poloniae, paulò antè annum Christi M. Episco-
patus cum Ecclesia Cathedrali anno Christi M. XLI. à Ca-
simiro Rege Poloniae ibi fundatus; postea civitas ita cre-
vit, ut à veteribus Aureus Episcopatus fuerit appellatus.
Passã civitas est hæc varias calamitates causã incendiã, ita
utan

ut anno M. CCC. XLI. die VII. Septemb. tota fuerit ex-
 uita. Postea à Carolo IIII. Imperatore nova formâ & arte
 sunt civitatis plateæ & domus extructæ ex lapide, atq; ita
 deinde ornatu crevit, ut hodiè nulli civitati totius Germa-
 niæ cedat, imò privatis publicisq; ædificiis magnificè ex-
 tructa & platearum pulchritudine plerunq; reliquas vin-
 cere conspicitur. Metropolis est Silesiæ. Memorabile est,
 quod anno M. D. XXIX. die S. Matthæo sacro manè tur-
 ris templi S. Elisabethæ sine damno ceciderit, uti sequen-
 tia verba inscripta turri testantur:

MIRABILIS IN ALTIS DOMINVS:

Collapsa est turris syloè madefacta cruore

Pyramide hac nostra nemo cadente perit.

Nam jussu Domini exceptam: cui gloria soli:

Angelica molem deposuere molem.

Si quis urbis hujus situm, splendorem ædificiorum, turri-
 um atq; templorum structuram atq; convenientem pla-
 tearum ordinem intueatur, item & soli circa urbem ferti-
 litatem mercaturam & rerum omnium abundantiam,
 quæ in hac provincia circa urbem nascuntur, & ex diversis
 partibus orbis in urbem advehuntur, consideret, cum præ-
 cipuis eam Germaniæ urbibus certare dixerit, paucas aut
 nullas ei præferendas censebit. Quæ verò in hominum
 societate summa sunt ornamenta, in hac urbe sunt præci-
 pua. Aristocratica enim plena est dignitatis, & Senatui
 eximiâ reverentiâ plebis obtemperat. Leges autem non
 ad ullius partis aut factionis commoditatem latæ, sed ad
 honestatem, justitiæ conservationem, & æqualem civium
 consociationem directæ. Et senatus est vigilans & acer in

legum defensione ; in exercendis judiciis , in disciplina
 conseruatione, in puniendis delictis, & in tuenda pace. Sed
 & de iure quoq; in hac urbe à Scabinis & eorum affessoribus,
 quibuscunq; in hac provincia consulentibus respondetur.
 Sunt & omnis generis artes vitæ utiles in civitate.

Nissa.

Nissa, Episcopalis est civitas, eamq; cognominis fluvius alluit.

AVSTRASIA.

Metis.

Metis, vulgò *Metz*, sita est ad Mosellam fluvium, nomen sumpsisse videtur à Metio Romano; putantur hujus olim incoluisse Mediomatrices. Hanc sibi subjecisse videtur dicitur Iulius Cæsar: ut hi versus ibi in lapide excisi inventi testantur:

*Tempore quo Gallis, Cæsarq; sua intulit arma,
 Tunc Mediomatricam devicit Mutius urbem.*

Dagobertus Rex Franciæ Ecclesiam ibi erexit Cathedralē; Clemens Episcopus I. fuit à Clemente Pontifice commissus, qui civitatem hanc ad fidem convertisse, & templū S. Petri & Stephani construxisse dicitur; licet alii scribant aliter: Hodiè civitas magna est, & ornata insignibus palatii.

FRANCONIAE DVCATVS.

*Virceburgum.**Virceburgū.*

Virceburgum situm est ad fluvium Moenum, à Conrado Celte dicitur *Erebipolis*, à Ligurino *Herbipolis*, à Spanhemio, *Marcopolis*, à Ptolomæo *Arctavium*, vulgo dicitur *Wäreburg*. Existimatur aliquibus à Græcis post bellum Trojanum extrui coepta: verum id aliis fabulosum videtur. S. Kilianus hanc civitatem ad fidem Christi convertit.

tit, quo tempore ea subiecta fuit Gotzberto Duci suo. S.
Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus anno Christi D.

CC. LI. in hac civitate crexit Episcopatum. Anno Chri-
sti M. CCCC. III. Ioannes Episcopus hinc Academiam e-
rexit, quæ septem tantum annis duravit; deinde ob sediti-
ones inter cives & clerum ortas, periit. Civitas hæc me-
tropolis est Franconiæ; arx in monte sita civitati immi-
net, structura mirabilis atq; ferè inexpugnabilis, uti mani-
festè docuit tumultuantium rusticorū exercitus, qui cùm
cætera depopulatus esset omnia, arcem hanc expugnare
non potuit; In hac arce sedem fixit Episcopus, qui itidem
Dux est Franconiæ; is est hoc tempore Iulius ex nobili Ex-
terorum profapia ortus, qui civitatem hanc miris orna-
mentis decoravit. Inter cætera, quæ referre nimis lon-

gum esset, duo non sunt omittenda, in primis hospitale illud in pauperum varii generis sustentationem, ægrorum curationem extractum, adeò pomposum, ut non pauperum domus, sed Ducis palatium haberi possit, atque amplum & capax, ut civitates me vidisse non paucas affirmare non dubitem, quæ magnitudine ab hospitali hoc superentur. Aliud ab eodem Episcopo extractum est, Academia amplissimè dotata collegiis, uno quidem Philosophiæ & Theologiæ, altero verò Iurisprudentiæ dicato: priori accesserunt scholæ, in quibus superiores facultates explicantur: nec non templum universitatis mirifica arte, maximisque sumptibus extractum; ut breviter dicam; AEdificium hoc tale est ac tantum, ut in universa Italia (quæ alioqui reliquas provincias & regiones ædificiorum splendore solet superare) nullum huic simile, quod Universitati concessum sit, reperiatur. Professores quoque ad hanc suam Universitatem maximis salariis invitavit doctissimos, non ex Franconia modò, sed & universa Germania superiori & inferiori, imò ex Gallia & Scotia. Hinc factum est, ut undique Studiosi diversarum facultatum eò confluunt; Germani, Belgæ, Galli, imò & Polonos ibi videre est, non rarò ultra quinquaginta, in summa, Studioforum ordinarius numerus millenarius est, sed non rarò centum vel ducentis auctior: ita ut meritò hæc Universitas cum quavis Germaniæ certare possit.

Bamberga.

Bamberga, sita ad fluvium *Regnis* / primùm vocata fuit *Babenberg* / hoc est, *Mons Baba*, à *Baba* Ottonis Ducis Saxonis filia, atq; uxore Alberti Comitis Bambergensis.

DESCRIPTIO GENERALIS.

143

sis. Alii civitatem hanc vocant *Pavonis montem*, *Pfawenberg*/uti *Gotfridus Viterbiensis*, qui ita canit:

Tramaricus fluvius vulgò Radiantia dicitur,

Montis Pavonis urbis amœna colit.

Nomine mutato mons Babenberga vocatur,

Montis ab urbe tamen culmina clerus habet.

Celtes quoq; lib. 3. Odarum.

Iane Bamberga genitus vetusta,

Que fuit quondam ambitiosa sedes.

Cesarum, Regnesus ubi subintrat

Gurgite Mœnum.

Anno M. VII. per mortem Reinhardi ultimi Comitis accessit Imperio: postea ad instantiam uxoris Hentici I. Imper. facta est Episcopalis.

Schweinfordia.

Schweinf

Schweinsfordia.

Schweinsfordia ad Moenum sita, est in medio propè Franconia. Propter oppignorationes varia passa est hæc civitas. Olim hîc insigne Benedictinorum monasterium, quod postea cessit ordini Teutonico. Agrum habet vino ac frugibus abundantem. Mercatus hîc frumenti insignis. Molendina artificiosè extructa videre est, quæ non incolis modò, sed externis quoque vicinis plurimum adferunt commodi. Magnam accepit cladem anno M. D. LIII. ab Alberto Marchione Brandenburgensi & Henrico Duce Brunsvvicensi.

Kitzinga.

Kitzinga, sita est ad Moenum. In hac civitate anno D. CC. XLIX. Tecla virgo ordinatione S. Bonifacii Evangelium prædicasse dicitur.

Francofurtum.

Fran.

Francfordia ad Mœnum sita, vulgò Franckfurt am *Francfordia*
Mayn / ad distinctionem alterius Francfordiæ ad Ode-
 ram sitæ: antiquitus Helenopolis ab Imperatrice Helena
 Constantini Magni matre vocata. Alii dicunt hanc civi-
 tatem anno 774. extrui cœptam à Franconibus sub Rege
 Carolo Magno, postea verò collapsam & à Franco Marco-
 miri IIII. filio, (uti scribit Hunibaldus) Duce Franconiæ
 restauratam, ab eoq; denominatam. Civitas hæc in duas
 partes à Mœno perfluente distinguitur, quæ ponte lapideo
 connectuntur. De hac civitate ita canit quidam:

———— rapido quæ proxima Mœno
 Clara situ, populog, frequens, virisq, decora:
 Sed inde nomen habet. Nam Teutonius incola dixit
 Francesfurt: mihi sed liceat sermone Latino
 Francorum dixisse vadum, &c. ———

Civitas hoc tempore est Imperialis, ac binis nundinis
 quorannis celeberrimum nobilissimumq; Germaniæ to-
 tus emporium. Hic Romanos Reges eligi à duobus Ele-
 ctoribus mos est: pluribus aliis privilegiis hæc civitas ab
 Imperatoribus donata est.

Fridberga.

Fridberga, urbs est Imperii, quæ ut vetustate nunc *Fridberga.*
 gaudet, sic quondam ob commercia frequentia, virtutisq;
 antiquæ studium nobile nomen obtinuit. Condita ea fer-
 tur non longè à nato Christo: postmodum anno Dei ho-
 minis M. C C. XI. amplissimis privilegiis, regalibus gra-
 tiis, & immunitatibus, propter singularia hospitalitatis
 Cæs. Majestati exhibita beneficia, donata: Vnde propter

eandem hospitalitatem non rarò Imperatores in ea divertisse leguntur. Nomen adepta est à Friderico II. Fuè

re autem olim hujus urbis p̄meria largissima, sed nunc, ut omnia in pejus ruunt, valdè accisa. Nec mirum, cum per incendia non semel, brevi temporis spatio iterata, tota civitas in cineres sit redacta, adeò, ut nulla spes salutis superesset: paulatim tamen nunc repullulassit, illatumq; incendio detrimentum concoquit. Sita est in solo fertili, pingui, quippe, quæ suis enatis frugibus non solum alimenta suppeditare necessaria, sed & exteras nationes ubertim alere posset. Habuit aliquando emporium celebre, quo nunc Francofurtum gaudet, propter & temporis & loci injuriam. Hoc laudandum in hac urbe, quod sit pietatis &

DESCRIPTIO GENERALIS.

147

erga Deum & erga homines studiosissima. Qua in laude
ut perseveret, communibus orandum erat precibus.

MOGUNTINVS EPISCOPATVS.

Moguntia.

Moguntia, vulgò *Meinz*; aliis *Moguntiacum*. Sita est *Moguntia*.
hæc civitas ad Rhenum, ubi eum influit Moenus. Extructa
dicitur à Trebata Nini Regis Assyriorum filio; alii à Mo-
guntio quodam Trojano ædificatam existimant. Civitas
est Episcopalis ac Metropolitana. Primi ejus Episcopi fuisse
dicuntur Crescens & Crescentius discipuli Apostoli Pauli.
Sanctus verò Bonifacius primus fuit Archiepiscopus. A-
cademia hîc erecta est à Theodorico Episcopo. Huic civi-
tati ascribi solet Typographiæ inventio: Vrbs sanè nobilis

est, & multis antiquitatibus clara. Praesuli suo proprio Archiepiscopo ac Electori, nec non S. Imperii Cancellario caret.

Hanovia.

Hanovia.

Hanovia, vulgò *Hanaw* / civitas & arx non procul à *Mœno* sitæ, ubi fluvius *Rising* in *Mœnum* fluit, *Comitatus* titulo insignitur. Ornant eam templa, scholæ, curia, & nundinæ annuæ binæ, quarum una die *Lunæ* post *Dominicam Trinitatis*, altera verò *Dominica* post *S. Martini* celebratur. Ager circumcirca fertilis est, venatu insignis.

BUCHONIA.

Fulda.

Fulda.

Fulda sita est inter *Thuringam*, *Hassiam* & *Franconiam*.

niam: extracta à S. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino, sub Constantino V. insigni ornata est Monasterio, quod

fundatum est sub Sturmi primo Abbate, qui anno D. CC. L. à Bonifacio ei præfectus est: Alii referunt monasterium quidem à S. Bonifacio sub Carolo Magno extractum; postea verò in civitatem excrevisse: Alii demum à Marguardo I. (qui fuit inter Abbates XXIX.) pagum Fuldam dictum muris cinctum & in civitatem commutatum. Nomen autem sumpsisse videtur ab amne interfluo.

Hirsfeldia, vulgò *Herhsfeldt* / antiquitus *Herolsfeldt* vocata, ab Herolfo extracta. Civitas valde antiqua est. Templum collegiatum anno D. CC. XXXVII. ab Archipræsule Lullo extractum miro artificio, territorium autem emit Bonifacius proprio ære. Donatum a Pipino

Hirsfeldia.

& Carolo Magno variis privilegiis; imò Caroli Magni litera, quibus continetur privilegium, ibidem adhuc affertur. Templum hoc anno Christi M. XXXVII. incendio absumptum fuit, postea à Meginhero & Ruthardo abbatibus restauratum. Gymnasium illustre anno M. D. LXIX. ab Abbate Michaele ibi fundatum, ad quod contulit quadraginta millia Thalerorum, quod à successore eius Ludovico Abbate conservatur & augetur. Templum mira arte exstructum est: nam tota moles nititur sedecim columnis, ex singulis integris sive solidis lapidibus constructis: Sunt autem singulae columnae altitudine 30. pedum. Ad chorographiam Hirsfeldiae hoc legitur carmen appositum:

Quàm pictor hic Hirsfeldiam

Delineavit: Hastaci

Ad Fuldae aquas, sic in sua

Circumferentia datur.

Verùm unde nomen sumpserit

Primum, ambigitur: Sed Martius

Campus, Generosi exercitus

Illi indidisse creditur

Nomen: vocaveris eam

Hinc optimè Heresfeldiam.

I. Hart. Amb. Palatin.

Licha.

Licha in dominatu Mintzenbergico oppidum primum, in loco amœno situm, ad VVeterim fluvium, à quo fluvio pratum VVeteris vulgò *Wetteraw*/ denominationem habet. Colonia illud est aliquot vicinarum & quondam celebrium villarum, Hausen scilicet, Rosen schid, & VWestburg, quæ propter crebras grassationes hostiles cir-

ca tem

DESCRIPTIO GENERALIS.

151

ca tempora Adolphi Nassovii, ut conjectura est, sese intra muros Lichenses receperunt, & sub Alberto I. Austriaco postea jura & privilegia municipalia impetrarunt. Arx præclara & antiqua sedes Comitum Solmensium. Præter muros verò tandem Philippus Comes Solmensis fossis & vallo tam arcem quam oppidum ipsum munivit. Qui ibidem etiam ædem sacram quondam D. Virgini sacratam & liberaliter privilegiis & redditibus à Philippo Falckensteinio Comite dotatam amplificare & de novo quasi instaurare coepit, Anno M. D. X.

Ab hoc non planè dimidium miliare distat monasterium locupletissimum Arnspurgum, Aquilæ castrum aliàs dictum, professionis & ordinis Cisterciensis, à Cunone quondam Comite Falckensteinio & Domino in Mintzenberg, anno MCXCIV. fundatum, & amplissimis villis & redditibus dotatum; Cujus hodie Comites Solmenses & Domini in Mintzenberg patroni sunt hereditarii.

Arnspurgum.

N E M E T E S.

Spira.

Spira vulgò *Speyer* / non longè à Rheno sita, ante *Spira.* quingentos annos Nemetum dicta. Nomen autem *Spiræ* recens omninò est, tempore Ottonis Imperatoris nondum usitatum. Peutingerus existimat à mola nomen sumpsisse, unde Sebastianus Brandt:

Inter Germanos quondam celeberrima Spira,

Quondam hæc à molis nomen habere studens.

Primum pagus quidam fuisse dicitur, quem Rudigerus Episcopus-

piscopus auxit, deinde muris cinxit prope fluvium, qui ex montibus fluit, civitatemq; perlabitur. Civitas verò antiqua Nemetum à Romanis ædificata dicitur, extititq; Iulii

Cæsaris temporibus, uti antiqua Ethnicorum ædificia, imagines & templa testantur, quorum pleraq; Dagobertus Rex Francorum dejecit. Hodie justitia Imperatoris in hac civitate exercetur. Templum ejus cathedrale (quod nullò ferè alio loco Germaniæ observatur) exactè respicit Orientem. De hac civitate ita quidam:

*Vrbs jacet ad ripas Rheni, quæ SPIRA vocatur,
Justitiæ sedes, judiciiq; locus:
Imperii regale decus, præclaræ virorum
Exit in hac ædes urbe corona suas.*

DESCRIPTIO GENERALIS.

153

*Condidit hanc fortis Caesar Constantius olim :
Cujus mater ibi contumulata jacet.*

VANGIONES.

VVormatia.

VVormatia, sita est ad Rhenum, loco valdè amœno, antiquitus caput Vangionum fuit: Extructa dicitur à Trebata, sicut & Trevirorum civitas: Deinde ab Attila destructa atq; à Carolo Magno reædificata fuit: Videtur Ptolomæo dicta Berthomagum. Ligurius vocat VVormatiam lib. 5. his versibus:

*VVormatiamq; petit, medio quem gurgite Rhenus,
Gallica Germanis superavit rura colonus.*

Colmaria.

TRIBOCES, Alfatī videlicet ARGENTINENSES
Colmaria, in medio Alfatīa sita est, ad fluvium Ellum.
 Quidam civitatem hanc ex ruinis antiquae Argentariae
 Romanorum coloniā ortam volunt : alii verò existimant
 Vulfelium Imperatoris II. vicarium ex pago eam in ci-
 vitem vertisse.

Argentina.*Argentina.*

Argentina vel *Argentoratum*, vulgò *Straßburg*: Haec
 quoq; civitas à *Trebata* extracta putatur; unde & aliquibus
Trebesburgum sive *Tyrasburgum* vocata fuit. Nomen qui-
 dem *Argentinae* sumpsisse putatur à Romanis, quae ibi the-
 sauros suos servasse referuntur. *Straßburg* verò dicta vi-
 detur à *platea*. Etenim *Attila Hunnorum* Rex civitatem
 hanc destruxisse, perque ejus medium *plateam* amplam

con-

construxisse fertur. Templum cathedrale anno M. CC. VII. inchoatum est, & spatio XXVIII. annorum usq; ad eum statum perductum, in quo jam conspicitur. An. Christi M. IIII. post ruinam ab Attila passam, ab Henrico II. Imp. primo anno Imperii iterum ædificata est. De hac civitate ita Volateranus lib. 7.

*Huic urbi celsæ metiuntur mœnia turris,
Nam mihi percipide nunc Argentaria cordi est,
Teutonicis præstat, grandi quæ vertice templi
Urbs præclara situ Rheni contermina ripis,
Gloria præcipuè Rhenanis maxima terris.*

Civitatem

hanc perluit fluvius Ellus, qui deinde se in Rhenum exonerat.

BRISGOIA, PARS SVEVIAE.

Friburgum.

Friburgum.

Friburgum, à Duce Bertholdo IIII. filio Conradi I. von Zeringen/ sub Henrico V. Imperatore exstructum. cum antea pagus esset. Academia ibi erecta est anno M. CCCC. LIX. ubi etiam circa illud tempus docuit Vdalricus Zasius celebris Iurisconsultus.

Brisacum.

Brisacum (unde Priscavia nomen) Rhenana urbs est.

Sedinum.

Sedinum, vulgò *Sitten* / Metropolis Valesiæ; in hac civitate incolæ duas habent linguas, Gallicam videlicet & Germanicam.

SVNGOVIA.

Basilea.*Basilea.*

Basilæa, vulgò *Basel* / sita est ad fluvium *Virsum* & *Rhenum*. Nomen *Basilææ* varii variè deducunt. *Beatus Rhenanus* à trajectu, quem *Gallicâ* lingua *Pas* vocant, originem traxisse existimat, ut sit dicta *Basilæa* quasi *Passilæa*; Aliquibus *Augusta Rauracorum* dicitur. In hac civitate insignis est viarum mundities atque amœnitas, iis præsertim, quibus à tergo est viridarium *D. Petri*, & Prædicatorum cœnobium, amplas areas & hortos amplissimos habentibus, & quæ *Rhenum* aspectant. Templorum satis magnus est numerus. Dividitur in duas civitates, una est ex parte *Galliæ*, vocaturq; *Basilæa magna*, estque antiqua civitas *Episcopalis*. Altera *Basilæa minor* ex parte *Germaniæ*. Conjungitur utraq; civitas ponte ultra *Rhenum* constructo. Hanc civitatem anno *M. CCCC. LX.* *Pius Pontifex* Academia ornavit, cujus primus Rector fuit electus ejusdem anni die *4. April.* isq; *Georgius von Andeslaw* Præpositus *Basiliensis*. Illustrat eam civitatem hodie *Typographorum* solertia.

Basilæa.

VINDELICIA & RHAETHIA.

Augusta Vindelicorum.

Augusta Vindelicorum, vulgò *Augsburg* / sita est ad fluvium *Lycum*, vulgò *Lech* / dictum: antiquitus dictam ferunt *Sisariam* à *Sisâ* vel *Iside Dea*, quæ ibi colebatur. Antiquitus ejus mira refertur, dissentientibus omninò autoribus, de qua legatur *Matthæus Velserus*, quem *Augustanas* antiquitates descripsisse intelligo. Hodie ea est civitas valdè munita turribus, muris, aggeribus, fossis, tormentis

Augusta Vindelicorum.

bellicis, quibus maxima aedificia ad id extracta sunt repleta. Mercatores in hac civitate fuerunt, suntq; etiamnum

ditissimi. Primus ejus Episcopus fuit Zosimus, qui XVIII. annis in Episcopatu resedit. Templum B. Virginis extractum est ab Episcopo Zeiso.

Vlma.

Vlma.

Vlma, vulgò *Vlm*/ sita est ad Danubium, ubi fluvius Hylerus & Blavus in illum influunt. Nomen habere putatur ab ulmis, vel ab uligine, quia territorium Vlmense uliginosum est, abundans ulmis, sicuti id genus arborum taligaudet terra: unde quidam:

*Vlma decus Sueviae, quia prima ab origine ducit
Principium, nullis fiat certum annalibus, extat
Nomen, quod Latto desumptum est fonte, quod apta*

Vlmens-

DESCRIPTIO GENERALIS.

159

Picus.

*Vlmensis posita est plena hac uligine terra.
Spectarunt fontes ipsis sub mœnibus Vlmæ.*

Civitas hæc à Carolo Magno aucta, ab Imperatore Frederico III. civitas facta imperialis. Ab Imperatore Lothario II. destructa anno M. C. XXVIII. deinde ab Imperatore Conrado III. anno M. C. XL. iterum erecta triplo major, quàm fuerat antea. Templo ornatur insigni, turrique in eodem templo excelsa, in quam sumptus facti dicuntur à principio usque ad operis finem 900000. florenorum.

Fridberga civitas, distat ab Augusta exigua milliari ultra fluvium Lycum à Ludovico Duce Bavarix sub Frederico I. contra Augustanos extructa, muris & turribus munita.

Fridberga.

ALGA.

ALGAVIA, SVEVIAE PARS.

Memmingia-
cum.

Memmingiacum, civitas Algaviæ, cujus charta per univ-
versam Germaniam valdè est celebris.

TVRGOVIA, SVEVIAE PARS.

S. Gallus.

S. Gallus, vulgò *S. Gallen* / civitas est cœnobio or-
nata: nomen sumpsit à S. Gallo Eremita ex insula aliqua
Britannica orto, qui in ea civitate sub Cæsare Heracleo &
Dagoberto Magno Rege Galliæ refedit.

PODAMICI LACVS ORA

IN SVEVIA.

Constantia.

Constantia, vulgò *Constanz* / hodiè *Costniz* / sita est ad
Lacum podamicum, vulgò *Bodensee* dictum, ad Rheni-
eam partem, qua Helvetios respicit. A Constantio Im-
peratoris Constantini Magni patre, vel à Constantino II.
Constantini Magni filio muris cincta putatur, indeq; sum-
plisse nomen. Antea Vitodura, Gannodurum, & Ga-
mnodurum dicta traditur.

EGRAVIA PARS SVEVIAE.

Therma Hel-
vetica,

Therma Helvetia, vulgò vocantur *Ober Baden*.

HEGOVIA SVEVIAE.

Cregia.

Cregia arx est insignis.

CLERGAVIA SVEVIAE.

Halavy.

Halavy vicus est in Clergavia situs.

MARTIANVM NEMVS, PARS

SVEVIAE.

Rotrvila.

Rotrvila, civitas est ad Martianum nemus sita.

NORDGAVIA SVEVIAE.

VVissenbur-
gum.

VVissenburgum, vulgò *Weissenburg* / quasi album
Castrum.

Castrum, situm est non longè à Rheno ad partes Gallia, antiquis Sebusium dictum. Hic Dagobertus Rex Gallia Abbatiam erexit valdè heroicam, cui civitas primùm paruit; licet postea Imperio adjuncta sit.

NECKARIUS TRACTVS.

Eslinga, vulgò *Eslingen* / sita est ad Neckarum fluvium: civitas est Imperialis. *Eslinga.*

Vvimpina vulgò *Wimpffen* / sita est ad Neckarum, sumpsisse nomen putatur quibusdam à martyrio & tormento mulierum, quasi *Weib-Wein*. Etenim civitas hæc olim ab Hunnis destructa, viri occisi, mulieribus ubera amputata fuerunt. Antea *Cornelia* dicta fuisse traditur. *Vvimpina.*

RISA, PARS SVEVIAE.

Nordlinga vel *Nordlingiacum*, vulgò *Nordlingen* / à *Nordlinga*. Claudio Tyberio Nerone, triginta quatuor annis, antequam ad Imperium eveheretur, nomen sumpsisse scribitur: dum videlicet sub *Cæsare Augusto* militaret, ut *Nordlinga* sit quasi *Nerolinga*, quia *Nero* cum exercitu suo ibi hyemem transegit. Primùm civitas extracta est in monte, ubi adhuc parochiale templum *S. Emerani* situm est: quæ cum igne vastata esset, postea cura Imperatorum in valle ad fluvium *Eger* dictum erecta est. Anno iterum *M. CC. XXXVIII.* igne conflagravit, postea sensim iterum erigi cœpit, anno *M. CCC. XXVI.* aucta est; multa bella pertulit.

Heidenshemium monasterium est & castrum in *Hadenshemium*.
necampo situm.

BADENSIS MARCHIONATVS

IN SVEVIA.

Badena.

Badena civitas, vulgò *Baden* / vocatur & Thermae inferiores, non longè sita est à Rheno intra montes: duas habet arces ferè inexpugnabiles. Thermae ibi sunt valde excellentes, adeò calidae, ut ad porcorum depilationem sufficiant. M. Aurelius Antonius Romanorum Imperator causâ harum thermarum civitatem hanc anno Christi C C. XXVI. extruxit; alii volunt eum primum fuisse harum thermarum inventorem, vide Volateranum libro 7. Philippus Beroaldus in quadam epistola ita scribit Quod referam civitatem inclytam inter latissimæ Germaniæ civitates, haud longè à Rheno sitam, duarum arcium munitissimam & his propè inexpugnabilis conspicitur: illic thermæ sunt salutare. Ibi literis penè exoletis scriptum est, Antonium Imperatorem urbis conditorem extitisse. Hæc Beroaldus. Civitas hæc sedes est Principis hoc tempore.

VVIRTEMBERGENSIS DVCATVS
IN SVEVIA.

Stutgardia.

Stutgardia, metropolis & sedes est Ducis. Ab hac civitate comitatus Stutgardicus nomen desumit; à Vandalis extracta est, postea verò restaurata à Marchione Ioannel. Electore Brandenburgensi, & Ottone III. Anno autem M. C C. X C. Albertus III. Marchio Brandenburgicus, Princeps Anhaltin. filius Ottonis III. filia sua Beatrici dotis loco dedit, quæ Henrico Leoni Vandalo nupsit.

Reutlinga.

Reutlinga, ad Neckarum sita in Ducatu VVirtembergensi, anno M. C C. XL. à Frederico II. Imperatore ex pa-

DESCRIPTIO GENERALIS.

163

go facta civitas, alii dicunt anno M. CC. LXXII. Civitas hæc famosa est ob molas papyraceas.

Tubinga.

Tubinga, vulgò *Tübingen*/ ad Neckarum sita in Sue-
via; hîc aliquando residerunt Comites Palatini, sed Gozo
& Guilhelmus ultimi Comites Palatini hoc dominium
vendiderunt Ulrico Duci VVirtembergensi anno M.
CCC. XLII. Vrbs admodum elegans, frumento & vino
abundans, quæ & copioso & generoso proventu tam in-
colis quàm vicinis communicat, utramq; Neccari ripam,
lapideo ponte conjungit, arce, vinifero colle, Canonico-
rum collegio, & rei literariæ ornamento, Vniversitate cõ-
spicua, ut non minore gloria VVirtembergensem ditionẽ

Tubinga.

universale hoc studium illustrarit, quàm quod anno Salutis M. CCCC. XCV. in VVormatiensi conventu à Maximiliano Augusto ex VVirtembergensi Comitatu Ducatus sit constitutus, ob insignes & heroicas Eberhardi VVirtembergensis & Montispeligardi Comitis virtutes, qui primus eo tempore publico Principum confessu Dux est appellatus. Is, etsi Latinis literis imbutus non fuerit (impedientibus id, sub quibus educatus est, tutoribus) eruditorum tamen virorum consuetudine mirificè delectatus est; legendis nanque Teutonicis scriptis multarum rerum cognitionem & experimenta est consequutus, & plurima sibi ex Latino in vernaculum sermonem transferri curavit. Is igitur multo rerum usu edoctus, quanti referat principum virum, rerum & scientiarum cognitione imbui: Tutoribus ob neglectam sui institutionem semper offensus fuit. Ac proinde cùm videret, quando passim in honore docti viri, ac boni haberentur, neq; in Ducatu suo ullum Mulsæ esset domicilium, cujus occasione subditorum filii liberis disciplinis imbuerentur, ideò Vniversitatem studii generalis anno M. CCCC. LXXVII. in oppido suo Tubingensi, Pontificia & Imperiali auctoritate privilegiatam, instituit; quæ accuratè deinde reformata & aucta fuit anno Domini M. D. XXII.

PALATINATVS INFERIOR.

Heidelbergæ.

Heidelbergæ.

Heidelbergæ, vulgò *Heydelberg* / ad radices montium sita, Neckaro alluitur, Ptolomæo *Budoris* vocatur: alii *Ettelberg* vel *Ettelburg* vocata fuit; quibusdam etiam *Palatinaria*.

Palatinaria

GENERALIS DESCRIPTIO.

165

noria. Quidam nomen *Heydelberg* deducunt ab *Heydel*
beern hoc est, myrtis, qui in monte creverunt, cujus etiam

opinionis dicitur esse P. Melissus, qui montem myrtorum
vel Urbem Myrtileti vocat: alii urbis vocabulum à Genti-
bus (Germanicè *Heyden*) derivant; quod videlicet pro-
pter loci opportunitatem nunquam cultoribus vacuus vi-
deatur: Aliis placet, ut leviter immutatum nomen quasi
Adelsburg sit, propter nobilitatem videlicet. Vrbs hoc
tempore elegans, magnifica & potens: Metroptolis &
Principum Palatinorum sedes. Gymnasium habet anti-
quum & nobile, quod anno M. CCC. XLVI. ibi funda-
tum, & à Ruperto Seniore Principe Palatino variis privi-
legiis ornatum est.

NORICVM.

Norimberga.

Norimberga.

Norimberga vulgò Nürnberg / sita est ad Pegnitium
 amnem, qui urbem interluit. Castrum Noricum ibidem
 constructum fuit à Claudio Tyberio Imperatore, unde et
 jam Neronis Castrum dictum fuit: Alii Norimberga in-
 terpretantur Montem Noricum, à Noricis, qui ibi sedem
 fixerê. Olim subiecta fuit Alberto Duci Franciæ, post cu-
 jus mortem Imperio accessit sub Ludovico III. Imperato-
 re, qui eam quoque auxit, muro cinxit, sub Carolo III.
 iterum aucta obductis muris amplioribus, fossisque pro-
 fundioribus: Sicuti & an. M. D. XXXVIII. iterum factum
 fuit. Hodie civitas hæc totius Germaniæ ferè maxima &

ampli-

DESCRIPTIO GENERALIS.

167

amplissima est, ita ut 128. contineat plateas, undecim pontes lapideos, qui duas urbis partes conjungunt. Fluvius per civitatem transiens 68. rotas molendinorum vertit.

BAVARIAE DVCATVS
&
SALTZBURGENSIS EPISCO-
PATVS.

Salzburgum vel *Saliburgum*, vulgò *Salzburg* / à *Salzburgū*.
Salsach fluvio nomen accepisse creditur. *Iuvantia*, vel *Iuvania*, vel *Iuvanium* olim dictum fuit à juvando, Germanicè *Helffenburg* / quod castrum ibi extruxerit Julius Cæsar, juvamen seu subsidium ac refugium legionibus suis contra Germanos, quos debellaturus erat. Traduntur nanq; Romani cecidisse Germanorum 3400000. atque 1500000. in captivitate duxisse. Alii nomen *Iuvania* à *Iuvanio* cognomini & adjacente fluvio obtinuisse credūt. Civitas hæc anno D C. XL. à S. Ruperto VVormatiensi ad fidem catholicam perducta est. Hodie Metropolis est Bavarie & Episcopatus.

Monachium.

Monachium vulgò *München* / situm est ad *Isaram* in *Danubium* profluentem; extractum est ab Henrico Duce Bavarie anno D. CCCC. LXII. sub Ottone I. Imperatore. Nomen autem sumpsisse refertur à Monacho, quod in extructione civitatis Monachi sit inventum caput. Anno M. C. LVII. ab Ottone Duce Bavarie muris cinctum est: postea à variis vario modo fuit auctum. Hoc tempore civitas reliquas Germanie amoenitate vincere

dici-

dicitur: quare etiam dignissima habita est, ut Principis
esset sedes. Urbis hujus tam externus quàm internus situs

multis opportunitatibus est amoenissimus: aëre temperatissimo saluberrimus: Inter Ocnum & Lycum amnes, illum orientalem, hunc occidentalem, utrunque unius diei itinere distantem, Isara medius interlabitur, ab oriente VVasserburgum, ab occidente Augustam, à Septentrione Frisingam, à meridie verò cum pulcherrimos & diversis piscium delicatissimorum generibus abundans lacus, tum varia quasi de industria & arte ad amoenitatem confita nemora habet, quæ passim circumquaque habet numerosis diversarum ferarum, præcipuè verò cervorum catervatim discurrentium gregibus referta. Montes Ty-

rolenses, tanquam præ foribus, Meridiem versus aspiciunt. Hortos suburbanos orienti Soli expositos limpidissimi rivuli ex amne deducti murmure gratissimo præterlabentes rigant, mirificèq; recreant. Novus ipsius Ducis juxta novum castrum hortus, præter artificiosum fontem & domum æstivam pulcherrimis picturis ac statuis ornatam. Hoc singulare habet, quod vix usq; alibi reperire sit, ut crepusculo appetente vespertino, magnus cervorum grex, interdum centum aut plurium, sub ipsas propemodum fenestras spontè accedat. Si in ipsam urbem ingrediamur, ubi videre est quàm latæ, quàm nitidæ plateæ, quàm superbis & elegantibus splendescant ædificiis, quantam deniq; utilitatem, quantamq; voluptatem canales ex Isaræ alveo triplici divertigio introducti civibus adferant. Templâ hîc varia, sed duo turribus altissimis præ ceteris eminent, quæ & parochiæ collegiatae sunt, D. Petri & Deiparæ virginis, in quo mausæolum Bavariæ Ducum, ubi & Ludovicus III. hujus nominis Imperator sepultus est, visitur. Turres verò hujus templi binæ columnarum instar eadem latitudine, eadem altitudine ad C C C. XXXIII. pedes assurgunt. Organum ejus templi majus compactum est fistulis ligneis ex buxo tornatilibus, tantæ quidem capacitatis, ut vix uspiam tantæ conspiciantur ex plumbo & stanno fustiles. Monasteria hæc urbs celebriora, quæ præcipua vigeant, tria habet, unum Franciscanorum; Augustanorum alterum; tertium verò D. Iacobo consecratum, quod Monialium est. Duo item minora cœnobia Virginum, ordinis D. Francisci, Franciscanis vicina. Cœmiteria duo seorsum, duabus parochiis destinata, sacellum

quodq; suum habent, quorum uni conjunctum est Nofocomium, tertium suburbanum Salvatori dicatum nuper extractum est novum. Est & S. Spiritus aedes cui Xenodochium contiguum. Inter aedificia nova, quibus urbs indies magis ac magis illustratur, praecipuum est templum D. Michaëli Archangelo dicatum, unà cum integris illiq; amplissimis aedibus, quas patribus Societatis Iesu Dux Guilielmus à fundamentis extruxit, iis scholæ conjuncta sunt ad instituendam juventutem, quæ ex diversis nationibus huc magno se confluxu recipit magnificentissimè. Aliud aedificium novum, ut novo castro majorem splendorem commoditatèq; adferat, juxta interiorem hortum, quem variæ variarum elegantiarum deliciae exornant, constructum, cui vicina Bibliotheca est XI. circiter millibus voluminum (quorum non exigua pars diversarum linguarum manuscripti sunt) seorsim & scitissimè compactorum refertissima; theatro per amplo & amoenè distincta; Infrà verò theatrum hoc statuarium est antiquissimorum monumentorum atq; imaginum, quae Romæ & aliundè magno aere congestae sunt. Ditissimum castrum novo per anfractum adhæret atrium omni elegantiarum ac deliciarum genere, quas vel natura vel hominum ars subtiles & miraculum stupendas dedit, instructum; id quod, quotiescunq; quis vel curiosissimus ingrediatur, quod novum admiretur, invenit, usq; adeò vaga ibi rerum suppellex atque varietas conspicitur. In curia Ducali veteri aluntur tygrides, ursi, lyncees, leones, quorum famellæ catulos frequenter pariunt. In eadem Curia memorabile magni roboris monumentum, Christophorus Dux

rythmis Germanicis ad marginem ascriptis, posuit. Molendina aquatica non solum extra, sed etiam intra urbem multa ac varia, multis ac variis rerum opificiis seruiunt. Fontem Princeps Ferdinandus ad maiorem urbis amoenitatem publicæ voluptati ante Palatium suum canalibus eduxit, quem æneis magni artificii statuis quatuor elementa referentibus, quæ exilientis & galeatum cristatum quæ equitem portantis equi simulacrum circumstant, exornat. Artificia quæ apud alias gentes in usu, & hinc pretio sunt, aliunde introducuntur, ut instituta nuper officina vitriaria & textura holoferica. Forum nobilitatur in primis vini advectitii, salis & rei frumentariæ mercatu. Conficiuntur autem hinc merces plurimæ, quæ in diversas provincias exportantur. Populi frequentia tanta est, ut octodecim millia familiarum recenseantur, nec omnes recipi queant, quia in horreis multi & in angulis habitare coguntur, magnis angustiis, adeò quidem, ut quatuor aut quinque nonnunquam reperiantur familiæ, quibus unum tantum hypocaustum suppetat. Celebratiorem hanc urbem & frequentiore facit, quod ex diversis undique nationibus diversi huc nobiles & artifices benignitate Principum illecti confluant. Multi hinc Comites, multi Barones, & majorum gentium nobiles agunt. Ius dicitur tribus tribunalibus; provinciali, aulico, civili sive urbano. In aulico confessu habent, Comites, Barones, Nobiles & Iureconsultos; In civili, Senatores, quorum qui interioris consilii sunt, XII. plerumque ex Patriciis senioribus, qui vero exterioris, XXIII. partim ex junioribus Patriciis. partim ex plebeis cooptantur. Criminale jus prætor, quem

ut plurimum antiquæ nobilitatis esse oportet in curia senatoria, cujus convexa amplitudo spectatu digna est, administrat. Patricius ordo hîc nobilior est, quàm alibi, cui hoc recepta consuetudine solenne est, ut quotannis Dominico die, qui Epiphaniam sequitur, universus (sive coelibes sive conjugati sunt) unâ cum uxoribus ac liberis, quibus per ætatem convenit, ac per valetudinem integrum est, in regiam, atq; ad quatuor præcipuas urbis partes (sive plateæ nive coopertæ sive non sint) trahis circumvehantur, postridiè verò in curia senatoria unâ cum aulicis choreas ducant, & Principibus sumptuosum epulum præberant. Corporis Christi festo tam régifico apparatu ac splendido hîc supplicatio adornatur, quàm vix credibile est apud ullam gentem fieri, ita ut cum triumphalibus veterum pompis propemodum conferri possit. Repræsentantur enim & veteris & novi Testamenti historiæ, quæ res, sive terra sive mari gestas, tradunt, spectaculis & figuris ad res ipsas accommodatissimis. Vestes, currus, phalæras, navigia, aliarq; machinæ & ornamenta iis destinata, cum magni sunt pretii, diligenter asservantur. Nundinæ hîc binæ habentur, unæ post Epiphaniam, alteræ ad D. Iacobum festum, quarum has celebriores reddit hominum & equorum in stadio cursus.

Ingolstadtium

Ingolstadtium, vulgò *Ingolstatt* / situm est ad Danubium, antiquis dictum *Engelstatt* sive *Engelostadium*, ab Angelis Suevis, qui civitatem hanc cum aliis ceperunt. Olim pagus fuit ad Monasterium *Altiach* pertinens, qui deinde à Ludovico Bavaro Imperatore eiusq; successoribus Ducibus Baviaræ in civitatem mutatus est. Quidam civitatem

GENERALIS DESCRIPTIO.

173

tem hanc vocant *Chryſopolin* ſive *Goltſtatt*/quod aliis non placet. Vniuerſitas anno Domini M. CCCC. X. ibi initium ſumpſit ab Vniuerſitate Vienneniſi, quam Ludovicus Dux, & Pius II. Pontifex anno M. CCCC. LIX. variis ornârunt privilegiis.

Ratiſbona.

Ratiſbona vulgò *Regenspurg* ſita eſt ad Danubium, *Ratiſbona.* nomen ſumpſiſſe putatur à pluvia & arce, à Claudio Tiberio Nerone Imperatore III. extructa tempore paſſionis Chriſti, atque ab ipſo *Tiberina*, vel *Auguſta Tiberij* vocata. Vocata quoq; fuit *Reginopurgum* à *Reginopurga* Theodoniſ I. Bavarix Regis uxore. Prætereà dicta fuit *Rhato-*

Y 3 *bonna*

bonna à Rhetis. Item *Hiaspalis*, *Reginopolis*, *Tetrapolis*, *Quadrata*, *Colonia Quartanorum*, *Metropolis Ripariolorum*, *Caput Limitaneorum*. Nomen Ratisbona à navigatione deductum videtur. A Carolo Magno ad fidem Christi perducta est. Olim Metropolis fuit Bavariæ; sedes Regum & Ducum ejusdem regionis. Pons lapideus anno M. CXV. sub Henrico V. Imperatore supra Danubium ibi est constructus; Hodiè pons conspicitur XI. fornicibus sustentatus, passuum CCCC. & LXX. latitudinis.

Landeshutsum.

Landeshutsum

Landeshutsum vulgò *Landeshhut*/ civitas Bavariæ: sita ad fluvium Isetam, extructa à Ludovico Bavariæ Duce, circa annum Christi M. C. XXIII. postea anno M. C.

XXVIII.

DESCRIPTIO GENERALIS.

175

XXVIII. muris cincta. Propè quam ab eodem Duce constructa est arx ejusdem nominis.

Graynum, castellum in Palatinatu superiori, à ploratu dictum. Nam istic Danubius, periculosa & horrenda, & quæ citra lamenta, vix pervchi possunt loca, attamen navigantibus transeunda (Germanicè dic *Strudel* / ab aquarum stridore atque impetu vocant) transit.

Graynum.

BOHEMIAE REGNUM.

Praga.

Praga à *Primisla* III. Bohemiae Duce, & *Libusla* eius uxore muris & fossis cincta. Arx in monte *Vissegradum* sive *Herschin* dicta, prius erecta fuit. Dividitur in tres civitates, superiorem, novam & parvam. Fluvium habet *Muldavus*.

Praga.

davi-

davium, Ptolomæi Cassurgis esse putatur. Arx Regia anno M. D. XLI. igne conflagravit, postea verò magnificentissimè restaurata. Supra fluvium pons est lapideus 24. constans fornicibus, qui antiquam civitatem conjungit cum monte, in quo est palatium Regium & templum cathedralè S. Viti, Imperator Carolus IIII. Rex Bohemiarum valdè hanc civitatem ædificiis ornavit: sedemq; in ea cum consensu Clementis V I. Pontificis exivit Archiepiscopus Alem. Anno M. CCCC. LXX. erecta ibi est Academia à Rege Carolo, quæ duravit usq; ad annum M. CCCC. VIII. deinde propter factionem quandam ea translata est ad Lipsiam. De hac civitate ita quidam:

*Visa non urbi est meliore cælo
Fertili gleba tua Praga cincta est.
Explicat septem hæc spatiosa colles,
Quam capax scindit fluvius per Albim
Ambitum murorum, imitata magna*

Mœnia Romæ.

*Exiens nomen socios petentes
Fluctibus æquor.*

Eger.

Eger, vulgò *Eger* / civitas sita est ad fluvium *Eger*: Maxima civitatis pars in rupe sita est. Cincta aliquibus in locis duplici, sed plerumque triplici muro, & fossa valdè ampla. Annus M. CC. XXIX. initium dedit huic civitati: postea anno M. CC. LXX. funditus incendio periiit, postea sensim iterum extructa. Dicitur hæc civitas non alia de causâ esse juris Bohemici, quàm ob impignorationem. Claret hoc tempore civitas hæc ob medonem (positionem ex melle) qui nulla paratur quàm in hac civitate excellentior.

MORAVIA.

Brin, caput est Moraviae, ac Marchionis sedes.
Olomontium, Episcopalis sedes est, Vologradensis
 prius dicta.

Brin.
Olomontium

PANNONIA SUPERIOR
 sive
 AVSTRIAE ARCHIDVCATVS.

Vienna.

Vienna sita est ad Danubium, variis insignita nomini
 bus invenitur, *Fabiana, Fabana, Faviana, Flavianum, Bia*
na, Vincbona, Vindomana, Iuliobona, demum *Vienna*, vulgò
Wien. Quidam extructam putant à Flavio iudice; alii à
 Tito Fabiano, ut Cornelius Tacitus & Otto Frisingensis;

Z alii

alii ab Annio Fabiano; alii ante Christi tempore à Sarmatis & Vandalis. Reducta est anno Salvatoris nostri CCCC. LXIII. ad fidem Christi à S. Severino, qui etiam Episcopatum ibi erexit anno CCCC. LXVI. Et hoc tempore munitissimum contra Turcas propugnaculum, vallis, aggeribus fossisque munitum, aedificiis ita instructum, ut quod domus videas, tot aulas, Principumque palatia videaris. Nobilissimum in ea civitate est Gymnasium, quod anno M. CC. XXXIX. Fredericus Imper. inchoavit Albertus Archidux Austriae anno M. CCC. LXVI. renovavit; anno verò M. CCC. LXVI. mirifice auxit Rudolphus IIII. Archidux Austriae, quo etiam tempore erecta est splendida illa turris summi templi. Civitas haec praeterea mercatu celebris est.

PANNONIA INFERIOR

sive

HUNGARIAE REGNUM.

Buda.

Buda vulgò *Ofen* / sita est ad Danubium, nomen sumpsit à Buda Attilae Hunnorum Regis fratre; vel à Budanis populo Scythiae. Ptolomæo vocatur *Curta usque*. Hic quiesceverunt Pauli Eremitae ossa. Sedes fuit quondam Regis Hungariae, & inferioris Pannoniae Metropolis. Anno Christi M. D. XXVI. die 20. Augusti à Turcarum Imperatore Solymanno Christianis erepta est.

Bosonium.

Bosonium vulgò *Pressborch* / nobilissima Hungariae urbs, hinc Lexta flumen Pannoniam superiorem ab inferiore dividens, cum Istro miscetur, Hungaricè ibi loqui incipiunt, mixtus tamen est sermo, & sunt ii populi bilingues, Germanicè & Hungaricè loquuntur. Urbs vetus & elegans.

gans, quæ ut situ, ita aëre, quo fruitur læto & amœno salubriq; , multas Pannoniæ urbes longè excellit, montes habet vineis amœnissimos confitos, qui & magnam lignorum copiam præbent. Ad suburbium in præcelso montis vertice arcem habet validam, quæ, ut legitimum magistratum hanc urbem observare docet, ita eandem ab hostibus defendere potest.

Strigonium, vulgò *Grân*/ Archiepiscopalis sedes est totius Hungariæ, & jam in manibus Turcarum.

Strigonium.

Alba Græca, vulgò *Briegisch Weissenburg*/ Italis *Bellogrado*. Hæc Turcarum Imperatoris sedes est, atque Savo magno fluvio oneratur Danubius.

Alba Græca.

Laurinum, vulgò *Kaab*/civitas sita est ad Danubium, ferè inexpugnabilis, quæ Christianis eripuit atq; Turcico imperio adjunxit Sinan Bassa, anno Christi M. D. XCIII.

Laurinum.

Gomorra sita est ad Danubium; quæ anno M. D. XCIII. oppugnata valdè fuit à Sinan Bassa, sed frustra: Hoc anno M. D. XCV. iterum obsidionem metuit: DEus conatus Turcarum faciat irritos.

Gomorra.

CARINTHIÆ DVCATVS, PARS AVSTRIÆ.

S. Vitus, Civitas sita ad Glavam fluvium. Metropolis est ejus regionis.

S. Vitus.

Villacum civitas præcipua est in planicie ad Dravi ripam dextram: Urbes est ornata, splendida & polita.

Villacum.

Haynpurgum ad Dravi fluvii sinistram ripam: Emporio ac mercatu celebris est.

Haynpurgum.

STIRIÆ DVCATVS PARS AVSTRIÆ.

Marchpurgum, civitas Stiriaë Metropolitana, ad Dravi sinistram ripam.

Marchpurgum.

TYROLENSIS COMITATUS,

sub quo &

ATHESINA.

Oenipons.

Oenipons, vulgò *Inns-Prück* / urbs Comitatus sui Metropolis, ad Oeni fluvii dextram ripam sita. Hic camera est & parlamentum Comitatus Tyrolensis, & superiorum Regionum Austriacarum.

Castrum Tyrolense Regium

Castrum Tyrolense Regium, ad Athesin fluvium situm est, & Libeo Merana oppidum.

Matran.

Matran, Oppidum est Episcopi Brixienſis.

Stalla.

Stalla, est civitas, in qua merces deponuntur, & rursus imponuntur.

Stertzingen.

Stertzingen, oppidum Vlæ fluvio adjacet, ubi dives

Brixinia.

Brixinia in Comitatu Tyrolensi sita est, ubi Rientius ignobilis fluvius in Isacum influit, qui deinde auctior factus, alveo saxoso & inæquali ad Bolzanum celebreemporium, in Athesin exoneratur. Est autem Brixinia æris temperie tota regione præstantissima, ut quæ in umbilico ferè Comitatus sita, nec Italici cœli æstivo caumate aduratur, nec hyberno frigore à summis Alpibus imminente obrigescat. Aquarum verò fontiumq; summa est salubritas, ex quibus ille, qui vulgò Virgineus vocatur, merito nominatissimus habetur. Ager Brixiniensis altissimis undiq; montibus cingitur, estque autumnalium præstantissimorum aliarumq; frugum viniq; apprimè ferax; verum cum album sit mediocre, rubro est tanta præstantia, ut ad remotissima loca, ingenti sanè pretio appetatur.

unig;

unifq; ferè principum mensis ad eximium conviviorum decus referretur. Cathedralem Ecclesiam habet valde insignem, unamq; collegiatam; Episcopalem verò sedem antiquissimam. Nam Sabionensis Episcopus primus perhibetur S. Cassianus, qui sub Diocletiano Imolæ martyrium subiit. Inde verò Episcopalem sedem Brixinam transtulit S. Ingenuinus circa annum Domini M. qui ambo unà cum S. Albuino, tanquam divi tutelares, ab incolis in veneratione habentur. Episcopus ipse utriusq; potestatis tam secularis, quàm spiritualis jus habet, estq; Imperii Princeps, Archiepiscopum Saltzburgenf. Metropolitanum agnoscens.

Schvyatz. villa in Tyrolensi comitatu, exorta ante paucos annos, propè quam in Falckenstein & Erbftollen incredibilis thesaurus argenti & æris sine cessatione, die noctuq; per multa millia hominum metallicæ rei operam dantium, eruitur, tunditur, conflatur. Effodiuntur quoque ibidem cum metallis nobiles quidam lapides, potissimum Magnes & Malechites. Ex quibus Malechites tam præstans & nobilisiudicatur, ut non cedat Tuiscois dicto.

Tridentum. civitas & castrum pro una parte Ducum Austriæ, pro alia verò Episcopi Tridentini.

ITALIA.

Italia. Provinciarum orbis primaria, uti nomen pro temporum rerumq; vicissitudines sæpiùs mutaverit; Nam & Oenotria, Aufonia, Hesperia, Saturnia, &c. dicta fuit; sic etjam ejus termini & fines variè ab auctoribus describuntur: posterioribus tamen sæculis hi statuti: Flumen Va-

rus, inde linea per Alpes Coctias, montem Adulam, Alpes Rheticas, adjunctaque juga porro ad amnem Arsiam,

Histriae terminum : Hoc unum latus, caetera maria alluunt. Ptolomæus eam in peninsulæ formam describit, quam materia tribus lateribus circumfundunt, uno valunt Alpes. Italiam varii vario modo dividunt, communiter in Orientem & Occidentalem ; quas Appenninis distinguunt montibus, nobis magis aridet ea distinctio, que in partem fit Septentrionalem & Australem.

PEDEMONTI DVCATVS.

Taurinum.

Taurinum Metropolis est Pedemonti, ad montium radices in Pado sita. Antiquis dicta Augusta Taurinorum. Hanc civitatem perluit fluvius Duria ; Civitas vetus est, à Gotthis destructa, postea minori tamen circuitu restaurata. Hodiè visitur forma quadratâ, cum portis quatuor, nobilitate civium maximè clara, splendidis autem ædificiis ornata, inter quæ summum templum. Mirificè rebus

omni-

DESCRIPTIO GENERALIS.

183

omnibus ad usum vitæ necessariis & utilibus abundat. Gymnasium habet omnium disciplinarum.

Susa, vetus civitas, à Plinio Segusium dicta, juxta Canisij radices, supra quam Alpes geminâ via patent, in Galliam unâ, quæ ad dextram in Sabaudiam, alterâ, quæ ad lævam, Gratianopolim ducit. *Susa*

LIGVRIA.

Niza, castrum habet inexpugnabile, olim à Barbarofa & Gallis frustra expugnatum. Hic Paulus III. pacem composuit inter Carolum V. & Franciscum I. Regem Galliæ. Huc omnes deferuntur merces, quæ mari in Pedemontum & Sabaudiam inferuntur. *Niza*

Monacum, nomen quibusdam sumpsit ab Hercule Moneto, aut ab Hamo (ita enim antiquitus linguâ Aramea vocabatur) quo Hercules Aegyptius rediens ex Hispania docuit incolas piscari. *Monacum*

Torbia, patria est Pertinacis Imperatoris. *Torbia*

Ventimiglia, valdè laudatur à pretiosis vinis muscatellinis. *Ventimiglia*

Ablenga, caput antiquorum Ingamiorum, & patria Proculi Imperatoris. *Ablenga*

Sabaria vel *Sayona* fatis celebris hodiè ratione Julii II. Pontificis. *Sabaria*

Genua.

Genua nomen sumpsit à Genuo filio Saturni, vel à Iano secundum alios. Alii à Iano post bellum Trojanum fuisse auctam existimant. Antiquitus nobilis valdè fuit, secuta semper partes Romanorum. Primùm passâ est à *Genua*

Magone

Magone Carthaginense: postea iterum extructa à Cornelio Servilio consule. Deinde iterum circa annum Christi

D.C. destructa à Rotario Longobardorum Rege. Carolus autem Magnus hanc civitatem iterum recuperavit, atque Imperio subiecit, praefecitque ei Comitem annis circiter centum. Hodiè est Metropolis Liguria, tum Septentrionalis tum Meridionalis, una ex ditissimis totius Italiae. Portum maris habet insignem. In hac civitate asservatur catinus ille gloriosus, in quo Christus cum discipulis suis agnum comedit paschalem.

T H V S C I A

sive

HETRVRIA, vulgò TOSCANA.

Pisa urbs inter amnes Anfer & Annum sita, extracta à Pelasgis, vel (ut alii) à quibusdam, qui ex Peleponeso huc sese contulere. Antiquitus una fuit ex duodécim civitatibus, quæ Thuscix dominabantur, cessit Imperio Romano, cui fidelissima extitit, cum Barbaris Italiam invadentibus, in Oriente cum Saracenis, in Occidente cum Genuensibus prælia feliciter commisit plurima. Sardiniam è manibus Maurorum eripuit, Palernum ab iisdem recuperavit, Regem Majoricæ cepit captivum, expugnavit Carthaginem, succurrit Americo in Alexandria. Postea coacta fuit à Gioanne Montecauto Anglo servire & obedire Florentinis. Academia est hoc tempore celebris. Palatia habet excellentissima ad fluvium Arnun sita. Hic sedes est ordinis equitum S. Stephani, cujus author fuit Cosmus Medices primus illorum Dux. Archiepiscopatus dignitate gaudet.

Pisa.

Luna, civitas antiquissima, olim valde celebris. Vocata fuit linguâ Etruscâ *Etrriara*, quod significat Lunam. Græcis dicta *Seline*. Sita est in Arietina ora, Liguriæ proxima. Ingentes ejus hodiè ruinæ tantum supersunt, cum aliquot piscatoriis casis, quæ hodiè nomen servant Lunigiana.

Luna.

Liburnus vulgò *Livorno*, civitas mercaturâ celebris. Variæ huc appellant naves ex locis Septentrionalibus, & potissimum ex Anglia. Huic præjacet in mari ad 1000. passus, scopulo imposita Pharos excelsa turris, è cujus summo fastigio noctu fax ingens navigantibus præluet, ad quam cursum dirigere tuto queant.

Liburnus.

Popolonia, civitas antiqua, in qua Romani exercitum

Popolonia.

suum habere solebant: maximæ admirationis ibi fuit Iovis statua, cum mirabili artificio ex una vite sola esset constructa. Hic victus fuit Gensericus Rex Vandalorum à Basilio Capitano Leonis. Hodiè ejus tantum superfunt reliquiæ, inter quas marmora inveniuntur literis antiquis Hetruscis ornata.

Portoferatū.
Plumbinum.
Orbitellum.

Portoferatum, civitas, arcē habet penè inexpugnabilem.
Plumbinum, arce fortissimā munitum est.
Orbitellum, situm est supra lacum: Hic Rex Catholicus præsidium habet Hispanorum.

Cosa.
Cornetum.

Cosa, civitas destructa (uti referunt historia) à Talpibus.
Cornetum, civitas antiqua cum optimo portu, qui munitur adhuc autoritate Pontif. cui hæc civitas parat.

Ceria.

Ceria, hujus incolæ susceperunt virgines Vestales, frangentes rabiè Gallorum Romam vastantiū: ideoq; & à Romanis præcivib. eorum habitati sunt, præterq̄ quod suffragium in Senatu non haberent: undè contra eos, qui votum in consilio non habent; vulgatum est proverbium: Scribitur in Ceretum tabulis. Res quoq; sacræ ab hisce denominatæ sunt, quod religioni & ceremoniis valdè essent dediti.

Portus.

Portus, hujus prælatus unus est eorum sex, qui astant consecrationi Pontificiæ.

Cosmopolis.

Cosmopolis, civitas dives ob ferri copiam, cujus fodinæ circa eam civitatem sunt insignes.

Luca.

Luca antiquitus dicta Fridia, & Aringa: Hodiè nomen habere putatur à Lucio Lucomone. Fuit olim celebris hæc civitas ob milites, quos ea misit præstantes. Restaurata ejus muri à Desiderio Rege Longobardorū. Post eam cum ad Imperatores Germaniæ devenisset, libertatem

sibi Rudolpho Imp. comparavit pretio 12000. ducatorum. Hodie libertate sua gaudet sub Rege Catholico. Hac cum magna veneratione ostenditur imago crucifixi, de qua multa narrantur miracula. Vrbs est mediterranea ad montes Lunæ incumbentes sita.

Pratum oppidum inter castra quatuor totius Italiae fortissima censetur. *Pratum.*

Phesula, civitas, antiquitus admodum celebrata. Vna enim erat ex primis duodecim Hetruriæ, in qua Augures & valles, qui prodigia vocesque & apparitiones volucrum exponebant, habitasse dicantur. Hodie huius vestigia tantum cernuntur extra Florentiam, haud procul in Apennini colle. *Phesula.*

Florentia nomen quibusdam habere creditur à flore quod videlicet in medio Hetruriæ instat floris campi sequeat. Sicuti etiam longo tempore pro insignibus utitur Lilio. Vel dicitur Fluentia, cum sita sit ad fluvium Arnum. Aliqui existimant olim dictam Arminam. Sita est sub coeli plaga benigna, cum aëre perfectissimo. Antiquitus colonia fuit Iani, auctæ postea ruinis Phæsularum: Sicuti Roma ex ruinis Albæ longæ. Hanc civitatem è tyrannide Longobardorum eripuit Carolus Magnus: postea semper fuit libera, usque ad tempora Caroli V. qui eam victam in gratiam Clementis VII. dedit ejus cognato Alexandro Medices, hætenusque civitas Medicæis Ducibus Hetruriæ paruit. Civitas hodie est Hetruriæ totius Metropolis amoenissimo loco sita. Ab Oriente & Septentrione collibus amoenissimis & undique fructiferis arboribus vestitis cincta, medii theatri instar. Occid. latere mediam *Florentia.*

in planiciem incedit, videturq; ferè umbilicum Italiae tenere: Nobilissimis ædificiis cum divino cultui, tum civium usui paratis nitet.

Incisa.

Incisa, castellum, nome habet à Saxo, quod ibi incisum est propter cursum fluvii Arni. Patria est Francisci Petrarchæ.

Volaterra.

Volaterra, civitas conditore Iano insignis. Prope hanc civitatem magna copia Alabastri effoditur, multaq; inveniuntur antiqua monumenta insculpta literis Hetruscis antiquis.

Clusi.

Clusi; Hic fuit unus ex quatuor antiquis Labyrinthis toto orbe formosissimis: Hunc Rex Porfena fieri curavit: ubi inveniuntur hodiè marmora antiqua insculpta literis antiquis Hetruscis, quæ videntur esse reliquiae sepulchri dicti Regis. Hæc civitas olim etiam fuit una ex XII. principibus Hetruriæ.

Sena.

Sena extructa à Gallis Senonibus supra montem ad fluvium Blandum, 809. circiter stadiis distat à Roma. Ante paucos annos fuit Respub. libera; hodiè sub Duce Hetruriæ, qui eam emit à Philippo Rege catholico. Civitas hæc valdè favet exteris: ideoq; meritò Academia ibi constituta fuit.

Perusium.

Perusium colli insidet Appennino, formâ stellari, maiore parte agri fructiferis & amœnis, assurgente collibus vini nobilis, olei, ficuum, pomorum, aliorumq; optimorum fructuum, fertilibus: subter urbem ad Assisiam, iterum ad Tuder versus, juxta Tiberim, campi sternuntur iucundi, tritico, cæteroq; frumento copiosi. Naturâ loci urbs munita est; nobilis ædificiis, cum privatis civium, tum

cul

cultui divino dicatis, nitens: itemq; nobili ac largo fonte, qui medium urbis habet. Populus frequens, ac animis ingeniiq; summis, nec minùs ad literas quàm arma pròptus. Vnde usitatum Italis proverbium: *Perusini soperbi, & boni soldati, & la melior spada del papa*. Ejus initia CC. LX. post universale diluvium anno gravissimi auctores attribuunt. Aliquot deinde annis Mons Solis ab Armenis lanigeniisq; Gryphoniis, novis est ædificiis auctus. Ex incrementibus indies ædificiis post Gryphoniorum adventum, Pelasgi aliæq; Græcanici nominis gentes, in Italiam traductæ, auxerunt Perusiam, eamq; inter prima Hetruriae capita XII. constituerunt. Hæc civitas anno M. D. XXXIX. ob impositum vectigal à Pontificis auctoritate descendit. Hinc utriq; magnis belli motibus excitatis, externa planè auxilia desperans, ingenti cum damno in potestatem Pontificis rediit. Ab eodem datus præfectus est Bernardinus Casalensis Casalensium Episcopus, qui arcis initia posuit, cujus præsidio civitas in officio fideq; de cætero contineri posset. Ea arx, nunc perfecta, propugnaculis, muris, aggeribus & machinis æreis valdè munita, præsidioq; firma, obedientiæ, unitatis pacisq; conservatrix existit. Porrò non tam larga Liberi Cererisq; dona, non tam præclara ædificia, non tam fons ille limpidus atque perennis, quàm universale Gymnasium, incredibili eruditissimorum virorum turba illustre, Perusinam hanc patriam exornat. Quod anno post natum Christum M. CC. XC. florere cœpit, variis privilegiis ornatum. Hic Baldus jus civile professus est, tantà magnificentiâ ac gloriâ, ut summus juris commentator & terrestre quoddam

numen vocaretur, ac ut id Gymnasium non docendo tantum sed & scribendo quàm celeberrimū redderet, eius denique nomen ad exteras quoque nationes transmitteret, librum de Repressaliis ibidem scripsit; postremò legatione functus ad Carolum Imperatorem prima privilegia impetravit. Iuris studia in hoc Gymnasio præ cæteris facultatibus præcipuè florent. Videre quippe est in uno eodemque tempore LXX. juris Doctores, quorum XXV. jura continuò docent. Et fit, ut eadem hora quatuor diversi Ordinarii, ut vocant, tam matutino quàm pomeridiano tempore, unam eandemque juris materiam in concursu profiteantur, & lectionibus finitis de summis apicibus juris, inter se digladiantur ac disputent, & omnia quæ incidere possent, dubia ad amussim examinent, cum maximo studiosorum astantium fructu. Ad hæc autem fovenda & conservanda exercitia, magnis impensarum sumptibus elegantissima sunt fundata collegia, in quibus annuo censu, vitæ subsidia studiosis suppeditantur. Est collegium vetus & novum, vulgò Sapiencia vetus, Sapiencia novarum illa D. Gregorio sacra, Episcopo loti, ut provisorii; Hæc Priori Canonico Cathedralis Perusinae & Consulibus, Mercantia vulgariter, paret. Nova D. Hieronymo sacra, ædificata abs Episcopo Guida loto, in qua fundatione perpetuò sunt quatuor studiosi Germani, quatuor Hispani, totidem Galli & Ultramarinii. Reliqui omnines admittuntur Itali. Ejus fundator fuit Petrus Capoccius S. R. Ecclesiæ Cardinalis, qui Fridericum Imperatorem schismaticum persecutus est, ut Platina in vita Gregorii IX. perhibet. Est & aliud Bartholinum Collegium, recentius

DESCRIPTIO GENERALIS. 191

ti fundatione, ab ejus appellationis Doctore, aliquot studiosorum commoditati institutum. Sed istius Gymnasii magnificentia paucis explicari non potest. Quemadmodum nec brevi narratione Perusina ingenia, quæ non modò patriam, sed Italiam omnem illustrârunt. Peculiarè de hac urbe præter Leandri in sua Italica Typographia edidit opusculum Marius Podianus orator insignis, quo singulari ingenii, eruditionisq; ornamentum posteritati exhibuit.

Volsena; hîc quondam servi suis dominis repugnarunt, cui occurrit Porsena rex eorum. *Volsena.*

Civitas Castellana, vulgò *Citta Castellana*: antiquis fuit celebris ob templum illud famosum Dæ Feroniæ. *Civitas Castellana.*

Viterbum, civitas antiqua, fonte excellenti ornata; nec longè dissita à thermis Bolecanis. *Viterbum.*

Ostia, civitas ampla olim fuit, ut ex ruderibus apparet, hodiè autem redacta est in arcem & exiguum oppidû. *Ostia.* Portus autem ipsius stupenda & incredibilis magnificentia fuit, muris velut brachiis erat circumdatus, (in quibus habitationes variæ) in arcus extructis, quo mare fluxu arenas expelleret, præter quos muri alii erant turriculis distincti, qui totum portum ambiabant. Portas habuit, quarum primaria Romam ducebat, larga Cannam & palmos sex cum dimidio. Templum forma rotunda, aquæ ductum, portam secundam largam cannam unam, palmos tres cum dimidio. Viam circum interiorem murum minoris portus, murum interiorem cum annulis ferreis alligandis navigiis, quando & spatio eidem muro infixæ erant columellæ. Domus in quas exponantur merces, super columnas

columnas extructas, quæ columnæ inter se distabant cannarum
 duarum, palmum unum cum dimidio, porticum excipientis
 minoribus navigiis cannarum XXV. Os parvi portus la-
 tum erat cannas LVIII. Canalis à fluviolo portumque
 usque largas cannas V. palatium Regium in ipso portu erat.
 Majori portui moles erat objecta, quam quò stabilius fun-
 daret Claudius Cæsar, navem antè demersit, qua magnus
 obeliscus ex Aegypto fuerat advectus, de qua navi Plinius
 Abies, inquit, admirationis præcipuæ, visa est in navi, que
 ex Aegypto Caji Principis jussu & obeliscum in Varicano
 circumstatutum, quatuorque truncos lapidis ejusdem ad su-
 stinendum eum adduxit. Qua navi nihil admirabilius vi-
 sum in mari, certum est C. XX. M. modium lentis pro sa-
 burca ei fuere. Longitudo spatium obtinuit magna est
 parte Ostiensis portus, latere lato: ibi namque demersa est
 à Claudio Principe. Arboris ejus crassitudo quatuor ho-
 minum ulnas complectentium implebat. Os portus ma-
 joris Orientem versus largum erat cannas L. Os autem
 Occidentale latitudinis ejusdem. A porta Romam versus
 ad molem portus majoris longitudo, cannæ mille trecentæ
 septuaginta octo. Latitudo autem ejusdem portus can-
 næ quingentæ quinquaginta circiter. Cannæ & palmi mē-
 suræ sunt, quarum Architectis Romæ usus est. In hoc por-
 tu fuit ædes Portumni, qui portubus præest, in cujus ædifi-
 catione portumnalia facta sunt. Excitavitque idem Prin-
 ceptus marmoream in mari turrem, instar Alexandri Phari-
 ubi nocturna lumina affixa, viam nautis portum subito
 aperirent, quæ hodiè marinis fluctibus cessit, unà cum
 portu. Extant hodiè in ambitu magnæ ruinæ civitatis Por-
 tucæ.

tuensis, cum templo S. Luciae, quae nunc est tertia dignitas post Rom: Quem locum hodie interfecat pars quorata Tyberis, & rivus ipse vocatur Fluvius.

Terracina, antiquis dicta Anxur, celebris propter magnum illud templum Iovi Imberbi sacrum. Hoc autem significabit antiquam linguam Volscorum Anxur.

Amicla, civitas antiqua, prope Terracinam, quae tota periit, ob silentium; Vnde Proverbium; Amiclae silentio perire. Hic viperam adeo venenosam referuntur, ut contra illorum morsum nullum dicatur esse remedium.

Roma.

Roma mundi caput, quam nomen alii desumpsisse dicunt à Roma nobilissima puella, quae eò se contulit post Trojae destructionem: Alii à Romo filio Aeneae & Laviniae: Alii ab Hetruscis aedificatam, & à verbo Hetrusco & Aramæo Romam, quod exaltationem significat, denominatam volunt. Praecipua tamen scriptorum pars nomen deducit à Romulo, à quo aedificatam esse tradunt, ab eoque annos Romanorum initium sumere compertum est. Aedificata est Roma ad ripam Tiberis: Sensimque crevit ita, ut septem colles comprehenderet, & ambitus ejus esset viginti duorum miliarium, in quo & triginta quatuor erant portae & 374. turres: adeo erat hominibus referta, ut ea sola exercitum posset instruere trecentorum millium virorum. In regimine valde fuit instabilis: Primo namque recta fuit à suis Regibus: postea rejecto Tarquinio Superbo, eam rexerunt Consules; deinde Decemviri: hos iterum Consules sunt insequuti: Demum in manus incidit

Terracina.

Amicla.

Roma.

R O M A .

Imperatorum. In hac civitate tres fuerunt Tribus; Prima à Rege Tatio dicta est Tatiensis: Altera à Romulo vocata Ranensis; Tertia demum à Lucumono Tusco Lucerensis. In singulis tres fuere ordines: Primus Patriciorum sive Senatorum, qui originem sumpsit à centum patribus ibi à Romulo constitutis, huic ordini licitum erat gestare togam purpuream: Alter fuit Equestris, huic permissum fuit (modò facultates ferrent) gestare annulos aureos equo accepto ac publico: Vltimus erat plebis, quo reliqua civium pars comprehendebatur. Recta fuit civitas à duobus Consulibus, qui proposuerunt executioni; mandârunt singula, tamen secundum ordinem Senatus, uniusque ex Tribunis plebis. Fuit præterea Censör, cujus erat castigare mores corruptos, cujus authoritati etjam Consules subiecti erant. Ad hæc Prætori licebat (cum populi tamen consensu) novas condere leges, aliasq; usitatas tollere, cui etjam licitum erat punire gravia facinora. Quæstorum alii providebant rei monetariæ, alii delictis certis puniendis. Ediles curules curam gerebant earum rerum, quæ ad publicum spectabant, uti templorum, platearum, fontium, &c. Cereales providebant mensuris & ponderibus. Tribunis Monetilib. commissâ fuit cura monetæ cudentæ. Dictator cum Regia authoritate, rerum quas administrabat, nullam tenebatur reddere rationem; hic tantum tempore necessitatis fuit electus; durabatq; id officium sex mensibus. Augurum erat videre, ut nihil fieret in publico, quod Auguriis repugnaret. Rebus religionis præerant summus Sacerdos sive Pontifex, Flamines, Protoflamines, Sacrificulus, quibus incubuit cum sacrificandi

Diis eorum, populoq; indicandi festa & solennitates religionis eorum: civitatem: que expurgandi à rebus sinistris, quas Haruspices minitabantur. // Supra omnes Deos Dea q; honorârunt Vestam, cui servârunt vivum ignem Virgines Vestales. Abolitâ superstitione Ethnicâ, in hac civitate residet Papa, qui civitatem hanc accepit dono à Constantino Imperatore. Ad hanc dignitatem Papalem non pervenitur per nobilitatem sanguinis, sed per ætatem, doctrinam vitæq; sanctitatem; eligiturq; à Cardinalibus per voces & adorationem in conclavi; quod non ingreditur, nisi peractis exequiis Pontificis defuncti, cantataque missa Sanctus S. In qua electione si morentur diutius, eis adfertur sufficiens: Electum Pontificem ferunt ad S. Petrum, ubi pedes ejus osculantur. Interim famuli per latium electi spoliant, Dum Pontifex coronatur, stuppam ante eum accendunt, dicentes: **SIC TRANSIT, SANCTISSIME PATER, GLORIA MUNDI.**

Marinum.

Marinum, forsan villa Mariana, sedem habet in fine Campaniæ.

Beletri.

Beletri, caput antiquorum Volscorum, unde originem traxit Augustus I. Mundi Imperator.

Albanum.

Albanum, forsan reliquæ sunt Albæ Longæ destructæ, in qua regnârunt quindecim Reges, qui omnes Syllæ vii dicti. Hic Iovis Latialis templum, in quo feræ Latine celebrantur: à Tarquinio Superbo fuit extructum.

Ariccia.

Ariccia; Hic Orestes consecravit statuam Dianæ, quam tulerat ex Taurica Chersoneso.

Pipernum.

Pipernum, hic notabile est responsum quorundam civium ad Senatam, quærentem, qui vellent pacem com-

positam.

positam? Responderunt nanque perpetuam cupimus, si bona sit & honesta; brevissimam verò, si fraudulenta & inhonesta.

Pilastrina in Via Latina, post Sylvam dictam Aglio nomen sumpsit ab antiqua Præneste. Hic celebre illud templum fuit Deæ Fortunæ.

Tusculum; Hic Cicero composuit *Quæstiones Tusculanas*.

Anagna caput antiquorum Hænicum. Fuit civitas antiquitus hæc valde celebris & potens, donec cives ejus ausi fuerunt Bonifacium Pontificem capere, postea nanque ad miseras redacta est.

Tivoli antiquitus celebris fuit per Sybillam Albuniam, quæ Tarquinio Superbo libros tulit, quos Romani in consultationem adhibebant, cum de rebus dubiis agerent. Hoc verò tempore palatium ibi visitur ab Hippolito Cardinale Ferrariæ constructum, tantâ pompâ, ut dicitur nec magnificentius nec ei æquale visum fuisse ab antiquitate. Inter cætera fons ibi est admirandus, qui artificio aquæ exhibet voces plurimarum avium, Orpheumq; marmoreum lyram sonare facit. Apud civitatem hanc in aquis Albanis lapilli producuntur, adeò similes saccharo confecto, ut nemo posset distinguere: unde in proverbium apud Italos enatum, quando id, quod non est, ostenditur; *Confettion di Tivoli*.

V M B R I A

sive

D V C A T V S S P O L E T A N V S .

*Eugobium
Castellum.*

Eugobium Castellum, in quo inventæ sunt aliquot tabulæ metallicæ insculptæ literis antiquis Hetruscis.

Mons Falconis.

Mons Falconis hoc tempore celebris ob Beatam Clarissimam, quæ ibi membris integris atque in vultu colore splendido tanquam viva servatur.

Ascisium.

Ascisium locus celebris est corpore S. Francisci, ad quem undique fit maximus populorum peregrinationis gratiâ concursus.

Montone.

Montone. Hinc prodierunt illustres belli Duces Braccius, & Nicolaus Piccininus, qui militârunt sub Alberico di Cunio.

Spoletum.

Spoletum. Metropolis Ducatus, civitas pulchra & benè extructa.

Ceretum.

Ceretum. Hinc vocantur apud Italos Ceretani, qui huc illucq; vagando sub umbra peregrinorum vulgus decipiunt, Circumferaneos Latinè dicere licebit.

Nursia.

Nursia sita ad lacum, ubi multæ sunt fabulæ de Sibylla, quam in antro ibi putant viuam, semelq; spatio septimanæ in serpentem mutari. Custodia circa antrum illud est, ob sceleratos, qui incantationibus utuntur, arcendos.

Todi.

Todi. Hæc civitas antiquitus fuit celebris ob oraculum, quod Mars, in forma avis sedens supra columnam ligneam, dedit.

SABINA.

Falachrima.

Falachrima. Hinc originem traxerunt Vespasianus & Titus Imperatores.

Narni.

Narni. Hinc Nerva Imperator: licet alii eum existiment.

ment Hispanum. Item Gattamelata Capitaneus Venetorum valdè celebris, qui eorū imperio adjunxit Patavium.

Otricolo, Non longè hinc apparent reliquix pontis mirabilis, quo conjungebatur utraq; ripa Tyberis. *Otricolo.*

Palumbara caput Crustmerorum. Hic Claudii Consulibus temporibus lapis sacer templi fractus fuit ab ave *Sanguale* dicto, rostro solo. *Palumbara.*

MARCA ANCONITANA,

antiquis

P I C E N V M.

Fermo civitas nobilis ad mare versus Australem partem sita. *Fermo.*

Riganata. Mercat^o est singulis annis hinc valdè celebris. *Riganata.*

Lauretum. Hic est cubiculum Beatæ Virginis matris Christi Salvatoris, quod delatum est per Angelos primū ad locum dictum Frume, postea hinc, ubi propter miracula complurima, quæ quotidie à B. Virgine sibi devotis largiuntur, maximum videre est peregrinorum ex variis locis prodeuntium concursum. In hoc cubiculo asservatur imago B. Virginis, quæ à D. Luca picta dicitur. *Lauretum.*

Ancona vel *Ancon*. Vrbs antiquissima, sita est sub ipso *Ancona.* Cymeria vel Cumero promontorio, qua se in mari torquet, nomen desumpsisse videtur ab oræ hujus flexu cubiformam efficiente: Nam is Græcè *κύμα* dicitur. Portus hinc nobilissimus, cum naturâ, tum opere & arte clausus, adeò & tutus est, ut tam magnitudine quàm opportunitate inter primos atq; nominatissimos orbis terrarum universi possit annumerari. Olim in hac civitate veluti in altero Tyro tincta fuit purpura.

- Pesarum.* *Pesarum* ab auro dictum videtur, quod Galli ex spoliis Romanæ urbis acceptum ponderarunt: hoc Itali *Pesardicunt*: Hic communiter aer valde est gravis.
- Afoli.* *Afoli*: civitas in medio duorum fluminum sita.
- Macerata.* *Macerata*. Hic est sedes Gubernatoris hujus territorii, vigetq; & hic studium.
- Camarinum.* *Camarinum*. Caput sui Ducatus, civitas valde fortis sita in jugo quodam Montis Apennini.
- Fabrianum.* *Fabrianum* oppidum laute ædificatum, coloniarum frequens, majori ex parte artificibus chartarum, quæ hic laudatissimæ fiunt, tantâ copiâ, ut plurimis Italiæ regionibus, atq; Constantinopoli, & aliis insuper orbis partibus sufficiant.
- Vrbinum.* *Vrbinum* civitas hujus tractus præcipua, castrum habet fortissimum, in quo residet communiter ejus Dux.

ROMANIA

antiquitus

GALLIA TOGATA.

- Conca.* *Conca*, Hujus tantum supersunt reliquæ ad maris undas tranquillas sitæ.
- Ariminum.* *Ariminum* ad latus fluvii Marechiæ, nomen accepisse putatur aliquibus à dicto fluvio, quem antiqui Ariminum dixere: aliis verò à verbo Arimeni, quod apud Arameos significat Leonem numerantem propter Herculem, qui pelle Leonina vestitus numeravit heroës omnes, qui cum eo veniebant contra Gigantes Flegreos. Sita est in planitie, imminentibus à meridie collibus amoenis, & vitæ, olearum, ficuum aliarumq; fructiferarum arborum,

quibus convestiti sunt, ubertate foecundissimis: Ab ortu & occasu latissimi se campi pandunt ad modum frumentarii; Septentrionale latus alluit Adria. Rerum omnium ad vitam utilium copia mirificè abundat, ædificia complura habet memorabilia, cum primis insignem arcum triumphalem ab Octavio Augusto factum ad portam que Orientem & Pisaurum spectat. Superest etiam pars Theatri ex latere cocto, ad mare versus, summæ antiquitatis. Multæ quoq; passim vetustæ inscriptiones leguntur, unde urbis antiquitas apparet. Palatia quædam in super sumptuosâ sunt, majori ex parte à nobili Malatestarum gente condita; Fonsque splendidissimus in foro, dulces ac nitidas projiciens aquas. Ariminum in ditione Romanorum fuisse, quàm diu stetit illorum imperium, & Exarchis etiam paruisse, dein iis sublatis, in potestatem Longobardorum redactum, illisq; item debellatis, ad Italiæ Reges, denique ad Imperatores Germanos & Malatestas, uti Cæsarum vicarios devenisse, ex historiis colligitur. Extra Ariminum ad occidentem pons apparet sumptuosus in Armino amne; ab Octavio Augusto factus, Flaminiam viam à Emilia, simulq; suburbia civitati jungens. Vnus hic ex quatuor pontibus ab Augusto, sumptu artificioq; præcipuò juxta reliquos immemorabiles, factis, in Flaminia, quæ majori ex parte silice strata, bitumineq; munita, uti etjamnum multis in locis apparet, usq; ad urbem Romam ferebat. Constans hic pons marmore quadrato totus, arcubus quinis, supraque spondis utrinque perpulchris, in latum pede XV. in longum CC. continet spondarum una.

Parfina.
Candiano.

Parfina. Patria Plauti Poëtae Comici.
Candiano. Portus maris; hîc ad securitatem maris Adriatici Romani habuerunt exercitum insignem.

Ravenna.

Ravenna. Antiquitus fuit ad undas marinas sita. Civitas valdè antiqua, cum aliqui eam ab Armenis, aliqui à nepotibus Memrotæ Gigantis, alii à Fessalis extructam putent. Varias passa est fortunas, nunc subfuit Imperatoribus Romanis: nunc sub Longobardis, quibus opera Gallorum pulsâ, Ecclesiæ tradita fuit: post eam libera extitit; dein de Venetis cessit; hodiè quiescit sub Ecclesia.

Fraenza.

Fraenza dividitur in duas partes à fluvio *Lamone*. In hac civitate vasa ex creta parantur totius Italiæ pulcherrima.

Britta.

Britta. Hîc fuit Albericus valdè celebris in arte militari, quem didicerat à Bertonibus.

Bononia.

Bononia. Antiquitus dicta *Felsina*. Sita est ad flumen *Renum*, insignis magnitudinis, amœnissima omnium civitatum ejus tractus. Primum fuit Respublica, postea occupata à Bentivolis, operâ Papæ Julii venit ad Ecclesiam; regitur tamen libera à quadraginta Senatoribus. Civitas valdè est antiqua, populumq; habet tam bello quam pacis aptum. Hîc residet Legatus Apostolicus, cui incumbit præesse justitiæ. Incolæ omnes exteris sunt addictissimi: quæ res non parùm attulit ornamenti ipsi Academiæ, tum celeberrimæ tum antiquissimæ, ut non immeritò *Mater studiorum* dicetur ab omnibus. Hîc ante paucos annos docuit Hieronymus Mercurialis, cui successit *Codrus* interq; Medicus, uti scripta testantur publica, excellentissimus. Præterea miraculum illud oraculum Naturæ *Vlyssii*

Aldrovandus, qui quinquaginta aut circiter annis in ea universitate rerum simplicium physin exposuit, tantâ diligentia, ut simplicium rerum (intellige metalla, metallica, lapides, terras, plantas, animalia, &c.) tam in Europa, quàm in reliquis orbis partibus repertarum tomos supra viginti (quos ego oculis meis vidi) composuerit, quorum aliquos jam prælo destinatos intelligo. Hic præterea longo tempore anatomen remq; chirurgicam tractavit. *Tagliacotius* in mutilis sive curtatis reparandis cum omnium stupore exercitatissimus; quot vir ille restauravit amissos nasos, abscissa labia? Verùm opera quæ de hisce jam parata habet, atque brevi in lucem prodibunt, omnibus admirationem excitabunt. Hic præterea videre est illustrem virum *Ancam Vixomium*, excellentissimū *Claudium*, utrunque cum maxima utilitate Medicam praxem profitentem. Tene omittam *Magino*, qui non veritus es Herculeos in re Astronomica suscipere labores, ut nos omnes tædio calculi leares: Vives sanè quamdiu vigebit Astronomia. Verùm rerum Bononiensium historiam accuratè descripsit reverendus Pater *Cherubinus*, qui in ea toto vitæ tempore laboravit.

Ferraria sita est ad Padum, estq; una ex famatissimis civitatibus Italiæ, ornata pulcherrimis palatiis, nobilitate ditissima. Academia hinc est, quam concurrentiæ causâ cum Bononiensibus constituit *Federicus II.* Paucis annis elapsis multos passa est terrimotus.

Ferraria.

LONGOBARTIA CISPADANA.

Mutina vulgò *Modena* sita ad viam Amiliam, non

Mutina.

multum distat ab Apennino monte, muris satis fortibus munita. In has sunt palatia pulcherrima à Ducibus Ferrariz constructa.

Forcelli.

Forcelli. Antiquitus insula facta à fluvio Levino. Hic sibi diviserunt universum orbem M. Antonius Lepidus & Augustus.

Mirandula.

Mirandula. hæc sola hodiè quiescit sub alis Regis Christianismi. Celebris est hæc civitas ob Ioannem Piccum Mirandulanum, qui vultu extitit (uti testatur Laurentius Ananienis, qui ejus effigiem ad vivum depictam vidit) angelico: ingenio verò adeò acuto, ut monstrum suæ ætatis fuerit vocatus: Versatissimus in variis linguis & scientiis, ut opera ejus edita declarare possunt.

Regium.

Regium. Colonia lepidi, cujus prælatus potest armatus celebrare sacrum.

Parma.

Parma. Pervetusta est civitas in ipsa via A Emilia, situ plano, quinis ab Apennino pas. mil. Suburbia quæ ad occasum conversa sunt, ab ipsa civitate. Parma fluvio dividuntur, cujus transitus ponte lateritio jungitur. Nominis etymon alii à Parma fluvio deducunt, alii à dictione Latina, quæ significat scutum, verum sine ratione, cum nomen id habuerit, cum ibi non Latina lingua sed Hetrusca vigeret, sitq; extructa ab Hetruscis: ideò melius à dictione Hetrusa, quæ principale significat, deduci potest. Incolæ hodiè sunt venusti nobiles, animosi, ingenioq; singulari. Agrum civitas habet optimum, amoenissimumq; & fecundum, undiq; campi circa longè lateq; sternuntur, pascuis lætissimis felices, summa opportunitate rei pecuarie. Vnde in tantum mirabili abundantia, lac caseo figurando

perci-

percipitur, ut copia fidem excefferit, n̄ videris, obtinetque summum in tota Italia commendationis gradum, caseus Parmensis eum Placentino & Laudanense.

Placentia. Civitas à Peucenso capitaneò Gallo dicta putatur: hoc tempore admodum est magnifica nobilitate civium. Iacet per jucundo loco juxta Padum, ab Austro campis amœnissimis cincta, fructiferisq; collibus. Agrum habet omnium rerum ad usum mortalium fertilem: Incolis uberrimos etjam quæstus reddit admirabilis abundantia casei, uti de Parmensi territorio diximus.

Placentia.

Alexandria in monte Feraci; Patria fuit Pii V.

Alexandria.

Palentia. Hic occisus fuit Plancus à M. Antonio, & Stilcon victus ab Alarico Gotho, distat hæc civitas non longè ab Asti: hodiè ejus tantum reliquiæ supersunt.

Palentia.

Ceva caput sui Marchionatus.

Ceva.

LONGOBARDIA TRANSPADANA.

Mantua. Sita est in paludibus Mitii: Huic nomen impositum Ocnus à nomine matris Manto dictæ. Civitas est munitissima, ornata pulcherrimis ædificiis, inter quæ hodiè excitant admirationem Cæsaris triumpho, tam affabre facti, ut cum quavis antiqua & moderna pictura conferri possint. Præterea aula ibi est ea arte constructa, ut nemo in ea tam submissè loqui valeat, quin is, diu aures muro apponit, intelligat voces loquentis.

Mantua.

Peschiera. Arx inexpugnabilis ferè.

Peschiera.

Brescia. Civitas una ex præcipuis hujus tractus, tam ratione Castrorum nobilium circa civitatem, quorum copia superat universas Italiæ civitates; quàm variorum no-

Brescia.

- bilium aulis intra civitatem. Instrumenta bellica hic omnium generis parantur plurima. Hæc libertatem accepit ab Ottone Imper. postea variis Dominis subjecta fuit; hodie cum magna tranquillitate quiescit sub Veneto Senatu.
- Cremona.* *Cremona.* Civitas valde magna, populum habet armigerum & fortem.
- Crema.* *Crema.* Propugnaculum est inexpugnabile.
- Bergomum.* *Bergomum.* Hoc tempore munitum valde est à Venetis. Hic sepulchrum est Bartholomæi Coleonis celeberrimi belli Ducis.
- Grison.* *Grison.* Civitas, unde nomen sumunt Retii illi, qui inter Alpes habitant.
- Vattis.* *Vattis.* Hic magnus quidam transiens in spelunca quadam imagines certas inscripsit lapidibus, quibus curari existimat morbos contagiosos omnium jumentorum, dum ea ter in illam speluncam introduxerint.
- Lauda.* *Lauda* vulgò *Lodi*; Hic fit caseus præstans, uti de Parmensi diximus.
- Monza.* *Monza.* Hic coronatur Imperator coronâ ferreâ ab Archiepiscopo Mediolanensi, secundum ordinationem Caroli Magni.
- Comum.* *Comum.* Civitas pulchra & fortis, hinc desumit nomen *Latus Comensis*, vulgò *Lago di Como*.
- Papia.* *Papia.* Nomen sumpsisse quibusdam putatur à *Papinio Gallo*, qui in Italiam tendens hanc civitatem valde illustravit. Antiquis *Ticinum* dicebatur à *Ticino* fluvio civitatem lambente. Hic pons est ultra *Ticinum* pulcherrimus totius Italiæ, tectò, quod columnis innititur marmoreis, ornatus. Academia valde celebris. Civitas amœ-

na, studiis valdè apta. Inter ceteros professores ibi docet Medicinam vir Doctiss. *Constantinus Luca* nostræ ætatis lumen non vulgare, uti tum ejus discipuli, inter quos & ego aliquando fui unus, tum scripta quæ edidit acutissima, docere possunt abundè, erga omnes, sed præcipuè exteros humanissimus. Multi præterea alii in variis facultatibus ibi viri sunt excellentes, quos præterire me cogit libri hujus instituta brevitatis. Antiquitus fuit Regia Longobardorum, unde civitas hoc tempore quàm pluribus ornata est turribus angustis & altissimis, quæ sensim propter ruinæ periculum urgente magistratu diruuntur. Templum cathedrale erigi cepit pulcherrimum à Vicecomitibus; Verùm id imperfectum adhuc est, alioqui omnium judicio universa Italia templa superaturum fuisset. In foro piscatorio equus visitur pulcherrimus ex metallo columnæ impositus. In hac civitate corpus requiescit B. Augustini in templo cum monasterio ei sacro, quod Liutprandus Rex ob transfatum D. Augustini corpus restauravit cum dote ingenti. Ante hanc civitatem ab exercitu Caroli V. captus fuit Franciscus I. Rex Gallorum.

Mediolanum una ex maximis Italiæ civitatibus; nomen autem sumpsit à Vervece, quod est Mediolanensium insigne, & sue, quod est Heduarum, qui Italiam ingredienti hanc civitatem extruxisse unà cum Biturigibus dicuntur: Ita tradit Alciatus. Hæc civitas multa passa est variisq; habuit fortunas, jam libera fuit, jam sub propriis Ducibus, jam ab Imperatoribus vendita Vicecomitibus, inde postea venit ad familiam Sfortiæ: Hodie rejectis & expulsis Gallis, quiescit sub alis Regis Catholici. Maxima in hac

civitate

Mediolanum

civitate omnium rerum negociatio. Civitas populosissima totius Italiae. Hic quiescit corpus B. Ambrosii Ecclesiae Doctoris.

Vigevano.

Angiera.

Vigevano. Castellum est valde amœnum.

Angiera. Hinc Dux Mediolanensis solebat titulum accipere Comitis.

MARCA TARVISANA,

vulgò

PATAVINVM TERRITORIUM.

Rovigo.

Rovigo. Hic passus est insignem ruinam Adria, unde & mare Adriaticum nomen sumpsit; antiquitus ad mare sita erat hæc civitas.

Venetia.

Venetia.

Venetia sejuncta est à continente circiter quinq; miliaribus: sita est mediis in stagnis, in intimo sinus Adriatici recessu. Condi cepta est circa ann. Domini 421. cum fama spargaretur, Hunnos Danubiũ transgressuros Italiae invadendæ causâ, quo tempore hujus oræ gentes, tuta in his stagnis insularum loca, primũm cæperunt habitare. Deinde autem perpetuis incrementis urbs adeò crevit, ut nunc in admirabilem fabricam unumq; corpus conflata, circuitu passuum octo millia colligat. AEdificiis nitet splendidissimis, populo opulento ac potente. Et quanquam nihil penè apud se (quoniam mediis in stagnis sita est) habeat, ex omnibus tamen orbis partibus annona importatur, cuius abundantia, rerumq; ad hominum necessitatem ac etiam delicias utilium, nisi longissima narratione consequi non possemus. Habet vicus seu plebanicas congregationes 72. quod rivi dividunt, ac transitus ubique pontibus junguntur, quorum 400. censentur. Præcipuus verò rivus, quem canalem magnum vocant, totam urbem intersecat, & circa medium antea quidem ligneo ponte, nunc verò lapideo magnâ pompâ extracta jungitur. At ne multis magnò incommodo circumvoluta pontis sit via, loca habet triginta, ad quæ navicularum certus numerus confidet, quibus civitas peragrat, numerus autem earum (*gondulas* vocant) 5000. amplius esse putatur. Civitas hæc olim exiguo quodam donario recognovit Imperatorem: sed per ejus liberalitatem & magnificentiam, quam semper ostendit Imperatoribus tam Græcis quàm Germanis, meruit exemptionem, privilegiumq; cudendi monetæ, omnemq; potestatem Regiam. Regitur Aristocraticè, di-

Venetia.

distincta; est in personarum tres ordines; Artifices, Cives
 & Nobiles: Ex quibus penes nobiles stat regimen, quod
 tribus distinguitur conciliis: horum primum est concilium
 unum magnum, quod ingrediuntur omnes Nobiles, qui vi-
 gesimum quintum ætatis annum excefferunt. Præterea
 & alii Nobiles, qui minoris ætatis sunt, eliguntur singulis
 annis in die festo S. Barbaræ; Huic concilio incumbit cre-
 are officiales, quod calendis miro modo efficitur. Al-
 terum vocatur *Consiglio di Pregada*, hoc providet negotiis
 ad statum Reipub. pertinentibus. Tertium *Consiglio di deli-
 eci*; institutum propter negocia maximè ardua, ut rebelli-
 ones & similia. Utuntur ritibus propriis, non adhaerendo
 legibus Imperialibus, licet iis studeant, ut causas earum
 cognoscant, ut tempore opportuno iis uti possint. Dux ele-
 ctus toto vitæ tempore ea fruitur dignitate, utiturque pom-
 pa Regia, egreditur in sede sub umbraculo aureo, præce-
 dentibus timpanis argenteis, comitantibusque variis Le-
 gatis. Provisionis loco non plus assignatur Duci, quam
 mille coronati menstrui, idque ad conservandam liberta-
 tem, cui studio incumbunt unicè. Circum civitatem vi-
 dentur multæ insulæ, quæ videntur Venetis fetè unitæ.
 Sunt autem illorum lingua vocatæ *Gindecca S. Angelo del
 la concordia, S. Georgio d' Alea, Murano* locus jucundus si-
 tu ædificiisque Venetiis par, ac amœnitate longè præce-
 lens. Hic pulcherrima vasa constantur vitrea & Christal-
 lina, nec iis similia reperiuntur in universo. Nonnun-
 quam ex vitro constructa fuere organa, quæ pulsatu son-
 num reddunt suavissimum. Item ostenditur tiremis
 cum remis & malis, omnibusque rebus necessariis ma-
 gnità

DESCRIPTIO GENERALIS.

211

gni sanè artificii : deinde Torcello , Mazzorbo , Burano.

Lignago. Arx est munitissima.

Lignago.

Verona. Sita ad fluvium Adigium , civitas munita magnæque negociationis. Hic videre est optimum antiquissimumq; theatrum.

Verona.

Vincentia, ampla & magnifica Marchiæ Tarvisinæ urbs, sita juxta radices collis, duobus annibus divisa. Est autem ædificata peroptimè, ac splendidis operibus ornata, inter quæ prætorium fori magnificentissimum cœnobiumq; D. Coronæ sodalium Prædicatorum, in cujus fanosacratissima spina conservatur, ex corona Servatoris Christi, quam huc ex Gallia Bartholomæus Vincentius urbis Episcopus ex ordine Prædicatorum attulit, cui abs D. Ludovico Franciæ Rege fuerat donata. Colunt hanc spinam Vincentini præcipuè, deferturq; quotannis per urbem cum maximis honoribus. Cœnobium hoc etjam pernobilem habet bibliothecam. Aquis Vincentia benè instructa est, duobus enim annib. navigabilibus dividitur, non tamen æqualibus partibus, Bachilione nimirum & Rerone, qui ex vicinis montibus in ipsa urbe Bachilioni jungitur. Bachilio quoq; Tessinam amnem excepit; juxta Plinii dictum; Abundat urbs hæc maxima rerum omnium ad vitam utilium copia, propter summam agri amoenissimi ubertatem, qui frumenti, vini, cæterarumque frugum maximè fertilis est. Tanta cum ipsa urbe, tum in agro, mororum arborum, (quarum fronde bombycesantur) frequentia est, ut summam habeant admirationem. Verùm hoc Sericum non ita est robustum, ac illud,

Vincentia.

quod Vermes genuere, foliis earum arborum nutriti, quae more nigra producant; Vberimum hinc quaestum Vincetini faciunt.

Seravallum.

Seravallum, celebris armorum bellicorum officina, pannorumq; vini ac frumenti negociatione inclytum emporium, situ tam amœno ac nobili praestans, ut incolae loci amœnitati capti, usq; adeo diversis temporibus accreverint, ut ter necesse fuerit moenia dilatare, quae nunc bis mille & quingentorum passuum spacium complectitur. Qua parte ad Septentrionem spectat, perpetuos habet montes, per quos Germani *Seravallum*, emporium illis gratissimum, frequentant. Vina enim hic inveniunt & emunt optima, suaq; merces permutant, equos, boves, metalla, &c. A duabus ferè partibus, qua in meridiem Venetias versus, quaq; in Orientem tendit, latissimam habet planitiem, elegantissimis collibus distinctam, unde non solum vina, sed frumenta uberrima colliguntur, non tantum ad incolarum usum, sed ad sublevandas etiam necessitates Alpensium hominum, qui in Cadubrii jugis & in Tyrolensis Comitatus parte duram vitam, aut metallis fodiendis, aut lignis secandis, tolerant. Ad occidentem colles habet vineris & oliveteris ornatos. Omnibus autem ex partibus pascua pingua, tam in campis quam in montium vertice frequentesq; lacus & sylvas, ut nec venationes, nec piscationes, nec aucupia jucundissima desint. Illud verò in hujus oppidi situ memorabile, quod qua parte planities est, nullo sit expositum vento, qua autem montibus acclive, perpetuos quasi ventos sentiant, ita, ut natum sit hinc vetustum apud Italos proverbium:

Perda

Perdachi uolche Saraxal ha vento. Hic autem permanens ventus sanitati conservandæ conducit, aërem quippe per-purgat, ut hominum memoria auditum non fuerit, Sera-uallo, vel pestem, vel contagiosi morbi luem, noxiam fu-isse. Hoc igitur oppidum in ea regione Tarvisinæ Mar-chiæ situm, quæ in foro Iulienſi patria olim censebatur in diœcesi Cenetensi, eos montes claudit, quos antiqui-ſtas Opiterginos vocitabat, nunc Christiana religio pia no-ſmina dedit S. Augustæ & S. Antonii, quibus Sanctis illis in montibus templa posita sunt. Et quidem Augustæ Vir-ſgini ac martyri valdè celebre, cujus ossa ibi posita, veneratione proximi & exteri, peregrinationesq; suscipiunt & voti-vas tabulas ponunt. Calendis Augusti frequentissimus populi ad eam Basilicam concursus, quando & celebres sunt oppidi nundinæ. In iisdem montibus arces sunt anti-ſquissimæ, quarum tamen vestigia non ad eò diruta sunt, quin declarent, magnos ibi Principes præsidium sibi tu-ſtissimum & habitationem valdè commodam collocasse. Oppidum, unà cum aliis finitimis, Imperatorum donati-ſone ad Ecclesiam Conetenſem pertinebat. Sedes deinde fuit Regulorum Caminensium (quæ familia tunc com-ſputabatur inter quinque totius Italiæ nobiliores) ex quo lo-ſco vicinis populis, qui sub eorum imperio erant, jura da-ſbant. Ricardusq; , qui ex ea familia ultimus fuit, in eodem oppido quiescit, in monasterio D. Iustinæ marmoreo se-ſpulchro, valdè illustri, quod quatuor ejus aulæ primates iusta corporis & vultus imitatione sustentant, & latera hi-ſtoricis eodem marmore diligenter sculptis, ornantur. In ſumma autem parte marmoreum, cadaver jacet, stantq;

ad singulos annos quatuor Episcopi & uxor ploranti simi-
lis. Nunc Veneti oppidum possident, molli quidem im-
perio & suavi. Nam Senatorem mittunt cum Praetorem
potestate, qui iustitiam administrat, & vectigalia curat.
Reliquum quod est publici regiminis, apud illas familias
manet, ad quas antiquitatis & nobilitatis privilegio perti-
nebat, imminuto tamen jure sic exigentibus publicis ra-
tionibus, quibus privata commoda cedente æquum est.
Illæ familiæ XIII. jam sunt, aut XV. eligunturq; ex illis
dem XXXV. viri, quibus tota Reipub. administratio in-
cumbit. Illa Seravalli pars, quæ in montibus est, rarior
bus ædificiis conspicua est, in reliquo corpore frequentia
sunt & splendida. Medium interfuit Mesulus, impidissi-
mus amnis & piscosus, truttas, lupos, carpones, anguillas,
cancros suppeditans, ab Italicis Latinisque Poëtis celebra-
tus, duobusq; lapideis pontibus constratus. Populus reli-
gioni deditus, ingenioque ac industria impiger, & ad ma-
gnas res aptus, nisi civiles simultates, quas truculenter ex-
ercet, animus ab honestioribus studiis plerunq; alienaret.
Sunt tamen, fueruntque omni tempore viri doctrinâ, or-
mniq; virtute clari.

Patavium.

Patavium. Civitas antiqua, sita (ut Strabo ait) juxta
paludes, à mari sursum habet navigationem. Huic civi-
tati concessere Romani, ut Senatum eligerent. Hodie
sub Venetorum imperio est, à quibus insigniter permuni-
ta est muris, turribus vallibusque; Sumptuosissimis et-
jam artificiis abundat. Canonici Patavini æstimantur ho-
die omnium totius Italiæ Canonicorum ditissimi. Hinc
fuit

fuit oriundus Titus Livius historicus, cujus etiam ostenditur sepulchrum. Gymnasium omnium disciplinarum à Federico hinc institutum est celeberrimum: Hortus quoque hinc constructus infinitis propemodum plantis refertus, quas Magistratus in gratiam studiosorum Medicinæ ex diversis mundi partibus colligi & deferri curavit.

Tarvisum. Locus est munitissimus, & quasi inexpugnabilis, tum ratione murorum fortissimorum, quibus cinctus est, tum ratione fluvii Sili, cujus aqua potest inundare in totum territorium. Urbs hæc rebus ad usum humanum utilibus imprimis affluens; Copia nanque frumenti, vini, cæterarumque frugum & pecuaria re maxime abundat. Gens perhonestâ lautaque, sublimibus & vividis ingeniis prædita.

Tarvisum.

FORVM IVLII.

Palma.

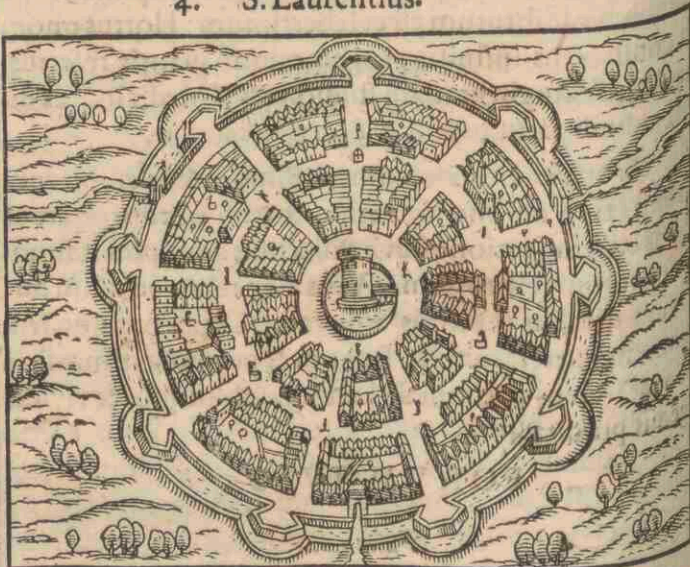
Palma civitas & arx rotunda, anno CHRISTI M. D. XCIII. à Venetis extrui capta. Habet propugnacula novem, quæ à se invicem distant 200. passibus. Circa hæc plateæ circulares, pro ornanda acie. Fossæ civitatem ambientes latæ sunt passus 30. profundæ 12. Portas habet 3. & areas 9. Viæ ex propugnaculis ad centrum sunt, in quo turris munitissima, civitatis subsidium. Diameter civitatis est sexcentorum passuum. Nomina propugnaculorum sunt hæc:

Palma.

1. S. Fortunatus.
2. S. Hermacorus.

3. S. Crux.

3. S. Crux.
4. S. Laurentius.

5. S. Iustina.
6. S. Stephanus.
7. S. Maria.
8. S. Clemens.
9. S. Eufemia.

Fundamento substrati sunt nummi ex omni metallorum
 genere confecti cum hac inscriptione: *Pascale Ciconia*
Duce Venetorum, &c. Anno Domini M. D. XCIII. ab alte-
ra vero parte: FORI IVLII Italiae & Christianae fidei
propugnaculum.

Aquileia vel *Aquila* ad lavam Natisonis fluvii ripam, situm maris Adriatici proxima, ab Aquillo Trojano extructa creditur. Vrbs olim præclara & felix, ob negotiorum amplitudinem & frequentiam, quoniam ex cunctis propemodum urbis partibus ob summam loci opportunitatem & aditum tam mari quàm terra commodissimum, merces hùc convehantur: maximeq; res Aquilensium auctæ, post Spinam & Adriam collapsas, iis enim urbibus sepultis, ad hanc unam negotiatores omnes confluebant. Desit tamen id summum mercaturæ studium apud Aquilæenses, unà cum ipsius civitatis fortuna.

Aquileia.

REGNUM NEOPOLITANVM,

& primùm LATII residuum.

Cajeta. Civitas antiquissima cum portu excellenti, tantarum virium, ut aliquando instruxerit triginta triremes. Hic continuum est præsidium Hispanorum, antiquitus fuerunt hùc ob loci amœnitatem, cœliq; clementiam, deliciae Faustinae.

Cajeta.

Mola. Antiquis dicta *Formia*.

Mola.

TERRA LABORIS

sive

CAMPANIA FOELIX.

Cuma. Antiquus fuit ad eò potens, ut cum antiquis Hetruscis tunc temporis potentissimis contendere non vereretur. Hinc S. P. Q. R. concessit, ut publicè linguâ Latinâ posset uti, quod nulli alteri populo concesserat. Hodiè ruinae ejus tantummodo supersunt.

Cuma.

Pitacusa.

Pitacusa. Locus est fortissimus, ut meritò altera clavis Regni habeatur.

Baja.

Baja. Hanc admiratus est ob delitias loci Aristobolus Iudæorum Rex.

Puteoli.

Puteoli vulgò *Puzzolo*: Hic locus adeò celebris apud Romanos fuit habitatus, ut altera Roma vocaretur, ubi nullæ supersunt reliquæ magnificentiæ ejus antiquæ, quæ non pariant admirationem. Molis antiquæ Puteolanae & Colisæi supersunt reliquæ. Piscina mirabilis, Lacus Lucrinus jam monte tectus valde alto. Item Avernus cum spelunca Sibyllæ, per quam fingitur Aeneas & Ulysses descendisse ad inferos. Ostenduntur adhuc campi Flegreni celebres propter bellum Gigantum cum Hercule. Thermae excellentissimæ diversis morborum generibus utilisimæ. Accedit antrum exiguum vulgò *Mofora* dictum vicinum lacui Agnano, in quod si animal vivum injectum, moritur subito, deinde celeriter extractum & in lacum injectum vitam recuperat, uti ego *avtoψία* sum edoctus. Frequenter hîc est videre serpentium sese submergentium maximam congeriem, in quo divina providentia mirè venit admiranda, quæ non permittit serpentes ita multiplicari, ut humano generi damnum inferre possent. Plura de hoc loco brevitatis vetat.

Pausalippus.

Pausalippus. Ab aëris amœnitate nominatus, cuius locus sit valde amœnus. Hîc Cæsar suam habuit piscinam.

Luculli antrum.

Luculli antrum. Hoc alii attribuunt Basso, alii Cocceio: hîc ostenditur sepulchrum Virgilii.

Neapolis.

Neapolis. Caput regni, unde & nomen habet. Sira est inter

inter mare amœnissimosq; colles. Colonia Calcediorum. Dicta primùm Parhenope à Sirene, quæ eò à fluctibus delata erat. Neapolis autem postea dicta, quòd cum à Cumanis fuisset destructa, de novo iterum ab illis fuerit culta & habitata. Accrevit per adjectionem Palepolis in quantitatem maximam, fidelissima populo Romano fuit, sub cuius imperio tam diu perseveravit cum magna laude, donec cum reliqua Italiæ parte à Gothis occuparetur: quibus deinde pulsis, Normani victores eam caput regni constituerunt; postea ad Suevos ratione Reginae Constantiæ unice hæredis devenit. Victa deinde Conradino à Carolo venit ad Gallos & Hongaros: postea ratione Reginae Ioannæ venit ad Aragonenses: hodiè quiescit sub umbra Regis catholici. Tanta autem hoc tempore est populi frequentia, ut nulli Italiæ cedat civitati. Urbis spatium complectitur magnum, extructa magnificè, moenibusq; firmissimis munita. AEdes habet cum Divorum tum hominum ornatissimas & splendidissimas, arces penè invictas. Hic Principes illustresq; viri summâ frequentia concurrunt, & majorem partem hinc transigunt, ita ut merito civitas hæc nobilitate reliquas omnes totius Italiæ superet. Viget hic Musica adeò, ut antiquis Arcadibus cedere non debeat: quorumq; rectores non invident Sabaritis. Miraculum hic visitur singulis annis valdè celebre; Civitas nanque hæc septem in cœlo tutores habet, quorum vitæ descriptæ sunt à Paulo Regio: Inter quos nunc est S. Ianuarius, cuius sanguis cum maxima veneratione in capsula conservatur niger & durus, instar saxi, qui cum admovetur ejusdem Sancti venerabili corpori, confestim dissol-

- vitor, tanquam si à puero esset sparsus. Hic viget studium
 omnium disciplinarum, potissimum tamen Legum.
- Heraclea.* *Heraclea*, vulgò *Torre del Greco*: Nomen sumpsit ab
 Hercule, qui huc appulit cum multis navibus.
- Cales.* *Cales*. Hodie dicitur *Carinda*, commendata à vino,
 quod ibi colligitur valde excellens.
- Capua.* *Capua*. Antiquitus dicta fuit *Osea*, quod lingua He-
 trusca significat serpentem. Dum autem Hetrusci civi-
 tatem hanc nituntur augere, vident supra civitatem vo-
 lantem Falconem ab iis dictum *Capis*, inde sumpto augu-
 rio secundum disciplinam eorum, judicârunt id nomen
 non esse contemnendum, tanquam si nomen id maio-
 rem adferret dignitatem, quam antea habuisset, sicuti et
 jam ad tantum accessit culmen, ut post Romam praecipua
 haberetur. Vldè etiam Senatus Romanus sæpè delibe-
 ravit de sede sua cum *Capua* commutanda.
- Nola.* *Nola* civitas antiqua, ubi Hannibal per insidias occi-
 dit Marcellum decus militiæ Romanæ.
- Somma.* *Somma*. Valde celebris est propter vina dicta *Lagriniæ*
 & *vin Græco*, quæ hîc colliguntur, & propter Vesavium
 montem continuo ardentem, in quo monte periit Plini-
 us, dum ex curiositate vellet videre magnam eam erup-
 tionem cinerum, qui in Africam & Aegyptum usq; spars-
 gebantur.

PICENTI

hodie

PRINCIPATVS CITERIOR.

Sorrentum.

Sorrentum, pulcherrimo totius hujus tractus loco
 situm

DESCRIPTIO GENERALIS.

221

fitum est, antiquissimum est. Hic plurima miracula quotidiè in Demoniacis ostenditur à B. Antonio.

Amalfi. Hic quotidiè admirationem parit ingentem manna ex reliquiis S. Andreae Apostoli profluens in superpositum cratera, qui licet semper effundatur in vasa deputata ad conservationem, tamen exiguo tempore iterum repletur. Habet autem manna istud effectus mirabiles. Hic à fluvio inventa fuit pixis Nautica, inventum sanè nulli antiquorum secundum.

Amalfi.

Salernum. Aërem habet totius principatus excellentissimum. Metropolis est principatus. Hic floret studium Medicinæ, licet antiquitas multò magis viguerit. Situm & prospectum habet amplissimum totius occidentalis Italiae partis. Civitas est antiquissima.

Salernum.

Nocera Paganorum, dicta vel quia in variis distincta pagos, vel quia inhabitata fuit à Saracenis, quos Paganos vocant, post cladem quam in Gariliano sunt perpeffi.

Nocera Paganorum.

Lucani. Pars principatus & Basilicata.

Lucani.

Pesse. Civitas antiqua, in qua propter loci & aëris amoenitatem bis in anno florent rosæ. Ab hac nomen desumit sinus quidam periculosus, quem hodiè Nautæ vocant *Golfo di Salerno.*

Pesse.

Pisciotta. Castellum, nomen sumit à fluvio Busento, quem Græci vocant pixos.

Pisciotta.

Policastrum. Vrbs nobilis: Ducatus titulo insignis. Sinum maris habet, quem antiqui vocârant Sapticum, à civitate Sapri.

Policastrum.

Potentia. Civitas antiqua, sed valdè frigida super Apenninum sita.

Potentia.

- Venosa.* *Venosa.* Patria est Horatii.
- Acrella.* *Acrella.* Hic caesi sunt Galli.
- Melphi.* *Melphi.* Colonia & sedes Normandorum, qui patriam suam egressi, Mauros ex hoc regno expulerunt, regnando continua serie usque ad Reginam Constantiam, cuius dominialis esset, concessit Pontifex, ut nuberet Federico Barbarossae Suevo Imperatori.
- Calabria.* *Calabria.* Antiquis Lampetia. Hic propter communitatem lignorum & picis construuntur multae naves.
- Alcomonte.* *Alcomonte* magna satis copia abundat.
- Pacla.* *Pacla.* Patria S. Francisci auctoris ordinis Minorum.
- S. Nocito.* *S. Nocito.* Celebris ob vinum excellens, quod ibi crevit, Vernochia dictum.
- Consentia.* *Consentia.* Caput & metropolis est Brutorum. Sita est ad ripam fluvii Crati & Basenti, unde forsitan nomen corruptum trahit originem, urbs comprimis hae aetate nobilitis & honesta. Celebris est haec civitas ob sepulchrum Alarici Gothi, cum aliquot thesauris, quas hic abscondit; & ob fugam Ottonis a Basilio Graeco depulsi, & mortem Ludovici d'Angio. Patria est Bernardini Tilefi. Colonia fuit antiquorum Lucanorum.
- Martiranum.* *Martiranum.* Corrupto nomine a Mamerto huius incolae non minus sese populo Romano fideles ostenderunt, quam armis potentes, ut ipsi sese solos opponerent Pirrho exercitus Ducis valentissimo, ita ut Pirrhus non tantata fortunam recedere fuit coactus.
- Nocera.* *Nocera* ad maris latus sita; Reliquiae sunt antiquae Terinae, quae ab Annibale fuit destructa, cum eam contra vires

DESCRIPTIO GENERALIS.

223

vires Romanas tutari non posset. Hodie Ducatus titulo insignis est.

Castiglione caput Suberum; Huc appulit ex Sicilia veniens Pirrhus.

S. Euphemia. Hinc nomen desumit Sinus antea dictus Lameriticus.

Nicastrum. Locus valde amoenus. Hic Federicus Barbarossa recreare sese solebat, tum propter balnea, tum ratione venationis tam ferarum quam avium.

Tiriolum. Reliquia antiqui Tyri, uti adeo coarctatur mons Apenninus, ut aqua pluviae aedium plurimarum ex tecto sinistro transfundatur in mare Tirrenum, ex tecto vero in Adriaticum.

Maida. Extracta a Mauris, sicuti Alcamum in Sicilia ad imitationem eorum Mahida in Barbaria, cum utraque territorium habeat fertilissimum.

Pizzo. Aërem & situm habet adeo amoenum & apricum, ut hyberno tempore non invidet Puteolis.

Bevona antiquitus portus Hipponii, quem incolae hodie vocant *Monteleone*: Situm habet pulchrum, & campos prataque circumcirca: in quibus dicuntur antiquitus vincire solitas mulieres coronis, ex floribus, quos ipse propriis manibus collegissent, alludentes forsan ad Deam Proserpinam, quae ex Sicilia veniens huc saepe transire solebat. Hic nundinae adhuc durant, quas olim instituit Agatocles Tyrannus, & circumcirca inveniuntur multae antiquitates medaliae dicatae ex auro & argento, unde cognosci potest magnificentia Hipponii.

Castiglione.

S. Euphemia.

Nicastrum.

Tiriolum.

Maida.

Pizzo.

Bevona.

Soria.

Sorianum.

Sorianum. Hinc titulum Comitis sumit *Don Ferrante Catara*, primogenitiis Alphonfi Ducis Nocera.

*S. Stephani
monasterium*

S. Stephani Monasterium à Ruggero Normanno exstructum, valdè dives; Hic inter alias Sanctorum reliquias asservatur corpus B. Brunonis, qui Parisios deserens hic poenitentiam egit.

Tropea.

Tropea à verbo *τροπέω* nomen sumit, quia cum fluxus à Pharo huc perveniat, iterum repercutitur, locus sanè valdè periculosus navigantibus.

Seminara.

Seminara. Hic ex si fuerunt Galli à Consalvo Ferrandes.

Bagnara.

Bagnara in insula Liparo cōtinenti est proxima: Hic mulieres ob pulchritudinem Nymphis ferè similes sunt.

Sciglio.

Sciglio in rupe positum est, nomen retinet ab antiqua Scilla filia Photci. Hæc civitas munita fuit ab Anacloao contra Hetruscos: Hic quoque M. Crassus Spartacum concludere voluit, sed frustra, cum is aufugisset media nocte.

Regium.

Regium. Vna ex antiquissimis civitatibus Italia, in quam inhabitavit Escheneus pronepos Noë. Longo tempore fuit Respub. celeberrimè fuit propter Andredamum Legislatorem. Destrueta fuit à Dionysio Syracusano, post eà restaurata à Casare: multa passa est à Barbarossa. Hic mulieres Siculum habitum ex parte assumunt.

Gieraci.

Gieraci. Civitas antiquitus dicta *Loeri*, exstructa ab Ajace in fronte, ut volunt aliqui Itali, hic dicitur singulis diebus apparere iridem, nec unquam ob aeris temperiem summam ibi fuisse pestem. Hæc civitas prima fuit, quæ apud Græcos usâ est legibus scriptis. Hic regnavit Seleucus

DESCRIPTIO GENERALIS.

225

legiflator, qui adeò sœvit in adulteros, ut iis utrunque oculum erui voluerit: ideoq; cùm & filius ejus proprius in adulterio deprehensus esset, unum oculum sibi, alterum filio erui voluit. Celebris etjam fuit ob Timæum Philosophum, Eunomum Musicum, Eutimium Athletam ad cò robustum, ut humeris sustineret saxum adeò grave, ut illud par boum vix trahere posset. Hic fuit templum Proserpinæ, quod ob ejus divitias fuit spoliatum à Pirrho, Dionysio Syracusano, & Plemio Romano.

Catanzarum. Civitas est ex maximis Calabriae, adeò fidelis suo principi, ut permiserit sibi, dum à Gallis obsideretur, auferri proprium argentum, & ex eo cudi monetam, in subsidium militum praesidiariorum, Hispanorum totiusq; patriæ, quam monetam hodiè adhuc servant memoriae gratiâ.

Taverna. Civitas originem sumpsit ab antiqua Treshinse, quæ cum in littore maris constituta esset, à Mauris destructa & postea iterum reedificata remotiùs à mari, loco quasi inexpugnabili, fuit deinde longâ obsidione vastata à VVilhelmo Normando. Vltimò duobus inde miliaribus habitatur, loco magno inter duos fluvios Litello & Albi diætos.

PolICASTRO. Hic asservatur una ex spinis coronæ Domini nostri, quam Claudia Regina Galliaë dono dedit Fratri Dionysio Saucio.

S. Severina alto in monte sita, in medio duorum fluminum, naturâ suâ satis munita.

Rocca. Hic montes salis colliguntur.

Lacinij Promontorium. Hodiè *il Capo delle colonne.*

Catanzarum.

Taverna.

PolICASTRO.

S. Severina

Rocca.

Lacinij Promontorium.

F f

Hic

- Hic celebre illud templum Iunonis, quod Aeneas honoravit calice argenteo. Hic schola fuit Pithagoræ, hic cineres Philothesis, qui supra altare positi non fuerunt sparsis ventis. Hic armenta à lupis secura erant consecrata in templo. Hic Annibal constituerat columnam unam auream tollere, sed somno horribili terræfactus continuit manus.
- Crotone.* *Crotone.* Antiquitus una ex maximis & optimis civitatibus magnæ Græciæ, cui muros præscripsit Misellus, loco ad eò sereno & clemente, ut vulgi proverbio feratur *Crotonis aëre salubrior*. Fuit valdè celebris propter Orpheum Poëtam & Pithagoram, qui ex Samo, vel (ut alii) ex Hetruria veniens, princeps fuit Philosophiæ Italiæ. Præsertim ob Democidem Medicum Regibus Persarum clarissimum, & varia exercitia Athletica, in quibus excellens fuit Milo.
- S. Maria.* *S. Maria del Potire*. Hoc templum semper tremere fertur, dum illud ingreditur mulier aliqua.
- Sibaris.* *Sibaris.* Civitas antiquitus à Sibari fluvio dicta. Hæc propter amœnitatem loci ita crevit, ut aliquando exhibuerit trecenta armatorum millia: Deinde luxu & fastu perierit à Crotoniatis superata.
- Turium.* *Turium* vocatum fuit *Copie*. Hic scripsit Herodotus suas historias. Caronda quoque ut leges suas conservaret in seipsum homicidium commisit.
- Heraclea.* *Heraclea* antea dicta Syrus. Hic statua fuit Minervæ, quæ oculos torfit in Iovios civitatem spoliantes.
- Metrapontū.* *Metrapontum*. Hic Hipparchus Astrologus, primus docuit motus cœlestes, tabulis eam in rem constructis. Reliquiæ ejus tantum supersunt hodiè.

Tarentum. Aliqui dictum existimant à Tara filio Neptuni, alii ab Hercule originem trahunt, adeò hæc civitas crevit operâ Falanti Spartani, ut cum regeretur Democraticè, certaret cum Lucanis frequentissimè, advocato in auxilium jam Alexandro, jam Pirrho, utroque Rege Epitrotarum. Adeò fuit dives, ut totius regni nulla, præter Siracusam, tantas divitias adferret populo Romano. Hinc oriundus fuit Architas Mathematicus celebris, qui columbam æneam volantem construxit. Hinc etiam Aristoxenes Musicus. Multas passâ est hæc civitas clades, sed nullam majorem eâ quâ Sabba Saracenus eam affecit, totam civitatem cum principe suo Vastando. In aditu hujus civitatis portus est celeberrimus. Magnæ Græciæ finis est.

Tarentum.

Capo di Leuca antiquis dictum Promontorium Iapi- gium: Hic celebre erat templum Minervæ, in quo servabantur arma & torques Diomedis.

Capo di Leuca.

Otrantum. Civitas magni momenti: Acomat Bascia civitatem hanc expugnavit, ex commissione Principis sui Mahometi II. ostenditq; novum medium muniendi civitates, quem imitata postea est tota penè Europa. Hæc civitas vicina est Græciæ, ab ea distans tantum quinquaginta miliaribus Italicis. Ideò conceperat primum Pirrus & post eum M. Varro, conjungere Italiam Græciæ, per pontem ex navibus constructum.

Otrantum.

Brundisium antiquitus una ex maximis Italiæ, hodie ferè jacer destructa, licet portum habeat excellentissimum. Nomen desumpit à cornu cerviuo linguâ antiquâ, Messapiorum ita vocato. Similitudinem enim hujus cornu ob-

Brundisium.

tinebat hæc civitas. Hanc aliqui volunt fuisse Acherontiam, alii negant.

Acerenza.

Acerenza. Similiter hanc alii existimant antiquiorum esse Acherontiam: Hodiè celebris est ob polum optimum qui ibi invenitur, quem Medici judicant Armeno satis semilem.

REGIO BARIANA,
antiquis
PEVCETIA.

Barium.

Barium emporium in signe, civitas antiqua, regionis caput, insignis Archiepiscopali sede. Templum habet valdè magnificè extructum, D. Nicolao sacrum, in quo reliquæ ejus Sancti custodiuntur: ex ejus sepulchro continuo fluit manna.

Barletta.

Barletta. Hic multi degunt mercatores, qui granum distrahunt.

Quarata.

Quarata celebris ubiq; pulchritudine mulierum.

APVLIA.

Salpe.

Salpe. Hic Hannibal cum antea strenuus valdè effretus miles captus amore mulieris cujusdam, factus est omnino effœminatus, ita ut omnem amitteret autoritatem.

Manfredonia.

Manfredonia crevit ex ruinis Sipontinis. Hic hodiè magna est grani mercatura.

S. Severus.

S. Severus. Hic residet hujus regionis Gubernator qui etiam autoritatem habet in comitatum Molisiorum.

Foggia.

Foggia. Hic vectigal solvitur secundum antiquas Constitutiones à pastoribus Abniscensibus, quod quibusdam annis accedit ad ducenta millia aureorum.

Nocera.

Nocera Saracenorum. Dicta est à Saracenis, quos Federicus II. ex Africa veniens hùc adduxit, iisq; habitacionem assignavit. Antiquis dicta est Luceria, quia in monte sita, undiq; lucem capiebat. Antiquitus celebris propter templum Minervæ, & quod Colonia esset Romanorum, hodiè celebris duplici mercatu annuo.

Nocera Saracenorum.

Ferenzola. Hic obiit Federicus, sicuti illi à Vate quoddam erat prædictum.

Ferenzola.

PRINCIPATUS ULTERIOR.

Monte Vergine. Monasterium valdè celebre, quod si quis intret secum ferens cibos Paschales, statim excitantur fulmina & tempestates maximæ circumcirca.

Monte Vergine.

Beneventum. Metropolis antiquorum Samnitum, antiquis dicta Maleventum. Situm est ad fluvium Sabbatium.

Beneventum.

Monte Casino. Hic tempore Licinii Crassi Consulis, virgo jam recens nupta mutata scribitur in masculum. Hic est celeberrimum Monasterium B. Benedicti, extructum ex ruinis templi Apollinis.

Monte Casino.

Arpinum. Patria C. Marii & Tullii Ciceronis.

Arpinum.

Civita di Chieti. Restaurata est à Normannis. Metropolis est: Hic est sedes audientiaë hujus provinciaë.

Civita di Chieti.

APRUTINA REGIO.

Sulmo patria Ovidii. Hic olim cultri & gladii conficiebantur optimæ temperaturaë.

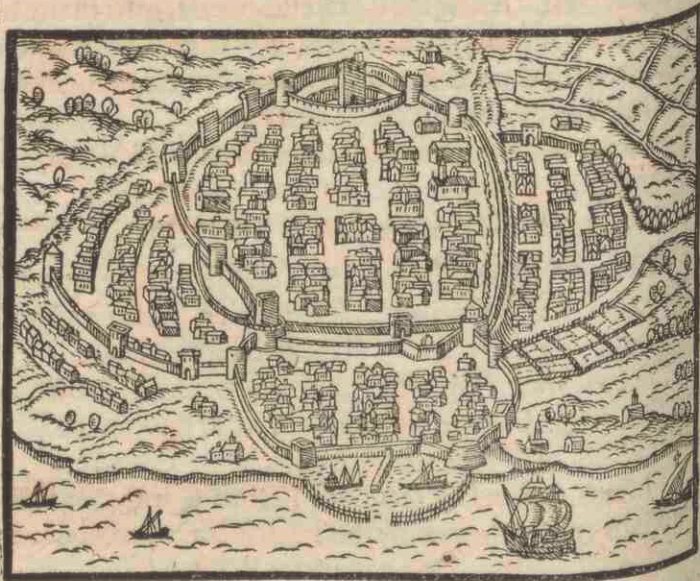
Sulmo.

Aquila maxima civitas regionis Aprutinaë: posita est in colle, emporium insigne variarum mercium, sed potissimum croci.

Aquila.

VRBIVM PRAECIPVARVM
SARDINIAE INSVLAE REGNVM.

Calaris.

Calaris.

Calaris. Metropolis hujus Insulae, multis privilegiis ornata; creat civitas haec consules, qui potestatem habent fontes puniendi citra auctoritatem regalem: praeterea novas leges condendi, cum populi tamen consensu. Sita est ad montem, quem etiam aliquantulum ascendit versus Africam. Portus maris hic insignis est, in quo naves omnis generis in Orientem & Occidentem proficiscentes. Continet autem civitas in sese quatuor civitates, quarum media proprie dicitur Calaris, reliquae suburbia potius merentur. *Villa nova* quidem versus Orientem; *La Gliapo* la sive

DESCRIPTIO GENERALIS.

231

la sive *La Narina*, versus Meridiem; *Stampar* versus Occidentem. Hic quoq; Gubernator Regis nomine cum insigni quantitate Comitum & Baronum residere solet.

S. Reparata olim vocata est *Oribantium*.

S. Reparata.
Algherum.

Algherum. Hic piscantur ingentem copiam corallo-
rum.

Sassarum. Civitas est magni momenti.

Sassarum.
Oristan.

Oristan dicta *Arbarea*: In hac civitate ante non multos annos degebant iudices, qui justitiam administrabant, secundum leges illarum linguâ scriptus.

Lodurum. Hic residet Gubernator, qui necessariò hujus regionis esse debet, atque in absentia Viceregis: Dominium habet in magnam partem hujus regni.

Lodurum.

CORSICA.

Calvum. Oppugnatum fuit, sed frustrâ ab exercitu
Turcarum & Gallorum.

Calvum.

Bastea. Hic residet consul unus ex parte Domini
Genuesium.

Bastea.

Bonifacius. Civitas valdè munita, capta tamen tum à Turcis, tum à Gallis; postea pace inita inter Henricum II. Regem Christianismum & Philippum Regem Catholicum, reddita primis ejus & legitimis Dominis.

Bonifacius.

Mariana à Mario dicta, qui huc duxit Coloniam.

Mariana.

SICILIAE INSVLAE REGNUM.

Leontium situm ad lacum piscibus abundantem; Hic floruit *Gorgias* Rhetoricæ inventor.

Leontium.

Carolentinū civitas, extructa à Ioâne à Vega Vicerege.

Carolentinū.

Augusta antea *Megara*, portum optimum habet.

Augusta.

Siracusa

Siracusa.

Siracusa antiquitus valdè fuit ampla, comprehensens Thicam & Acradinam insulas quasi conjunctas. Ex hac civitate aliquando prodierunt duodecim equitum millia ex civibus tantùm collecta. Tam fuit dives, ut contra inimicos produxerit quadringentas naves in prælium. Huic civitati inscribitur inventio comœdiarum. Hinc etiam oriundus fuit Archimedes princeps Mathematicorum.

Terra nova.

Terra nova antea dicta Heraclea: Hinc distrahitur magna falis copia in varias regiones.

Castrogianum.

Castrogianum maxima civitatum mediterranearum, antiquitus dicta Ennea. Hic olim fuit templum Cereris valdè insigne. Hic Pluto fabulatur rapuisse Proserpinam.

Leocata.

Leocata. Hic colitur magna devotione B. Angelus.

Grigentum.

Grigentum. Hic Tyrannidem suam exercuit Phalaris, qui voluptatis ergò homines in taurum æneum conjecit igne accensum, atq; sic eos interfecit. Galla sumptuosissimum hinc extruxit ædificium in externorum & peregrinorum hospitationem. Sal hujus loci mirabilis est naturæ; in aqua nanq; induratur, in igne dissolvitur.

Sacca.

Sacca. Balnea habet optima, aquasq; alias saluberrimas.

Marsala.

Marsala promontorium habet, quod antiqui vocarunt Lelibæum. Huc appellantes Mauri, qui in destructionem insulæ venerant, tantam in hac civitate exercuerunt tyrannidem, quantam nulli unquam alii, cum omnes etiam tenerrimos infantes in partes secarent, & in ahenos coquerent.

Trapanum.

Trapanum vel *Drepanum*. Civitas fortissima, cum optimo

optimo portu. Hic maxima corallorum est piscatio, sic maxima salis copia. Effoditur etiam certum genus terræ, quod Veneti emunt ad vitria conficienda. Huc venit Aeneas, atque ibidem sepultus Anchises.

Palermum. Colonia antiquissima Phœnicum, ut ostendunt epitaphia aliqua literis Chaldaicis conscripta, existimatur extructa tempore Abrahami. Maxima civitas & metropolis hujus regni. Hodie quatuor præcipuis partibus constans, quarum una Harumna est, quam Chaldaei & Phœnices condiderunt, & quam Urbem veterem prius nominabant. Ea adhuc ambitiosa mœnium structura, quibus latè atque per altè circumductis cingitur, in cæterarum partium meditullio integra propè cernetur, quorum fiducia Gothi in hunc locum, velut inexpugnabilem arcem se recipientes, nunquam vi ab hostibus capti, sed sola deditioe subacti sunt. In hac veteri urbe ædes complures sunt publicæ & privatæ, sacræ & prophanae, superbia & pulchritudine cæteris Italiæ ædificiis nihilo inferiores. Nam ad urbis verticem, Occidentem versus, arx est præclara, quam Palatium Regale appellant, magnificè ex quadratis lapidibus compacta, & in multis suis partibus parco marmore, ac auro gemmisque splendide ornata, insignes vermiculato opere aulas, aulais ostro tinctis contextus, pavimenta marmoreis prophyrericisq; testulis constrata, exhibens, multorum hucusque Regum & Imperatorum domicilium, in cujus vestibulo ad latus dextrum templum est D. Petro sacrum, à Rogerito Siciliæ Rege fundatum. Quod sua pulchritudine & rerum pretiosissimarum apparatu, cæteris, quæ in Italiæ nunc usquam extant, seu veteri-

Palermum.

bus, seu novis, meritò præferri constat, quo nomine ab omnibus, qui Panormum aut inhabitant, aut invisunt, viris, non imperitis modò, sed ingenio etiam doctrinâ præstantibus, summa cum admiratione ac jucunditate frequentatur. Est & in hac urbis regione perangusta Salariorum domus. Hospitale novum, quod & structurae magnitudine & loci pulchritudine cæteris quibusvis Neapolitanis nihil invidet. Major etiam totius urbis Ecclesia reticulata est structura, quadrato ac diversis in exteriori facie imaginibus figurisque, inciso ac perpolito lapide à Gualtherio hujus nominis II. Panormitano Archiepiscopo, anno salutis M. C. LXXXV. fundatam, ubi Regum Reginarumque Siciliae ac Ducum quoque cadaverum sunt recondita. Longum insuper foret, reliqua priorum regionis ornamenta & præclara aedificia commemorare. Altera Panormi pars est, quàm longo post veterem urbem tempore conditam Neapolim, id est, novam urbem appellatam, Polibii auctoritas demonstrat. Hæc ea est, quæ ab urbe veteri ad meridem hæret, & à palatio incipiens, in formam deinceps Hemicycli producta claudebatur; Regionibus in ea Normannorum ætate fuerunt, Kemonia, Albergaria, Desin & Yhalcia, quæ à Saracenis sunt appellatæ, & deductæ. In hisce regionibus miræ coenobiorum & Ecclesiarum multitudo. Tertia Panormi pars ea est, quæ ab urbe veteri ad Septentrionem interfluente amne hæret, Seraliadis Normannorum Regum ætate & hodie appellata. Transpapyretum civitas Rogerio regnante in privilegiis & publicis tabulis etiam dicta. Hæc à Palatiis confinio & à fluviolo Papyreto initium habens, maximè

nibus

DESCRIPTIO GENERALIS.

235

nibus curvato cursu cincta, veteri urbi ad turrim Pharath, jungebatur, ut ex muros fundamētis, in quæ fossores passim incidunt, liquet. Forum ejus venale à Bandera nomen habet. Ejus ædes sacræ sunt templum, S. Crucis Parochiale, & alterum D. Hyppoliti. Est & D. Augustini cum Eremitarum fratrum cœnobia non ignobile sanum. Hanc urbis partem Papyretus amnis hodiè statim interfuit, qui plures habens triticas molas ad Panormitanum portum se exonerat. Quarta & ultima Panormi pars est, id totum spacium, quod inter veterem urbem duasq; urbis prædictæ partes & portus littora interjacet, complectitur, ingens sanè & pluribus regionibus sacrisque ac profanis ædibus præclaris ornatissima. Nam cum olim stagnante fluvio ac stagno quoque eam perfundente, tota esset paludosa, habitationi erat inepta, processu verò ævi palude resiccata, suburbiis locum dedit. Hæret huic arx vetus, quam Castellum ad mare idè vocant, quod tres ejus partes mari impetuntur, & ad tuendum portus ostium à prius condita, sed à Saracenis templo Mahumetanæ superstitionis excitato ornata, & à Roberto, Guiscardo, ac Rogerio fratre, illis superatis, postmodum instaurata, ut in annalibus Siculorum & vita Rogerii legimus, quam extremo Carolus V. Cæsar propugnaculis ingentibus munit. Ita Panormus quatuor præcipuis partibus complexa, habet in circuitu pass. M. ferè quatuor. Anno nanque salutis M. DCCC. XCIII. filo extra mœnia ducto ambitus ejus demensus est, mœnia vetustate collapsa, à diversis Siciliæ Regibus restaurata, sed & recenti ætate Senatus ipse Panormitanus muris ac frequentibus propugnaculis ad

recentiorem disciplinae militaris munitio numq; formam innovatis, munitissimam hanc patriam reddidit.

Monreale.

Monreale. Hic splendidissimum totius Europae videtur templum extructum à Rege Bono Guilielmo.

Termini.

Termini antiquitus dicta fuit Himera; hic habitacionem suam fixit Stesichorus Poëta.

Pollizzi.

Pollizzi à celebri illo templo Pollucis nomen sumit.

Messina.

Messina. Emporium insigne, variis privilegiis dotatum.

Catania.

Catania. Hic Schola est insignis. Hic olim celebris fuit Anapia, volens patrem & matrem è mediis flammis eripere. Hodie mirabile est velum S. Agathæ, quod flammæ ex Aethna monte civitatem versus ruentes reprimunt, quandocunq; extra muros fuerit ostensum.

SLAVONIA.

ZARA.

Zara antea Iadera dicta, caput sui comitatus, hodie valde munita à Venetis.

Mortara.

Mortara. Hic colligitur vini & olei magna copia.

Sabenico.

Sabenico. Civitas insignis.

DALMATIA.

Salanum.

Salanum. Hic supersunt aliqua reliquia Diocletiani, qui hoc loco, uti patriam suam, afficiebatur.

Raguzia.

Raguzia. Civitas valde nobilis, tributum solvit Turcæ, & Regem catholicum in signum amicitiae recognoscit levi dono. De cætero gubernatur à se ipsa, sub propriis legibus, sub protectione S. Blasii. Emporium est valde celebre: cum per totum mediterraneum, magis quam multitudine navium; nam etiam si civitas non sit adeo magna, habet tamen facile centum & plures magnas naves.

Castel novo ad ostium sinus Rizonici ab antiquis vocati. *Castel novo.*

Catarum optimum habet portum, subiectum est S. *Catarum.*
Marco.

CARINTHIA

&

STIRIA.

Petovia. Hic Legiones Romanæ fixerunt sedem. *Petovia.*

Agras metropolis est: Hic aqua in civitatem deducitur eo ferè modo, quo in Toletum. Hic Princeps in inventura non tantâ utitur pompâ, quantâ in aliis locis. *Agras.*

CROATIA

&

CORBAVIA.

Goritia caput suæ ditionis est. *Goritia.*

Gradisca ad ripem fluyii Savi. *Gradisca.*

TRANSYLVANIA sive DACIA

&

VVALACHIA.

Torda. Hic poena capitis damnantur adulteri. *Torda.*

Sibinium. Civitas præcipua: Hic residet ejus princeps, quem vocant *Voikada.* *Sibinium.*

BOSNA.

Cozzach civitas insignis est Bosnæ. *Cozzach.*

Laiza. Hic multa videntur sepulchra antiquorum Bosnæ Principum cum pulchris epitaphiis, quæ vitam illorum explicant literis Servianis. *Laiza.*

SERVIA.

Samandria. Hæc est sedes Sangiaci proprii. Hic in *Samandria.*

una civitatis portarum dens gigantis cujusdam afferatur.

Prüdena.

Prüdena ad lacum Ezziram. Patria Iustiniani Imperatoris.

Stonibrigadum.

Stonibrigadum. Sedes Despotæ proprii, antequam à Turcis caperetur. Hic sæpè residet Metropolita quidam, quem ipsi Patriarcham vocant: Nam gens hæc recessit ab obedientia Patriarchæ Græcorum.

Belgradum.

Belgradum antea Taurunum dictum ad ripam Danubii, Hungarorum & totius Christianitatis, antequam à Turcarum Imperatore Solimanno esset expugnatum, refugium. Hic sedet hodiè proprius Sangiacus.

BVLGARIA

five

MESIA INFERIOR.

Serraium.

Serraium. Civitas Bulgariae insignis est.

Sophia.

Sophia. Metropolis antiqui populi Treballi. Hic locus quasi centrum est earum regionum, quas Turca occupat in Europa. Ideò hinc residet Belerbei Græciæ, cui parent Sangiaci plures viginti. Totus præterea ei paret equitatus quem Turca possidet in Europa.

Nicopolis.

Nicopolis à Sangiacis regitur. Propè hanc civitatem vestigia supersunt pontis admirabilis maximèq; stupendi, quem construxit supra Danubium Trajanus Imperator, dum pugnaret contra Getas, hodiè VValachos dictos. Habet autem pons iste viginti longos arcus cum rotidem columnis ex uno lapide splendidissimo. Nullus unquam huic similis pons in hoc nostro hemisphærio extitisse putatur.

RASCIA

sive

DARDANIA.

Bodon ad ripam Danubii, celebris ob præfidiū, quod *Bodon.*
ibi habet Turcarum Imperator, atque ob nundinas, quæ
quotannis ibi celebrantur, ubi armenta tum temporis vi-
dere est tanto numero, ut admirationem excitare vale-
ant, quibus providetur Constantinopoli & Adrianopoli.

ALBANIA.

Alexium. Hic sepultus fuit Scanderbecus, qui apud *Alexium.*
Albanos primus meruit nomen Regis, ob victorias pluri-
mas à Turca reportatas.

Durazum. Civitas hæc celebris est ob famem, quam *Durazum.*
hic passus Cæsar, dum contra Pompejum pugnaret.

Velona. Hic residet Sangiacus. *Velona.*

Scutari. Civitas valde fortis, tradita Ottomannis ex *Scutari.*
pacto cum Venetis incho. Hic residet Sangiacus.

Croja. Civitas inexpugnabilis; dicta primùm Eribca. *Croja.*

GRÆCIAE EPYRVS.

Butrintum. Colonia Romanorum, sita in parvo si- *Butrintum.*
nu antiquis dicto Butrotico.

Sibota ad fluvium Acheronta sita est. *Sibota.*

Prevesa antiquis dicta Ambracia, & postea Nicopolis. *Prevesa.*

Larta. Hic tempore Græcorum dominium habet *Larta.*
Despota quidam, quod Principem apud eos denotat.

S. Maura in insula ejusdem nominis sita, culta potissi- *S. MAURA.*
mum est à ludæis, qui ex Hispania pulsi propter usuras
Turcas evexerunt, docendo eos artes, exercitiaque nostra,
præscribendoq; modum vivendi politicè.

Zante.

Zante, antiquis Zacinthus, in insula ejusdem nominis sita, est maximus illius tractus.

LIVADIA GRAECIAE

sive

DORIS.

Lepantum.

Lepantum, antiquis Neupactum, civitas est medioris quantitatis. Hic residet Sangiaccus.

Anticira.

Anticira, hodiè vocatur Snola.

Delphi.

Delphi, civitas hæc antiquitus fuit celebris, ob templum illud celeberrimum Apollinis; Non longè hinc distat fons Castalius, vicinus monti Parnasso, ubi habitasse scribuntur à Poëtis novem Musæ.

Licia castrū
Australe.

Licia castrum Custrinum, fortissimum & inexpugnabile est.

MOREA

sive

PELEPONESVS GRAECIAE.

Licia castrū
Septentrion.

Licia castrum Septentrionale: cum præcedenti, quod Austrinum dicitur, tutissimum propugnaculū Chersonesii.

Corato.

Corato, antiquis Corinthus, extracta à Sisypho Iatro-ne. Olim fuit clavis Græciæ. Situm habet in signem, inter mare Ionium & Archipelagum. Dives valdè est, ob confluum mercatorum ex omnibus locis. Hic templum olim valdè fuit celebre dedicatum Veneri, cui erant consecrata multa scorta, inter quæ celeberrima fuit Lais, quæ cum talenta exigere esset solita, occasionem præbuit pro verbo: *Non omnibus datum est Adire Corinthum.*

Clarentia.

Clarentia, antiquis Sicion, prima quæ apud antiquos sese Rempubl. fecit: cum quæ leges non mutaret, diutius

per-

DESCRIPTIO GENERALIS.

241

permanſit in libertate, quàm ulla alia Reſpubl. totius univverſi.

Olympia; Hic Hercules victo Rege Angæa, inſtituit Iovi patri ſuo feſta quinquennalia; quod annorum ſpatium Græci vocârunt Olympiadem.

Olympia.

Modò, civitas hujus tractus ferè maxima.

Modò.

Navarinum, antiquis *Pilaum*, ob Neſtorem celebris.

Navarinum.

Meffenichia ſive *Meffena*, metropolis ſuæ regionis.

Meffenichia.

Malvaſia, antiquitus *Arvaſia*, celebris ob vinum, quod ibi creſcit, optimum.

Malvaſia.

Mefitra, antiquis *Sparta*, celebris ob leges Licurgi, & ob varia bella Spartarum contra Thebanos, Perſas & Athenienſes.

Mefitra.

Perita, antea *Pepnum*; hic dicuntur formicæ eſſe albæ.

Perita.

Neapolis Romania, civitas munita: hic Turca cuſtodie gratia aliquot habet triremes.

Neapolis Romania.

DVCATVS ATHENIENSIS.

Athens olim civitas celeberrima Græciæ, hodiè dicitur Stetine, extructa eſt à Cecrope I. Athenienſium Rege, atque à Pallade vel Minerva denominata. Hic olim inſignis erat Vniverſitas, in qua excellentiſſimi docuerunt Philoſophi, & variarum rerum periti viri, quorum multorum monumenta hodiè adhuc teruntur manibus. Huc Romani ſuos miſerunt filios ſtudiorum gratiâ, ut reſert Laërtius, unde & Cicero ad filium ſcribit, lib. 1. Officior. *Quamquam te, Marce fili, annum jam audientem Cratippum, (idque Athenis) abundare oportet præceptis inſtitutiſq; Philoſophiæ, propter ſummam & Doctoris authoritatem & urbis: quorum alter te ſcientia augere poteſt, alter a exemplis, &c. Solon*

Athens.

praecipuus hujus civitatis fuit legislator. Hodie sanè civitas hæc tam nomine suo, quàm statu præfenti, manifestè ostendit rerum mundanarum instabilitatem, cum non modò nomen mutarit, sed & in omni gloria sua sit spoliata. Civitas enim est exigua, pago similis, omni barbarie ferta. Antequam à Turcis possideretur, Ducem habuit proprium.

Maratona.

Maratona; Hic mortuus Icarus Rex, & Theseus taurum superavit.

BOETIA.

Sibes.

Sibes, antiquis dicta Thebæ; hæc civitas à Phœnicibus originem trahit. Hinc oriundus Hercules, Epaminonda, Pyndarus. Hic Menecus pro patria propriam vitam exposuit.

Cheronia.

Cheronia, patria Plutarchi.

TYMENESTIA.

Armiro.

Armiro, antiquis Demetriades, altera Græciæ clavis. Hic olim extracta fuit navis Argi. Hodie est insigne emporium.

Farsa.

Farsa; hic victus fuit Pompejus à Cæsare; similiter Brutus & Cassius ab Augusto.

Tricola.

Tricola: Huic præest hodie Sangiacus.

Voidamar.

Voidamar: hic quoque residet Sangiacus quidam.

MACEDONIA.

Salonicchi.

Salonicchi, antiquis Thessalonica, propter victoriam quam consecutus fuit Philippus Amintæ filius contra Thessaliæ populos; Antea nanque dicta fuit Halia; à Theodosio magnam passa est ruinam: hodie ita restaurata visitur, ut una sit ex optimis Græciæ civitatibus, mercibus

varis

DESCRIPTIO GENERALIS.

243

variis abundans, habitata à Iudæis, qui ex Hispania fuère eijecti. Hæc civitas valdè pesti subjecta est.

Nicalidi, antiquis Stagyra; patria Aristotelis Philosophorum Principis. *Nicalidi.*

Cavala in sinu Strimonico: Hic quidam Sangiacus residet. *Cavala.*

Sidrocasta; hinc euduntur Aspri, moneta Turcica; nec in ulla alia Græciæ civitate, excepta Constantinopoli euditur moneta. *Sidrocasta.*

THRACIA sive ROMANIA.

Abdera, patria Democriti. *Abdera.*

Caridia, quasi Cardia, id est, cor, quod corvus hinc reliquit, postquam id furto abstulisset Harmocari sacrificanti. *Caridia.*

Dardanelli, hinc pontem construxit Xerxes transiens per Græciam. Mortuus hinc est Herus & Leander. *Dardanelli.*

Calipolis, prima civitas à Turcis in Europam venientibus capta. Hodie regitur à Sangiaco. *Calipolis.*

Adrianopolis, ad fluvium Marizzam. Hæc est una ex celeberrimis civitatibus, quas Turca possidet in Europa. *Adrianopolis.*

Capta est ab Ammate I. Turcarum Principe, antequam capta esset Constantinopolis: ideoque hinc tum temporis sedem fixit Turca. Hinc Imperator Turcarum claustrum habet variiis puellis undique collectis refertum, quæ reguntur ab Eunuchis, qui etiam eas docent pulsare instrumenta Musica, sarcite, aliisque nobilia exercitia; ex quibus plurimæ temporis progressu sunt uxores Sultranorum, Belerborum, &c. pro ut mores & venustas patiuntur.

Philippopolis, civitas valde à Iudæis culta, ideoque variis mercibus referta, ita, ut in Iudæorum manibus omnia ferè vectigalia reditusque Imperatoris consistent. *Philippopolis.*

Constantinopolis.

*Constanti-
nopolis.*

*Constantinopolis antiquis dicta Bisantium, à Bise Megaren-
rensi primùm extrui capta: dicta quoque nova Roma, à
Turcis Stambolo, quasi civitas magna, à Slavis Czaraidon,
quasi civitas Cæsaris. Situm habet totius mundi pulcher-
rimum. Nulla in ea rerum quarumcunq; ad victum per-
tinentium penùria, licet hodiè sit totius Europæ por-
tulosissima. Olim libera fuit, donec ope Alcibiadis facta
est tributaria Atheniensibus. Postea à Severo ruinam in-
gentem passa est: postea facta est caput mundi à Constanti-
no, aucta verò à Justiniano; Hinc impetum sustinuit Sa-
racenorum, Hungarorum, Bulgarensumq; deinde Fran-
cis cessit ope Balduini. Hinc iterum ad Græcos venit, à*

qui-

DESCRIPTIO GENERALIS. 245

quibus eam accepit Mahomet II. anno M. CCCC. LIII. die XXIX. Maji, sub Constantino Patælogo. Atque etiam hic sedem figit Imperator Turcicus. De hac civitate à Turcis capta ita quidam scribunt: Constantinopolis est à Constantino I. Imperatore Christiano extructa. Hujus mater fuit Helena. Primus Episcopus vel Patriarcha fuit Gregorius. Amisâ est eadem civitas sub Constantino ultimo Imperatore, cujus mater fuit Helena, existente Patriarcha ejusdem civitatis Gregorio.

Pera, Latinis dictum *Cornu Bisantii*, à Turcis *Gnala*. *Pera* ta, è regione Constantinopolis sita, à qua distat circiter mille passibus, habitata partim à Græcis, partim à Francis, quo nomine intelligunt omnes occidentales, sive sint Itali, Galli, aut Hispani, idq; nomen impositum fuit tempore Godefridi Bulionæi, qui dum terram sanctam versus contenderent, exercitum suum potissimum ex Francis collectum habuit.

VALACHIA SUPERIOR.

Tergovista, hic residet Vaivoda Valachiæ Turcæ tributarius.

Brabita, hodie præsidium habet Turcicum.

Trescortum; propè hanc civitatem bituminis quoddam genus eruitur, ex quo Valachi optimas candelas nigras ardentes, odoremq; cereis similem emittentes, conficiunt.

VALACHIA INFERIOR

sive

MOLDAVIA.

Occazonia.

Occazonia, primùm sub Polonis fuit, hodiè Turca
subjecta est.

Succhiaria.

Succhiaria: Hic residet alius Vaivoda, etiam Turca
tributarius.

CITERA INSVLA,

vulgò

CERICO.

Cerigo.

Cerigo, metropolis insulæ, sita est in monte altissimo

CANDIA,

sive

CRETA INSVLA.

Candia.

Candia, metropolis insulæ, colonia est Venetorum
insignis magnitudinis civitas, variis privilegiis dotata:
hinc vini Malvatici magna in varias orbis partes distri-
bitur copia.

Canea.

Canea, civitas valdè munita est.

Cortyna.

Cortyna, olim *Gnosor*: hic multæ supersunt columnæ
aliaq; antiqua monumenta. Dicuntur quoque superesse
reliquiæ antiquæ Labyrinthi, quem Dedalus Regi Minori
construxit. Patria dicitur Strabonis Geographi

RHODVS INSVLA.

Rhodus.

Rhodus, civitas, metropolis insulæ, coelum habet cle-
mentissimum, ita, ut singulis diebus solem conspiceretur.
Hic ordo equitum S. Ioannis regnavit, donec à
Solimanno Turcarum Imperatore expulsi sunt equites.

LANGVS

sive

COOS.

Ararangia.

Ararangia metropolis est insulæ *Coi*: Hic dicitur
sæpè videri phantasma quoddam habitu virginis, licet
alii

GENERALIS DESCRIPTIO.

alii referant forma serpentis, quod novam aliquam mutationem significare solet in insula Coö. Vulgus imaginatur esse filium Hippocratis Medicorum Principis, qui ex hac insula fuit oriundus.

NIGRIPONS INSVLA.

Nigripons, metropolis insulæ, olim *Calci* dicta, ad eò vicina Boætiæ, ut ab una parte ad aliam transitus sit per pontem, quem construxit Mahomet II. contra Venetos pugnans: nec admiratione caret hujus pontis robur, tanquam si in aqua quieta constructus fuisset, cum ramen mare sub ponte septies in die fluat & resuat velocissimè.

Nigripons.

SCANDIA

sive

SCHANIA PENINSVLA.

London, civitas antiqua, Metropolis & Archiepiscopalis. Hic plurimilinguarum cognitioni incumbunt.

London.

Almistab, sita est in Halandia.

Almistab.

Vasborg, civitas principalis regionis Belechi.

Vasborg.

Treborgum, civitas valdè celebris.

Treborgum.

Elcinur, civitas mediocris quantitatis in regione Vescinde sita, munita duabus arcibus inexpugnabilibus, celebris est ob telonia Regis Daniæ.

Elcinur.

NORVEGIA.

Asloia; ab hac civitate denominatus situs quidam maris Baltici, valdè est culta ab exteris. Hic residet audientia Norvvegiarum.

Asloia.

Hammaria, civitas est Episcopalis.

Hammaria.

Esterdal, civitas, sita est inter duos magnos lacus.

Esterdal.

Bergin, valdè dives ob salpas, vulgò *Stockfisch*/aliof-

Bergin.

que

que p. fces, quos eò quotannis vehunt Norlandi, ideoque varii mercatores aliundè eò confluunt.

Nidrosia.

Nidrosia, Germanis dicta *Druendon* / quasi hospitium *Druxdum*, antiquorum eorum sacerdotū: Fuit olim atque etjamnum est metropolis Norvegiae, olim multo potentior, quàm hoc tempore. Hic videre est unum ex celeberrimis templis totius Septentrionis, à S. Olao nomen sumens.

Vardabo.

Vardabo, ultimum propugnaculum, quod Norvegi habent in hac parte Norlandiae.

GOTHIA INSVLA.

Calmer.

Calmer, castellum habet munitum valdè, portum quoque totius Smalandiae securissimum.

Vessum.

Vessum, vicinum lacui ingenti aquae calidae. Huc missus fuit S. Sigfrid^o à Rege Meldedro, ad baptizandos incultas; hujus Sancti reliquiae adhuc hodiè asservantur.

Sudercop.

Sudercop, hìc celebrantur nundinae totius Gothiae maximae.

Norcop.

Norcop, circa hanc civitatem videre saxa est picta variis rebus naturalibus.

Telge.

Telge, hìc saxa maxima reperiuntur pyramidibus Aegyptiis similia, sepulchra gigantum, in quibus videre est Epiraphia literis Gothicis antiquis scripta, quae hodiè à paucissimis intelliguntur.

Vasten.

Vasten, hìc templum est S. Brigidae, cui serviunt adhuc aliquot moniales catholicae, & religiosae.

Lincop.

Lincop, praetatum habet, cujus jurisdictio valdè late extenditur.

Schening.

Schening, plateas habet pulcherrimas & rectas, tantamquam

GENERALIS DESCRIPTIO.

249

quam altera Ephesus. Hic statua conspicitur Turonis, maximè terribilis in adulteros.

Scara, metropolis VVestrogothiæ, civitas Episcopalis & munitissima, sita in lacu ingenti, ad quam ingressus fit per diversos pontes.

Scara.

Lodese, ad mare sita civitas, portum totius VVestrogothiæ habet optimum.

Lodese.

VVubi, metropolis est Gothlandiæ, antiquitus valdè celebris, variis mercibus: hîc etiam leges suas capiebant nautæ. Hoc tempore residet hic Gubernator Regis Danię.

VVubi.

SVETIAE REGNUM.

Stockolm, sita est ad ostium maris Suetici, in mari ad modum Venetiæ, extructa est à Birgero, ut sinum illum à piratis defenderet: mediocris est quantitatis,emporium in signe, Regia Suetiæ.

Stockolm.

Gricolm, milliari distat aut circiter à Stockolmio. Hîc resident varii mercatores externi, cum hîc omne ferè reperiatur opificium.

Gricolm.

Sittuna, hæc una est ex antiquissimis Sueciæ civitatibus.

Sittuna.

Strengis, ad lacum Meler: Hîc in saxis plurima reperiuntur Epitaphia, quæ vitam authorum continent.

Strengis.

Enecop, fortissimum castellum est.

Enecop.

Vpsal, nomen desumpsit, quod supra Salam sita sit, exactè in centro Suetiæ: ideoq; longo tempore Metropolis fuit Suetiæ. Hic templum fuit Dæ Frigæ, ubi residebat illorum summus Sacerdos sacrificans Diis secundum ritum Græcorum, etiam cum sanguine humano non raro. Multa hic videre est Regum Suetiæ sepulchra magnificè

Vpsal.

& magno sumptu constructa. Horologium hîc est tanto artificio constructum, ut omnibus admirationem excitet. Templum est totius Suetiæ hîc celeberrimû. Vniuersitas quoq; omnium scientiarum & artium liberalium.

Oregund.

Oregund, hinc naves variæ mare Bothnicum ingrediuntur.

Arboi.

Arboi; hîc dicuntur arma sive instrumenta bellica totius Europæ confici optima, conductis eam in rem undique excellentissimis artificibus.

Arossa.

Arossa, prælatum habet, quem Gothi suâ linguâ vocant *Vestros*, abundat mineris argenti adeò excellentis, ut dicantur artifices ex quindecim libris argenti unam ex trahere auri. Huc aliquæ triremes navigârunt, quas Rex Gustarus primùm fecit mare sulcare.

FINLANDIAE DVCATVS.

Rauna.

Rauna, portum habet optimum, naves insignes, metropoli catoria est.

Abum.

Abum, metropolis est Finlandiæ, prælatus ejus jurisdictionem habet in totum hunc Ducatum.

Hange.

Hange, portus est securissimus, & maximè celebris totius hujus tractus.

Borga.

Borga; hîc residet Gubernator ex parte Regis Suetiæ.

Viburgum.

Viburgum, propugnaculum contra Moscovitas.

Constrolm.

Constrolm, arx est valdè munita.

POLONIAE REGNVN.

Cracovia.

Cracovia, urbs celeberrima, minoris Poloniæ metropolis, in planitie ad Vistulam fluvium sita, muro duplici vallaque inexcusso, & fossâ muro præcincta cingitur. Arx verò in scopulo eminenti Vavel dicto, ad eundem fluvium sita.

civi-

DESCRIPTIO GENERALIS.

251

civitas sede Regū Poloniæ, ubi coronantur & sepeliuntur, celebris, Gymnasioq; clara. Carent aut Cracovienses advocato supremo. Sed Rex ipse Prætura Cracoviensi potitur. Castellanus quoque Cracoviensis Palatinum in Senatus confessu, accubitu locoq; superat: cum in ceteris illius regni Provinciis Palatinus Castellarū dignitate antecellat.

Biecz, civitas muro circumdata, in planicie sita, eam Ropa fluvius præterfluit, in quo spumæ, ex quibus sal conficitur, colliguntur. Distat à Cracovia quindecim milliaribus Germanicis. *Biecz.*

Woynicz, civitas lignea ad Dunajecz fluvium sita, Cracoviâ novem milliaribus abest. *Woynicz.*

Sandecz, civitas murata in planicie sita, quam Dunajecz fluvius præterlabitur, Cracoviâ II. milliaribus abest. *Sandecz.*

Lelovia, civitas murata, in colle sita, arcem inferius constructam habet, quam Bialla fluvius alluit. Cracoviâ II. milliaribus abest. *Lelovia.*

Kzyaz, civitas lignea, Cracoviâ 7. milliaribus distat. *Kzyaz.*

Proszewice, civitas lignea, in planicie ad Suzeniava fluvium sita, Cracoviâ 4. milliaribus distat. Hic curia Regia, in hac quoq; conventus terrestres nobilium celebrari solent. *Proszewice.*

Osvyeciim, civitas, metropolis sui Ducatus in terra Cracoviensi lignea, in planicie sita, arcem quoq; ligneam argilla circumlitam habet, quam fluvius quidam præterlabitur, septem milliaribus Cracoviâ distat. *Osvyeciim.*

Zator, civitas, metropolis sui Ducatus in terra Cracoviensi, 5. milliaribus Cracoviâ distat, arcem habet. *Zator.*

- Sandomiria.* *Sandomiria*, civitas principalis districtus Sandomirensis, muro circumdata, in colle ad Vistulam sita. Cracovia 22. milliariis abest. Arx ejus est murata, quae Vistulam ad meridem habet.
- Checiny.* *Checiny*, civitas in loco planè sita, arx verò murata in eminenti scopulo sita. Cracovia 13. milliariis abest. Fodinis Lazuli clara, ubi & argentum reperitur.
- Korczin.* *Korczin*, civitas nova lignea, arcem muratam ad Vistlok fluvium sitam habet, quam undiq; paludes circumderunt.
- Vvislica.* *Vvislica*, civitas lignea, quam Nida fluvius circumluit, muro circumdata, inter lutosas paludes in scopulo sita, in quibus ingens colluvies reptilium omnigenorum graesatur.
- Pilzno.* *Pilzno*, civitas lignea ad Vistlok sita.
- Opoczno.* *Opoczno*, civitas murata, in planitie, quam Pilcza fluvius præterlabitur.
- Rodamia.* *Rodamia*, civitas muro valloq; circumsepta in planicie sita.
- Poloniec.* *Poloniec*, civitas lignea, inter colles constructa.
- Zavichost.* *Zavichost*, civitas lignea, ad Vistulam fluvium sita, arcem muratam in ulteriori Vistulae ripa habet.
- Lublin.* *Lublin*, civitas principalis terrae Lublinensis, murata est, fossâ, stagnisq; ingentibus circumdata. Arx in colle eminentiori ad stagnum amplum sita, muro validissimo fossaq; profunda cingitur. Nundinae in hac civitate singulis annis triplices sunt, quatuor hebdomadis durantes, ad eas conveniunt Turcae, Armeni, Graeci, Germani, Moschovitae, Lithyani, &c. Iudaei maximam suburbiorum

DESCRIPTIO GENERALIS.

253

partem occupant, ibique synagogam habent præcipuam. Arcem fluvius Bystrzica alluit. Distat Sandomiriâ 14. miliaribus, Cracoviâ 36. V Vilnâ 70. V Varsoma 24.

Vrzedovv, civitas lignea, ampla, ad stagnum sita. Distat Lublinâ 7. miliaribus. *Vrzedovv.*

Lucovv, civitas lignea in planitie sita, ex una parte paludelutosa, ex alio vallo munitur, Lublinâ abest 14. miliaribus. *Lucovv.*

Casimiria, civitas lignea, inter scopulos ad Vistulam sita: hæc tempore exundationis Vistulæ, media fere aquis obruitur, Lublinâ 7. abest miliaribus. *Casimiria.*

Parcovv, civitas lignea, in planitie ad stagnum sita. *Parcovv.*

Posnania, civitas insignis, majoris Poloniæ metropolis, ad Vartham fluvium navigabilem, & Prosnam amnè, inter colles condita, muro duplici fossâq; profunda cingitur, ædes in ea pulcherrimæ, insigniterque ex lapidibus sanctis constructæ. Arx murata in eminentiori colle, inter Vartham & Prosnam fluvios sita. In ulteriori ripa Varthæ suburbia sunt amplissima, stagno ingenti paludibusq; circumdata, quæ frequenter cum circumjacentibus pagis exundatione Vartha obruuntur, adeò, ut aliquando summitates ædificiorum solummodò ex aquis appareant; ipsaque civitas in muro aliquando inundatur, ut in foro plateisq; passim navigetur, grassantur hæc inundationes duobus tribusque aliquando diebus. Nundinas valdè celebres quotannis habet ternas.

Roscien, civitas in planicie inter paludes lutosas sita, duplici muro valloq; & fossa munitur. Posnania 7. miliaribus abest. *Roscien.*

Myedzyrzecze.

Miedzyrzecze, civitas lignea, in planicie inter flumina paludelq; lutosas (unde & nomen habet) sita, finitima Silēsiæ Pomeraniæq; , arcem mutatam naturâ & opportunitate loci munitissimam, muro valloq; inexcusso & fossis profundis circumsepta, nullo modo expugnari sese nesci fame patitur: Eam Germani aliquot annis gravi obsidione aliquando presserunt, attamen re infecta discedere coacti sunt. Abest Posnaniâ 15. milliaribus.

Ostresovv.

Ostresovv, civitas lignea, finitima Silēsiæ, in planicie latissimè sita, quàm sylvæ undique circumdederunt.

VVschovv.

VVschovv, civitas murata, in planicie sita, Posnaniâ abest 11. milliaribus.

Calis.

Calis, civitas muro circumdata, inter paludes sita quam Prosnâ fluvius præterlabitur. Arcis muratæ ruinæ restant per Crucigeros Prussienses desolatæ.

Gnesna.

Gnesna, civitas muro circumdata, in planicie inter lacus collesq; sita, Archiepiscopali sede clara. Hæc prima omnium civitas in Polonia, à Lecho authore Polonorum condita, ubi in primis sedes Regia habebatur. Ibiq; Princeps Poloniæ Boleslaus Chabri ab Othone Romanorum Imperatorum Regium Diadema accepit, quo hucusq; Reges Poloniæ utuntur. In hac civitate est Ecclesia cathedralis Metropolitana, in qua corpus D. Adalberti Episcopi Pragensis depositum est. Distat autem à Calisia 14. milliaribus, Posnaniâ verò 7. Hinc nundinæ insignes, præcipuè verò profesto S. Adalberti celebrantur.

Pyzdry.

Pyzdry, civitas munita in planicie ad fluvium Vartham inter sylvas sita; Calisiâ 9. milliatibus abest.

VVartha.

VVartha, civitas ampla, ad fluvium VVartham sita.

- Naklo*, civitas lignea, ad fluvium Notesiam ex Glopolacu emergentem; Arx murata inter lutosas paludes sita. *Naklo.*
- Land*, civitas ad VVartham fluvium, Gesnâ 4. milliariibus abest.
- Konin*, civitas murata, VVarthâq; fluvio unâ cum arce in gyrum circumducta, & non nisi pontibus ad eam pervenitur; Calisiâ abest 8. milliariibus. *Konin.*
- Slupca*, civitas muro fortissimo propugnaculisq; munita, ad VVartham fluvium. *Slupca.*
- Kolo*, civitas lignea circumsepta, VVarthâq; fluvio in gyrum unâ cum arce aliquoties circumluitur. Milliariibus 8. Calisiâ abest. *Kolo.*
- Siradia*, civitas lignea, muro circumducta in planicie sita Arx munita ad VVartham fluvium extructa. *Siradia.*
- Vielunia*, civitas muro forti, propugnaculisque & fossa profunda circumsepta, eam unâ cum arce Prosna fluvius præterlabitur. *Vielunia.*
- Sadek*, civitas lignea, in planicie ad stagnum sita; Sirdiâ 5. milliariibus abest. *Sadek.*
- Petricovia*, civitas murata, in loco palustri sita, ubi commitia generalia cõmuni approbatione omnium Regū Senatorumq; Poloniæ celebrari constitutū est. In suburbio curia Regia & turris, in qua causę iudiciales celebrantur, sita est, q̃ fossa profunda ambit. Curie quoq; Episcoporum magnatumq; Poloniæ frequentes ibidem extructæ sunt. Deinde extra civitatem, curia ingenti sumptu ex lignis levigatis insignis, sub nemore amœnissimo extructa est, quam Rex cum omni comitatu suo, tempore comitorum propter aëris salubritatem incolit, Bugay appellata. *Petricovia.*

Rospiza.
Spicimiria.
Lancicia.

Rospiza, civitas lignea, in planitie paludibus cincta.
Spicimiria, civitas lignea est.

Lancicia, civitas muro fossaque obducta in planicie undiq; paludibus lutosis circumdata. Arx murata in scopulo, fossaq; profunda obducta, eam Bsura fluvius praeterlabitur. Ibidem in villa Koscio dicta Ecclesia cathedralis ex lapidibus sectis constructa est, satisque sumptuose provisata.

Orlovja.

Orlovja, civitas lignea ex una parte fluvio lutofo, & per amplo, ex altera lacunis paludosis munitur: quatuor miliaribus Lanciciâ abest.

Piateck.

Piateck, inter lutas paludes ad Bsuram fluvium sita, cerevisia boni saporis, quæ in ea coquitur, per totam Poloniam celebris habetur.

Bresinia.

Bresinia civitas lignea, ampla, sede Episcopali clara inter stagna sita ad Vistulam fluvium constructa.

Bidgostia.

Bidgostia, civitas murata in planicie sita, eam Brda fluvius navigabilis, quo merces ex majori Polonia in Vistulam fluvium vehuntur, alluit. Vladislaviâ sex miliaribus abest.

Brestia.

Brestia, civitas murata, propugnaculis, vallo, fossaque munita, in planicie inter lutas paludes sita.

Radzieiovv.

Radzieiovv, civitas lignea, in campo aprico ad lacum ingentem sita.

Crusphicia.

Crusphicia. Civitas lignea antiqua, prima post Gesnam constructa, arx murata ad ingentem lacum, Goplo dictum sita, ex quo lacu mures olim prodiêrunt, quæ Popelû Principem Poloniæ ibidem in arce devoraverunt. Hic olim sedes Regia, quæ postea Cracoviam translata est.

DESCRIPTIO GENERALIS.

259

<i>Korvalovv</i> , oppidum ligneum in locis palustrosis constructum.	<i>Korvalovv.</i>
<i>Rava</i> , civitas lignea, in planicie sita, arcem muratam in scopulo ad Ravam fluvium habet.	<i>Rava.</i>
<i>Sochaczovia</i> , civitas lignea, septis ex una parte circumdata, arx vero in scopulo eminenti murata, quam fluvius <i>Bsura</i> præterlabitur.	<i>Sochaczovia.</i>
<i>Gostinin</i> , civitas lignea in planicie, inter paludes lutosas. Arx in scopulo murata, fossâ & paludibus obducta.	<i>Gostinin.</i>
<i>Gambin</i> , civitas lignea, ampla, in planicie sita.	<i>Gambin.</i>
<i>Ploczko</i> , civitas murata ad <i>Vistulam</i> fluvium constructa, sede Episcopali clara, arx murata, in eminenti colle sita.	<i>Ploczko.</i>
<i>Bielsko</i> , civitas lignea in planitie sita, à <i>Ploczko</i> 2. miliaribus abest.	<i>Bielsko.</i>
<i>Raczyaz</i> , civitas lignea, inter lutosas paludes, distat 8. miliaribus à <i>Ploczko</i> .	<i>Raczyaz.</i>
<i>Syeprez</i> , civitas lignea, in colle eminenti, abest quinque miliaribus à <i>Ploczko</i> .	<i>Syeprez.</i>
<i>Srensko</i> , civitas lignea, in planicie sita. Arx murata, inter stagna paludesq; ingentes, distat à <i>Ploczko</i> millia. 10.	<i>Srensko.</i>
<i>Mlavva</i> , civitas lignea, Pruscia vicina, quam <i>Mlavva</i> fluvius præterlabitur, abest 11. miliarib. à <i>Ploczko</i> .	<i>Mlavva.</i>
<i>Plonsko</i> , oppidum ligneum, à <i>Ploczko</i> 8. millia. abest.	<i>Plonsko.</i>
<i>Radzanovv</i> , civitas lignea, ad <i>Vkra</i> fluvium sita, arx murata, in scopulo inter lacunas palustrosas, à <i>Ploczko</i> 8. abest miliaribus.	<i>Radzanovv.</i>
<i>Dobrinia</i> , civitas lignea, septis circumdata, in scopulo ad <i>Vistulam</i> sita, arx à <i>Crucigeris</i> demolita.	<i>Dobrinia.</i>

- Slonsk.* *Slonsk*, civitas lignea, in planicie ad Vistulam: Dobriniâ 2. milliaribus abest.
- Ripin.* *Ripin*, oppidum ligneum, in planicie ad Odlekam fluvium conditum, Dobriniâ 5. milliaribus abest.
- Gorzno.* *Gorzno*, civitas lignea, inter sylvas in colle, vallo fossaque aquis repleta, obducta, Dobriniâ 6. milliaribus abest.
- M A S O V I A E D V C A T V S.
- Varschovia.* *Varschovia*, civitas insignis, murata, totius Masoviae Metropolis, duplici muro fossaque obducta, in planicie ad Vistulam extructa: Arx quoque murata civitati contigua Vistulae impendet: Pons ibi amplissimus ligneus, ingentis sumptu in Vistula fabricatus.
- Czersko.* *Czersko*, civitas lignea in planicie ad Vistulam fluvium sita, arcem muratam in scopulo eminenti turribus altis conspicuam habet, Varschoviâ 5. milliar. abest.
- VVissegrad.* *VVissegrad*, civitas lignea, in planicie ad Vistulam: arx in colle murata: Varschovia 12. milliar. abest.
- Zakroczim.* *Zakroczim*, civitas lignea, ad Vistulam fluvium: arx in colle murata, 8. milliar. Varschoviâ abest.
- Cziechanovv.* *Cziechanovv*, civitas in planicie sita, valloque circumferta, arx inter lutosas paludes fossa profunda munitur.
- Pultovvysko.* *Pultovvysko*, civitas murata ad Narevv fluvium, una cum arce sita.
- Rosan.* *Rosan*, civitas in planicie: arx verò in scopulo ad fluvium Narevv constructa.
- Varka.* *Varka*, civitas ampla lignea, in planicie ad Pilczam fluvium sita, Varschoviâ 8. milliar. abest.
- Blonye.* *Blonye*, civitas lignea, ampla, distat à Varschovia 4. milliaribus.
- Tarcin.* *Tarcin*, civitas lignea, Varschoviâ 5. milliar. abest.

Grodzyec, civitas lignea, Varſchoviâ milliar. 7. Tarcino verò 2. abest. *Grodzyec.*

Praſniſ, civitas ampla, lapideis ædificiis ornata. *Praſniſ.*

Lomza, civitas ampla ad Narevv fluvium navigabilem ſita, in ea ædificia pulcherrima, murata, Varſchoviâ 20. milliar. abest. *Lomza.*

Livvo, civitas lignea; arx murata ad Livvyecz fluviũ ſita. *Livvo.*

VVe grovv, oppidũ ligneũ, Livvo abest medio milliari. *VVe grovv.*

VVi zna, civitas in planicie ad Narevv fluvium ſita, arx in colle foſſa circumdata. *VVi zna.*

Nur, civitas lignea ampla, ad fluvium Nur ſita. *Nur.*

Camenyec, civitas lignea, in planicie ad Bug fluvium ſita. *Camenyec.*

PODLASSIA.

Byeſko, civitas lignea ampliffima Podlaſſiæ principa- *Byeſko.*
lis, ad Byalla fluvium ſita, Lithvaniæ contermina, arx li-
gnea, fulminis ictu in præſentia Regis incenſa, penitus
que exuſta eſt. Diſtat à Narevv fluvio 4. milliar.

Branko, civitas lignea ad Nur fluvium. Hic curia Regia *Branko.*
judicialis, in qua cautæ nobilium diſceptantur.

Suras, civitas lignea, inter colles ad Narevv fluvium ſi- *Suras.*
ta: arx in colle foſſa circumducta.

Tyroczin, civitas lignea, in planicie ad Narevv fluvium *Tyroczin.*
ſita. Arx naturâ & opportunitate loci munitiffima, propu-
gnaculis valloq; forti proportionaliter circũſepta, Narevv
fluvio & paludib⁹ circumdata, ut ad eam niſq; adit⁹ pateat,
machinis tormentiſq; bellicis proviſa. Theſaurus Regi⁹ in
ea aſſervatur. Rex Sigismundus Auguſtus eam magnis im-
penſis reſtaurari fecit, monetaq; ibidem cuditur.

Knyſyn.

Knyſyn, civitas lignea, in planicie inter ſtagna, ſylvas, paludelque lutoſas ſita: ibidem curia Regia extructa eſt. Hortus quoq; Regius ampliffimus vario genere animalium piſciniſq; diverſis refertus. Venationes enim illic omnium ferarum copioſè exercentur.

Narevv.

Narevv, civitas lignea, inter ſylvas & fluvium *Narevv* ſita.

VVaſilkovv.

VVaſilkovv, oppidum ligneum, ad *Narevv* fluvium: Hic Capitaneus Regius Poloniae ſedet.

Auguſtovv.

Auguſtovv, civitas nova ampliffima, à Rege Sigifmundo Auguſto, à quo & nomen habet, fundata.

Drochicin.

Drochicin, civitas lignea ad Bug fluvium extructa, in colle curiam Regiam, in qua cauſæ nobilium diſceptantur, habet.

Myelnik.

Myelnik, oppidum ligneum, ad Bug fluvium ſitum, arx in colle eminenti.

Loſicze.

Loſicze, civitas lignea, ad ſtagnum ampliffimum ſita.

Mordi.

Mordi, oppidum ligneum, in planicie ad ſtagnum ſitum.

RVSSIAE PARS, REGNO POLO-

NIÆ INCORPORATA.

Leopolis.

Leopolis, civitas inſignis Ruſſiæ, Polono Regi ſubjecta, Metropolis à Leone Ruſſorum Principe extructa, duplici muro propugnaculiſq; fortiffimis, vallo & foſſa profunda, tormentis & ſupellectili bellica expeditiffimè proviſa. Arx una in civitate, alia verò in eminentiffimo ſcopulo civitati impendente, munitiffimè conſtructa, cuius aſpectus decem milliaribus patet. Emporio ſedeq; Archiepiſcopali clara. Metropolitanus quoque Ruſſiæ ibidem ſedem

DESCRIPTIO GENERALIS.

263

sedem suam retinet. Templâ hîc Romanâ & Græcorum obedientiæ plurima. Armeni quoque ibidem basilicam suâ religionis, antistitemq; & sacerdotem habent.

Halicia, civitas lignea, amplissima, antiquitus constructa, una ex Ducatibus Russiæ. Eam à Moldavia Prud fluvius ex alia parte Tyras, Nester vulgò dictus, præterlabitur. Arcem ligneam in colle eminenti adjunctam habet.

Halicia.

Zidacovy in Pokutia, civitas lignea, in planicie ad Striy fluvium sita. Arx in colle eminenti vallo circumsepta.

Zidacovy.

Grodek, civitas inter lutosas paludes, ex quibus Bug fluvius oritur, sita, quo merces variæ ex Volhinia in Vistulam deportantur.

Grodek.

Striy, civitas lignea, ad fluvium Striy sita.

Striy.

Vvizna, civitas in planicie inter paludes ad fluvium Vvizna sita.

Vvizna.

Sniatin, civitas lignea, septis circumdata, confinis Moldaviæ, eam Prud fluvius præterlabitur.

Sniatin.

Colomnia, civitas lignea sub monte, ad Prud fluvium sita, hîc sal decoquitur.

Colomnia.

Robatin, civitas lignea, septis circumdata, in planicie. Eam Rhohatinka fluvius præterlabitur. Arcem inter stagna & paludes sitam habet.

Robatin.

Polinia, oppidum ligneum inter colles situm.

Polinia.

Lubaczovy, civitas lignea, in planicie sita, castrum inter paludes stagnantes constructum.

Lubaczovy.

Belz, civitas lignea ampla, in planicie sita. Arcem ligneam lutosis paludibus late stagnantibus circumductâ habet, quam nequaquam Tartarica sagitta attingit.

Belz.

- Sokal.* *Sokal*, civitas circumseptâ, in planicie ad Bug fluvium sita, arx in eminenti colle lignea.
- Hrubyscovv.* *Hrubyscovv*, oppidum cum castro in colle situm.
- Hrodo.* *Hrodo*, civitas stipitibus præacutis circumseptâ, arcem in colle Bugo præterfluam habet.
- Grabovvyc.* *Grabovvyc*, civitas lignea, in planicie sita, arx in colle eminentissimo, naturâ & opportunitate loci munitissima, accessuq; ardua.
- Thysovvice.* *Thysovvice*, civitas lignea, arcem in colle habet.
- Chelm.* *Chelm*, civitas septis circundata, sede Episcopali clara. Arx in eminentiori colle sita, lignea, argilla oblinita, quatuor milliaribus aspectus illius patet.
- Crasnistavv.* *Crasnistavv*, civitas murata, ad stagnum amplissimum sita: arx in planicie murata, quam Viep fluvius navigabilis præterlabitur, Lublinâ abest 7. milliaribus, in ea Capitaneus generalis Regius residet.
- Ratno.* *Ratno*, civitas lignea, ampla, inter paludes latissimè stagnantes sita: pontibus stratis ad eam pervenitur. Arx in colle eminenti, ad Puerepetum fluvium navigabilem sita, quam fluvius Tur alta ex parte, paludesq; lutosæ munit, accessuq; omni ex parte difficilis.
- Lyubovvlya.* *Lyubovvlya*, civitas ad Bug fluvium sita, arcem in colle eminenti habet.

PREMISLIENSIS REGIO, RVS-

S I Æ P A R S.

Primisia.

Primisia, civitas murata ad San fluvium navigabilem sita, sede Episcopali clara, arx in colle in ulteriori ripa eisdem fluvii sita: propugnaculisq; apprimè munitissima. Ibi dem Hortus regius ingens, omni ferarum genere refertus.

Sambor,

DESCRIPTIO GENERALIS.

265

Sambor, civitas septis circumdata, ad Tyram fluvium unâ cum arce sita: Hungariæ finitima.

Sambor.

Drochobycz, civitas stipitibus præcutis in planicie munita, salis fodinis clara.

Drochobicz.

Sanok, civitas lignea, inter colles ad San fluvium extructa: arx in colle murata.

Sanok.

Przeworsk, civitas in colle muro circumdata, ad Mlecza fluvium sita.

Przeworsk.

Krosno, civitas murata, Iasiolda fluvio circumducta. *Vinok* fluvius eam mediam interluit. Hinc medio milliari distat *Camyeniecz* arx, in eminenti scopulo sita, murata, naturâ & opportunitate loci & propugnaculis munita.

Krosno.

PODOLIA REGIO RVSSIAE.

Camyeniecz, civitas Moldaviæ finitima, divinâ ferè manu inter arduas clivosaq; rupes constructa, portas solum modo duas habet. Arx quoq; naturâ & opportunitate loci, rupe petrosa undiq; cincta, quàm unâ cum civitate *Smotricz* fluvius præterlabitur, fossaq; profundissima naturali cingitur. Arx ipsa muro propugnaculisq; munita. Civitatem verò rupes altissima, saxosa, accessuq; ardua inexpugnabilem facit, quam ita suo ambitu includit, ut minimè ædium, quamvis eminentiorum tecta appareant. Sæpiùs ab ea Tartari, Valachiq; & Turcæ cum ingenti strage & dedecore repulsi fugatiq; sunt. Hinc ad *Chociniam* Moldaviæ arcem duo numerantur milliaria.

Camyeniecz.

Bar, civitas septis circumdata in planicie, à Bona *Ioannis Sfortiæ* Ducis Mediolani filia, *Sigismundi* Regis Poloniæ uxore constructa, quam à *Baro* patria appellavit. Arx in colle murata, paludibus latè stagnantibus cincta.

Bar.

Myedzi.

Myedzibosz.

Myedzibosz, civitas & arx ampla lignea, inter paludes latissimè stagnantes sita, ad quam nisi pontibus pervenitur, à Tartaris sæpissimè infestatur.

Brezania.

Brezania, oppidum ligneum, arcem in colle muratam habet.

Trebovyla.

Trebovyla, civitas sub monte altissimo sita, arcem in colle eminenti habet.

Chmielnik.

Chmielnik, civitas lignea, stipitibus circummunita. Arx lignea in planitie ad Bog fluvium sita.

Braslavy.

Braslavy, civitas & arx lignea, vallo fossaq; cincta, etiam Bog fluvius præterlabitur.

Vinnicza.

Vinnicza, civitas lignea, unà cum arce, vallo circumseptâ, ad Bog fluvium sita.

Suinigrod.

Suinigrod, arx cum civitate lignea, in campestribus sita.

LITHVANIAE MAGNVS DV-

CATVS.

Vilna.

Vilna urbs, caput & metropolis Lithvaniæ totius intra colles, ad confluxum Vilnæ, (à quo nomen habet) & Vilnæ fluviorum sita muroq; circumducta. Arces duas insigniter muratas adjunctas sibi habet, quarum una inferior, (hæc q; ampla & sumptuosissimè extructa) altera superior in colle eminentissimo condita, dicitur, eas ex una parte Vilna ex oriente fluens, ex altera VVilia fluvii ibidem concurrentes præterlabuntur, porro Vilna, quæ nomen urbi indidit, minor est, VVilia verò est amplior & navigabilis, quo merces ex Vilna navibus in Gedanum Prusliæ emporium celeberrimum deportantur. In hac urbe plurima templa Romanæ obedienciæ & Rutenorum ritus.

DESCRIPTIO GENERALIS.

267

ritus magnis sumptibus extructa. Episcopalis sedes in Basilica arcis cathedrali D. Stanislao dicata. Metropolitana quoque Ruffiæ ibidem sedem in Basilica Rutenici ritus præcipua, titulo D. Virginis Mariæ insignita, retinet.

Osmiana, oppidum ligneum, à Vilna 7. milliariibus abest. *Osmiana.*

Vilkomeria, oppidum ligneum ad Svventa fluvium situm; Curia in ea judicialis, in qua causæ nobilium disceptantur. Arx per Crucigeros Prussenses exusta, nunc in scopulo vestigia ejus apparent. *Vilkomeria.*

Bratislavia, civitas lignea, arcem sibi adjunctam in scopulo ad lacum amplissimum conditam habet. *Bratislavia.*

Troki, civitas lignea, muro (cujus adhuc ruinæ apparent) quòdam circumdata, sed à Crucigeris Prussensibus cum munitione devastata, à Vilna sex milliariibus distat, arcem habet in lacu satis opportunitate & naturâ loci munitam, ad quam nisi navibus pervenitur. In ea diu sedes Ducum Lithvaniæ erat; postea Vilnam translata. Est quoque aliud oppidum ejusdem nominis, quatuor à Vilna milliariibus ad Vacam fluvium, quod ad differentiam hujus novi Troki dicitur. *Troki.*

Grodno, civitas lignea, arcem muratam in scopulo sitam habet, quam Nemen sive Cronon fluvius celebris & navigabilis præterfluit, unà cum civitate, quo merces in Gedanum ex regionibus Lithvaniæ navibus deferuntur. *Grodno.*

Covvno, civitas lignea insignis, plures tamen in ea domus reperiuntur lapideæ, ad confluum Nemenis & Vilniæ fluviorum navigabilium sita, arcem muratam, antiquitus in scopulo conditam habet. *Covvno.*

- Lida.* *Lida*, oppidum ligneum districtuale, arcem muratam, in qua iudicia nobilium celebrantur, habet.
- Vpida.* *Vpida*, civitas lignea, provincialis, districtum amplissimum, cum multis oppidis complectitur.
- Minsko.* *Minsko*, civitas lignea amplissima, arx ex roboribus extructa, natura & opportunitate loci munitissima, fossa profunda circumducta, eam fluvius quidam molendinis frequens praeterlabitur.
- Keidanovv.* *Keidanovv*, arx cum oppido, à Vilna 25. milliar. abest.
- Radoskovvise.* *Radoskovvise*, castrum cum civitate. Hic Rex Poloniae Sigismundus Augustus copias armatas numerosas centum millia superantes recensuit. An. Dom. M. D. LXVIII.
- Borissovv.* *Borissovv*, civitas lignea, arx ex roboribus extructa, munitissimèq; propugnaculis, parietib. quaternis, intrinsecus terra, paludibusq; impletis firmata, fluvio Beresina opportunè circumducta. A Vilna 40. milliarib. distat. In hac civitate milites praesidarii contra incursum Moschorum continuò asservantur, ad eam enim Moschus fines suos pertinere contendit.
- Lohoisco.* *Lohoisco*, civitas cum arce lignea, à Borissovv s. milliaribus abest.
- Svvislocz.* *Svvislocz*, castrum cum oppido ad fluvium eiusdem nominis.
- Bobroisno.* *Bobroisno*, arx cum civitate, ad Beresinam fluvium.
- Odrugzko.* *Odrugzko*, arx in colle eminenti lignea, olim pro Ducatu computabatur, nunc plures nobiles Russi hujus Ducatus titulo utuntur.
- Novogrodek.* *Novogrodek*, civitas ampla lignea, quondam secun-

dogenitis Principum Lithvvanix attributa erat, nunc in Palatinatum redacta est.

Slonium, civitas & munitio lignea, olim secudogenitorum Magnorum Ducum Lithvvanix erat & pro Ducatu cum suo territorio computabatur: postea in provinciam redacta est.

Slonium.

VVolkoviko, civitas ampla, curia in ea judicialis, ubi causa nobilium disceptantur.

VVolkoviko.

Mscziborvv, oppidum & arx lignea, in stagno naturae loci munita, planicie circūdante, à VVolkovisko 2. mill.

Mscziborvv.

Brestia, civitas ampla lignea, in finibus Lithvvanix sita, contermina Podlasix. Arcem amplam ligneam sibi adjunctam habet, naturae opportunitateq; loci munitam, & duobus fluviis, quorum unus Mucchavvicz, alter verò Bug vocatur, opportunè circumdatam.

Brestia.

Pinsko, civitas lignea, satis ampla, ad fluvium Perepetum sita, qui multis oppidis Russix præterlapsis, in Boristenum fluvium amplissimum defertur. Hæc civitas cum suo territorio quondam inter principatus Russix computabatur, à Gedinoq; Magno Lithvvanix Duce subacta, secudogenitorum Principum Lithvvanix erat, nunc in provinciam est redacta. Nobilitas provincialis vexillo Lasurini coloris stemmate Magni Ducatus insignito utitur.

Pinsko.

Prepetus, arx & civitas ad fluviū ejusdē nominis sita.

Prepetus.

VOLINIA REGIO RVSSIAE IN-

CORPORATA LITHVANIAE

Luczko, civitas provincialis lignea, sede Episcopali Ruthenorum & Romanæ obedientix clara, arces munitas duas in colle eminenti habet.

Luczko.

<i>Vvolodimiria.</i>	<i>VVolodimiria</i> , oppidum ligneum, munitionem quoque ligneam ad paludes sitam habet, quondam pro Ducatu habebatur.
<i>Krzemenec.</i>	<i>Krzemenec</i> , civitas ampla lignea, castrum quoque ligneum argilla circumlimitum habet.
<i>Chabno.</i>	<i>Chabno</i> , arx & oppidum ad Vssam fluvium situm.
<i>Ovyruczi.</i>	<i>Ovyruczi</i> , castrum & civitas ampla in colle.
<i>Olevysro.</i>	<i>Olevysro</i> , arx & civitas ad Huberczia fluvium.
<i>Zithomir.</i>	<i>Zithomir</i> , arx lignea in colle condita.
<i>Korec.</i>	<i>Korec</i> , arx & civitas lignea, pro Ducatu olim cum suo territorio computabatur.
<i>Kamienec.</i>	<i>Kamienec</i> , munitio in colle sita.
<i>Zbarasz.</i>	<i>Zbarasz</i> , arx & civitas olim sui juris erat, cum suo territorio & pro Ducatu nunc computatur, pluresq; nobiles & Domini hujus Regionis Ducum titulo à suis civitatibus utuntur.
<i>Kiovia.</i>	<i>Kiovia</i> , vetustissima amplissimaq; urbs ligneis septis circumdata, olim totius Russiae Metropolis, ad fluvium celeberrimum Boristhenem sita, à Vilna centum viginti miliaribus Polonicis distat. Eam quondam magnificam & Regiam planè fuisse, ipsae civitatis ruinae & monumenta, quae sex miliaribus patent, indicant. Apparent hodie adhuc in vicinis montibus & collibus Ecclesiarum monasteriorumq; & aedificiorum desolatorum vestigia. Præterea cavernae quaedam subterraneae vastissimae longo tractu subtus terra extensae, quas quidam LXXX. miliarib. protendi dicunt. In his plurima antiqua sepulchra corporaque quorundam illustrium Russiae virorum (quamvis antiquitus posita) carie tantum consumpta, integra tamen

apparent, præcipuè verò duorum quorundam Principum cadavera in vestibus gentili more, prout vivi ambulabūt, integra, veluti recens posita apparent: sicq; insepulta in specu jacēt, quæ pegrinis & advenis à monachis Rutenicus ostenduntur. Juxta hanc urbem arx satis munita ex roboribus & lapidibus terraque ad Boristenem constructa est.

Circaſſi, civitas lignea, ad Boristenem sita, à Kionia in meridiem deflectendo: hujus incolæ Cirassi dicuntur, longoq; tractu juxta Boristenem degunt. Ruteni sunt (alii tamen ab his, qui ad Euxinū in montibus habitant) viri bellicosi & strenui, cum Tartatis Præcopensibus sibi invicem adhærentibus frequenter belligerant, in provinciâsq; eorum excurrunt, & prædas, jumenta videlicet abigunt. Distat autem civitas Cirassi à Kiovia 25. milliariibus Polonicis.

Moser civitas provincialis, ampla, lignea, ad fluvium Pereptum condita, qui duodecim milliariibus supra Kioviâ am hausto fluvio piscoso Tur dicto Boristenem influit. A Kiovia 30. milliariibus Polonicis distat, à Brobansko totidem, à Mochilovv 20. ab Orsha 26.

Mschislavia, civitas lignea ad fluvium, Sofam dictū, sita, arcem quoq; ex roboribus aptimè munitam habet, in ipsis finibus Moschovviæ jacet, idè præſidiarii milites in ea continuo asservantur.

Viterbsk, civitas satis ampla lignea, ad Dvvinam fluvium insignem & navigabilem, quò merces omnigenæ in Rigam Livoniæ Metropolim deportantur, sita. Arces duas amplissimas naturâ & opportunitate loci munitissi-

mas habet, quarum una inferior in planicie sita, civitatis formam amplitudine referens dicitur. Altera superior in colle eminentiori condita, utraq; propugnaculis & parietibus ex roboribus extructis, terraq; & lapidibus impletis, supellestiliq; belliea, tormentis & bombardis apprime munita. Eas unà cum civitate ab Oriente fluvius Dvina opportunè præterlabitur, in quam sub ipsa arce ex altera parte Viczba fluvius exoneratur. Hæc arx omnium arcium finitimarum totiusq; Lithvaniæ est fortissimum propugnaculum, contra incursum Moschorum; in ipsis enim finibus hostium jacet, sæpiùs ab ea Moschovita cum suo ingenti damno fugati repulsiq; sunt. Quatuor in ea præfecti sive ductores militum pedestrium asservantur. A Vilna 80. miliaribus distat, quondam sui juris principem habebat, & pro Ducatu computabatur, nunc in Palatinatum redacta est.

Orsha.

Orsha, civitas lignea ampla, ex una parte stipitibus præcutis munita, ex altera Boristene fluvio alluitur, arcem munitam muratam sibi adjunctam habet, quam ab una parte Boristenes, ab altera Orschi ora fluvius (qui nomen civitati indidit) præterlabitur, à Vitebska 15. miliaribus abest.

Suras.

Suras, castrum inter Dunam, Casplã & Surascã situm, à Vitebska 8. miliaribus Moschoviam versus procedendo.

Vla.

Vla à Vitebska 14. miliaribus distat. Arx est sita in confinio Vlæ (à qua nomen habet) & Dunæ fluviorum, à Moschovitis olim fundata possessaq; , & à Polonis sæpiùs, frustra tamè tentata. Postcà à Duce Rom. Sangus Kovvicz inopinata irruptione capta, exustaq; , & à Polonis restaurata.

Turorv.

DESCRIPTIO GENERALIS.

273

Turovyla, castrum Moschorum ad fluvium ejusdem nominis, & Dunam munitissimè sita, à Poloczka 3. milliaribus abest. *Turovyla.*

Suszka, arx Moschorum ad lacum ejusdem nominis: Moschovitis Copia dicitur. *Suszka.*

Czafniki, castrum & oppidum ligneum, ad fluvium *Vlam* situm, à *Suszka* 4. milliar. abest. *Czafniki.*

Sienna, arx cum oppido à *Czafniki* 6. milliar. abest. *Sienna.*

Leplo arx & civitas benè munita, in lacu quasi peninsula condita, à *Czafniki* 7. milliaribus abest. *Leplo.*

Ciotcza munitio ad lacum ejusdem nominis. *Ciotcza.*

Czassne, arx Moschovitica, à *Ciotcza* 1. milliari sita. *Czassne.*

VVoroniec, castrum cum oppido ad *Vsacram* fluvium situm, à *Poloczka* 3. milliar. *VVoroniec.*

Strzyżowv, munitio ad lacum ingentem sita. *Strzyżowv.*

Poloczko, olim civitas lignea, amplissima, stipitibus septisq; ligneis circumdata, ad *Dvvinam* fluvium condita, arcem ligneam naturâ & opportunitate loci munitissimâ, turribus & propugnaculis firmatam habet, quam ab una parte *VVina*, ab altera *Polata*, à qua civitas nomen fortitur, præterfluit. Milites in ea præsidarii à Rege Poloniae frequenter asservabantur, cives & mercatores in ea ditissimi erant; Sed anno Domini M. D. LXII. Ioannes Basilides Magnus Dux Moschovia, eam vi, tormentis bellicis admotis, strenua oppugnatione, obsidium verò indigentibus & oescitanti defensione in ditionem suam redegit: Polonisq; præsidariis liberè demissis, Lithvanos & Ruthenos civitatis incolas, ceterosq; qui illuc velut ad asylum confugerant, in Moschoviam victos adduxit, prædam.

prædam.

prædamq; dictu incredibilem auri & argenti illinc asportavit. Habebat & olim sui juris principem, & pro Ducatu amplissimo computabatur, nunc ejus titulo prædictus Princeps Moschoviæ utitur.

Vjacza.

Vjacza, munitio ad fluvium ejusdem nominis & Dunam sita, à Poloczka 3. milliariibus distat.

Disna.

Disna, arx ampla, vallo forti & inexcusso circumdata, rebusq; bellicis apprimè munita; Disna & Duna fluvio opportunè circumluitur. Civitas quoque inter eosdem fluvios vallo stipitibusq; præcutis & propugnaculis munita, à Poloczka 6. à Vilna 40. milliariibus distat.

Drissa.

Drissa, arx cum oppido circumsepto, ad fluvium ejusdem nominis, & Dunam, 6. milliariibus à Disna sita.

Druba.

Druba, munitio cum oppido, ad ejusdem nominis fluvium & Dunam; à Drissa 6. milliariibus abest.

SAMOGITHIAE DVCATVS.

Caunia.

Caunia, cèlebris ob Medonem, qui ibi conficitur, excellentissimus. Hic residet Zarosta, ita vocant gubernatorem suum, qui officii id genus toto vitæ tempore administrat.

SVDAVIA PRVSSIAE DV- CATVS I.

Luptavensis.

Luptavensis territorii septem pagi supersunt: reliquum univèrsum devastatum est.

SAMBIA DVCATVS PRVS-

S I Æ I I.

*Lebenicht.
Kneybach.*

Lebenicht extructa est anno Christi M. CC. LVI.
Kneybach extructa anno Christi M. CCC. XXC.

Regio

GENERALIS DESCRIPTIO.

275

Regiomontum, cum castro & antiqua, ut vocant, civitate, extructum est anno Christi M. CC. LX.

Regiomontū.

Fischusia, anno Christi M. CC. LXIX. extructa.

Fischusia.

Lecster, extructa anno M. CC. LXXXIX.

Lecster.

Mulmelburgia, condita an. Domini M. CC. LXXIX.

Mulmelburgia.

NATANGIA DVCATVS PRVS-

S I Æ III.

Valdonia civitas

Giravia civitas

Cintia oppidum

Creneburga civitas cum arce

Heiligenbeil oppidum

Fridlandia civitas

Schippenbeilia civitas

Brandenburga oppidū cū arce

Balga arx

Dammovia

conditæ
sunt an.
Domini

1256.

1326.

1313.

1253.

1301.

1312.

1319.

1362.

1239.

1400.

NADROVIA PROVINCIA

PRVSIÆ III.

Nadrovia supersunt aliquod casæ & tiguria tantum, in quibus piscatores habitant.

SLAVONIA DVCATVS

PRVSSIA V.

Ragneca
Tilfa
Renum
Liccovia
Salavia
Labia
Tapia
Vinsburgia
Christatender
Baytia
Cestia
Norbeitia
Vonsdorf
Angenburgia
Dringofordia

hæ munitiones partim ci-
 vitates, partim oppida, & ar-
 ces, extractæ sunt à fratribus
 Crucigeris anno Domini

1253.
 1289.
 1276.
 1273.
 1355.
 1258.
 1255.
 1409.
 1253.
 1338.
 1185.
 1381.
 1391.
 1412.
 1403.

BARTONIA DVCATVS PRVS-

SIA VI.

Nordenburga
Iohansburga
Iurgburga
Inferburga
Richtepperder
Bartonia
Rhenum

hæ munitiones partim ci-
 vitates, partim oppida & ar-
 ces, extractæ sunt à Cruci-
 geris anno Domini

1505.
 1268.
 1259.
 1342.
 1396.
 1365.
 1375.

DESCRIPTIO GENERALIS.

277

GALINDIAREGIO PRVSSIAE VII.

Orteleburgum, castellum) anni instaurationis eorum	1366.
Rastenb ^u rgum, oppidum		1329.
Neyburgum, arx & oppid.		1238.
Passenhumia, oppidum		1388.
Dreschlowia, arx & oppidū		1338.
Lucia, castellum		1348.
Lucenburgia, oppidum		1349.

VARMIA sive VVARMELANDIA,

REGIO PRVSSIAE VIII.

Ressel, arx & civitas) his annis sunt extractæ	1337.
Sreburg, arx		1348.
Bichoffstein, civitas		1325.
VVarthenburga, civitas		1325.
Allenstein, arx & civitas		1367.
Mellaria, arx & civitas		1326.
Helsberga, arx & civitas		1320.
Vermeditum, arx & civitas		1316.
Gustadia, civitas		1326.

HOGERLANDIA REGIO

PRVSSIAE IX.

Brandenburgū castr. & op.) extracta sunt anno Domini	1279.
Tolkiemir, oppidum		1365.
Munhusia, castellum		1365.
Scharpovia, prædium		1400.
Elbinga, civitas insignis ad ostia Albis fluvii in litore maris sumptuosissimè & magnificentissimè extracta. Hæc splendidis civium opib. & mercatorum divitum fre-		Elbinga.

quentia, claram spectabilemque se reddit. Ejus titulo Rex Poloniae scribens se Dominum terrae Elbingensis, maxime in privilegiis utitur. Castrum quidem Elbingense constructum est anno Christi M. CC. XXXVII. Civitas vero M. CC. XXXIX.

CVLMINA DVCATVS PRVS-

S I E X.

Culmina, civitas ampla }
VVentslavia, arx }
Aldusia, castrum }
Geandentz, arx & civitas }
Gugeleburga civitas }
Schorse, arx cū civitate }
Stesburga, arx & civitas }
Bartonia, arx }
Neumarckt, civitas }
Rogosna, arx }
Colmense, civitas }
Papavia, arx }
Fridek, arx }
Lipno, arx }
Lesna, civitas }
Golba, arx & civitas }
Luben, arx cum civitate }
Reden, civitas cum arce }
Bergelavia, arx }
Lautergurgia, arx } J

} erectae sunt an. hisce

1223.
 1215.
 1238.
 1299.
 1230.
 1305.
 1285.
 1346.
 1325.
 1293.
 1251.
 1375.
 1331.
 1319.
 1328.
 1300.
 1233.
 1233.
 1305.
 1301.

Turunia.

Turunia, arx cum civitate amplissima, Emporio clara, ad Vistulam an Domini M. CC. XXXV. constructa.

POME-

POMESANIA REGIO PRVS-

S I Æ XI.

Marienburgum, civitas ampla, anno Domini M. CCC. Marienburgum.
 II. extructa est, arx verò anno M. CC. LXXXI. à fratrib.
 Teutonicis erecta, sub Magistro ordinis Comite Heldro-
 viensi, naturâ loci munitissima, valloq; fortissimo, ac fos-
 sa profundâ cingitur, muro, propugnaculis & comeatu
 copioso, apprimè firmata, Regis Poloniae præfidiis tene-
 tur.

Neutichia, oppidum	}	1329.
Stum, arx cum civitate		1249.
Christburga, arx & civitas		1258.
Prensmarck, arx		1329.
Salfeld, civitas		1328.
Merinek, arx cum civitate		1290.
Holand, arx & civitas		1329.
Lubstada, civitas		1302.
Oferrade, arx & civitas		1270.
Rosenburga, arx & civitas		1298.
Marienvorther, arx & civitas		1311.
Garnefia, civitas		1328.
Germanica Eulovia, arx & civ.		1337.
Lebmulia, civitas		1337.
Hohenstein, civitas		1301.
Schonenberga, arx	1319.	
Rosenberga, civitas	1305.	
Eulenberga, civitas	1299.	
Neunberga, civitas & arx	1289.	
Salavia, civitas & arx	1306.	

hæ civitates
 cum suis mu-
 nitionib. ex-
 tructæ sunt

MICHLOVIA REGIO PRVSSIAE XII.

Strasburga, civitas, sola reliqua est in hac regione.

LEILANDIA

sive

RIGENSIS LIVONIAE PROVINCIA.

Riga.*Riga.*

Riga, urbs celeberrima totius Livoniae metropolis, muro fortissimo, propugnaculisq; & turribus densis, tormentis bellicis apprimè munitis, valloq; inexcusso tribus ordinibus tormentorum undiquaq; munita, fossis duabus ex utraque vallis parte circumdata, & stipitibus acutis, circumseptis, rebus bellicis tormentis & comœtu copioso militibusq; stipendiariis pacis & belli tempore benè provisâ.

vilâ.

GENERALIS DESCRIPTIO.

251

visâ. Arcem quoq; benè munitam & omnibus necessariis
 provisam sibi adjunctam habet, in qua olim Magistri sedē
 habebāt, eam ante paucos annos Gothardus Kietler Dux
 Curlandiæ, Regis Poloniæ feudalisi nomine Regio admi-
 nistravit, in civitatem tamen ipsam jus nullum habuit.
 Administratorem enim sive Capitaneum aliquem, cives
 sibi dominari (libertatē afferentes) non patiuntur, sed obe-
 dientiam & tributa Regi Poloniæ fideliter exhibent, ipsiq;
 civilib. legibus urbem administrant. Hanc urbem fluvius
 Dvvinâ ampliss. (ex severa Regione Russiæ Moschoviæ
 Duci subjecta ortus) una cum arce alluit, & duobus à Ri-
 ga miliaribus in mare amplissimis ostiis exoneratur. Per
 hanc naves ex mari ad civitatem de ultramarinis regioni-
 bus, utpotè, Svecia, Dania, Holsatia & cæteris remotis
 provinciis appellunt. Ex Russiâ quoque & Lithvonia cine-
 res, afferes, ligna cæsa & levigata omnis generis ad naves
 fabricandas, frumentum quoq; grandi copia & cætera im-
 portantur. Magnum hac in urbe & celeberrimum est em-
 porium: quamvis enim duobus miliaribus à mari distat,
 naves tamen omnigenæ facilimè de mari sub ipsa mœnia
 urbis veniunt & redeunt.

Dunamunt, arx inexpugnabilis, naturâ opportunita-
 teq; loci mari adjacet, in ostiis Dvvinæ fluvii duob. à Riga
 miliaribus sita, præsidisq; Polonicis munita, in ea omnes
 naves ex ultramarinis Regionibus venientes, merces the-
 loneaq; persolvere coguntur.

Blokam, munitio inter Rigam & Dunamūt ad Dvvi-
 nam condita, in ea quoq; omnes naves excutiuntur: Hæ
 autem duæ arces Rigensibus maximè invisæ sunt.

Dunamunt.

Blokam.

Kirholm

- Kircholm.* *Kircholm*, arx murata, ad Dvvinam fluvium duobus milliaribus à Rigafita, in Orientem procedendo.
- Vxul.* *Vxul*, arx desolata, curia tamen in ea, ubi praefectus manet, extructa. A Kircholm duobus milliaribus abest. Crudelem illic quondam confectum & hominum stragem insignem cumulus ossium ingens congestus testatur.
- Lenvvard.* *Lenvvard*, arx ab Vxul quatuor milliaribus ad Dvvinam sita.
- Ascherad.* *Ascherad*, olim Palatinatus: arx ad Dvvinam munita, Moschovitaq; ab ea aliquoties repulsi sunt; 4. milliaribus à Lenvvard abest.
- Dunemborg.* *Dunemborg*, arx ad Dvvinam munitissimè sita; commendator ei olim Magistri nomine praesidebat.
- Segervolt.* *Segervolt*, arx & civitas olim ordinis Marschalci primi à Magistro propria erat.
- Kokenhaus.* *Kokenhaus*, arx & civitas naturâ & opportunitate loci munitissima, ad Dvvinam fluvium sita, caeterarum Archiepiscopi arcium principalis.
- Smilten.* *Smilten*, arx à Muschovitis desolata.
- Sancel.* *Sancel*, arx apprimè munitissima mari adhærens, ad Archidiaconatum Rigensem quondam pertinebat.
- Derpt.* *Derpt*, sive Topatum, sive Debet, insignis urbs Episcopalis, & arx in colle munitissima urbi impendens. Hæc anno Domini M. D. LVI. ab exercitu Moschorum Ducis violenta oppugnatione cum tota circumjacenti provincia capta est.
- Habsel.* *Habsel*, arx principalis cum civitate, in qua est Ecclesia cathedralis, cum Rex Suetiæ vi ad deditiorem coëgit.
- Lode.* *Lode*, arx munita, quam Dux Curlandiæ Crozardus

GENERALIS DESCRIPTIO.

283

Ketler à Svvetensium impetu nuper defenderat, & aliquot
eis grandia tormenta ademerat, sed postea ab eisdem ca-
pta est.

Lehal, castrum & civitas, in qua est insigne Virginum
monasterium, nunc præfidiis Svvetensium tenetur. *Lehal.*

Eiczkel, arx à Moschovitis exusta, & desolata est. *Eiczkel.*

Verder, arx munitissima ad fluvium Zundam sita, ab
ipsis Cruciferis Livaniensibus destructa & demolita est. *Verder.*

CVRLANDIA REGIO.

Vinda, arx cum civitate, Polonis *Kieß* dicitur, in ea
Magistri sedem suam habuerunt, & Comitia conventio-
nesq; celebrare soliti erant, nunc Polonis præfidiis tenetur. *Vinda.*

Goldingen, arx & civitas cum districtu amplo. *Goldingen.*

Grubin, arx cum præfectura ditissima. *Grubin.*

SEMIGALIA DVCATVS.

Soleburg, arx & præfectura; civitates in hoc Ducatu
nullæ. *Soleburg.*

ESTLANDIA DVCATVS.

Felin, arx & civitas munitissima unà cum ultimo
Magistro Livoniæ VVilhelmo Furstenberg feudali Regis
Poloniæ, à propriis militibus stipendiariis Germanis Mo-
schorum Duci dolose prodita est, civitas ipsa exusta, arx ve-
rò præfidiis Moschoviticis munita, unaque cum districtu
sive Palatinatu Moschorum Duci subest. Magister verò
in ea captus, Moschoviam adductus, in vinculis spiritum
exhalavit, atq; hunc extremum exitum Magistri Livonen-
ses habuêre.

Lais, arx à Moscho occupata est. *Lais.*

Tarnest.

Tarnest sive Taurus, arx munitissima, praesidiisq; Moschoviticis provisâ à Litvanis, Duce exercitus illustri & magnifico D. Nicolao Radzivvil, Palatino Vilnensi, pulveribus bombardariis suppositis ejecta, & cum Muschovitis à vi & impetu pulveris volantibus, eversa est. Hac artem arce expugnata & exusta Lithvani quibusdam Moschorum abductis, quibusdam occisis, velut Tartari arce desolatè relicta, & non occupata nec munita, (quâ facile instaurari potuit) cum spoliis tormentisque & cæteri suppellectili ablata, discesserunt, Anno Domini M. D. LXXI. Julii ultima.

Operpal.

Operpal, arcem exercitus Regis Poloniae exussit & desolavit.

VIRLANDIA.

Nerva.

Nerva, arx & civitas insignis munitissimaq; ad fluvium ejusdem nominis sita, ex adverso in altera ripa arcem à Moscho erectam Ivanovv Gorod dictam habet, atq; fluvius praedictus Nerva has arces interfluens Moschorum & Livonienium olim dislimitabat imperium.

Tolczburg.

Tolczburg, arx ad sinum maris Baltici, inter Nervam & Revaliam civitates aequali distantia sita.

Vvesenburg.

Vvesenburg, arx & capitaneatus.

Bercholm.

Bercholm, olim arx Episcopi Revaliensis erat.

HARIA PROVINCIA.

Revalia.

Revalia urbs celebris, cum arce munitissima, ad sinum maris Baltici condita est. Sede Episcopali clara, sub Rege Poloniae à Suetie Regis exercitu occupata. Moneram Revalienses propriam quadrangularem cudent.

DESCRIPTIO GENERALIS.

285

Badis, castrum & monasterium in signe, Suetenses *Badis*.
inopinata irruptione ceperunt.

Fegfeur, arx olim Episcopi Revaliensis, à Moschorum *Fegfeur*.
Duce expugnata nunc tenetur.

GERVENLANDIA DVCATVS.

VVitenstein, arx est principalis: eam sub Rege Polo *VVitenstein*.
niæ Suetensium Rex occupavit, Bialikamien, id est, albus
lapis Polonis dictus.

MOSCHOVIA MAGNVS DV-

CATVS.

Moschovia, civitas orientem versus multum peracta *Moschovia*.
est, tota lignea, satisq; ampla, quæ procul spectantibus ampli-
prior, quàm re ipsa sit, apparet, nam horti, aræq; in qua-
libet domo, & plateæ spatiosæ, magnam civitatis ampli-
tudinem dilationemq; præbent. Hocq; modo civitas in-
gens & supra modum ampla videtur. Deniq; trans fluvium
Basilius avus moderni Principis pro satellitibus suis
caterisq; extraneis, Polonis videlicet, Germanis & Lith-
vanis, (qui à natura Bacchum sequuntur) oppidum Na-
levvki dictum (quod cognomen ab infundendis poculis
habet) extruxit. Hujus urbis tam vasta magnitudo facit,
ut nullo certo termino, muro, fossa, propugnaculis sine
fine muniri possit, plateæ tamen quibusdam in locis tra-
versim positas obstruuntur, adhibitisq; custo-
diibus ad primam noctis faciem ita obfirmantur, ut nemi-
ni aditus in eam pateat. Tamq; admodum lutosa, cœno-
sa est, ut in plateis pontes passim necessariò extructi sint.
Nunc tamen vallo de terra, ut audivi, circumducitur. Ar-
ces muratæ duæ amplissimæ in simul civitatis formam re-

ferentes, quarum una Kitaigorod, altera Bolsigorod gentiliter appellatur, quas ab una parte Moschava fluvius, ab altera Neglinna, in qua Molendina plurima sunt, praeterfluit. Ecclesiae Divorum lapideae & lignae, adeoq; nobilium & magnatum in ea frequentes sunt. Ultra Neglinnam verò in agro Narbat dicto, ab arce ad sagittae iactum, Ioannes Basiliades curiam amplissimam anno Domini M. D. LXV. extruxit, quae Opriczna, id est, seorsiva habitatio dicitur, ubi ipse princeps cum satellitum suorum, virorum ex robustissimis electorum numerosa manu moratur, quos ille ad tutelam sui, perinde ut Turca Ianiczaros fovet, vigintiq; ferè millia superant, ex his major pars Scloppetariorum cum bombardis longioribus, reliqui cum frameis, arcubusq; & lanceis loriceis armati incedunt. Caeterum urbem ipsam Moskvvam cum utraq; arce Tartari Praecopenses funditus exusserunt anno Domini M. D. LXX I. mense Majo, ipso die Ascensionis Dominicae, ubi ingens & innumerabilis multitudo populi in urbe & arce flamma fumoq; suffocata & cõbusta est, paucis fuga elapsis, & una duntaxat arx Kitvigorod vix defensa est, magnamq; captivitatem Tartari inde abduxerunt.

VOLODIMIRIA DVCATVS MO.

SCHOVIAE.

Volodimiria.

Volodimiria, civitas magna, cum suo Ducatu, cuius titulum Princeps Moschoviae sibi vendicat, castrum lignaeum sibi conjunctum habet, distatq; 36. milliaribus Polonicis à Moschovia, Orientem versus. Hujus Provinciae ager adeo fertilis est, ut ex uno tritici modio saepe 20. modii, interdum 25. proveniant. Haec Volodimiria à tempore

Volo-

GENERALIS DESCRIPTIO.

287

Volodimiri totius Ruffiæ Monarchæ, qui eam condidit, & à nomine suo appellavit, totius Ruffiæ Metropolis erat, ad Ioannem ufque Danielis filium, Magnum Mofchoviæ Ducem, qui inde fedem in Mofchoviam tranftulit.

NOVOGRODIA INFERIOR DUCATUS MOSCHOVIÆ.

Novogrodia, inferior civitas ampla & lignea, à qua & *Novogrodia*. Regio ipfa nomen accepit; fita autē eft ad V Volgæ & Occæ fluviorum celeberrimorum confluum. Castrum quoque civitati huic adhæret, quod Bafilius Dux Mofchoviæ ex lapide in scopulo construxit; Distat verò Novogrodia inferior à Mofchovia 100. milliaribus Polonicis. Hac autem civitas terminum Christianæ religionis facit.

RHEZAN DUCATUS MOSCHOVIÆ.

Rhezan, civitas lignea, ad ripam Occæ fluvii fita eft, & non procul ab hac civitate Occæ fluvius infulam facit, quæ Strup dicitur. Magnus Ducatus olim circa hanc infulam erat; cuius princeps nemini obtemperabat: Sed nunc hic Ducatus funditus extinctus eft.

Corfira, in ripa Occæ fluminis, oppidum ligneum, à *Corfira*. Rhezan 28. milliaribus distans. Habebat olim Dominum sui iuris; Sed nunc in ditionem Magni Mofchoviæ Ducis redactum eft.

Tulla. *Tulla* oppidum ligneum, 40. ferè milliaribus Polonicis à Rhezan distat, à Mofchovia ferè in meridiem 26. eft; hoc ultimum oppidum à Campeftria deferta, in quo Bafilius Ioannis pater castrum ex lapide construxit, quod

fluvius ejusdem nominis præterlabitur. Vppæ verò alius fluvius ab ortu castrum alluit, Tullæq; fluvio junctus, Occæ supra Vorolin 20. ferè milliaribus commiscetur. Hoc autem oppidum Tulla cum suo territorio ad Basilii utque tempora proprium principem hereditarium habebat.

Odoyovv.

Odoyovv, castrum ad Tullæ & Vppæ fluviorum ostia ubi in Occam exonerantur, situm est.

Coluga.

Coluga, oppidum & castrum ligneum, ad Occam fluvium, 36. milliaribus Polonicis à Moschovia abest: ibi quotannis præsidia contra incursiones Tartarorum statueri solet Magnus Dux Moschoviæ.

VOROTIN DVCATVS MO.

SCHOVIÆ.

Vorotin.

Vorotin, civitas & arx, ad Occam fluvium sita, distat 3. milliaribus à Coluga.

SEVERIA DVCATVS MO.

SCHOVIÆ.

Novograd.

Novograd Siewvierski, civitas & arx lignea, in qua olim sedes Ducum Securienfium erat, distat à Potivolu & Starodub civitatibus ab una 18. ab altera 14. milliaribus. ad hanc civitatem à Moschovia extrorsum meridiem versus per Colugam Verotiniam, Serensko & Bransko 150. milliaribus pervenitur.

Czernigovv.

Czernigovv, arx & oppidum 30. milliaribus à Kiovia distat.

Potivolum.

Potivolum, arx & civitas lignea, à Moschovia 140. milliaribus Polonicis, à Kiovia verò 60. distat. Hæc ultra sylvam magnam, quæ 24. milliaribus in latitudinem protenditur, sita est.

DESCRIPTIO GENERALIS.

259

SMOLENSKO DVCATVS MO-

SCHOVIÆ.

Smolensko civitas ingens, ad Boristhenem fluvium *Smolensko.* fr-
 ta, arcem ex roboribus ædificatam in ulterioris fluminis
 ripa habet, in qua plurima ædificia lignea in formam civi-
 tatis extructa sunt. Hanc ex una parte Boristhenes fluvius
 alluit, ex altera verò fossis profundis stipitibusque acutis
 munitur, in medio autem arcis templum D. Virginis in
 scopulo conditum est. Hanc civitatem & arcem Basiliius
 Magnus Moschoviæ Dux sæpiùs & gravissimè oppugna-
 bat, nunquam tamen vi eam capere potuit, donec Mi-
 chaël Ghinsko ex Principum Russiæ nobili stemmate &
 familia ortus (qui quondam summam rerum apud Ale-
 xandrum Regem Poloniæ in magno Ducatu tenebat) ad
 prædictum Basilium (seditione in Lithvania excitata, re-
 gnante Rege Poloniæ) profugit, & arcem Smolensko de-
 nuò cum ingentibus Moschorum copiis acerrimè obse-
 dit, quam tormentis bellicis obstinatè, sed frustra, oppu-
 gnabat, & cum eam vi capere non possset, præfectis mili-
 tum largitionibus corruptis, per deditionem arce cum ci-
 vitate potitus est, atque hoc tempore in potestate Magni
 Ducis Moschoviæ perseverat. Civitas ipsa in valle sita
 est, collibus undiq; & sylvis vastissimis (ex quibus pellium
 diversarum multitudo provenit) cingitur. Distat autem
 Smolensko à Moschovia 80. miliaribus Polonicis.

Drohobus, à Moschovia 72. miliaribus, à Smolensko *Drohobus.*
 18. distat, ad Boristhenem cum oppido ejusdem nominis
 sita est.

Hugra, fluvius profundus & lutosus, non longè à *Hugra.*

Droho.

Drohobus in sylvâ quadam oritur, & inter Colugam & Vorotiniam Occam influit. Hic autem fluvius Moschorum & Lithvanorum Dominum quondam dislimitabat.

VViezma.

VViezma, castrum & oppidum ligneum, ad fluvium ejusdem nominis extractum est, qui haud procul inde in Boristenem ingreditur. Distatq; à Moschovia 6. milliari- bus, à Mosaysko 26 à Drohobus 18.

Mozaysko.

Mozaysko, castrum & oppidum ligneum, à Moscho- via 18. milliariibus meridiem versus distat, à *VViezma* 26. ibi Princeps nonnuquam Oratores diversorum Princi- pum excipere solet, venationemq; ibidem quotannis ex- ercet, nam ibi supra modum leporum, praecipue alborum magna copia est. Olgerdus ille & Vitoldus Magni Ducis Lithvaniae (quibus non extitit ex Lithvaniae Ducibus bel- licosior alter) fines Lithvaniae 6. milliariibus ultra Moza- ysko posuerant.

BIELSKIA DVCATVS RVSSIAE.

Biela.

Biela, civitas cum castro, ad fluvium Obscha in va- stis sylvis sita est, distatq; à Moschovia 60. milliariibus Po- lonicis, à Smolensko verò 36.

RESCHOVIA DVCATVS MO- SCHOVIAE.

Rschovva.

Rschovva, civitas & arx lignea, ad Volgae ripam si- ta est. Distat autem à Moschovia occidentem versus 23. milliariibus.

VVoloczki.

VVoloczki, civitas & arx lignea, occidentem æquino- ctialem versus 24. milliariibus à Moschovia distat, à Moza- ysko 12, à Tyveria 20.

VViel.

DESCRIPTIO GENERALIS,

291

*VV*elikyeluki, arx & civitas magna lignea, à Moschovia 140. miliaribus à Novogrodia magna, à Poloczko 36. distat eam Lovat fluvius præterfluit.

*VV*elikyeluki.

Toropyecz, arx & civitas, à *VV*elikyeluki 18. miliar. distat, ad confinia Lithvaniæ, Ducatum Smolensensem attingens, sita; Hæc autem arx *Toropyecz* cum cæteris sibi adjacentibus, videlicet *Drohobus*, *Biela* & *Brensko*, cum bona Severensis Ducatus parte, uno tempore per ditionem in Magni Ducatus Moschoviæ Ioannis Basilii potestatem devenerunt, sub Alexandro Rege Poloniæ Magnæ Duce Lithvaniæ.

Toropyecz.

TVVER. DVCATVS MOSCHOVIAE.

Tvver, civitas occidentem æstivalem versus, quam *VV*olga fluvius interlabitur, in altera autem *VV*olga ripa castrum ligneum sibi cõiunctum habet, ex cuius opposito *Tvverka* fluvius *VV*olgam influit. Hæc civitas argenteam monetam propriam habet, quæ valore Moschvitiæ æquatur.

Tvver.

Tersak oppidum 10. miliaribus Polonicis à *Tvveria* abest. Hujus olim dimidia pars Novogrodiensi, altera *Tvverensi* Ducatui subiacebat.

Tersak.

PSKOVIA DVCATVS MOSCHOVIAE.

Pskovia, gentiliter *Pskovv* dicta, civitas celebris est totius Regionis metropolis, ad lacum, *Pskovva* dictum, sita, ex quo eiusdem nominis fluvius emergit, ac mediam civitatem in eum fluit. Sola autem *Pskovia* in toto Moschi imperio muro cincta est, quæ in 4. partes dividitur, & earum

Pskovia.

singulae suis moenibus clauduntur. Distatq; haec civitas occidentem versus à Novogrodia magna 36. miliar. à VVelykyeluki & à Riga Livoniae metropoli 60. Hanc civitatem Moschovia Dux proditione sacerdotum occupavit, civibusque in Moschoviam abductis, & in eorum locum Moschovitis substitutis, libertatem Pskoviensium abductis, & in eorum locum Moschovitis substitutis, libertatem Pskoviensium, quam strenuè multis annis propugnabant, prorsus diminuit, ejusq; titulum sibi usurpat.

NOVOGRODIA MAGNA, DVCATVS

R V S S I A E.

Novogrodia.

Novogrodia magna, appellata gentiliter *Novogrod VVelyki*. Eam VVolgovv fluvius navigabilis interfluit, qui ex Ilmen lacu supra civitatem emergens in alium lacum (Novogrodia magna interlapsa) Ladoga dictum exoneratur, 36. Polonicis miliar. emensis. Distat autè Novogrodia occidentem aestualem versus à Moschovia 120. miliarib. à Pskovia 36. ab Ivvano & Gorod & VVelykyeluki 40. In hac civitate erat olim quoddam idolū Perum appellatum, hoc in loco quo nunc est monasterium, Perunskimonaster ab idolo eodem dictum. Hoc idolum à Novogrodienfib. precipuè cultu patriae adorabatur; habebat autè formā hominis lapidem ignitum manu tenētis, similem fulmini. Nam Perū Ruthenis & Polonis fulmen significat. In hujus laudem & honorē ignis ex quercubus, qui perpetuò die nocteq; arderet, cōstruebatur. Quod si negligentia ministrorū ad hoc officiū obeundum designatorē ignem extingui contingeret, tunc capitis poena plectebantur. Currente anno Dom. M. CCCC. LXX. cū Theophilus Archiepiscopus Novogrodia

guardiæ sua auctoritate totam ditionem Novogardiensem gubernaret, Rege Poloniae Casimiro tunc temporis magni Ducis Lithvanię tributa persolvens, Ioan. Basilii Moschorum Dux, Novogrodiensem Principatum, gravi acerrimoque bello per septem perpetuos annos pressit, ipsamque civitatem Novogardiam sapienter obstinate oppugnabat. Tandem anno Dom. M. CCCC. LXXVII. ad fluvium, Scholana dictum, Novogrodienses bello superavit, eosque ad ditionem civitatis & totius Regionis compulit, & locum tenentem suum in Novogardiensem habere intellexisset, auxilio predicti Theoph. Archiepiscopi in Novogardiam armata manu venit, sub pretextu religionis conservandę, quasi cives quosdam à Ruthenico ritu ad Romanam Ecclesiam deficere volentes, cohibere proposuisset; hacque simulatione Novogardiã ingressus, incolas ad miserrimam servitutem redegit, cives mercatoresque omnes bonis omnibus. (parte vnicuique quarta relicta) spoliavit, ipsumque Archiepiscopum proventibus, omnique auro & argento privavit, & alium Episcopum (parva duntaxat redditum illi concessa) in locum eius constituit.

Russa, oppidulum vetustissimum, olim antiqua *Russia*. *Russa*.
 fia, à Novogrodia 12. miliaribus distat, quod fluvius falsus præterfluit, quem incolę fossa ampla in modum lacus coercent, indeque aquam per canales unusquisque ad suas aedes deducunt, & ex ea sal coquunt.

Ivanovv Gorod, arx, quam Ioannes Basiliades Moschovię Dux (à quo & nomen accepit) ad ripam Nerve fluvii ex lapidibus sectis extruxit. Distat à Novogrodia magna 40. miliaribus. à Pskovia totidem. Iuxta hanc arcem est civitas lignea,

Nerva à fluvio appellata, ubi Novogrodienses & P. konien-
ses merces suas deponere solent. Est ibi quoq; ex adverso in
altera ripa Livoniensium castrum & civitas, quod etiam ab
eodem fluvio Nerva appellatur, atque hæc duo castra Ner-
va fluvius interfluens, Moschoviæ olim imperium à Livo-
nienfi dislimitabat. Sed Ioannes Basiliades Princeps Mo-
schoviæ Nerva arce Livoniensium cum cæteris potitus, ul-
teriùs fines suos promovit.

Iamma.

Iamma, castrum 12. miliarib. ab Ivvanovv Gorod &

Coropogia.

Nerva situm est, ad Plusa fluvii ostia septentrionem versus.
Coropogia, civitas & castrum ad fluvium ejusdem no-
minis sita, spatio 4. miliarium à Iamma distat.

CORRELIA PROVINCIA.

Landskrona.

Landskrona, arx est insignis.

Monasterium quoddam Ruthenicum insigne in in-
sula Solovvki, in quod mulieribus ingressus gravi sub poe-
na prohibetur.

DVVINA PROVINCIA.

Colmogara.
Dyvina.

Colmogara, castrum est in hac regione situm.

Dyvina, civitas in medio regionis sita est, celebris ob
copiam pellium pretiosissimarum, quæ à vicinis populis
còferuntur.

Pinega.

Pinega, in ipsis Dyvinae ostiis conditum castrum est.

VSTIVGA REGIO.

Vstjug.

Vstjug, civitas & arx (unde & regio nomen accepit)
occurrit, ad fluvium Suchana condita: Distatq; à VVoloch-
da civitate 100. miliarib. à Bieleieziro 140. Dicitur au-
tem Vstjug ab Vstie, quod ostium Latinis sonat, & jug flu-
vio

DESCRIPTIO GENERALIS.

295

vio ex meridie in septentrionem currente, ad cuius ostia primò sita erat, sed postea propter loci opportunitatem ad dimidium miliare supra ostia eius, ubi in Suchanam ingreditur, translata est, & antiquo nomine Vsting hucusq; appellatur. Metropolis est, celebris ob pelles rabellinas.

VOLOCHDA PROVINCIA.

Volochda, civitas & arx naturâ loci munitissima, in qua Magnus Dux Moschovia thesauri sui partem tempore necessitatis condere solet; abest autem Iareslavv 50. Polonicis miliaribus, à Bieleieziuro 40. eam fluvius Volochda, in Septentrionem ex occidente fluens, præterlabitur, à quo civitas ipsa & provincia denominata est.

Volochda.

BIELEIEZIRO DVCATVS

R V S S I Æ.

Bieleieziuro, arx naturâ loci munitissima, inexpugnabilisq; in lacu sita. In hac Princeps Moschovia thesaurum suum recondere solet, illicque tempore necessitatis hostibus urgentibus, velut ad asylum quoddam confugit, Abest autem Bieleieziuro à Moschovia 100. miliaribus, à Novogrodia Magna totidem.

Bieleieziuro.

IARISLAVIA DVCATVS.

Iarislavv, civitas & arx lignea, ampla, ad VVolgam fluvium sita, 46. miliaribus à Moschovia distat.

Iarislavv.

ROSTOVVIA DVCATVS.

Rostovv, civitas & arx lignea. Regionis caput, in qua Archiepiscopus sedem suam habet, à Moschovia 34. miliaribus distat. Sita autem est ad lacum quendam, ex quo Colorea fluvius emergit, & Iaroslovvia præterlapsa in VVolgam illabitur.

Rostovv.

Vgliz.

Vgliz civitas cum castro ad VVolgam fluvium condita, distat à Moschovia 24. miliaribus, à Iaroslavia 30.

Chlopigrod.

Chlopigrod, civitas 2. miliaribus distat ab Vgliz, in ea celeberrimæ frequenter fiunt nundinæ, ad quas Sutenfes, Livonienfes, Rutheni, Lithvani, Tartari, & aliæ quàm plurimæ gentes confluunt, omnes verò tantum permutatione rerum utuntur.

Pereaslavv.

Pereaslavv, civitas & castrum, ad lacum quendam à Septentrione in Orientem reflectente sita est, à Moschovia 24. à Rostovv 10. miliaribus distat. Iuxta hanc est lacus quidam, ex quo sal copiosè decoquitur.

SVSDALI DVCATVS RVSSIAE.

SUSDALI.

SUSDALI, civitas & arx Episcopali sede clara, Rostovvia & VVolodomiræ adjacet.

Castrumovvgorod.

Castrumovvgorod, civitas cum castro, in confluxu Costroniæ & VVolgæ fluviorū sita est, 20. miliar. à Iarislavia, Orientē estualem versus distat. Galiez, civitas & castrum in Moschovia in Orientem per Castrumovvgorod cunctibus occurrit.

VIATHKA REGIO.

Orlo.

Orlo, civitas 4. miliaribus infra Chilionoram sita est.

Sloboda.

Sloboda, civitas ad Rheciczca fluvium sita, qui ex oriente fluens in fluvium Viathkam influit.

Cotelnicz.

Cotelnicz, civitas ad eundem Rheciczca fluvium sita.

PERMIA REGIO.

Permia.

Permia, civitas ad Vischorum fluvium sita, 15. miliar. inde emensis ad Cumam fluvium exoneratur.

SIBIOR PROVINCIA.

Civitates & castra hîc nulla sunt.

PETZORA REGIO.

DESCRIPTIO GENERALIS.

297

Pustiezioro, castrum & oppidum in ostiis Petzore fluvii situm.

Pustiezioro.

Papinorogrod, castrum & oppidum ad eundem & Foram fluvium situm.

Papinorogrod.

OBDORIA REGIO.

Obdi, oppidum ad fluvium *Obdi* dictum situm est.

Obdi.

Calami, populi ab *Obbi* fluvio à parte sinistra ascendēdo in campestribus degentes occurrunt.

Calami.

Zolota Baba, id est, aurea anus, idolū est Moschorū antiquissimum, de lapide excisum, ad ostia *Obbi* fluvii situm.

Zolota Baba.

CONDORA REGIO.

Civitates & castra hīc nulla sunt.

LVCOMORIA REGIO.

Hic nullę sunt eđes, sed homines in sylvis & cāpis habitāt.

LOPPIA REGIO.

Homines hujus Regionis in campestribus & sylvis degunt; *Tuguriola* tantūm habent, quę corticibus arborum cespitibusq; tegunt.

CEREMISSI, MORDOVOTES, ET VA-

CHINES POPVLL.

Homines hīc longe lateq; in vastis sylvis sine ullis eđibus habitant.

MOROVVA POPVLL.

Hic populus in vastis sylvis degit.

CASAN TARTARIAE REGNVN.

Casan urbs, totius regni metropolis ad *VVolgā* fluvium & *Cazannam* (à qua nomen sortitur) in ulteriores ripa constructa est. Arcem naturā & oportunitate loci munitissimā habet, à *Novogrodia* inferiore 70. miliaribus distat. Anno

Casan.

M. D.

M. D. XXIIII. die XV. Augusti Moschovitæ arcem in-
cenderunt, intuenteq; Moschorum exercitu funditus ex-
usta est. Attamen in tam facili occupandi castris occasione,
Moschovitæ ad expugnandum oppugnandumq; castris cõ-
busti collem, ne accedere quidem audebant, Tartarofq; id
denuò ædificantes non impediabant, atque ita deinde ar-
Tartarorum stenuâ opera Moschovitorumq; negligentia
restaurata est. Paulò tamen post ab iisdem Moschovitis co-
acti sunt tributũ Moscho pendere. Postea Casanenſes mor-
tuo Basilio iterum jugum Moschovitarum excusserunt, lo-
tates tamen Basiliades post 7. annorum bella, iterum civi-
tatem cum arce subegit, anno Christi M. D. LI.

NOHAICENSIVM TARTARORVM CAM-
pestrium Ducatus seu Horda.

Scharayczik.

Scharayczik, civitas in Ducatu ejusdem nominis Hor-
dæ Nohaicensium, ultra fluvium Volgæ orientem versus.

Astrachan.

Astrachan, civitas opulentissima, in qua emporium ce-
leberrimũ est, ad ostia Volgæ fluvii sita. Hæc urbs unã cum
regno anno Christi M. D. LIIII. à Joanne Basiliade Mo-
schorum Principe subacta. Ad hanc civitatem unã cum
regno occupandam Sultan Zelim imperator Turcarum
invidiã avatitiamq; prolatãdi imperii Tartarici ductus anno
Domini M. D. LXIX. 20. Martii die ex Constantinopoli
terra & mari exercitum ingentem Turcarum 25000. equi-
tum & lanczarorum 3000. destinavit, navalis classis 150.
Galeris & multis celocibus constabat. His demum omnes
Hordæ Tartarorum Præcopensium ex mandato Impera-
toris adjunctæ sunt 8000. equitum excedentes, sicque
junctis

junctis viribus longissimo eoque periculosissimo campestri
 itinere, multis fluviis & paludibus superatis, ad Azoph per-
 venērunt, omni comœatu prorsus consumpto. Azoph au-
 tem in ostiis Tanais fluvii Turcica arx sita est, ad Paludes
 Meotidis, postea ad victum necessariis comparatis, omnis
 equitatus Turcicus & Tartaricus per Hordæ Tartarorum
 Nahaicensium & Circassorum quinque montanorum ter-
 riosissimo itinere sub Astrachan 5. Septemb. venerunt, 24.
 hebdomadis cum ineffabili famis & sitis angustia in via
 transactis, hebdomadam integram sub arcem quicquam tē-
 tantes consumpserunt, aditum enim ad eam vasta VVol-
 gæ circumluentis amplitudo prohibet. Interea Moscho-
 vitarum aliquot millia aurora instante in navibus & celo-
 cibus Turcas & Tartaros inopinata excursionē magno im-
 petu Duce Serebenii adoriuntur, multitudinēque eorum
 prostrata spoliis onusti armata manu incolumes in arcem
 redierunt: Tartarorum quoque aliquot millia ad unum tru-
 cidaverunt, ut nemo ex illis evaserit, qui sub arcem pabuli
 acquirendi gratiā superato fluvio Volga excurrerant. Na-
 valis quoque Turcarum ille exercitus 150. Galeratum tor-
 menta magna, pulveres bombardarios comœatum, & a-
 lia belli expugnandi que instrumenta vehens, cum adverso
 Tanai ab Azoph ad montem Perevvloka dictum, 2. ferē
 mensibus transactis veniret, navesque sive Galeros terra in
 instrumentis ad id pertinentibus per illum montem (qui
 miliaribus 7. à Tanai ad VVolgam fluvium magnum sub
 Astrachan fluentem distabat) transferre vellent, Moscho-
 vitarum 15000. illos adoriuntur, 6000. Turcarum pro-
 stratos, & spolia & instrumenta multa, jam in terra exposi-

ta abstulerunt, reliqui vix ad naves affugerunt: huiusmodi in sperata clade accepta ad Azoph redire coacti sunt, undique eos Moschovitis persequentibus. In Azoph existentibus aliud infortunium accidit; pulveres enim tormentarii, quos in arce deposuerunt, igne forte adveniente, succensi sunt cum ingenti Turcarum & arcis damno, ceteri Constantinopolim potentes in paludibus Meotidis naufragio periérunt: sed ad rem intermissam redeo. Tartari & Turcae Astrachan frustrà cū quotidiana diminutione suorum obsidētes, de navalis classis, in qua spes eorum recumbat, perditione audientes, undiq; hostis imminētis famisq; & sitis angustia pressi, coangustati & ad extrema redacti, 21. die Septemb. cum ingenti dedecore damnoq; irremediabili absq; ullo Moschovitarū detrimento obsidionem solvere coacti sunt. Ad Azoph 23. Octobr. die venerunt, s. hebdomadis in reditu, cum inestimabili periculossimāque miseria, & intolerabili angustia transactis, per campestria enim desolata illis iter erat, ut nusquam pabulum acquirere & pro equis reficiendis poterint. Moschovita enim gramina omnia passim succenderant & aqua interdum quinque diebus integris carebant, omnesq; ferè ex illo exercitu Turcico cum equis pariter fame & siti coangustati, miserè periérunt: Quidam in paludibus Meotidis Constantinopolin repetentes aquis submersi sunt, ita vt 225000. equitum 3000. Ianiczarorum, & 150. Galeris amissis, vix 2000. Constantinopolin rediérunt.

Schamachia.

Schamachia, urbs Tartarorum ad mare Caspium condita, quæ ab Astrachan 6. dierum itinere abest, ab ea tota Regio sive Horda Schamachia nūcupatur; hanc Rex Persarum

farum possidet. Incolæ autem hujus regionis texendis Sericis vestibus excellentissimi sunt artifices.

CRIMSCII sive PRAECOPSCZI TARTARI

CAMPESTRES. REGNUM TAURICÆ.

Azoph, civitas Turcis tributaria, ad Tanais fluvii ostia sita. *Azoph.*

Crym, civitas in campis desertis, inter Catzam & Astrachan regna Tartarorum sita, hæc Regum Tauricæ olim sedes erat, à qua Crymsken nominabantur. *Crym.*

Præcop, civitas in Taurica Chersoneso, sita est; sonat autem *Præcop* lingua Slavinica fossam vel perfossum quid; sumpto nomine ab Isthmo, qui spatio mille ducentorum passuum perfosus est. Hinc Reges Tauricæ hodie vocantur *Præcopskn.* *Præcop.*

Capha, civitas insignis, olim urbs Theodosia dicta, Genuensium quondam juris fuit, sita est in Tauricæ Chersonesica parte, quæ ad pontum Euxinum vergit. Hanc civitatem emporium totius Asiæ celeberrimum, Machometes Turcarum Imperator (expugnata Constantinopoli) 14. annorum spatio obsidione premens, prodicione quorundam Genuensium largitionibus corruptorum, sibi subjugavit. *Capha.*

Oczakovv, castrum & civitas, in ostijs Boristhenis fluvii ad pontum Euxinum sita, quem Tauricæ Rex ademptam Lithaviæ Ducibus cum Vitoldi tempore Lithyanorum colonia fuerit, tenet, Tartari quæ *Præcopenses* eam incolunt; Turcarum verò Imperatori nunc tributaria est, à *Præcop* civitate 40. milliaribus distat, ab Alba quæ Moncastro antiquis dicitur, urbe Valachiæ ad fluvii Tyræ ostia sita, totidem, à Curcas verò oppido ad Boristhenem condito; *Oczakovv.*

40. Ab hac civitate Tartari eam incolentes Oczako vici
dicuntur. Hic saepe commorari solet Taurica Rex.

GROENLANDIA cum adjacentibus.

Alba.

Alba, hic reperitur copia ingens butyri, piscium, &
pellium.

S. Thomas.

S. Thomas, monasterium est Dominicanum, situm ad
radicem magni cuiusdam montis, ubi fluvius calidus est
mirae utilitatis, cum ejusdem ibi praestet usum, quem apud
nos ignis.

ISLANDIA.

Ostrabort.

Ostrabort, huc appellunt naves plurimae, ob maximam
quantitatem piscium, qui ibi capiuntur optimi.

Schaholdin.

Schaholdin, metropolis est Islandiae, apud quam fluvii
sunt naturae omnino contrariae, quorum alii abducunt a-
quam calidam, alii frigidam, alii amaram, alii dulcem.

FRISLANDIA.

Frislandia.

Frislandia, civitas principalis est.

LAPPINA vel LAPPIA.

S. Andreas.

S. Andreas. Hic residet suffraganeus Archiepiscopi
Upsalensis.

GENTIA.

Ovichen.

Ovichen, celebris est; hic nundinae sunt insignes, men-
se Majo, ad lacum tunc temporis ingelatum.

BIARMIA.

Starigur.

Starigur, in locis mediterraneis sita est.

Nordamberg

Nordamberg, civitas cum praesidio continuo contra
Rutenos.

CIVITATVM
 PRÆCIPVARVM
 TOTIVS ORBIS
 PARS SECVNDA.

NATOLIAE BELERBATVS.

Agirum, civitas olim celebris ob templum Dianæ.

Agirum.

Chalcedon, hodie Scutari, antiquitus frequentata ab Imperatoribus Græcis.

Chalcedon.

Spiga, olim Zizigum, celebris in signi Echo, ubi Poëta fingebant Nympham conversam in saxum.

Spiga.

Troja, hujus reliquiæ aut potius vestigia ab incolis ostenduntur. Hæc præ omnibus aliis à Poëtis fuit celebrata. Nec ulla celebris ferè reperitur civitas in Europa, quæ nobilitatis ergò originem suam non deducat à Troja, tanquam si ab ea orta esset omnis gloria universi mundi.

Troja.

Smirna, civitas mercaturâ celebris: hæc licet à Barbaris sit habitata, tamen gloriatur de Homero tanquam suos cujus etiam sepulchrum cum Epitaphio Græcis literis descripto ostendunt. Civitas magni momenti. Hic residet Sangiacus quidam.

Smirna.

Siuriasser, Sangiacum habet.

Siuriasser.

Figena, olim Ephesus, extracta ab Epheso, una ab Amazonibus, celebris templo Dianæ, in cujus ædificatione

Figena.

laboravit tota Græcia 30. annis. Huic templo ob excellentiã Xerxes Rex pepercit, licet inimicus esset omnis religionis. Combustum tandẽ ab Crisistrato nominis propagandi gratia. Hic refugium erat insigne delinquẽtium, auctum postea ab Alexandro Magno, ablatum verò ab Augusto. Celebris philosopho Heraclio, Parmenide Democrito, Pythagora, qui in hac civitate Philosophiam docuerunt.

Palatia.

Melissus, antiquis Mile-
tu.

Palatia, civitas una ex maximis Natolia.

Melissus, antiquis *Miletus*, olim celebris atq; ex præstantissimis Asiẽ, quæ cum citò præstantiam amitteret, præbuit occasionẽ proverbii hujus: *Fuerunt strenui olim Milesii.* Hic celebre fuit erectum templum Deæ Cereri. Hinc oriundus Thales Astrologus, Timotheus Musicus, Anaximander Physicus, qui primi Philosophiã à Barbaris transtulerunt in Latiniam. Hic lana est præstantissima, ex qua tapetes omnes per Italiam Poloniam, &c. celebrari solent, parantur.

Cacavus, anti-
quus Alicarnassus.

Cacavus, antiquis *Alicarnassus*, celebris olim propter sepulchrum Reginae Artemisiae, in honorem mariti Mansoli; ejus adhuc supersunt aliquae reliquiae. Patria est Herodoti Historiographi celeberrimi.

Tabia.

Gnidus.
Fiscum.

Tabia, hic panni ejus, qui vocari solet *Tabi*, magna conficitur copia. *Gnidus*; hic celebre fuit Deæ Veneris templum.

Fiscum, optimum habet portum, metropolis Brichie, antiquitus dictæ Litiæ.

Pergamum.

Pergamum, hic Rex Attalus regnavit, qui primus dicitur Romanis præbuisse usum scribendi in membrana, cum antea scriberent in corticibus arborum, & tabulis cereis. Hinc quoq; oriundus Galenus Medicus celeberrimus.

Nicea.

Nicea; Hic Turcæ disjecti sunt à Godefriao Bolionco, cum

DESCRIPTIO GENERALIS.

385

cum ad Terram Sanctam recuperandam contenderet. Hic quoq; concilium fuit celebratum contra Arrium.

Beazar, hic fontes scaturiunt salissimi.

Angori; hic pannus, vocatus *Zammelot*, conficitur, præstantior, quam in ullis aliis locis Orientalibus.

Magresia, hic residet Sangiacus.

Cutea; olim *Iuliopolis*, caput Galatiæ. Hic residet Belerbus Natoliæ, ad quem Turcarum Imperator mittit filios ad militarem artem exercitandam.

Bursia, civitas, vicina monti Olympo, Metropolis Bytiniæ. Extructa ab Annibale ibi extante. Hic Turcæ primum constituerunt sceptrum sui imperii. Hic panni conficitur magna copia. Optima hic extructa Muschea in honorem Ottomanni I. Turcarum Imperatoris.

Sinope, hic à Turcis maxima emitur æris copia, claraq; est ob Mitridatem, qui 22. norat linguas.

Trapezuntium, hodie regitur à Sangiaco, olim princeps hujus loci usus est titulo Imperatoris.

Amasia, hic residet Belerbus hujus regionis: olim præerat Metropolitanus quidam, utranq; potestatem habens ecclesiasticam & secularem.

Tascia, celebris ob victoriam, quam contra Techellum Persam obtinuit Iunus Bascià.

Toccatū

Suyas

Ianicum

Chormum

civitates insignes sunt, quarum singulis præest Sangiacus.

Beazar.

Angori.

Magresia.

Cutea.

Bursia.

Sinope.

Trapezuntium.

Amasia.

Tascia.

Toccatum.

Suyas.

Ianicum.

Chormum.

CARAMANIAE BELERBATVS.

Satalia.

Satalia civitas valdè illustris, intra sinum Attalicum. Hic residet Sangiacus, conficiunturq; tapetes excellentes.

Satalia antiqua.

Satalia antiqua, juxta præcedentem reperitur, magna ex parte undis submersa.

Candelona.

Candelona, ab aliis Scandaloro; hic ante aliquot annos residebat Princeps Turcicus, ab Ottomanicis ejectus.

Curcum.

Curcum, fortalitium est è regione Famagustæ.

Iazza.

Iazza. Hic residet Patriarcha Armenorum.

Cognum.

Cognum, olim *Iconium*, etropolis Licaoniæ. Hic residet Belerbus hujus regionis, conficiunturq; tapetes excellentes, ut ex serico factæ videantur.

Laranda.

Laranda, civitas satis illustris, in qua antequam ab Ottomanno destrueretur, residebat Princeps Carmania. Sita est in monte Cortestani. Valdè munita.

Tarsus.

Tarsus, hic olim floruerunt studia: hanc quoque civitatem ornavit D. Paulus Apostolus.

Anchiola.

Anchiola, hic sepulchrum fuit Sardanapali ultimi Regis Assyriorum, cum Epitaphio, *Ede, bibe, lude, post mortem nulla voluptas*: hodie reliquiæ civitatis tantum supersunt.

Tiana.

Tiana, hujus etiam tantum videntur reliquiæ: hic natus est Apollonius Tianæus Philosophus & Magus.

ANADAVLIAE BELERBATVS.

Maras.

Maras, olim Moetica. Hic residet Belerbus hujus regionis.

Adana.

Adana, hic sedem habet Sangiacus.

CYPRVS INSVLA.

Pappus.

Pappus, hic olim adorabatur Venus in forma umbilici.

DESCRIPTIO GENERALIS.

307

lici, atq; circumcirca non pluebat: quod Diabolicis illusionibus ascribendum est.

Famangusta, civitas magni momenti, portum habet optimum: Nec alius in tota insula est præter hunc. Antiquitus dicta fuit *Salamina*. Hæc semper resistit per mare & per terras, viribus Turcarum tandem ob defectummunitionis coacta fuit sese tradere Mostafa eorum generali, qui cõtra pacta insignem in hac civitate exercuit tyrannidem.

Famangusta.

Nicosia, in mediterraneo loco sita: antequam à Turcis vastaretur, civitas fuit valdè illustris, & plena equitibus.

Nicosia.

SYRIA hodie SORIA.

Soldina, olim *Seleucia Pieria*, non longè sita à fluvio *Farfaro*, dicto *Oronte*.

Soldina.

Tripolis; hîc residet Patriarcha Maronitarum: Emporium insigne, ad quod omnes merces deferuntur ex Oriente, regitur à suo *Sangiacco*.

Tripolis.

Barutti, civitas magnæ negociationis, hîc tempore Imperatorum Christianorum, floruit studium LL. Romanorum. Hîc quoq; S. Georgius interfecit Draconem.

Barutti.

Sidon, celebris civitas apud antiquos, ob virti artificium: Hîc Salvator mundi sanavit filiam Cananæ.

Sidon.

Sor, olim *Tyrus*, antiquitus valdè celebris, inexpugnabilis penè erat, ut expertus est Alexander Magnus: Hîc quoque tingebatur purpuræ ingens quantitas. Fuit Romanis fidelissima, unde maruit à Severo Imperatore priuilegium libertatis, instar civitatum Italiæ.

Sor. olim Tyrus.

Acris, olim *Ptolomais*, hîc propter templum S. Sabbæ orta est lis inter Venetos & Genevenses, quæ causâ fuit, ut Mahumetani in hisce regionibus dominatum acquirerent.

Acris.

Tachia.

Tachia, olim *Antiochia*, à Rege Antiocho, qui civitatem hanc post mortem Alexandri Magni restauravit, cum antea vocaretur *Reblata*, Hic olim viguerunt studia Graeca & Syriaca: Fuitq; civitas una ex maximis totius mundi. Hic S. Petrus primum sedem fixit, Hic quoq; primum concilium celebratum. Hic resident Patriarchæ duo, quibus obediunt multi Christiani Asiatici.

Aleppum.

Aleppum, emporium excellens, ad quod omnes merceres deferuntur, quæ Damascum advehi solebant: alluitur ramo uno fluvii Eufhratis, quem eò adduxit quidam ex Sultanis eorum. Hodie hic residet Bascia quidam.

Sardinalis.

Sardinalis, à Christianis solis colitur. Hic cum magna devotione invisitur imago B. Virginis, non tantum à Christianis, sed etiam à Mauris; quia cum exudet continuo liquor, is effectus producit admirabiles.

Damascus.

Damascus, metropolis Syriae, pulcherrima totius Orientis, antiquissima, hortis pulcherrimis cincta. Hic residet hodie Belerbus, qui & huic regioni praest vnà cum Iudaea: antea regebatur à Calisis, atq; olim à Regibus Syriae.

PALESTINA sive TERRA

S A N C T A.

Cesarea.

Cesarea; hic Angelus percussit Regem Herodem, & S. Petrus baptizavit Cornelium centurionem.

Zapphus.

Zapphus, olim Ioppe portum habet insignem, ad quem appellant peregrini, qui ex nostris regionibus profiscuntur in Terram Sanctam. Hanc civitatem existimant nonnulli antiquorum fuisse primam totius mundi, sed falsò. Hic olim adorabatur Dea Atargatae in forma piscis, ideoque antiqui Syri non vescebantur piscibus. Hic etiam

Andro-

DESCRIPTIO GENERALIS.

309

Andromeda filia exposita fuisse traditur Orco marino, licet alii putent id factum fuisse in Æthiopia.

Ascalon; hic Sampson plurimos occidit homines.

Ascalon.

Gazara, restaurata est ab antiquis Persis. Hic Sampson noctu portu civitatis abstulit.

Gazara.

Sebaste, caput Samaritæ: hic propè civitatem peregrinis ostenditur puteus Jacob, ubi Salvator noster Samaritanam allocutus est.

Sebaste.

Neapolis, hic concilium celeberrimum fuit tempore Regis Balduini.

Neapolis.

Arcas, hic fluvius Sabbatarius magnâ furiâ & strepitu advexit 6 diebus continuis lapides, quiescens solum modò in Sabbatho: qui cursus post Evangelium cessavit.

Arcas.

Safet, civitas magnæ negociationis, à Judæis habitata, qui ibi inceperunt optimos pannos conficere ex lana, quâ abundat hæc Regio. Nituntur quoque usum antiquæ purpuræ, quæ tingebatur Tyri, invenire.

Safet.

Tabaria, olim *Tyberias*, ad lacum, ubi Christus Divinitatem suam ostendit, ventis imperans. Hæc civitas à Se-
lim II. data est matronæ cuidam Judææ, dictæ Gratiola, ad in habitationem Judæorum, ex locis diversis.

Tabaria; olim *Tyberias*

Naim; hic à mortuis resuscitavit Salvator noster filium viduæ.

Naim.

Seforum, hinc originem traxit S. Anna.

Seforum.

Betsaida; hic Salvator mundi maximam multitudinem hominum pauculis panibus saturavit.

Betsaida.

Candelara, hic erumpunt optimæ thermæ.

Candelara.

Casarnaum; hic plurima miracula fecit Salvator noster.

Casarnaum.

Ebron.

Ebron; hic antiqui patres elegerunt locum sepulture; narratq; Binjamin, visitari ibi à Iudæis & Mahometanis sepulchrum Abrahami, supra quod nocte & die ardet lampas. Circa hanc civitatem Cain occidit fratrem suum Abel, unde adhuc terra ipsa rubedinem servat.

Hiericon.

Hiericon, hujus muri ceciderunt ad sonum tubæ Iosue. Antiquis civitas fuit celebris ob pretiosissimum liquorem Balsamum.

Betulia.

Betulia; hic Iudithe occidit Holofernem.

Nazareth.

Nazareth; hic B. Virgo salutata ab Angelo, concepit verbum æternū IESVM CHRISTVM, Salvatorem mundi.

Rama.

Rama; hic maxima crudelitate occisi sunt pueri innocentes.

Bethlehem.

Bethlehem; hic natus est Salvator mundi IESVS CHRISTVS æterni Dei filius, verus Deus & homo.

Betania.

Betania, hic Lazarus quadrituanus à Salvatore nostro à mortuis resuscitatus.

Nicopolis, olim Emaus.

Nicopolis, olim *Emaus*, ut volunt nonnulli; hic apparuit Christus in forma peregrini duobus discipulis.

*Hierusalem.**Hierusalem.*

Hierusalem, hodie à Turcis vocatur *Gozum Berech*; Extructa putatur hæc civitas à Melchisedech. Celebris fuit olim ob Prophetas, Reges antiquos, Templum Salamonis, miracula plurima, quæ Deus ibi ostendit. Hodie hic visitur sepulchrum sanctum, in quo Salvator mundi sepultus fuit. Huc præter Hebræos & Mahometanos Templum Salamonis aut potius Muscheam cuiusdam Califæ visitantes, cōcurrunt omnis generis Christiani, uti Latini, Græci,

Arme-

DESCRIPTIO GENERALIS.

311

HIERUSALEM.

Qq 3

Arme.

Armeni, Gregoriani, Nestoriani, Iacobitæ, Syri, Indi, Nubi-
ci & Abassini, quorum singuli suas hic habēt capellas sum-
ptuosè extructas, vivunt autem Christiani sub tributo,
quod Turcis pendunt quàm maximum singulis annis. Hic
quoq; singulis annis in hebdomada Sancta magnum illud
cernitur miraculum novi luminis, dum lampades, quæ ar-
debant, extinguntur. Nam hora resurrectionis Christi
terum omnes accenduntur, in sacellis Christianorum. Va-
ria nomina habuit hæc civitas, inter quæ *Luxa, Iebus, Salem,
Hierusalem, Aelia*. Ruinam passa ab Assyriis, Aegyptiis,
Chaldæis, Macedonibus, Romanis, Persis & Saracenis, à
quibus cùm ultimò recuperata esset opera Godefridi Bul-
honæi, constitutaq; caput regni; postèa cepta fuit à Saladi-
no Sultano Cayri; demum operâ Selini I. venit ad imperi-
um Turcarum, non sine ignominia Principum Christia-
norum.

CHALDAEA.

Cusa

Cusa, à Mahumetis dicitur *Massalle*. Hic festivitatem
Mahumeti celebrant, non legislatoris, sed alterius, quem
vocant Mohalim, hoc est, consolatorem, cui offerunt quot-
annis unum equum ornatum auro & gemmis, tantâ pom-
pa, ut majorem videre nō sit in toto orbe, credentem eum
prophetam, atq; adhuc viventem.

Horco.

Horco, antèa *Hur*; hic dicitur Abrahamus nolens ado-
rare ignem, projectus in ardentem fornacem, unde illa sus-
per divinum miraculum egressus est.

Bagaded vel *Babylonia*.

Bagaded.

Bagaded, reliquæ sunt antiquæ Babyloniæ, quæ Turcæ
vocant

DESCRPTIO GENERALIS.

313

vocant *Satyroi*; Hic turris illa excelsa à Memrot ædificari
 cepta, confusio linguarum orta. Horti quoq; pensiles à
 Semiramis extracti. Adeò autem fuit dives hæc civitas, ut
 Rex Persarum, postquam à Cyro subacta fuit, tantùm ex

hac sola civitate reciperet, quanti volebat tertia pars redi-
 tum ipsius Regni. Hic olim floruit Philosophia & Astro-
 logia. Superata & capta fuit ab Alexandro Magno; postea
 venit ad Parthos, hinc destructa à Persis, deinde is. auri mil-
 lionibus restaurata à Bugiasar Califa, inde expugnata ab
 Allao Tartaro, qui & ibi occidit Mustacem Monbilam ul-
 timum Califam, Hodie hic residet quidam Bascia ex parte
 Turcarum, sed cum jurisdictione alterius cujusdam, qui si-
 bi etiam arroget titulum Califæ.

DIARBECCÆ BELERBATVS sive

MESOPOTAMIA.

Caramit. civitas magni momenti, olim habuit muros *Caramit.*

ex nigro

ex nigro lapide constructos, unde & illi nomen; postea vero restaurati sunt à Solimanno lapidibus albis, Hæc civitas est valdè populosa, habitataq; à Christianis Græcis, Armenis, Nestorianis, Jacobitis, retinentque adhuc campanas in templis, quibus usi fuerunt à temporibus Balduini.

Madrin.

Madrin, civitas magna, circuitum habens 4. milliariis, hodie subest suo Sangiaco, residetq; hic Patriarcha Chaldeorum, qui antea resedit Antiochiæ, cui subsunt prelati quàm plurimi. Hi celebrant missam lingua Chaldaea, & in pane azimo aliquibus tantum ceremoniis à Romana differentem. Hi non negant primatum pontificis Romani, sed quia subsunt infidelibus, tantumq; à nobis residet, idè ei obedire non possunt. Hic quoque non raro residet Patriarcha Græcæ, qui etiam Damascum migrat sæpè, cui cum multis Episcopis obedit Metropolita Georgianorum.

Asencefa.

Asencefa, ad ripam Tigri fluvii: hic residet Bolerbus, qui etiam sæpè migrat Caramit. Pontem habet valdè altum, ita ut quantumvis sit vir is, qui in imo pontis sit, appareat iis, qui in suprema pontis parte versantur, instar pygmaei.

Nisibin.

Nisibin, forsàn *Ninive*. Hic Ionas prædicavit destructionem civitatis. Antiquis longa scribitur fuisse dierum itinere. Iam castellum est exiguum.

Orfa.

Orfa, civitas illustris, cum suo Sangiaco, vocata fuit *Carre*: Huc fugit Abraham fugiens ex Hur: Hic quoq; obiit M. Crassus, dum contra Parthos pugnaret. Hic Mauri extruxerunt Muscheam valdè pulchram, sub nomine Patriarchæ Abrahami. Prope hanc civitatem oritur fons, quem Mahometani ubique vocant aquam Abrahami, qui ab

Orien-

DESCRIPTIO GENERALIS.

315

Orientalibus dicitur omnes, qui cum devotione cum ingrediuntur, curare à febre: præterea & puteus ibi esse scribitur, qui à lepra curat eos, qui in die quinquies sese aqua ejus laverint.

Rochais, antiquitus *Edeffa*, hîc olim regnavit Zeno *Rochais.*
bia Regina.

Sumiscasach, admirabile & totius orientis fortissimum *Sumiscasach.*
habet castrum.

ARMENIA MAIOR sive TVRCO-

MANIA.

Esechia, antiquis dicta *Artasata*, olim Metropolis. *Esechia.*

Van, antea civitas ampla, postea à Tartaris destructa, *Van.*
postea ab iisdem suis inhabitata, deinde tributaria extitit
Persis: hodie Turcis subest, ubi etiam insigne est cõtra Per-
sas præsidium Turcarum, residetque hîc: *Belebus*. Sita est
prope paludem *Martianam*, in qua tempore *Quadragesimæ*
magna est copia piscis *Tarichii*, qui sicatus ad diversas
Orientis partes defertur; cum reliqua parte anni nullus
planè ibi reperitur: quod consideratione non caret.

Arminig, metropolis *Armenia*, habitata omninò à *Arminig.*
Christianis.

ASSYRIA sive ARZIRI BELER-

BATVS.

Serta, ad ripam fluvii *Tigris* sita est. *Serta.*

Arzerum, metropolis est *Assyria*: hîc residet *Belebus*
hujus regionis, cui continua certatio cum *Perfarum* Rege.

Arbella, hîc *Darius* victus fuit ab *Alexandro Magno*. *Arbella.*

Mofal, ad oram fluvii *Tigris*: hîc residet *Patriarcha*
Nestorianorum, qui magnum habet dominium in *India* *Mofal.*

& Catalo, creatque ibi duos Metropolitanos aut Patriarchas cum pluribus Episcopis.

SERVIA sive MEDIA.

Baccu.

Baccu, civitas maritima, unde nomen Mari Caspio, magnæ negociationis: hûc plurimæ naves appellunt ex Media.

Servan.

Servan, civitas insignis, in qua magna conficitur serici copia, quæ deinde per Rusciam dispergitur, & orientem ferè universum.

Sumachia.

Sumachia, civitas valde celebris, metropolis Sumachia, quæ antea habuit suum Principem peculiarem.

Soltania.

Soltania, antea *Trigrinocreta*; hîc pulcherrimum est Mahumetanorum templum (solent autem templa sua Moscheas appellare) unde propter ejus mirum ornatum non fuit à Tamurlano vastatum.

Arduin.

Arduin, patria Ismaëlis Sophi.

Tabris.

Tabris, corruptè dicitur *Tauris*, extructa ab Arsfat, in Oronte monte, postea à Seleuco restaurata. Metropolis est Imperii Persarum. Olim vocata est *Echatana*. Hîc excellentissimi sunt omnium rerum artifices, unde Solimanus, cum eam cepisset, bonam partem duxit Constantinopolim. Hîc palatium est Astibisti admirabile extructum à Rege Assambeo ad similitudinem antiquæ aulae Cyri. In hac depicta sunt plurimæ gesta Regum Persiæ. Hæc enim gens à picturis non abstinere, unde etiam hîc vigent Mathematicæ disciplinæ. Hîc Rex Persarum Sophi dictus sedem suam figit.

Merent.
Arcadenò.

Merent, civitas ampla, antequam à Tartaris esset vastata. *Arcadenò*; hujus incolæ magna ex parte sunt Armeni, & Christiani catholici.

Cuerche;

DESCRIPTIO GENERALIS.

317

Cuerche, hîc fons est, qui lepram curare dicitur.

Cuerche.
Strava.

Strava, celebris civitas ob mercatorum copiam exoriente cōcurrentium, tam Mahumetanorum, quàm Christianorum ex Moschovia, distrahiturq; hinc magna copia Serici per Tartariam & Russiam; Præterea & hic orizæ magna colligitur copia.

Nirmedon, ad fauces fluvii Tensi.

Nirmedon.
Corazzan.

Corazzan, minor antea *Hircana*; hîc antea proprius Rex sedem habuit qui à Sabba Tartarorum Imperatore disjectus movet bellum Regi Persarum à quo victus capite truncatus est.

GEORGIANO REGIO.

Tiflis, civitas non valdè remota à flumine Arais, qui navigabilis est, exoneraturq; in mare Bacù.

Tiflis.

Bascapan, hîc solet residere Princeps, qui antea Persæ nunc verò Turcæ est tributarius.

Bascapan.

MENGRERIA sive COLCVS.

Alyati, civitas antea magnæ negociationis.

Alyati.

Fassum, ad fauces fluvii Fasi, celebris apud Poëtas per navigationem Iasonis, aureumq; vellus.

Fassum.

CIRCASSIA.

Coppa, antea *Rombite*, in hanc civitatem copia deferri solet mancipiorum venalium.

Coppa.

Cromuchum, in mediterraneo loco situm est.

Cromuchum.

ALBANIA sive ZVRIA.

Schamacha, hîc serici conficitur magna copia.

Schamacha.

Derbent, olim *Alexandria*, jacet ad portas Causcasas, quas alii non rectè vocaverè Caspias.

Derbent, olim *Alexandria.*

ARABIA PETREA.

Catharina
monasterium

Catharina monasterium in monte S. Synai, in hoc monachi sunt S. Batilii, qui singulis annis cum maxima devotione celebrant festum Gloriosæ virginis Catharinæ, ardentique continuò tredecim lampades ante altare. Hic corpus quiescit hujus virginis.

Arach.

Arach, antea dicta *Petra*: hîc adhuc aliqua supersunt reliquæ Christianorum à cingulo denominatorum.

Herorum.

Herorum, civitas olim magnæ negociationis, dū floretet Aegyptus, celebris universo mundo, cum undiq; ex oriente eò veherentur merces: sita est ad strictum Sues dictum.

ARABIA FOELIX.

Imbum.

Imbum, civitas magnæ negociationis, in qua exonerantur omnes merces, quæ Mecham vehuntur, tam ex occidente, quam ex oriente.

Medina.

Medina, à Mauris dicta *Talnabi*, quasi *Propheta civitas*, celebris apud Mahometanos, ratione fugæ & sepulchri Mahometis. Est autem Mahometis sepulchrum non in aëre suspensum (ut vulgò fabulantur) sed in terris catenis vinctum, ne forsân rapiatur ab aliquo. Non est autem in Mecha, ut communiter dicunt, Mahometi sepulchrum.

Danchali.

Danchali, prope hanc civitatem est mare arenosum sive fabulosum, juxta quod proficiscētes mercatores uruntur pixide nautica, tanquam si per mare periculosum proficiscūtur. Et revera patiuntur pericula plurima, debentq; supra camelos certis cistellis inclusi vehi, in quib. existentes aërem hauriunt per foraminula. Quod si ventos habeant adversos, submerguntur omnes homines arena.

Mecha,

DESCRIPTIO GENERALIS.

319

Mecha, civitas illustris, magnæq; negociationis, templum & turrim habet Abrahamo attributum. Hîc aqua est Abezzazon, quam sanctam existimant, quia ex ea bibit Agar. Hanc civitatem sanctam existimant Mahometani, ideoq; à nullis nisi Mahometanis eam viderelicet. Itaque Christianis aliisq; cuiusq; religionis hominibus, etiam totam orientem peragranti potestatem habentibus hanc civitatem ingredi est capitale. Lapis quoq; hîc ostenditur ab eorum Sartonibus, in qua dicitur Agar sedisse: atq; ab hoc fingunt lapide Mahometem volasse in Paradysum, ideoq; à multis peregrinis Mahometanis hæc visitur civitas.

Mecha.

Sana, civitas non vulgaris est.

Sana.

Damarcana civitas, aërem habet optimum, est ex pulcherrimis Arabiæ.

Damarcana.

Zibitta, Regem habet proprium, qui hodie tributarius est Turcæ.

Zibitta.

Adem, civitas, principem habuit proprium, qui per fraudem occisus est opera Solimanni Beletbi Cairensis, qui civitatem occuparat, cum antea esset Lusitanorum: Hodie subest Motoar Regi de Hieman, qui eam cepit à Selim II. Hæc civitas clavis est huius Orientis, magnaq; in ea mercatura atomatum & Zibetti.

Adem.

Fartacum, regem habet proprium.

Fartacum.

Calaiate, in regno Motoar, huc mercatores maximam ducunt quotannis multitudinem pro India.

Calaiate.

Gubelchama, hîc residet Rex.

Gubelchama.

Amansifilirina, proprium habet regem.

Amansifilirina.

Alibinali, metropolis suæ regionis.

Alibinali.

Moffa, civitas regia est.

Moffa.

Lazzach.

Lazzach, hîc magna negociatio equorum, & aquarum rosacearum, quae vehuntur in Indiam.

ARABIA DESERTA.

Bassora.

Bassora, antea Pergem habuit, Lusitanis tamen subiectum; iam praesidium hîc habet Turca, cum aliquot trirēnibus, quae aliquando ad Ormus usque excurrunt.

CVSSESTAN, REGNUM CVSAE,

olim Suliana.

Saura.

Saura, sita ad sinum Cenosum.

Susa.

Susa; hîc olim hyberno tempore residerunt Reges Persiae.

Cusa.

Cusa, hîc nomen regno impositum.

PERSIA.

Siras.

Siras, antea Persepolis: Metropolis tam olim quam hoc tempore ipsius Persiae; Hîc residebat Persiae Princeps, quem Graeci citra aliud adjunctum vocabant excellentiae gratia *τοῦ βασιλέως*. Hanc civitatem Alexander Magnus incendio destruxit; postea vero cum eum facti poenitisset, iterum eam secundum formam pristinam restauravit. Maxima est omnium civitatum, quas hodie Mahometani in oriente possident: licet non tam sit vasta & ampla, quam fuit olim, quando Persae statuunt eam majorem Cayro. Hîc arma militaria conficiuntur optima totius universi, cum chalybem temperent certarum herbarum succis excellentissimè. Hîc etiam appellit conductus carrorum ex Samarcandia vehementium Sericum, Muscum, Rhabarbarum. Mulieres hîc sunt pulcherrimae & delicatissimae, maximeque pomposae; ideoque Persae affirmant Mahometem hîc

DESCRIPTIO GENERALIS.

321

huc nunquam venire voluisse, timens, se ad infernum descensurum, quod sciret, se à mulieribus abstinere nō posse.

Chimnar; hic reperiuntur picturæ excellentissimæ, quæ videntur esse veteris testamenti. *Chimnar.*

Sava, metropolis suæ regionis. *Sava.*

Beschent, supra montem altissimum hic veluti in civitate Siracensi conficiuntur optima arma, & hinc adfertur certum genus ferri, quo argentum & aurum trahitur. *Beschent.*

Lara, suum habuit Melich, qui titulus est respondens ferè apud nos Marchioni. Licet hoc tempore proprium dicatur habere Regem. *Lara.*

CHIRMAIN sive CARMANIA.

Ormuz, in insula ejusdem nominis, antiquo idioma te Persico significat Dactylum. Hic solebat negociatio esse q̄ maxima ex Cina, ita ut inde aliquando XL naves onustæ aromatibus sive speciebus medicamentisq̄ue. Qui Cinenfes tunc temporis negociationem habebant totius Orientis; Neq; tamen hodie hæc civitas, quando Lusitaniæ Regi subiecta est, omninò ab antiqua negociatione deficit: Cum Corazzones ex Cataio vehant huc Rhabarbarum, & Muscum: Assyri hodie Azemi dicti, pannos sericeos quàm plurimos. Eracenses & Mauri omnia aromata & Drogas ex India. Lusitani demum Coralli & panni scarlati copiam magnam. Hinc dicunt Mahumetani, si mundus esset annulus, tunc Ormuz fore ejus gemmam. Hic residet Dux belli, qui sinum Ormuzensem tutatur ex parte Regis Lusitania: Licet & ibi proprius sit Rex. *Ormuz.*

Chirmain.

Chirmain.

Chirmain: Hic maximi totius orbis conficiuntur. panni aurei & argentei. Præterea dicti Scimitarre, quas Turcæ vocant Chirminas, apud Orientales in tanta æstimatione, ut eos ad pondus auri vendant. Olim dicta hæc civitas est Carmania: Principem habet potentem, sed subiectum Persæ.

Gadel.

Gadel, una ex præcipuis civitatibus hujus tractus, magnæ negociationis, cum omnes merces orientales hinc deferantur in Persiam.

Macran.

Macran, Regem habet, sed Persæ subiectum.

Cobinam.

Cobinam, hinc optima conficiuntur specula.

ERACH five PARTHIA.

Iesdi.

Iesdi, hinc magna conficitur Serici copia, ita ut toti ferè Orienti subministret illud. Imò affirmatur à quibusdam mercatoribus nullam transire diem totius anni, quò non elaborentur plures quàm libræ serici mille. Hinc Angli deferunt copiam magnam serici albi, quod præ sua tenuitate non potest alteri generi panni servire, quàm aureo & velis.

Hispaam.

Hispaam, antea *Hircatompile,* civitas principalis. Olim Regia fuit civitas, celebris ob plurimas portas. Huc concurrunt plurimi mercatores Drogæ & aromata deferentes ex India. Civitas hæc muros habet ex Creta, non valde fortes, ideoque resistere bombardis (quorum usus ibi incipit) nequientes.

Gnerde.

Gnerde, incolæ gloriantur, se originem habere ab Abrahamo Patriarcha.

IESSEL five MARGIANA.

Saras.

Saras, civitas magnæ negociationis, sita ad latus fluvii Eufhratis.

Indico.

DESCRIPTIO GENERALIS.

Indion, olim Alexandria Margiana, civitas pulcherrima. Huc misit Herodes Rex Parthorum Romanos quos captivos cepit quum M. Crassum bello superavit. Hodie hic viget mercatura, ita ut sit ex celeberrimis hujus tractus. Hic valdè colitur & potitur lingua Arabica, qua unà cum Chorazzanis mirè delectantur Iesselenes: licet ipsi idioma habeant peculiare.

Indion.

Marum, vicinum paludi Ossianæ; hic Ismaël Sopsi contra Sabam Chan Regem Tartarorum insigni potitus est victoria; profligans cum cum toto exercitu.

Marum.

CHORAZZAN olim BACTRA.

Chorazzan, ad fluvium Meforam, diversa ab ea, cujus supra meminimus. Dicta à populis Charazzanensibus, qui venientes ex Scythiæ regione dicta Chorazan Indiæ vicina, ante Tartaros subjugarunt magnam Asiæ partem: postea verò à Tartaris fuerunt devicti & superati. Hæc magnam passa est ruinam à Sultano de Bagaded, postea restaurata. Proximis annis elapsis iterum magnam cladem passa est ab ipso Sophi.

Chorazzan.

Istigias, antea Carispa, hæc pulchritudine propter concursum variorum mercatorum & situm aptissimum, vincit omnes reliquas hujus partis Orientalis civitates.

Istigias.

Budasan, olim Bactra, civitas celeberrima, in oriente. Mulieres hic pulcherrimæ deditæ pompæ & ornamentis.

Budasan.

E R I A.

Eri, Persis dicitur Sargulzar, hoc est, civitas rosarum, quarum hic ingens copia colligitur. Metropolis est regionis. Hic vili permutatione venditur Rhabarbarum, Muscus & radix Chinae. Hinc singulis annis appellit conductus

Eri.

carorum tum Anglicanus tum Catajacensis. Hic residet
Sarrapa ex parte Sophi.

SIGESTAN antea DRANGIANA.

Sistan.

Sistan, civitas insignis, olim dicta Proplasia. Hic resi-
det Sarrapa ex parte Sophi.

Sige.

Sige; Metropolis antea adeo populosa & magna, ut
huic regno mutaverit nomen antiquum in Sigestan.

Mulet.

Mulet, civitas satis nota, ob scelus ipsius Alahodini
cum suis affeclis, qui omnem voluptatem promittebant
in hoc mundo, & paradysum in sequenti.

Timocain.

Timocain, civitas celebris ob pulchritudinem scemi-
narum, nec non ob fabulam arborum Solis, juxta quas
Persae olim petebant responsa oraculorum.

REGNUM CABVL olim ARA-

CHOSIA.

Sim.

Sim, civitas valde magna, metropolis cujusdam districtus.

Cabul.

Cabul, metropolis regni, olim dicta Alexandria Ara-
chosia, magnae negociationis, atque quantitate Cayroae qua-
lis. Hic fructus crescunt Cabul dicti, qui plurimos curant
morbos, etiam alioquin incurabiles, quos extra regionem
deferre capitale est. Huc tanta dicitur advehi mercium co-
pia, ut nulla in toto oriente civitas cum hac comparari possit.

SABLESTAN.

Candahara.

Candahara; hic magna negociatio orientalium rerum,
concurrentibus huc non ex India tantum, sed etiam ex Ca-
taio mercatoribus. Hanc dicitur Rex Balassiae dedisse Sophi
propter subsidium, quod ab eo acceperat contra Tartaros
Magoros.

BALASSIAE REGNUM.

Balassian.

DESCRIPTIO GENERALIS.

325

Balassan, metropolis regionis, civitas quàm maxima ad ripam fluvii Geicon.

Balassan.

Senergian, vicina Balassan ad ripam eiusdem fluvii.

Senergian.

Bocan, hic residet Balassæ Rex, quam ideò Mauri hodie vocant Regem Bocan: Civitas est insignis. In hac civitate propter altitudinem Belori montis hyberno tempore tam ingens est frigus, ut illud etiam insignibus ignibus adhibitis ferre vix queant exteri. Hic magna copia argenti & azuri perfectissimi. Ideoq; nō deest infinita quasi mercatorum copia.

Bocan.

GVZARAE REGNUM.

Diu, ad ostium fluminis Indi situm.

Diu.

Diu, civitas magnæ negotiationis, cum merces hujus regni hinc deferantur in Zophalam & Malaccam. Significancem insulam, quod nomen impositum fuit propter arcem ibi constructam, quam Lusitani post multas victorias contra Sultanum Cain, Regem Cambaia & Turcam obtentas, fecerunt inexpugnabilem. Ideoque ibi ingens est Lusitanorum praesidium.

Diu.

Cambaia, civitas valde illustris, tam magnitudine sua quàm mercatorum undiq; ex oriente huc venientium copia. Sita est civitas paululum intra terram, delicatissima totius orientis. Hinc infiniti mercatores negotiantur per totum orientem. Valent arte calculandi, à quibus & occidentales omnes & Arabes characteres acceperunt numerorum. Hic magna visitur drogarum aromatumq; vis.

Cambaia.

Daman, hic Rex Lusitanie aliam habet arcem fortissimam.

Daman.

Tana, civitas anteà valde dives; Lusitanis hodie paret.

Tana.

Bazaim, Lusitanis subest, unde Regi ingens lucrum.

Bazaim.

Ardavat, antea tantæ authoritatis, ut ibi resideret Rex.

Ardavat.

Serchia.

Serchia, antè dicta Nisa, extructa à Baccho supra montem Meron.

Guzzarat.

Guzzarat, antè tantæ authoritatis, ut ab ea denominationem ceperit regnum.

Amadabar.

Amadabar, cincta maximis desertis. Huc defertur magna copia radicis ab iis vocata Pucò, quæ est Costus verus, quam Lusitani jam in Europam vexerunt, antea perditam. Est una ex maximis Indiæ orientalis valde delicata Mahumetana, cum magna tamen licentia, ita ut mulieres, quæ albæ ibi sint, converfentur cum exteris.

Campanaël.

Campanaël, civitas fortissima, & ex præcipuis hujus regni. Hic continuò ejus princeps residet tum propter regionis fertilitatem, tum ob aëris temperiem, aquarumque amœnitatem. Hic princeps aded est potens, ut sæpè prælio terrestri contra Regem Mandò produxerit triginta millia equitum ferreis albis vestimentis, omnes aliis prætereà bôbardis & muschetis instructos & supra elephantos constitutos. Præterea & classem mari habuerit contra Lusitanos. Coactus tamen elapsis temporibus fuit Badur princeps propter Resbutos populos continuò eum infestantes, atque etiam Ayaman Regem Tartarorum Magorum sese facere tributarium Lusitanis, iisq; cedere partem aliquam maritimam. Huic Principi servit magna Eunuchorum & mancieriorum caterva, qui etiam sæpè ad dignitates ascendunt.

REGNUM DECAN.

Vltabat.

Vltabat, civitas ad quam magna concurrat mercatorum multitudo ob copiam telæ.

Caul.

Caul, civitas nobilis, sub Rege Lusitanix, ante paucos annos

DESCRIPTIO GENERALIS.

327

annos obsessa fuit ab Izzamalucco, sed frustra, restitit namq;
fortiter.

Dabul, civitas magnæ negociationis, Lusitanis tribu- *Dabul.*
taria.

Goa, civitas in medio insulæ ejusdem nominis conti- *Goa.*
nenti vicinæ in parte Indiæ temperatissima, clavis est hujus
orientis. Hæc negociatione superat omnes civitates orien-
tales cum ad eum deferantur navibus Lusitanorum merce-
ces omnes totius Europæ, atque etiam insularum Maluc-
carum, atque etiam omnium civitatum maritimarum to-
tius orientis. Subest Regi Lusitiæ, præestq; ei Vicerex no-
mine Regis Lusitiæ, qui majori pompâ imò Maiestate
utitur, quàm Rex ipse Lusitiæ, idq; ob populos Orienta-
les, qui judicant hominem ex intrinseco tantummodo.
Civitas est magna, fortis, optimeq; ædificata. Archiepisco-
patus hic est, cui subjecti sunt reliqui omnes prælati hujus
Orientis. Hic apud patres Societatis Iesu floret studium
linguarum & scientiarum. Appellunt autem eò naves ex
Arabia & Persia onustæ equis, præterea ex India onustæ re-
bus orientalibus, quin imò & ex Maluccis & China. Hic
quoq; quiescere solet classis Lusitanorum non raro ad du-
centa vela. Paucis annis elapsis obsessa est ab Idalcan Prin-
cipe Mahometano, sed strenuè defensa à Don Ludovico
Taide.

Visapora; hic residet Idalcan unus ex potentissimis hu- *Visapora.*
jus regni Dominis.

Danager, civitas pulcherrima hujus regionis, hic pro- *Danager.*
pter regionis hortorumq; arboribus ex terris confitorum
amoenitatem residet, Isamalucco Princeps, qui solus ex In-

dicis amplectitur Sectam Sophianam, unde dignitatis causa utitur titulo Seia, quem Sophi ei misit.

Lispor.

Lispor, celebris ob copiam adamantum, quæ ibi ex aliquibus mineris eruuntur.

Bider.

Bider, civitas principalis, ubi residet Rex quidam.

CANARA REGNUM.

Onor.

Onor, civitas Lusitanis subjecta, unde singulis annis naves risum vehunt.

Batacala.

Batacala, civitas magnæ negotiationis, tributaria Lusitanorum, & hinc quoque magna defertur risi & aliarum mercium quantitas per diversas Indiæ partes.

Gerzopan.

Gerzopan, principem habet Regi Narvingiæ subjecti.

MALAVAR.

Canor.

Canor, civitas magni momenti, proprium habet principem, sed Lusitaniæ Regi subiectum.

Calacut.

Calacut, civitas primaria, maximæ negotiationis, huius princeps vocatur Samorin, quod lingua Malavarica significat Imperatorem, cum sit maximus Princeps Malavaricæ. Hæc civitas, cum antea esset maxima, valdeq; illustris, hodie non parum defecit, quod ei accidisse putatur, quod in principio cum Christianis malè se gesserit.

Chale.

Chale; hic Rex Lusitaniæ castrum extruxit munitissimum, quod potentiam Calecutensis principis non parum deprimit.

Tavor.

Tavor, Principem habet proprium, jam Christianum factum, obedientemque Ecclesiæ catholicæ Romanæ.

Coccin.

Coccin, hodie una ex celeberrimis Indiæ, velut antea fuit Calecut. Hic onerantur naves aromatibus in Malavaria crescentibus, quæ Lusitani accipiunt pretio ante longa

tempo-

DE SCRIPTIO GENERALIS.

329

tempora præscripto à Principibus Malavariæ, uti Rege Canonor, Calecuti, Coccin, Colan & Seilan.

Colan, principem habet proprium, ubi Lusitani etiam *Colan*.
habent arcem munitissimam.

INSVLAN SEILAN, sive SA-

RANDIL.

Seilan, metropolis insulæ, celebris ob piscationē. Hęc *Seilan*.
à paucis annis venit in potestatem Lusitanorum.

Columbus, civitas insignis; cum optimo portu hic an- *Columbus*.
teà adorarunt dentem cujusdam Pagodi, hoc est, Dei illo-
rum; quem iis abstulerunt Lusitani, & pulverisarunt; Hic
Rex Lusitaniæ habet arcem munitam. Habitatque totius
insulæ Princeps maximus, qui in hac insulæ sex alios habet
Reges tributarios.

Bembar, hic hodie prædicatur Evangelium à Iesui *Bembar*.
tis.

Maleapar, à Lusitanis *S. Thomas* dicta civitas. Hic visi- *Maleapar*.
tantur reliquiæ *S. Thomæ*, protectoris Indiæ; Hic à Lusita-
nis renovata est hæc civitas, & ornata pulcherrimis palatiis
ad formam Lusitanicam. In templo *D. Thomæ* ante pau-
cos annos, cum sacellum extruere vellent, reperta est crux,
quæ singulis annis octo diebus ante festum Nativitatis
Christi sudat continuo, imò quandoq; sudor in guttas san-
guinis convertitur. In templo aliqua erant literæ, quæ cum
aniplius in usu non essent, à solis antiquitatis studiosis unà
cum lingua ipsa exoleta intelligi possunt. Significabant au-
tem Thomam à filio Dei eò missum ad gentem conver-
tendam, dum celebraret transfixum esse.

Bisnaga,

Bisnaga.

Bisnaga, metropolis Regni ad ripam fluvii Nagundii, olim dicta Regia Pandionis, quatuor milliaria continet in circuitu, ornata optimis templis. Hic magna copia gemmarum, quæ ex vicinis locis eruuntur. Plurima quoq; aromata medicamentaq; aliunde advehuntur. Plurimi mercatores hic, plurima etiam scorta nobilia, quorum aliqua belli tempore solvunt 5000. alia 6000. militum. Princeps hujus regionis vocatur Racho, id est, Dominus, habetque alios sub se Reges vasallos. Putaturq; hic Rex habere in singulos dies ultra duodecim millia Pardia, hoc est, Ducatorum.

ORISTAN REGNUM.

Vlna.

Vlna, ad magnum quendam lacum; hic cum magna religione, quotannis celebratur festum D. Thomæ, cõcurrentibus unde multis Christianorum harum regionum.

Orissan.

Orissan, metropolis atq; emporium. Hic sedes est plurimorum Christianorum, cum templo in signi D. Thomæ.

Ramana.

Ramana, civitas insignis; huc plurimi concurrunt mercatores ob ebur & gemmas.

MANDO REGNUM.

Mando.

Mando, sive *Mandon*, civitas regni metropolis, Regem habet proprium.

Moltan.

Moltan, civitas insignis: Hic mulieres sunt bellatrices, equitantque calcaribus instructæ.

DELLI REGNUM.

Delli.

Delli, metropolis magna & populosa; hic residet Imperator Mogororum, cui hodie propter potentiam obediunt omnes Reges Mahumetani Indiæ orientalis.

Fatapur.

Fatapur, civitas celebris, in qua aliquando residet Rex

DESCRIPTIO GENERALIS.

327

Rex Magororum. Hūc ante paucos annos ingressi sunt le-
sura cum magno successu religionis.

Tremel, est quasi sanctuarium horum gentilium, id-
coque thesaurus hic major servatur quàm in vlla alia parte
hujus orientis.

Tremel.

Pale, metropolis suæ regionis.

Pale.

Agora, civitas magni negocij, cum sit in via, per quam
ex India iter fit in Cataium.

Agora.

Cesmur, hic plurimi student Magiæ; quia maxima
pars incolarum est Gentilis.

Cesmur.

REGNUM COSPETIR.

Cospetir, civitas insignis, Metropolis.

Cospetir.

SANGA REGNUM.

Chitor, metropolis Regni Sanga, civitas ampla, pro-
prium habet Regem.

Chitor.

Polimbothea, civitas maxima, hanc Ganges facit insu-
lam, antiquitus porras habuit ferreas, hodie munita est, nec
in eam pater ingressus, nisi per duodecim arcus mirabili
artificio constructos; hic studia antiquæ illorum linguæ
vigent, in quam tum Platonem tum alios Græcos habent
conversos.

Polimbothea.

Scernum, in magno fluvio ejusdem nominis, cum do-
mibus ex ligno supra aquam constructis.

Scernum.

BENGALA REGNUM.

Catigan, civitas ad mare in faucibus Gangis sita.

Catigan.

Satigan, ad alias fauces Gangis sita, civitas magnæ ne-
gociationis.

Satigan.

Bengala, civitas magna, unde nomen sumpit sinus
quidam maris. Vna est ex præstantissimis Indiæ, dives ma-

Bengala.

gnæq; negociationis. Hic omnes eas delicias reperire cõstet, quas vel optimæ civitates Europæ possident. Pannus hic optimi generis conficitur optimus, optimæ cõfectiones fructuum perfectissimorum omnis generis, quibus abundat hæc regio.

Ouros.

Ouros, ad ripam Gangis fluvii ad lacum ingentem civitas illustris, ornata pulcherrimis & sumptuosissimis palatiis, culta tam à Mauris, quàm variarum aliarum regionum gentibus. Regis palatium majus est quam Evora in Lusitania, totum ornatū figuris aureis, argenteisq; figuris secundum consuetudinem potius Gentilium, quam Mahumetanorum. Rex autem tam potens est, ut per totam Indiam hanc dici soleat, Regem Cambaiæ esse unum, Regem Narisingæ duo, Regem Bengalæ tria.

Maraxia.

Maraxia, ad ripam Gangis, hic magna negociationis Aloës, auri, argentiq; quæ à Cinenibus eò deferuntur.

ARACHAN REGNUM.

Arachan.

Arachan, hic arx est inexpugnabilis, quam frustra dicitur obledisse Rex Barniæ exercitu plurium quàm trecentorum millium hominum pugnantium, & quadraginta millibus elephantorum.

Ava.

Ava, hic magna negociatio gemmarum atque etiam musci, quem eò deferunt in corio ejusdem animalis, populi quidam ex montibus langoma. Juvenes hujus civitatis ad partes genitales solent gestare nolas quasdam aureas vel argenteas, quæ incessus tempore excitare solent centum quendam, utpote lascivis valdè gratum.

PEGV REGNUM.

Savolas.

Savolas, civitas sita ad sinum ejusdem nominis, antea

vocatum Subaricum. Martrapan, civitas insignis, ad fauces fluvii ejusdem nominis. Hic plurima conficiuntur vasa, porcellana dicta, licet non adeo perfecta atq; depicta, velutica, quæ ex China deferuntur.

Tagala, civitas hujus tractus non spernenda.

Tagala.

Tavai, civitas illustris, loco etiam maritimo sita.

Tavai.

Pegu, hic est sedes Regni, magna hic negociatio rubinorum aliarumq; gemmarum, sita est ad ripam fluvii Pegu, ades habet ex cannis miro artificio constructis. Hic Regium palatium est, quod omnia palatia totius orbis pulchritudine superare dicitur, extractum recenter à Rege Barmæ, in quo insculpta & depicta cernere licet omnia præclare gesta Regum Orientalium, adjunctis variis animalibus terrestribus, avibus, arboribusque, tam extraneis quàm familiaribus ad vivum depictis.

Pegu.

Degun, hic Pegunorum Varella (ita templa sua vocant) adeo alta est, ut ex ea ad modum pyramidum Aegyptiarum tota regio cerni possit.

Degun.

SIAM, aliis SORNAVM REGNVM.

Tenazarim, civitas magnæ negociationis. Non omitteâ hoc loco videtur hujus civitatis cõsuetudo. Dũ enim vir quispiam moritur, uxor eius ornata gemmis, odoribusque suavissimis ad rogam ex aromatibus constructum, læta, tripudians occurrit, ibiq; unà cum cadavere comburitur. Hinc in morte principum & magnatum plures quàm decem aliquando sese in rogam indunt, certantes pro primatu. Vincit autem ea, quæ magis à marito dilecta fuit, ideoq; & illa prima rogam ingreditur.

Tenazarim.

Malacca.

Malacca, caput sui tractus ejusdem nominis, plurimas circumcirca habet insulas, fitque eò concursus mercatorum ex variis partibus. Incolæ Mauri cum per fraudem citraque omnem rationem injuriam fecissent Lopesio di Sequeira Lusitano, Alphonsus Alborhecche eam à Mauris vi cepit, atque in potestatem Regis Lusitaniæ redegit. Hic degit jam Episcopus, cuditur moneta aurea & argentea, cujus antea ibi nullus erat usus, nisi stannæ magni ponderis, paucique, valoris.

Cingapura.

Cingapura, antea paucos annos valde celebris, cum negotiationem eandem haberet quam Malacca.

Pan.

Pan, à Lusitanis vastata est.

Patan.

Patan, hic negotiantur Cinnenses & Lequii magnam vim auri adferentes.

Lugor.

Lugor, hic residet quidam Vicerex.

Bamblacot.

Bamblacot, ad fauces fluvii Sian.

Capetit.

Capetit, civitas insignis, hic alius residet Vicerex.

Sian.

Sian, civitas ad fluvium Menan sita, ab hac denominationem sumit hoc Regnum.

Odia.

Odia, ad ripam ejusdem fluvii Menan; civitas valde magna, quæ aliquando abegit quinquaginta millia militum optimorum. Hic copia magna serici & auri quæ eodem feruntur à Cinnensibus & Lequii. Antea fuit Regia Regis Sian; postea passa est plurima à Rege Barmæ.

CAMBOIA REGNUM.

Camboia.

Camboia, civitas magna, à mercatoribus valde habitata ob copiam auri, argenti & ligni aloës.

Paida.

Paida, civitas magna & populosa.

CAMPA

DESCRIPTIO GENERALIS.

33^I

CAMPA REGNUM.

Campa, civitas, in qua magna est negotiatio auri.

Campa.

COCINCINA REGNUM.

Cocincina, ad mare, loco valdè periculoso sita, à mercatoribus tamen frequentata cum magna sæpè navium jactura. Sed majus ex hac civitate lucrum unius navis, quam sex ad Cinenfes proficiscentium.

Cocincina.

Cacum, civitas principalis hujus tractus.

Cacum.

MEDITERRANEA INDIAE ULTERIORIS PARS.

Cerote, ad cornu orientale fluvii Gangis, hic omnes pueros, quos bello devicerunt, faciunt Eunuchos, venduntque eos Mahumetanis.

Cerote.

Chiantai, ab hac civitate nomen sumit lacus maximus Indiae.

Chiantai.

Macini; hujus princeps, licet potentissimus subjugatus est à Rege Barmæ. Huc defertur magna Aloës copia, cujus idèò quoque mercatus viget.

Macini.

Diras, civitas ex maximis Regni; hic Lasuli perfectissimi magna copia.

Diras.

Mien, caput sui status; hic videtur sepulchrum Regis à relicta vidua constructū, quod ob magnitudinè excellentiamque à Tartaris omnia alioqui vastare solitis, intactum relictum est.

Mien.

Bocan, principem habet proprium Mahumetanum.

Bocan.

Barma; potentissimus Rex Indiae ulterioris hanc possidet, qui etiã sibi subjecit Regnum Pegu, sæpèq; bellum movet Regibus siam & Bengalæ. Hic ex certis herbis pilei

Barma.

conficiuntur subtilissimi, superantes longè eos, qui ex serico apud nos fiunt.

Langoma.

Langoma, propè hanc civitatem magna emitur gemmarum & musci copia.

CANTA, REGIO CHINA.

Nantum.

Nantum, ad ripam fluvii Canta.

Canton.

Canton, à lovio dicta Canta, civitas non minor Vliſſipona, ad eò concinne fabricata, ut nulli cedat civitati Europæ, tantèq; negotiationis, ut nò rarò ibi videre liceat simul quingentas naves onerarias ingentes exterorū, uti Lequirū, Iaponū, Luzonū & Indorū. Hic optimi cōficiuntur gladii, magnaq; copia & mercatura est æris, aluminis, cinnamomi, serici, musci, rhabarbari, margaritarum & argenti.

Siguimatium.

Siguimatium, hic plurimi degunt mercatores, tum Iapones tum Indi.

FUCHIEN REGIO CHINAE.

Cinceum.

Cinceum; hūc singulis annis Lusitani ex India venientes factoriam habent, quam Rex hujus regionis concessit.

Fuchien.

Fuchien, civitas mediterraneo loco sita, metropolis regionis, optimis plateis & ædificiis ornata, ad fluvium navigabilem extructa, atq; eodem ferè circumdata; hoc fluvio advehuntur merces quamplurimæ aromaticæ, salis, &c.

COCHEAN REGIO CHINAE.

Cochean.

Cochean, metropolis hujus regionis, sita ad fauces fluvii Caramarani: Civitas à Lusitanis vocatur *Liampo*, celebris ob mercaturam serici & porcellanæ.

Chelim.

Chelim, civitas magna & illustris apud hanc gentem.

Nanchin.

NANCHIN REGIO CHINAE.

Nanchin, civitas maxima, in qua propter amoenitatem

DESCRPTIO GENERALIS.

333

nitatem sæpè residet Chinæ Rex.

ZAITON REGIO CHINAE.

Zaiton, metropolis regionis, magnæ negociationis. *Zaiton.*
Etenim ad eam concurrunt infinitæ naves ex India & Cataio, quæ hic sese onerant porcellana, serico & saccharo hoc tempore expurgato.

QVINSIA REGIO CHINAE.

Vnguen, hic conficitur magna copia Sacchari ex canis, quæ ibi mira ubertate proveniunt plantatæ. *Vnguen.*

Quinsai, civitas maxima Orientis, imò totius universi, circuitum habet C. milliarium. Hæc principi suo causâ mercium, salis potissimum & aromatum, majus reddit vestigal, quàm Regibus Persarum olim pendebat Babylonia. Sita est in aqua, veluti Venetiæ, vicina faucibus fluvii, supra quem ad miraculum vsq; constructi sunt pontes quàm plurimi. Civitas sanè amoenissima. Vnde etiam à Chinesibus nomen habet Quinsai, quod eorum lingua significat civitatem coeli. Nihil est quod ad voluptatem faciens, ibi desideretur, copia ibi avium, piscium. Venatus piscium ibi mirus cum corvis domesticis. Hic sæpè residet Princeps Chinarum, qui est potentissimus totius Orientis: tam dives, ut solum regnum Canta, quod minimum est, singulis annis ei pendat ultra sexcenta millia librarum argenti, præter decimum serici, quæ excedit omnem serici quantitatem quæ in tota colligitur Europa, & vestigal salis, excedens quotannis auri summas quinq;. Expendit (referente Andrea Tevet) aliquando in uno bello cōtra Reges Moim, Tipora, & Barma unitos, spatio quatuor mensium ultra viginti miliones auri. *Quinsai.*

Cheryan,

Cheivan.

Cheivan, hinc nomen desumit sinus maximus Asiae.
Hic Chinenfis plurimum habent militem contra Tartaros.

Gengium.

Gengium, civitas populosa; Hic cum magna diligentia incumbitur Medicinae studio.

Pagin.

Pagin, una ex maximis civitatibus hujus tractus.

Sanfi.

Sanfi, hic referentibus Chinenfis, ante paucos annos maximum fuit diluvium, decidentibus etiam è caelo trabibus igneis.

SAMATRA INSVLA INDIAE.

Dacen.

Dacen, hic incolæ modum belli gerendi à Turcis didicere, qui huic populo contra Lusitanos succurrere solent. Non desunt tamen ideò Lusitani, atq; id cum insignibus victoriis, inter quas admirabilis fuit ea, quam ante paucos annos habuit MenLopes duodecim navibus instructus, quibus prostravit plures quàm centum triremes, aliasque naves remis agitatas.

Paxzen.

Paxzen, huc confluunt varii mercatores Chinenfes & Arabes ad coemenda aromata.

Barro.

Barro, civitas mediterranea, auri ditissima.

Andragida.

Andragida, hic multi sunt Andropophagi.

JAVA INSVLA INDIAE.

Paliban.

Paliban, antea valde dives, cum hinc appellerent omnes naves, quæ ex India & China proficisci solebant Singaporem: cum autem iter illud reliquum esset, propter negotiationem Malaccensem, à Mauris iterum hæc civitas renovata, in eum finem, ut transitus non amplius fieret per Malaccam, quæ fuit antea eorum colonia.

DESCRIPTIO GENERALIS.

335

Agacin, celebris civitas, ob mercatorum ex variis locis advenientium copiam.

Agacin.

Temir, civitas Regia cum gente Mahumetana.

Temir.

Megapeger, loco mediterraneo sita civitas, Metropolis, amœna valdè, ideoque deget Rex potentissimus totius *lavæ* insulæ.

Megapeger.

Pirech & *Bendan* civitates illustres, singulæ proprium habent Principem sectæ Mahumetanæ.

Pirech.

Bendan.

MACCAZAR INSVLA.

Senderem, civitas ad magnum lacum sita, valdè populosa, magnæ negociationis, ob copiam, quæ eò advchitur, auri & laccæ. Hujus princeps instar Imperatoris cujusdam honoratur, multosque Principes habet subjectos.

Senderem.

Supana, civitas principalis cum proprio Principe.

Supana.

MALVCCAE INSVLAE.

Terenate, metropolis insulæ, hic residet Governator ex parte Regis Lusitanæ. Habentque hic Iesuitæ collegium, quod sumptibus Lusitani Regis sustentatur.

Terenate.

MAVRVS INSVLA.

Tolon; hic prædicatur hodie à Iesuitis Evangelium.

Tolon.

BORNEI INSVLA.

Bornei; metropolis insulæ, magna parte ad undas sita, aedes ex ligno affabrè paratas habet. Hic residet Rex, splendè vitam agens.

Bornei.

Laum, Regem habet proprium, sed idololatrum.

Laum.

BVTVAN.

Magdandum, civitas valdè celebris: hic residet Iesuitæ.

Magdandum

LEQUIORVM INSVLA.

*Cinche.**Cinche*, civitas maritima, magnæ negociationis.

IAPAN INSVLA.

*Congoßima.**Congoßima*, ad mare sita civitas; hîc Franciscus Xavier Navarrus Societatis Iesu prædicavit Evangelium.*Oßacaia.**Oßacaia*, civitas totius insulæ maximè illustris, & totius orientis ditissima: hic plures mille sunt mercatores, quorum singuli ad minimum habent triginta millia aureorum, aliorum verò bona excrescunt ad summam incredibilem. Civitas libera est, & inexpugnabilis; habebat ramen præsidium trium millium militum, sed extra civitatem more Tartarorum Orientalium, qui militibus in civitates non dant ingressum, nisi ad necessitatem eorum.*Amangucci.**Amangucci*, civitas magna, sed ædificia sunt cõstructa ex lignis, sicuti magna ex parte reliquæ ædes hujus insulæ.*Bungum.**Bungum*, metropolis Regni, civitas maxima, optimum habet portum maris; hic infinitus est Christianorum numerus, prædicaturq; Evangelium. Seminarium hic est, in quo Europei addiscunt linguam Iaponicam, & contra lapones linguam Lusitanicam, & aliqui etiam Latinam.*Fianoïama.**Fianoïama*; hîc Bonsiorum (hoc sacerdotum gentili-um) generalis. Lacum habet valdè piscibus refertum & magnum. Hortos quoque ad lacum plurimos reficiendi animi gratia constructos.*Meacum.**Meacum*, civitas totius insulæ maxima, licet hodie non tanta, quanta antea, cum circum habent viginti & unius miliarium, cum hodie defecerint tertia parte ob bella, quæ Iapones inter sese habuerunt, est tamen & hodie valdè

valdè habitata, sedemque hîc habet summus magistratus Iaponiæ, qui tribus constituitur viris: Quorum primus est Zazo, qui representat nostrum Pontificem, caputque est religionis: Alter est Voo, qui præest causis honoris, titulum, & dignitatum. Tertius est Cubacama, hic pacem debet custodire inter principes Iaponiæ, quorum quatuordecim principes sunt monetam cudentes. Paucis annis elapsis in favorem Christianorum occiderunt Meacenses suum Mubacama.

Nara; hic unus est Pagode (idolum Indicum) ex metallo, magnitudine excedens Colossum Rhodi: est quoque magna quantitas cervorum domesticorum quos adorant. Lacum præterea habent refertum piscibus quos alunt oriza.

Coia, hanc civitatem ita venerantur incolæ, ut omnes Principes soleant testamento suo sepulturam, si non totius corporis, saltem dentis unius ibi destinare. Hîc templum est ingens bonfio uni nomine Combodassi sacrum, cui serviunt tot Bonfij, ut vel magnum castellum eos vix caperet. Fuit autem Combodassi inventor literarum, quibus communiter utuntur, quem incolæ adhuc vivum existimant. Ingressus namque vivus cum esset sepulchrum suum, non fuit postea inventus.

Cavaci, hæc apud populos Tosonos est metropolis.

Bandum; Hîc floret studium Bensiorum, quod dicitur esse majus universitate Parisiensi, concurrentibus eò quasi omnibus Iaponibus gradus illius acquirendi gratiâ, quem valdè ambiunt, tum honoris ergo; honorantur namque Bonfij, tum verò redituum, quibus fruuntur, in quamplurimis monasteriis & commendis, quæ Idolis dedicata sunt.

Nara.

Coia.

Cavaci.

Bandum.

Aquita.

Aquita, civitas celebris ob negociationem exterorum, licet satis sit frigida, cum sit in parte septentrionalissima insulæ.

FIRAND IN SVLA VICINA

IAPONIA.

Firand.

Firand, metropolis insulæ, quæ & nomen insulæ dedit.

TARTARIA MINOR.

Cafa.

Cafa, colonia est Genuensium: in hac civitate multa adhuc Monachorum integra sunt monasteria. Viget hic

S. Clementis templum.

mercatura pisciû, cære, mellis & corii. *S. Clementis templum*, ab angelis extractum ante multos annos, in mediis fluctibus, ad hoc templum singulis annis patebat ingressus in festo ejus, ita ut siccis pedibus ingredi liceret: Honoratur à vicinis propter varia miracula, imago quædam B. Virginis, etiam à Turcis & Tartaris volentibus continuo ante illam ardere candelam: idq; factum dicitur opera Mahometi Cerei Tartari, qui cum votum fecisset B. Virgini, elapsus est à medio inimicorum eum occidere volentium.

Azon.

Azon, aliter dicitur Tana, ad Tanais fluvii ostium; primum fuit sub Venetis; hodie sub Turcis: Verum valde à Moschovitis infestatur: qui eò navigant secundo fluvio.

TARTARIA ZAGATAIA.

*Schaisara.
Bochara.*

Schaisara, civitas magnæ negociationis. *Bochara*, Hic concurrunt mercatores quàm plurimi ex India & Catao. Hic residet proprius Cham ex iis, qui à pileo vitridi nomen desumunt.

Maracanda.

Maracanda, à Persis Samaracanda, sita ad ripam fluvii Amo,

Amo, metropolis est Maurinacherorum, licet non ejus splendore & quantitatis, cujus olim, quando imperiū ejus dilatabatur usq; ad Persiam. Hodie hic residet unus Cham ex Tartaris Mosolimannis: ostenditurq; sepulchrum Tamorlani in Mofchea quadam. Hic videre est miraculum quoddam in templo S. Ioannis Baptistæ; Etenim columna quædam, quæ antea sustinuit tectum templi, elevata cernitur à terra tribus palmis, idq; inde accidit, quod Saraceni volentes templum destruere, lapidem, qui basis loco fingebatur, abstulerint. Hūc mercaturę gratia plurimi ex Cataio adveniunt. Præterea & hac transit Carovana, quę ex Persia.

TYRCHESTAN, REGNUM TAR-

TARIE.

Ocerra, civitas magnæ negociationis, metropolis.

Ocerra.

Calba, ad ostium fluvii Tachosca. Ex hac civitate dicuntur originem trahere Turci.

Calba.

Pein; hic consuetudo talis est, si maritus absit diebus XX. licere mulieribus nubere alteri ad placitum.

Pein.

Bach, civitas Tartarū pilei viridis estq; magni negocii.

Bach.

Coran; hūc adfertur ex Cataio tāta musci copia, ut admirationē excitet; qui fieri possit, ut tanta colligatur copia.

Coran.

TANGVTH REGNUM TAR-

TARIE.

Chinchitalas; Hic conficitur specula optima, gladiique optimæ aciei, & quoddam telæ genus, quod purgatur, dum in ignem conijcitur.

Chinchitalas

Succuir civitas, circa quam colligitur copia Rhabarbari tanta, ut Mercatoribus venientibus ex Tauris, Siras &

Succuir.

Cairo integram summam vendant duobus Saggis auri, qui valent citeiter tres coronatos aureos.

Coras.

Coras, ad montem Altai: Hic sepeliuntur omnes Imperatores Tartari.

Caracoran.

Caracoran, civitas magna, caput regionis cuiusdam. Hic convenerunt Tartari vocati à Cingi, ut crearent cum illorum Cham, contra Moir Prestigianum.

Taigin.

Campion.

Taigin: Hic Cingis mortuus est à balena percussus. *Campion*, civitas principalis, Hucusque mercatoribus conceditur profectio per Carna nam singulis annis, qui & inde redeunt divites onusti Rhabarbaro, Mulcho, Chaicartai, & cina, quam eò deferant Chinenses. Hic viget ars Typographica, studiumq; Chimia.

Singui.

Singui, antea Isidon Schitica; hic magna est copia boum quorundam elephantis & equalium.

Egrigaia.

Egrigaia; Hic excellentissimi conficiuntur panni ex pilo chamelino atque etiam ex lana.

Erginul.

Erginul, hic magna musci copia colligitur, eiusq; perfectissimi, ob spicæ nardi, qua animalia ex quibus conficitur muscus, copiam aluntur.

Galatia.

Galatia, civitas ferè tota à Nestorianis habitata.

Lognon.

CATAIVM, olim SERICA.

Lognon; hic cōficiuntur excellentissima arma omnium generis, potissimum verò gladii: Hucusq; singulis annis appellit Carnana tam ex una quam altera India.

Caraiian.

Caraiian, sita ad lacum salsum refertum ostreis; Hic mulieres ornatus ergo dentes deaurant, atque non ipsae, sed eorum mariti post partum XL. diebus continuis lecto decumbunt. Tanta hic auri copia, ut propter illud per-

mutentur.

mutent cum argento, quod aliunde per mercatores advehitur.

Vncian, civitas una principalis.

Vncian.

Caindum, caput sui districtus, civitas satis à mercatoribus frequentata, propter copiam velorum certi generis, quæ ibi conficiunt subtiliora quàm sericea, ex corticibus quarundam arborum.

Caindum.

Iaxi, civitas magna, mercatura celebris.

Iaxi.

Tebeth, metropolis suæ regionis; ad quam licet periculofus accessus sit, ob varias feras: non tamen suis caret mercatoribus ob infinitam ferè quantitatem Coralli, quo hic utuntur monetæ loco, atque ob muscum, cujus ibi est maxima abundantia, cum animalia ibi enutriantur, ex quibus muscus conficitur, quasi per greges vescantur spicæ nardi, cujus ibi magna copia.

Tebeth.

CATAIVM VERVM.

Caciansum; hic inter cætera aromata crescit radix vocata Chiacatai, utilis stomacho, & Podagræ.

Caciansum.

Panconia, celebris ob varia cõmercia, concurrentibus cõ mercatoribus et jam ex India. Hic venatus causâ nõ raro agit magnus Cham: cum ibi inter reliquas feras una inveniatur nomine Marincusach, vultu puellam referens, reliquo corpore leonem, exceptâ caudâ, quæ est Scorpionis.

Panconia.

Vguni, caput ejus sui districtus; hic mulieres reperiuntur pulcherrimæ.

Vguni.

Sindicin; hic optima arma conficiuntur, quibus ex mandato Magni Cham instructe sunt omnes munitiones, idque, qui sæpè contingit aliquos ex ejus cognatis rebel-
lare.

Sindicin.

Tenducho.

Tenducho; Hic, antequam à Tartar's caperetur, sedes erat Prestigiani; alterius ab eo, qui est Abassix.

Sianganor.

Sianganor; Hic venationis gratiâ Princeps eorum duobus mensibus quotannis solet residere.

Saind.

Saind; hæc quoq; civitas est venatui accommoda.

Gonza.

Gonza; Hic à paucis annis inceperunt colere vineas, quod in aliis partibus Cataii non fit.

Cambalum.

Cambalum, quod secundum quosdam est antiquorum Issedon Serica; maxima civitas, circuitum habens majorem viginti milliaribus, sita ad ripam fluminis Polifangi optimè munita, mercatoribus referta, existens in centro Cataii. Affirmatur certò nullum esse diem, quo præter cæteras merces eò non deferantur mille currus serico onusti ex China. Metropolis est Cataii. Hic residet Magnus Cham, maximus Imperator Tartarorum, Pons hic est totius orbis splendidissimus & admirabilis ob suam quantitatem.

Cazardin.

Cazardin ad Oceanum, portus est. Prope hanc civitatem venatus est excellens, ideoque eo nonnunquam sese transfert eorum princeps.

Sitingui.

Sitingui, civitas principalis suæ regionis.

Chiang.

Chiang, ad mare sita, civitas magnæ negotiationis.

Ciorza.

Ciorza, civitas magni momenti, caput suæ provincie.

Ron.

Ron, metropolis Limoange insulæ. Hic lapides reperiuntur aliqui dicti Garof, qui sistunt sanguinem, ita ut per nullum vulnus effundi possit.

Anian.

ANIAE REGIO.

Anian, civitas principalis, Aniae regionis. Reliquæ verò Aniae civitates ignotæ sunt.

DESCRIPTIO
NIS VRBIVM VNI
VERSALIS PARS TERTIA:
IN QVA DE AFRICA.

MAROCCI REGNVM.

Assa civitas, sita ad fauces fluvii *Sus*, in regione *Massa*.
Sus. Hic colligitur copia magna ambrae optimae.

Tangavosta, metropolis regionis : Hic magna copia matronarum albarum. *Tangavosta*.

Teseder, incolae hujus civitatis adeo sunt humani & benigni, ut exteris non exhibere officia omnia humanitatis, judicent valde indecorum. *Teseder*.

Eidevit, celebris propter legum interpretes, qui docent *Mosaffum* & *Alchoranum*. *Eidevit*.

Maxacan, civitas munita in planicie maxima *Lusitanis* subjecta, atq; paucis a *Cidan* *Scerisso* cum ducentis milibus hominum obsessa, sed frustra, resistentibus insigniter militibus praefidiariis. *Maxacan*.

Maroccum, metropolis totius regni, imò totius *Barbariae*. *Primaria* potest judicari totius *Africae* post *Cairum*, cum hodie magna ex parte restaurata sit a *Scerisso*, optimisq; palaciis ornata : accedit, quod & principes ad *Dominii* sui imitationem sumptuosissima ibi struant palacia. Non tamen hoc tempore ejus est quantitas, cujus fuit tempore *Maroccum*.

Regis Almanzor's. cum maxima esset earum, quas Mahometani possidebant in partibus occidentalibus. Restaurationa dicitur à Iosepho Tesfino, secundum alios, ab Abed Ramon. Floruit hic olim studium in lingua Arabica omnium scientiarum & artium. Quia verò Arabes à quadringentis annis studia prohibuerunt, quæ ubique antea amissa apud eos solos sustentabantur, ne omnino perirent; ideo hoc tempore solum ibi studium est Grammaticæ, Poeticæ, Astrologiæ, legumque eius gentis. Hic tamen studiorum gratiâ conveniunt Talosi, Numidæ, atque extota Barbaria. Hic reperire est hortos jucundissimos. Angli plurimi hic negotiantur causa sacchari, olei, auri, &c. Hic sedē habet Seriffus, qui sese Imperatorem Marocci vocant; solentq; hic plurimi cum Leonibus pugnam instituire. In hac civitate templum est totius Mauritanicę maximum: antea cum tribus pomis aureis, quæ postea ablata destructaq; fuerunt à Seriffo.

Antea.

Antea; Hic habitat insignis caterva Iudæorum, qui vocantur Carrani, aliis Iudæis ob schisma valdè invisi.

Efza.

Efza, præcipua est regionis Tedle, mediocriter culta, incolasq; habet satis civiles.

Rabbatum.

FESSAE REGNUM.

Rabbatum, munitio insignis, quæ clavis una statuitur Barbariæ.

Sella.

Sella; Hic sunt Regum Fessæ sepulchra admiranda ob artificium simile ferè antiquitati.

Mechenes.

Mechenes, civitas illustris, atq; hujus Regni secunda, quæ datur primogenito Regis. Hic conficiuntur optimi panni ex lana & bombace.

DESCRIPTIO GENERALIS.

345

Fes, metropolis Regni, nomen sumit à fluvio, qui eam alluit, vel ab auro incolis *Fes* dicto, quod ibi inventum est, cū fossæ civitatis construerentur. Palacia habet totius Africae pulcherrima, diciturq; esse pulcherrima & celeberrima totius Barbariæ. Est nanq; ex maximis maximeq; habitatis totius Barbariæ, situs ejus excellens, regimen valdè politici, copia hic mercatorum, opificum, operumq; quæ hic cōficiuntur, excellentissimorū. Studium hic floret legum, medicinaq; Pharmacopoliiorum numero reliquas omnes civitates universi superat. Curiosi quidam & Magia vel ita incumbunt, sed occultè. Mulieres valdè hic deditæ sunt pulchritudini, venustatiq;.

Fes.

Haracce, portus celebris civitatis Fesse, quo appellant naves plurima Bertonum, merces & arma advehentes.

Haracce.

Tangera, Hic Anteus Gigas occisus fuit ab Hercule. Saracenis postquam subjugavit Barbariam, ad hanc venit civitatem, intravitq; equo Oceanum, ita ut vix conspiceretur equus, idq; ideò, ut post se Herculem reliquisse gloriari posset.

Tangera.

Alcazer Guer, in hujus agro Sebastianus Rex Lusitaniæ A. 1578. volens Regno suo restituereregē; hic cum R. Fessæ & duobus aliis Principibus adversariis, periit.

Alcazer.

Centa, hic Rex Lusitaniæ præsidia habet valdè firma, cōficiunturq; acus, subtilitate excedētes omnes eas, quæ in Europa & Africa cōficiuntur: & ideò habentur p̄ Damasçenis.

Centa.

Pegnon, munitio insignis, quam è manibus Turcarum eripuit Don Garzias de Toledo.

Pegnon.

Melilla, præsidium habet Hispanicum, cum sit munitio ferè inexpugnabilis.

Melilla.

Dubbum.
Tezza.

Dubbum, Hic hodie proprius regnat Sceccus.
Tezza, metropolis regionis Caus, valdè civilis & optimè extructa.

MADERA INSVLA.

Foncialis.

Foncialis, civitas est Archiepiscopalis, ante aliquot annos vastata à Gallis.

ALGIER sive TLEMISAN REGNVM.

Oran.

Oran, caput est exigui cujusdam regni, praesidium habet Hispanicum. Civitas hæc ante paucos annos obfessa fuit à Turcis, sed frustra, cum iis à nostris ita fuerit responsum, ut coacti fuerint recedere cum damno & ignominia.

Tunes.
Algier.

Tunes, antiquitus dicebatur Tipasa.
Algier, antiquitus dicta Salda Colonia, secundum alios Iulia Cæsaria; primùm fuit Regis Tremisen, à quo nimis ornata sese tradidit Regi Bugiæ, deinde cum facta esset opulenta, tributum persolvit Regi Ferdinando, hodie Turcis paret operâ Barbarossæ. Carolus V. hic passus est in signe naufragium. Plurimi Piratæ ex hac civitate profecti Hispaniam Italianq; infestare non desinunt.

Bugia.

Bugia, primùm subdita Regi Tremisen, proprium deinde habuit Regem, hodie ejectis Hispanis paret Turcis. Hæc civitas portum habet, quod aliis ferè civitatibus Barbariæ denegatum est.

Tlemisan.

Tlemisan, antea vocata est *Temici*, fuitq; caput regni, quæ dignitas jam Algierum est translata propter residentiam Basciæ. Civitas magna est & satis mercatoribus dedita. Subjugata per Don Martinum Comitem d' Alcan dette. Postea iterum à Turcis victa per Salara in Basciæ d' Algeri.

Hubeda.

DESCRIPTIO GENERALIS.

347

Hubeda; hîc peregrini Mahumetani maximâ frequentia visitant quendam, quem pro sancto habent nomine Sibidu median.

Hubeda.

Cuccum, proprium habet Scheccum.

Cuccum.

Bata, agrum habet circum circa fertilissimum.

Bata.

TVNISI REGNVM.

Bona, hujus civitatis Episcopus fuit S. Augustinus.

Bona.

Biserta, antiquis dicta *Vica*, hinc oriundus fuit Cato.

Biserta.

Carthago, hæc olim recta fuit à suis Soffetis, sicuti Roma à consulibus, tuncq; tantæ fuit potentæ, ut contenderet non modò cum Numidibus & Circensibus, pro limitibus regionum: Sed etiam Romanis pro imperio orbis. Sed

Carthago.

visita & destructa à Scipionibus fuit: postea verò à Julio Cæsare restaurata ita crevit authoritate, ut, dū ad fidem Christianam sese convertissent, Episcopus ejus sub se habuerit

supra centum & viginti Episcopos. Hodie civitas hæc redacta est in exiguam villam, à solis hortulanis ferè habitata,

non sine gravi foetore.

Goletta, hisce annis elapsis destructa ab Vchiali Bascià,

Goletta.

cum antea esset munitio inexpugnabilis, sita erat ad ostium cujusdam stagni.

Tunisi, antiquis dictum *Tunetum*, circuitum habet

Tunisi.

quinque milliarium. Sedes fuit Regia. Visitur hoc loco templum valdè celebre apud Mahumetanos, cuidam illorum Sancto (ut putant) nomine Ameth Benaros. Tantaq;

est ejus sancti veneratio, ut qualiscunq; Reus ejus Moscheam ingressus fuerit, recipiat libertatem. Hodie hîc residet

Bascià quidam.

Mahida.

Mahida, Latinis *Aphrodisium*, Hæc civitas cum hospitio excepisset Turcas, eam cepit Ioannes à Vega; postea destructa fuit ob superfluos sumptus.

Tripolis.

Tripolis civitas magnæ negociationis. Hic residet Sangiaccus quidam.

Lepede.

Lepede; hic videtur fuisse antiqua *Leptis*, ut ostendunt ejus insignes ruinae.

Necaus.

Necaus, nobilis & pulchra respectu hujus regionis, in qua civitates ad pulchritudinem nostratum non accedunt.

Messila.

Messila, ad lacum ejusdem nominis, metropolis ejus regionis, quæ antiquis dicebatur *Massilia*.

Constantina.

Constantina, olim civitas regia antiquorum Numidarum, hæc dabatur primogenito Regis Tunitanæ, nunc vero præsidium habet Turcarum.

Vrbs.

Vrbs, Colonia Romanorum, uti ostendit nomen, quod Latinum est.

Biscari.

Biscari, civitas pulchra, valde à Turcis frequentata, ob venatum, qui ibi est, ferarum & avium.

Beggia.

Beggia, hic magna granorum copia, atq; hinc *Libia* commendatur à fertilitate frumenti.

Alcaruanum.

Alcaruanum, civitas extructa ab *Vrea* loco mediterraneo; Hic antea floruerunt studia, residetq; hic quidem Pontifex Mahumetanus, cum multis *Cazisis* (ita vocant suos Sacerdotes) qui continuo orationes Deo fundunt, unde propter sanctitatem civitas hæc visitur à multis principibus; etiam nudis pedibus longissimo intervallo eò venientibus.

Lampidosa.

Lampidosa, sita est in insula *Pantellaria*, hic continuo ardet lampas ante imaginem B. Virginis, diciturque nunquam defecisse oleum, infundentibus super novum oleum,

nantis,

nantis, illac transeuntibus tam Mauris quàm Christianis.

MALTA INSVLA.

Melita, vulgò *Malta*, civitas & arx munitissima, unicum remedium contra vim Tutcharum. Huc Solimannus Turcarum Princeps misit anno Christi M.D.LXV. classem ingentem ad expugnationem tum insulæ, tum arcis; sed vires ejus refractæ sunt, coactusq; fuit cum magna strage suorum cedere.

Melita.

NVMIDIA RECENTIORVM.

Dara, metropolis. Nomen desumit à fluvio, qui eam alluit; hinc oriundus est Steriffus, qui ex humili conditione ad maximum pervenit imperium.

Dara.

Stafilet, civitas notabilis hujus regni.

Stafilet.

Dausen, hujus reliquiæ indicat, quanta olim fuerit civitas.

Dausen.

Tausar, civitas insignis: hic mulieres docent pueros legere & scribere, idq; ex solo Anchorano.

Tausar.

Eapsa, civitas munita, quã olim expugnavit Metellus. Hic etiam circa nostra tempora Reges Tunetani thesauros suos servarunt: Deinde excusso jugo Regis Tunetani facta est respub. libera: hodie propter discordias subest Turcæ.

Eapsa.

LIBIA, Mauris SARRA.

Huaden, civitas, in qua magna est negociatio auri & Zibetti.

Huaden.

Guargata, civitas hæc multa eq; insignia habet palacia: abundatq; dactylis, ex quorum etiam ossibus farinã conficiunt, ex qua confectio pane vescuntur. Civitas dives est, reliquarum rerum, præter eas, quæ ad victum spectant.

Guargata.

Toberraum; hic antiqui fabulati sunt multa de mensa Solis, q; semper plenã cibis delicatissimis finxerunt. Nõ longè

Toberraum.

hinc

hinc distabat celebre templum Iovis Ammonci: hodie dictum *Concorron* Mahumetis.

HESPERIDES INSVLAE.

Riviera.

Riviera, civitas insignis in insula S. Iacobi.

MONDIBARCA.

Barca.

Barca, metropolis est, & magnæ negociationis, ideoq; in hisce partibus celebris. Flumen habet ad muros. Sedes est Regia, sed tributaria Regis Vri.

Cirene.

Cirene, civitas celebris ob tot tantosque Philosophos, hæc longo tempore certavit cum Carthaginensibus.

Fizzan.

Fizzan, hîc magna negociatio equorum: ideoq; plurimi hîc concurrunt Mauri equos suos vendentes mercatoribus Borni, à quibus recipiunt vel aurum, vel mancipia Aethyopica.

AE G Y P T V S.

Alexandria.

Alexandria, à Turcis S. *Candaria*, civitas magni negotii: hanc primùm delineavit Democrates Mathematicus tanto artificio, ut nō fuerit in tota Africa æqualis, aut similis in structura tum platearum, tum palaciorum. Hîc studia valdè floruerunt. Hîc insignis est ea turris Pharo. Statua quoque Serapis suspensa fuit in aëre, quæ magnete retinebatur. Hoc tempore civitas valdè crevit, propter Maurorum ex Barbaria confluxum, licet non ad eam, quam antea habuit quantitatem, cum esset ex maximis totius orbis. Turcarum Imperator triremes hîc habebat, quæ civitatem cum mari tutentur.

Rossetum.

Rossetum, ad faucem unam Nili, civitas mediocris, sed magnæ negociationis.

Damaria.

DESCRIPTIO GENERALIS.

351

Damatia, antiquis *Pelusium*, civitas fortissima, instructa circum circa variis turribus, quæ impediunt, ne quisquam invitis civibus fluvium adversum naviget.

Damatia.

Masseli, civitas vicina monti Casio, hic fuit olim celeberrimum templum Iovis. Invenit quoque Adrianus Imp. hic sepulchrum Pompeij Magni cum Epitaphio, hoc Monosticho:

Masseli.

Templi pondus erat, modica qui clauditur urna.

Cocsum: hic plurimi negotiantur mercatores ex Nubia.

Cocsum.

Thebe, hæc civitas extructa est Busiride, antiquitus centum habuit portas, easq; omnes supra columnas. Hæc urbem monarchiam extendit usq; ad Scythas, Indos, Aethyopes, imò & per insignem partem Europæ: produxit aliquando in campum septingenta armatorum millia.

Thebe.

Derot, hic magna sacchari conficitur copia.

Derot.

Memphis, hodie vocata *Meser*, hæc olim celebris fuit propter pyramides, quæ erant sepulchra principum illorum tantæ magnitudinis, ut in unius circuitu quadrato numerentur centum & triginta passus. Omnes sunt ex marmore flavescente, tantæ altitudinis, ut arcu fortissimo vix summitatem earum petere possit. Hæc inter septem mundi miracula numerabantur, quæ omnia præter hæc pyramides existimata antea fuerint solida thesaurisq; referta, ante paucos annos à quodam Mauro Fessano Necromantico cavæ inventæ fuêrunt.

Memphis.

Cairum, olim *Babylonia Egypti*, citra controversiam maxima Africa, restaurata à Geonco Governatore hujus provinciæ: hodie hic residet Belerbus nomine Turcarum Imperatoris. In hac civitate tanta est hominum multitudo, ut omnis ferè generis linguæ & scripturæ ibi reperian-

Cairum.

ur. Hic residet Patriarcha Coptitarum. Item Patriarcha Græcorum & Arabum, qui licet Græcè officia recitent, vix amen Græcam linguam intelligunt.

Ziſa.

Ziſa, hic cum magna admiratione videmus die Iovis sancto eminere manus, brachia & crura hominū, quod aliquo anni tempore non fit.

Matarea.

Matarea, hic peregrinis ostenditur ea ipsa arbor, quæ creatori suo obediens, sese plicavit ad desiderium B. Virginis; præterea capella exigua est, in qua narrant Mauri tenebrum Iesum sæpè fuisse à B. Virgine collocatum, ideoque Mauri ibi continuò lampadem retinent accensam.

Elmichias.

Elmichias, olim Niloscopium: quia hic præcognoscunt Nili augmentum & decrementum, indeque annonæ charitatē vel abundantiam, similiaque. Prope sunt duo templa, in quibus aliquæ conservantur reliquæ S. Ioan. Baptistæ aurea capsula inclusa: quæ singulis annis coram omni natione eò tunc cõfluente hoc faciunt miraculum. Cùm reliquæ eæ in flumen conijciuntur, aqua ipsa contrario cursu ascendit, jam in unum templum, jam in alterum. Ideoque tantā à Christianis quam Mahumetanis illud festū celebratur.

Munia.

Munia, civitas insignis, antea Nicopolis dicta.

Aziottum.

Aziottum, civitas, quæ aliter vocatur Bubaste.

Aſna.

Aſna, olim Siene, sita est tropico canceri, ideoque cùm Sol in Cancro est, tempore meridiei, nullam ibi facit umbram: imò radii ejus usque ad profundum puteorum profundissimorum descendunt.

Betjames.

Betjames, antiquis Heliopolis, antiquitus hic templum erat Solis, in quo recipiebantur responsa ad literas, etiam nondum apertis.

Sues, in littore striti Mecha, antea dicta civitas Hero-
um. Hic Turcus militem habet, qui non raro excurrit in
Indias contra Lusitanos.

Sues.

Alcozer, hic plurimi peregrini Mahumetani proficif-
cuntur mari Meccam.

Alcozer.

GHINEA PARS AETHIOPIAE.

Genni, Arabibus *Genoha*, unde nomen Regioni, Me-
tropolis est Ghinea, civitas magna, sita ad ripam fluvii
Genni, unde ipsi civitati nomen: hodie subest Regi Tun-
gubutensi, antea celebris erat annuo mercatu, qui hodie fit
Tungubuti.

Genni.

Tungubutum, situm ad magnum lacum piscibus abun-
dantem, aqua tamen lacus est amara & venenata. Civitas
magna negotiationis, ad quam non tantum fit concursus
Fessinorum & Maroccorum, sed etiam Cariensium. Huc
magna defertur copia auri, argenti, pannorum, serici, co-
ralli, &c. Princeps hujus loci magna utitur pompa & au-
thoritate, ditissimus totius Ghinea, tum quod varia sub se
habeat regna, tum quod in magna eorum parte colliga-
tur auri quantitas, denique quod vasallos suos valde pre-
mat. Hinc & equorum soleas facit aureas, canesq; ornet au-
reis catenis. Delectatur valde scientiis, ideoq; eo confluunt
viri docti plurimi ex Barbaria lingua Arabica instructi, qui-
bus rex ingentia confert munera.

*Tungubu-
tum.*

Cabra, subest Regi Tungubuti. Hic Niger fluvius in
duo cornua dividitur.

Cabra.

Cagum, Civitas & ipso hodie paret Regi Tungu-
buti.

Cagum.

Cuber.

Cuber, ad ripam lacus magni, qui nomen desumit à di-
cta civitate. Hæc magnæ est negotiationis.

Agades.

Agades civitas tanto artificio exstructa, ut nulli cedat
totius Barbariæ civitati. Hic magna venalis est manna co-
pia, quæ in deserto ejus colligitur.

Casena.

Casena, Regem habet proprium, cui continuum cum
Principe *Cheni* bellum. Hic monetæ loco utuntur con-
charum testis albissimis.

Zanfara.

Zanfara, hic homines sunt nigerrimi, vultu à simiis
differentes, labia magna ad digiti quantitatem accedentia.

Guangara.

Guangara, metropolis suæ regionis. Principem habet
proprium, cumq; auro abundantem.

S. Georgius.

S. Georgius, colonia Lusitanorum, Episcopum suum
habet. Hic Lusitaniæ Rex aliquot triremes habet, quæ lit-
tus ipsum tutentur.

Songum.

Songum, metropolis Mandingorum, civitas hujus
tractus valde illustri cõcurrentibus eò ob negotiationem
auri variis mercatoribus ex Barbaria & Cairo.

Cheunum.

Cheunum, una trium civitatum præcipuarum Africae.
Sita est in triangulo æquilatèro cum reliquis duobus prin-
cipatibus, Fessa videlicet & Cairo. Fertur communi sermo-
ne Maurorum, nihil esse in toto mundo, quod in aliqua il-
larum trium civitatum non reperiatur. Distant autem sin-
gulæ harum à se invicem itinere duorum mensium; est au-
tem *Cheunum* (referentibus iis mercatoribus, qui eò pro-
ficiscuntur ex Algiero) majus quàm fuerit Ninive. Magna
hic copia granorum paradyfi, auri, eboris. Sola autem hæc
civitas in tota hac Aethiopia muros habet ex maximo la-
pide constructos, in quibus portæ sunt XVIII. Hic Rex Lu-
sitaniæ

stania petiit sibi concedi factoriam, sed frustra, cum principes eius dissuasi essent à mercatoribus Cairi. Civitas hæc præ cæteris Aethiopici hujus tractus maximè civitatem colit, pompa utitur magna; Accesserunt hùc ante multos annos non pauci nobiles ex Cairo, qui vitam ducunt splendidam.

Pavon, metropolis insulæ S. Thomæ; Colonia Lusitanorum, civitas magnæ negociationis, sed domus omnes copertas habet paleis. Hùc quamplurimi Aethiopes ab ipsis Aethiopibus venales adducuntur.

Pavon.

C A F R A R I A.

Congum, metropolis magni Regni Congi, in medio quasi ipsius Regni sita, valdè ampla, plena viridariis & pomeriis variis arboribus præcipuè palmis consistit. Servium autem palmæ ipsis ad quoddam panni genus pilosum & subtile conficiendum. Sedes est Regis, qui per excellentiam ab incolis dicitur Mani, hoc est Dominus. Hic jam religiosus idolis operâ Emanuelis Regis Lusitanicæ factus est Christianus. Misit autem eò Emanuel multos religiosos cum Iacobo di Can, qui primus hoc Regnum invenit. Potens valdè est, ita ut quavis occasione occurrente in campum producere possit CL. millia arcierorum; quos colligit citra ullam molestiam, cum ei sufficiat per regnum suum mittere equitem unum cum sagitta, & aliquibus plumis avis Chesla, quas nemo sub pœna mortis habere potest præter Regem.

Congum.

Cumissa, metropolis sui Regni, unde nomen recipit lacus quidam ingens.

Cumissa.

Mazombuca.

Mazombuca; Hic Rex Lusitaniæ arcem habet, quæ est schala navium in oriente proficiscentium, indeq; venientium.

Benomotapa.

Benomotapa, aliis *Manomotapa*, civitas Regia, domus habet ex ligno, figura pyramidali constructas. Hic residet Princeps antea ethnicus ignem adorans; hodie videtur Evangelium amplecti, quod edoctus est à Patre Consalvo Societatis Iesu, quem etiam morte affecit.

A B A S S I A.

Brava.

Brava, civitas provinciæ Ajan, dictæ novæ Arabiæ. Hæc à seipsa gubernatur consilio duodecim Scheccorum: estq; sola totius Africæ respublica.

Zeila.

Zeila, ad sinum ejusdem nominis sita, civitas. Hinc Mauri varia adducunt mancipia Abassina Venaria; Præterea magna hic copia mellis, ceræ, myrrhæ, eboris, & auri, quinimò & frumenti. Hæc civitas ante paucos annos pugnante Prætelano cum Rege Adel, capta fuit à Lupo Sucires, qui successit Alfonso Alborché in India.

Adel.

Adel, civitas Regia. Princeps hujus sæpè bellum gerit cū Prætelano, quem ante paucos annos etiã bello devicit.

Adea.

Adea civitas, regem habet propriū, sed sub Abassinis.

Zambra.

Zambra civitas magna: hic habitat Pretejanus, qui Christianus est: nec more antiquo in campis degit, sed in civitate.

Zoa.

Zoa, metropolis, hic mons est altissimus, asperrimus & inaccessibilis. Hic quasi in carcere retinentur filii Pretejani. Quod ideò introduxerunt Abassini, ut omnem vitarent causam ruinæ in imperio: cū antea propter fratrum discordias multa fuerint passi.

Angor.

Angor, hic ferrum & sal loco monetæ expenditur.

Cassomus

Cassomum. Hic adhuc apparent certa templa, quæ supra rupes intra saxa constructa sunt tanto artificio, ut non cedere videantur Aegyptiis, Græcis, aut Romanis. *Cassomum.*

Ercoc, portus est, quem solum in toto littore possident Abassini. *Ercoc.*

Suachen, civitas habitata ab Arabibus: atq; hucusq; extenditur versus Aegyptum status Pretejani. Hodie præsidium hic habet Magnus Turcus. *Suachen.*

Barua, prope hanc civitatem est monasterium Bisani, quod constat ex Monachis S. Antonii. Hic viderunt Lusitani multas imagines disiectas, tum veteris tum novi testamenti, potissimum autem in omnibus templis colitur imago S. Georgii. *Barua.*

Zemeta. Hic residet Princeps quidam, quem illi vocant Barnagassum, hoc est, Regem maris, qui constituitur Rex, & privatur iterum regno à suo Domino ad libitum, licet sit potens gestetq; coronam auream, more rege nostratium. *Zemeta.*

Meroë. Civitas extructa à Cambyse Rege Persiæ, in honorem sororis & uxoris. *Meroë.*

N V B I A.

Dancala, metropolis Nubiæ, dives propter copiam Santali & musci. *Dancala.*

Vri, civitas princeps: hujus princeps vocatur Nina, hoc est, Imperator; Huic obediunt regna proxima. Confederatus est cum Turca. Abundat auro. Arma deferuntur per mercatores ex Cayro. *Vri.*

Bornum, civitas ad fluvii Nigri ripam, maxima & magnæ negociationis. Regem habet proprium, qui interdum utitur ceremoniis, quibus Rex Tungubuti. Producit *Bornum.*

aliquando exercitum centum millium armatorum contra Regem Cabi.

Savum.

Savum, ab aliis dicitur Sen, hinc lacus quidam magnus & piscosus sumit denominationem.

Lagon.

Lagon, ad ripam lacus Savii, Principem habet proprium, quem morientem comitantur omnes amici eius, & chari etiam mortem subeuntes.

Quamac.

Quamac; hic magna ferri negociatio, adfertur autem id ex Mandra.

Galeum.

Galeum, civitas magna; residet hic magnus quidam Maurorum sacerdos: ideo civitas haec à Mauris ita colitur, sicut à nobis Roma.

DESCRIPTIO
NIS VRBIVM VNI
VERSALIS PARS QVARTA: IN
qua de novo orbe sive India
Occidentali.

NOVA FRANCIA.

Sanguinai, metropolis ad fluvium ejusdem nominis sita: extracta ex lignis. Principem habet proprium.

Sanguinai.

Canada, civitas hujus terræ illustris: Hinc Berrones magnam quantitatem ferunt pellium, Cervorum, Ursorum, caprarum alciū, &c.

Canada.

Hocchelaga, caput omnium harum regionum, non longè à mari. Hic regnat proprius princeps ab ipsis vocatus Auhoanna.

Hocchelaga.

Norumbega, incolas habet humanos satis, qui faciem suam coloribus depingunt pulchritudinis ergò. Hanc civitatem inhabitare incipiunt Galli, cum eò ante paucos annos profectus sit Dominus de la Rocca multis Gallis comitantibus.

Norumbega.

FLORIDA.

S. Helena, arx constructa à Ioanne Pardo, ad caput *S. Helenæ*.

S. Helena.

S. Matthæus, Cannaveralis, arx ab Hispanis constructa.

S. Matthæus.

Guatturi.

Guatturi, hodie facta est metropolis, cui praest Gu-
bernator totius hujus regionis.

Carolina.

Carolina, arx à Gallis extructa, ad mare triquetra, cujus
unum latus respicit occasum, & cōtinentem, fossam habet
& murū, novem passuum altitudine. Alterum latus aquam
respicit asseribus & trabibus munitum. Tertium latus ver-
sus meridiem continet locum munitum, in quo ædulia a-
rea magna fuit & capax XVIII. passus longa & lata. In cujus
parte meridionali milites vigilias agebant. Domus in prin-
cipio foliis palmarum tectæ fuerunt. Hæc arx ab Hispanis
fuit diruta.

*Floridanorū
civitates.*

Floridanorum civitates, sitæ communiter sunt propè
fluentem & palis duorum hominum longitudinē & quan-
tibus munitæ, rotundæ construuntur; ubi tamen exilis est,
non junguntur pali, sed cochleæ modo sese ambiant;
ita autem ingressus est angustus, ut duo simul tantum in-
gredi possint. Ante ingressum communiter domunculae
construuntur duæ, foraminibus perviæ, in quibus custodes
seu vigiles, qui inimicorum passus etiam à longè olfaciant.
Palacium Principis medium palacii locum occupat, & pro-
fundum est ad Solis calorem vitandum.

NOVA HISPANIA sive ANACHACH.

S. Stephanus.

S. Stephanus; hic residet Gubernator hujus loci.

Villaricca.

Villaricca, magni negotii terra. Hûc nanque omnes
merces, quæ Mexico vehuntur, in Hispaniam, & contra, quæ
ex Hispania Mexicum.

Zapoteca.

Zapoteca, loco mediterraneo sita, abūdat granis & coto.

Antichera.

Antichera, suum habet prælatum. Hic antea fuit maxi-
mum templum totius novæ Hispaniæ. Sedes erat summi
illorum

DESCRIPTIO GENERALIS.

361

illorum sacerdotis. Sepeliebantur quoque ibi magnates
 præcipui totius regionis.

Conivacan; hic à nostris inventa sunt aliqua sepulchra
 Gigantum. *Conivacan.*

Mexicum, vulgò *Temistitan*, civitas, situm habet simi- *Mexicum.*
 lem ferè Venetiis in lacu quodam, qui crescit quinquagin-
 ta annis, & aliis quinquaginta decrescit. Metropolis est no-
 vâ Hispaniæ, & maxima totius Indiæ, quò veniens Fernan-
 dus Cortesius Regem invenit Motezuma, quem sui vocant
 Cin, hoc est, Dominum, tam potentē, ut in pompa & divi-
 tiis posset cõparari cõ quovis monarcha nostri hemisphe-
 rii, in cujus aula sæpè reperiébãtur duo millia Cacichi, hoc
 est, Principes vasalli, honoris ergò. Extra civitatem erant
 horti pulcherrimi, quos cùm viderent Hispani, non potue-
 runt satis admirari, tum ob florum odoriferorum varietate-
 m, tum ob mirum artificium, cùm plãta una cum altera
 ita fuerit intertexta, ut referrent variorum animalium ter-
 restrium & avium figuras. Hodie in hac civitate est Can-
 cellaria, Vicerex, Archiepiscopus, Vniversitas, Typogra-
 phia, & monetaria, qua nummi cuduntur cum inscriptio-
 ne *Plus ultra*. Sunt quoq; hic omnia opificia & artes, quæ in
 Hispania. Lacus hujus civitatis circuitũ habet circiter no-
 naginta milliarium, ad quem tam frequens est hominum
 habitatio, ut maxima totius mundi censeri debeat, cùm
 contineat ultra quadringenta millia focorum.

Mestilan; Hic cum magna admiratione nostrorum in *Mestilan.*
 rupe valdè alta apparet crux quædam, cum media Luna; u-
 na imago coloris carulei, altera albi.

Tlescala, metropolis sui districtus adeò granis abundãs, ut *Tlescala.*

inde nomen desumpserit, cum ea vox significet domum panis. Hodie maxima est totius Hispaniæ novæ post Mexicum. Hic prælatus residet, regiturq; civitas à seipsa pluribus privilegiis dotata, nec Regem in alio cognoscunt, quàm ut singuli ex novis frugibus collectis aliquot spicas deferant ad palacium Regium, in signum obedientiæ.

*Angelorum
civitas.*

Angelorum civitas, antea dicta Vacipalan', hoc est, terra serpentum. Colonia est Hispanorum.

Ciolotta.

Ciolotta, antea erat Sanctuarium Deorum illorum Gentilium.

Oitopan.

Oitopan; Hic Ferdinandus Cortese cum nongentis Hispanis devicit exercitorum Indorum, qui erat centum quinquaginta millium armatorum. Hæc; fuit maxima victoria, quam unquam Hispani habuerunt in India.

Meccioacan.

Meccioacan, antea dicta *Zenzita*, metropolis regionis Meccioacanæ. Hic residet Prælatus cum propria audientia. Hic imagines conficiuntur ex plumis tanto artificio, ut naturales videantur. Hinc deferri solet Radix Meccioacana, eruiturq; aurum & argentum, sulphur lapidesq; nonnulli, ex quibus conficiunt cultros pellucidos acutissimos, ita ut aciem nostrorum superent.

*Tascum.
Nativitatis
portus.*

Tascum; & hic sunt mineræ insignes. *Nativitatis portus*: hinc singulis annis quatuor naves Vendiracim versus, ubi onerantur aromatibus, pro usu novæ Hispaniæ. Gens est valdè civilis.

NOVA GALICIA.

Saliscu.

Saliscu, metropolis est loco mediterraneo sita, summum habet prælatum & concilium Regium.

Guada-

Guadalaiara, exstructa à Nonnio Gufmanno ad formam civitatis Hispaniæ Guadalaiara.

Guadalaiara.

Capala, hanc quidam vocarunt novum Mexicum propter habitationes, quæ Mexicanis similes reperiebantur: gens est armis addicta, honoriq; studet.

Capala.

Coanum, in sola hac civitate totius Indiæ homines una cum uxore sunt contenti.

Coanum.

CIVOLA REGNUM.

Torontoa, ab hac civitate nomen desumit mirabilis quidem fluvius eam alluens.

Torontoa.

Tingues, hæc obsessa à Coronando, maluit potius flammis consumi, quàm incidere in manus inimicorum.

Tingues.

Civola, metropolis in planicie insigni sita, hæc nomen dat ipsi regno. Hic vela conficiuntur ex coto excellentissima, plurimaq; & diversorum colorum.

Civola.

IVCATAN.

Sidalancum, Hic solebat esse mercatus annuus insignis: concurrentibus eò mercatoribus ex variis regionibus etiam itinere mille milliarium disitis.

Sidalancum.

FVNDVRA.

Trogillum, Episcopum suum habet & Governatorem, Hinc vehi solet aurum; pretiosus quoque ille liquor dictus Liquidambar.

Trogillum.

CVBA sive FERNANDINA INSVLA.

Havana, Classis Regia: Hic solet tamdiu subsistere, donec & anni tempus & ventos habeat commoda, si modo secuta & citò Hispaniam repetere debeat. Hic triremes aliquot sunt constitutæ, quæ hanc partem tutentur contra Gallos & Anglos eam infestare solitos.

Havana.

S. Iacobus.

S. Iacobus; Hæc civitas extracta fuit à Iacobo Velasco, qui insulam hanc superavit. Sedes est Gubernatoris & Prælati.

BORICHEN, sive S. IOANNIS

INSVLA.

S. Ioannes.

S. Ioannes: Metropolis est, sedesq; Prælati & Gubernatoris.

S. DOMINICI INSVLA sive

ISABELLA.

S. Dominicus.

S. Dominicus, ad ostium fluvii Ozama, metropolis est insulæ. Sedes est Archiepiscopalis: Residet hic Gubernator, quem sæpe vocant Viceregem. Hic moneta cuditur, sed non tanta quantitate, atq; Mexici. Hic magna negotiatio auri & argenti ex Peru & Fundura allatorum, mancipiorum Aethiopum, corii bovini, Cassiæ, Guajaci, sacchari.

IAMAICA INSVLA.

Sivilia.

Sivilia, Gubernatoris sedes; itemq; Abbatis, qui curam habet rerum spiritualium.

NICARAGVA.

Leo.

Leo, sedes est Episcopalis. Hic quoq; est audientia nomine Regis catholici.

GVATTIMALA REGIO.

*Cassuca.**Guattimala.*

Cassuca, portus est maris, hinc solvitur versus Peru. *Guattimala*, Residentia Prælati, & Audientiæ Præfidentis huius civitatis, solus in hac regione authoritatem habet conferendi & tollendi officia Hispanorum.

Ciapa.

Ciapa; hic residet Episcopus, item Gubernator, qui subest præfidenti Guattimalæ.

CASTILIA D' ORO.

Nombre de Dios.

Nombre de Dios, civitas ædificata à Petro Arias: Hic appell.

appellunt naves ex Hispania onustæ mercibus, quæ postea deferuntur in Peru.

Panama, civitas magnæ negociationis ad mare sita, constructa est à Petro Arias ob maximam quantitatem, quam ibi piscantur, Sadmiarum. Sedes hoc tempore est Gubernatoris.

Panama.

CARTAGENA.

Cartagena incolis dicta *Calamar*; Similis est civitati Cartagena in Hispania, ideoq; ab Hispanis impositum huic est nomen. Sedes est Gubernatoris & Prælati.

Cartagena.

Abuiba, hic putantur ab Indis occultati esse maximi thesauri.

Abuiba.

S. Marta, civitas insignis; Sedes est Gubernatoris & Prælati.

S. Marta.

Venezuela, civitas sita in sinu maris. Hic residet alius Prælati & Gubernator.

Venezuela.

Calis, civitas nova in insula Cubagna, constructa ab Hispanis; propè hanc civitatem fons est odoriferus, qui incolarum civitatis sanitatem tutatur.

Calis.

GRANATA NOVA.

Tunia, civitas hujus regni maxima, valdè amœna; exactè sub æquinoctiali sita.

Tunia.

Tochaine, ad fluvium magnum Bogota; metropolis est valdè amœna, in plano sita: Hic sedes est audientiæ, præfidentis, Archiepiscopi, qui etiam præfidet S. Martæ.

Tochaine.

ANDALVZZIA NOVA.

S. Spiritus, metropolis est regni.

S. Spiritus.

Tocoum, civitas insulæ S. Margaritæ, sedes Gubernatoris cujusdam. Hic lapides reperiuntur arenam attrahentes.

Tocoum.

BRASILIA sive S. CRVX.

Pernambucum.

Pernambucum, episcopus habet proprium; residetq; hic nonnunquã Gubernator totius Brasiliæ: in hujus montibus invenitur lignum Brasilianum totius Indiæ optimum.

S. Anna Equitum.

S. Anna Equitum, metropolis cum suo episcopo & Gubernatore.

Ascensio.

Ascensio, una ex maximis civitatibus est hujus regionis, quæ plurimum crevit propter regionis fertilitatem aërisq; salubritatem.

PERV REGNV. NOVA

CASTILIA.

S. Iacobus.

S. Iacobus, civitas paululum intra terram sita, metropolis est provinciæ Cile. Hic est audientia & proprius prælatus.

Cocimbum.

Cocimbum, habet suum Episcopum.

Villa dives.

Villa dives, Imperialis vocatur ab Hispanis, qui supradicti aedes invenerunt aquilam duobus capitibus insignitam: Hodie est una ex optimis civitatibus Cilæ, in qua sunt ultra trecenta millia Indorum aedes habitantium, qui omnes servitia præstant Christianis.

Arechipa.

Arechipa, Colonia Hispanorum, celebris ob copiam auri & argenti, quæ eò vehitur ex Ciarchis.

Regis civitas.

Regis civitas, aliàs dicta *Lima*, à Valle in qua sita est. Hic residet Cancellaria, Archiepiscopus & Vicerex. Prætereà schola hic est, cui præfecti sunt Iesuitæ. Non scitur vel hic vel in vicinis locis pluisse unquam, imò hic perpetua est aëris temperies, quam plurimi ascribunt ventis ibi

regnan-

regnantibus continuis Austrinis. Hæc civitas ab Hispanis supra omnes civitates, non Peru tantum, sed & totius India ornata est pulcherrimis palaciis & plateis. Maxima quantitas tum auri tum argenti huc defertur, ideò conflunt ad eam varii mercatores, Hispani, nec aliis quam Hispanis ibi negotiari licet: per eosdem quoq; mercatores quidquid pretiosum habet Europa, quidquid Africa, id omne ad hanc defertur civitatem.

Guajachil, hæc civitas accepit nomen à fluvio cognomini, qui varias curat infirmitates, si quis vel aquam ejus bibat, vel ea se abluat.

Portus antiquus; Hæc civitas proprium Prælatum habet Romæ quidem missum, nominatum tamen à Rege Cathol.

Manta; Hic Indiani incolæ soliti fuere adorare Smeragdum magni pretii, quem absconsum noluerint Hispanis ostendere, omnes ferè diris tormentis affecti interempti fuerunt.

Argentea, metropolis regionis Cirache; hodie hinc est audientia & collegium Societatis Iesu.

Pax, caput regionis Collai.

Dindanacum, hinc ædificia maxima inveniuntur, ut non sine causa mirari quis possit, quomodo gens barbara, quæ nunquam usu est jumentorum in ponderibus vehendis aut trahendis opera, cui usus ferri ignotus erat, talia tamque insignia, quæ etiam in Europa stuporem adferrent, potuerit erigere.

Cuscum, metropolis Indiarum, celebris sua magnitudine. Hinc antea resedit Inga, qui erat princeps maximus India. Postquam autem hæc civitas redacta est in potesta-

*Guajachil.**Portus anti-
quus.**Manta.**Argentea.**Pax.**Dindanacum.**Cuscum.*

tem Hispanorum, obsessa fuit à Tojanga Tupange exercitu ducentorum millium hominum, sed Deus tutatus est civitatem per Angelum albo habitu vestitum pro civibus pugnantem. Singuli Caciche, hoc principes vasalli in hac civitate habuere palatium. Hic quatuor concurrunt viæ regiae in forma crucis; quæ est omnium earum, quæ in hisce Indiis inventæ sunt splendidissima. Cum enim extensa sunt ad duo miliarium, transeunt per montes solos æquatos, valles repletas. Præterea ad singulas minimas distantias palacia extracta sunt Regalia: latera viarum arboribus plerumque umbram efficientibus munita sunt.

Sausa.

Sausa, hic multæ sunt minere auri, quas possident certati Hispani, ita ut quintam partem Regi Hispaniarum perdere teneantur.

Guamanga.

Guamanga; propè hanc civitatem magna colligitur argenti vivi copia.

Casamalca.

Casamalca; Hic Franciscus Pizarus exercitu centum quinquaginta Hispanorum victoriam obtinuit contra Atabaliba, qui militem habebat incredibilem.

Paciacama.

Paciacama: Hic erat celeberrimum templum hujus regni, consecratum Soli. Ex hujus templi sepulchris Hispani ingentem vim auri extraxerunt.

Tomobamba.

Tomobamba, hic inventa sunt pallacia totius Perù pulcherrima, ornata picturis variorum animalium aureis & argenteis.

Chittum.

Chittum, hic est Audientia nomine Regis Catholici.

POPAIAN REGIO.

Popaian, metropolis extracta à Sebastiano Belalzar, qui hanc regionem superavit. Hic residet hodie Gubernator; estq; sub audientia ipsius Bogota.

Popaian.

Cartago, civitas una ex optimis hujus regni: prope quam radices ad nascuntur certis arboribus, quibus Hispani utuntur loco Rhabarbari.

Cartago.

FINIS DESCRIPTIONIS

.I. Generalis.

Psal. 65. Die
Wohnung in
der Wästen
sind fett / das
sie triessen/
vnd die Hängel
vmbhero lu-
stig. Die An-
ger sind voll
Schaffe vnd
die Awen ste-
hen dicke mit
Aorn / das
man sauchet
vff singet / c.

Sic de zona
currida scri-
bunt Astro-
nomi.

Larum iam
Italia.
Pyrenę in fi-
nibus Gallię
propę Gasco-
nię.
Saltus Otho-
nis vulgę
der Otten-
waldt. vide
Munsterum
lib. 3. de Ger-
man. cap. 362.

DE EMINEN- TIA ET SPLENDORE

THEATRI HVIVS MVNDI, QVODQVE IN OMNIBVS LOCIS HOMI-

nes sint; atque à Deo alantur & sustententur, Carmen, in
gratiam doctissimi viri, Dn. M. Ioannis Helderi, cele-

bris Gymnasij Gothani Rectoris, scriptum à
VVendelino Helbachio Molyber-
gense Thuringo, P. L.

Anno 88.

IL vacuum toto reperitur in orbe, sed oris
In cunctis homines vult habitare Deus.
Sit licet hirsutus locus, aut scopulosus & asper,
Et sterilis saxi penè tegatur humus.
Sic homines multis in finibus esse videmus,

Penè vbi non homines viuere posse putes.

Pars madidos habitat nidos, pars altera siccos,

Hęc delectatur vallibus, illa iugis.

Alpibus in celsis ita plurima turba moratur,

Qui de Germanis, arua Latina secant.

Multa colunt etiam Pyrenęos agmina montes,

Ac homines Nebrus, Nifus & altus, habet.

Helueticosq; habitant nexi quosq; scedere muros,

Nil vbi quàm petras, & iuga celsa vides.

Inq; locis, homines habet Hefidos ora, iugosis.

Ac homines passim saltus Othonis habet.

Et scopulos homines pendere videmus ad altos

Hennebergiaci sub ditione ducis.

Atque

DE EMIN. THEATRI VRBIVM.

Atque fouent hominum populofus vndique cœtus,
 Herciniæ tractus, Thyrigetumq; nemus.
 Adde Bohemorum (quos Teutones vndiq; cingunt)
 A Bâuaris cultum quod fuit, ante nemus.
 Insuper excelfos habet inclyta Francia montes,
 Quos homines omni parte habitare solent.
 Vnde vides paffim celfas in rupibus arces,
 Nobilibus multis principibusq; coli.
 Quin & Hyperboreos hominum quoq; plurima montes,
 Turba sub Arctoa frigiditate colunt.
 Talis & hofpitiū mortalibus infula præbet,
 Quam nec Arabs vidit, terra nec vlla prius.
 Est quibus ignotus rex Chriftus & incolæ cœli,
 Se pecudumq; putant inftar obire diem.
 Sic homines calido, fert terra, propinqua Canopo,
 Sic homines Boreas vefper & ortus habet.
 Quosq; pedes fcimus aduerfus fiftere noftros,
 Alter vbi calidam confpicit axis humum.
 Hi fimili quamuis non commoditate fruuntur,
 Felicem quisquis fe tamen efle putat.
 Et fua præ reliquis arridet patria cuiq;
 Quodq; colit vitæ fofpes in orbe genus.
 Vnde fit hic verum, vulgò quod dicitur illud,
 Cuiq; fuum pulchrum eft & fua quisque probat.
 Omne folum forti patria eft, & vbique morari
 Nouit, & in toto confultat orbe boni.
 Hic dubio totam traducit in æquore vitam,
 Nil præter nubes, & freta lata videns.
 Hunc iuuat ad curfus, & amabile murmur aquarum,
 Degere, quas Muſis dixeris efle facras.
 Hunc iuuat in fyluis tacitam traducere vitam,
 Hunc teneræ valles prætaque picta iuuant.
 Rus colit hic, alter munitas turribus vrbes,
 Hic celfa vitam lætus in arce terit.

Infule in A-
 merica quas
 Joh. Staden.
 Homberg.
 primum de-
 ſcripfit & ali-
 quor annos
 in his vixit.
 Antipodes.

Cic. Patria
 est, vbi cunq;
 bene est.

Bidermans
 Erb in allen
 Landen.
 Schiffeut.
 T. de Lori-
 chio.

Antica vicia.

DE EMINENTIA

Vnde vides homines vtroque sub axe morari,
 Nec vacuus toto quod fit in orbe locus.
 Sed licet hi passim varijsq; morentur in oris,
 Nec cuncti norint, qui colit astra Deum.
 Nec quærant omnes in Christi morte salutem,
 Hos tamen æternus nutrit vbiq; pater.
 (Namq; dat iniustis iustisq; fideliter imbres
 Tamq; bonis fulget Cynthius atq; malis.)
 Et sua fors cuique est, & quem suus ordine cunq;
 Distribuyente Deo nutrit in orbe status.
 Quilibet & viuit manuum sudore suarum,
 Iussit vt omnipotens viuere quemq; Deus.
 Sic illum grauitas alit atq; potentia sceptri,
 Hunc vox doctrinæ, plena salubris alit.
 Sic quod diuitijs cultores pluribus auget,
 Diuite Ius illum nutrit vtrumq; situ.
 Quodq; Tonans, omnis dedit agrotantis ad vsum,
 Hunc studium Medicæ suauiter artis alit.
 Diues adhæc etiam Medicorum portus & aura,
 Mixture viuuit Pharmacopola sua.
 Hunc ars prima Scholis alit in triualibus, instar
 Quæ reliquas artes clauis adire facit,
 Illum, quæ sequitur Dialectica nutrit, & illum,
 Tertia, de celebri, Rhetore nomen habens.
 Illum dulcis alit quæ fertur in ordine quarta,
 Musica, mortales cœlicoloscq; mouens.
 Conueniens, illum, tribuit cui nomen Arithmus
 Ars, & in hac serie quinta vocatur, alit.
 Sexta planetarum cursus & signa globoscq;
 Monstrans hunc, nutrit diuitis instar agri.
 Illum metiri quæ cuncta scientia nouit
 Quicquid habet tellus, quicquid Olympus habet.
 Hinc Pelignus eos vates ait esse beatos,
 Illa, quibus primum discere cura fuit.

Paulo teste.

Gen. 3. cap.

Monarchæ & potentes.

Facultates.

Theologia, Iurisprudentia.

Medicina, Artes liberales.

Grammatica.

Dialectica, Rhetorica.

Musica, lætitiæ comes.

Arithmetica.

Astronomia.

Geometria.

Quidius.

Hunc

THEATRI VRBIVM.

Hunc sua culta chelys, licet illa carere feratur
 Fruge, vel inuidia pressa furenter, alit.
 Quosq; fouent Reges Comitesq; ducesq; potentes.
 Hos calamus patula nutrit in aure strepens.
 Clauibus hic alitur, notaq; trahendo canoras,
 Rector & horarum quod vigil esse solet.
 Atq; magistratus collector in vrbe tributi,
 Corporis hinc locuples fert alimenta sui.
 Libraq; iusticia soboles, hunc publica nutrit,
 Luce carens illum carcer opertus alit.
 Illum cura fori, cibat hunc inspectio fontis,
 Qui ductus vitreas ejaculatur aquas.
 Conuocat hic madidos ad dulcia vina sodales,
 Clamorifq; sui præmia digna capit.
 Hunc nemorum tacito custodia tramite nutrit,
 Hunc vini, hunc frugum cura fidelis alit.
 Hic cumulat plures letali puluere nummos,
 Tristia qui multis funera ferre solent.
 Bombardas victum parat hic fabricando crepantes
 Fama cuculligerum, quas reperisse refert.
 Ille sibi sumptus quarit faciendo papyrum,
 Ars licet hæc fuerit non ita nota diu.
 Et qui literulas ex plumbo fundit ad vsum,
 Calcographi nummos colligit inde sibi.
 Hic excudendo fit diues in vrbe libellis
 In varijs linguis quos Philomusus habet.
 Hac sub vtroq; polo non arte venustior ars est,
 Gratiore & doctis commodiorq; viris.
 Cuncta teneremur digitis si scribere nostris,
 Quæ typicus celeri suggerit arte labor.
 Tota libris hodie substantia nostra parandis
 Quos vsus poscit, vix satis esse queat.
 Quæve colore nigro tingit studiosa papyrum
 Obruta perpetuo dextra labore foret.

Poetis.

Schreiber.

Musruffer.
 Vt moris est
 in nonnullis
 regionibus.

Artes ma.
 nuaria.
 Bombardas
 Monachus
 nomine
 Berchtoldus
 Schwarz
 Anno 1380.
 inuenit.
 Papiirmacher
 Schriftgieß-
 ser.
 Buchdrucker
 Laus Typo-
 graphia.
 Vide S. Mun-
 sterum cap.
 95. de Germ.
 Es kan jetzt
 ein geringer
 Student so
 viel Bücher
 zeugen / als

Ergo

DE EMINENTIA

zuvor ein
König.

Ucker vnd
Bauwleut.
Weinschen-
schencken.

Gärtner.

Mäuger.

Buchbinder.

Maler.
In qua nostro
tempore ex-
cellunt Gall.

Böttner.

Steinmeyer.

Müller.

Messere-
schmidt.

Ergo pro tali grates tibi dicimus arte

Omnipotens, cœli qui colis astra De vs.

Hunc, decus Ausonia prænobile gentis aratrum

Vnde perenne gerit, nomen Osiris, alit.

Hunc fluxu grauidæ sustentant diuite vites,

Qui modicè sumptus pectora læta facit.

Hunc lupulus fixis innitens fustibus altus,

Ad Cereris spectans pocula grata, beat.

Manueta volucres dant huic alimenta, pecusq;

Melleq; cultorem quæ vaga mulcet apis.

Hic varios flores & oluscula plantat in hortis,

Vendere quos passim non sine fruge potest.

Falx alium curuata, bidens hunc nutrit acutus,

Cum pratis illum pomifer hortus alit.

Hunc alit in regum generosa moneta culinis,

Fulgica, cum docta, fabricat æra, manu.

Hic varijs herbis alitur, quas plantat in agris,

Ordine quas cernit crescere ritè suo.

Hic compingendo nutritur in vrbe libellis

Qui muta iuuenes voce docere solent.

Grataq; vel cuius hunc ars pictoria nutrit,

Insculpens cupro comparat inde cibum.

Ille sed historias, vultus, insignia, pugnas

Quæ decus & multum pulchra nitoris habet.

Arcubushic alitur, volitantibus ille sagittis,

Hunc alit in vigili succida lana domo.

Quamplurès illi pariunt caua dolia nummos

Præcipue vitis cum solet esse ferax.

Huic chordæ præbent, huic dulcia fercula setæ,

Atq; labore suo fert lapicida cibum.

Hunc vacuo nutrit nymphosus in aère ventus,

Hunc velocis alit cursus opusq; molæ.

Hunc crepitans forfex, illum vaga planula nutrit,

Hunc funes, illum stricta securis alit.

Hic

THEATRI VRBIVM.

Hic sibi nigri parat plures per ephippia nummos	Sattler.
Quæ sedes equitum nobilis esse solet.	Tepper macher.
Ille tapeta sibi faciendo colligit aurum,	Drechsler.
Qua celebris quondam Paulus & ante fuit.	Schneider.
Huic bullæ sumptus, huic ars sculptoria præbet,	Bildschnitzer
Hos, in cus, illos præuia nutrit acus.	Balbirer.
Quiq; gerit sculpta solers ab imagine nomen,	
Vt faciat sumptus hic quoq; latus habet.	
Illum turnus alit, cultor tonforius illum,	
Pileus hunc crines, quo cumulantur, alit.	
Hic luteas alitur faxis sternendo plateas,	
Ne iuuenis maculet comptaq; virgo pedes.	
Quæritur huic fortes condendo pecunia muros,	
Cum lapides, tanquam glutine, calce ligat.	
Hic alitur cribris, faciendis ille fenestris,	
Hos pelles, illum furnus adustus alit.	
Hunc placidum patria sustentat in vrbe macellum,	
Hunc alit excutiens lintea fila ratis.	Fleischhauer.
Hic alitur discis, coclearibus ille cauatis,	
Hic ollis, alius cortibus, ille vitreis.	Töpffer.
Hunc varij calices, hunc cantharus æreus, illum	Gläserer.
Ligneus, ex ligno structaq; vasa cibant.	Kannegisser.
Hic alitur tractu faxis præbentibus ignes	Schöfler
Hunc seuum, hunc nexo fomite sulphur alit.	vnd Teller macher.
Hic alitur plumis, ars hunc fullonia nutrit,	Weleker.
Comparat ex duris ossibus ille cibum.	
Hunc alit aspirans attractum corpore ventum	Blasibelcker.
Pollis, & accendens vrere ligna facit.	
Cuius & à digitis lusoria carta paratur.	Carten macher.
Res est vendibilis, prospicit ille sibi.	Kalkbren ner.
Illi suppeditat fornax calcaria nummos,	Weißbäder.
Et stus hunc patria nutrit in vrbe color.	Ziegler.
Suauius hunc tectis caua tegula nutrit in altis,	Steindecker.
Hunc glaucus simili conditione lapis.	

DE EMINENTIA

Sartoch.	Hic pecudes alitur mactando coquendoq; Sponsis,
Spießent.	Hunc thalami cantans gaudia nutrit ebur.
Bergleut.	Hic fodit in tenebris ex montibus æra profundis,
Schmelzger.	Hic sed vt illa fluant igne crepante facit.
Edelgestein sucher.	Hunc ^{ubiq;} fodiens altis ex collibus aurum Indica, & hunc pingui corpore taxo beat.
Tirtacks trämer.	Colligit hic sicco nitidas in littore gemmas, Hunc bombyx nummos accumulare facit.
Zaubrecher.	Longinquis illum Dromodarius altus ab oris, Aut Histrix ductus vel leo fortis alit.
Kaußleut in allerley Wäyr. Wäyrträ mer. Gauckler.	Qua solet huc vnguenta suas extrudere merces Stentoreus media nutrit in vrbe sonus.
Wein und Bierschencke.	Hic res venales exclamat in vrbe per orbem, Corpus & inde suum quo foueatur habet.
Jäger. Kriegßleut.	Pauperiem fugiens hic lata per æquora duram Nauigio merces inde vel inde vchit.
Posßbotten.	Hic alijs alitur mercator aromata vendens, Fercula quæ multum condecorare solent.
Stelumeß.	Compositis alitur variabilis histrio scenis Plurima qui magna præmia laude capit.
	Quiq; solet reliquis defendere caupo falernum Et Cereris succos, hinc vt alatur habet.
	Hic etiam madidi concurrunt vndiq; fratres Vt Bromij læto pectore festa colant.
	Hunc clamosa iugis venatio nutrit in altis, Hunc fera belligeri prælia Martis alunt.
	Atq; sua dulces fert arte palestricus escas, Quam iuuenum valdè cæcus amare solet.
	Huic celeri cursu dat fercula grata veredus, Hunc data portantem gram mata nutrit iter.
	Hic lapides alitur fodiendo ex collibus altis, E quibus heroes culmina celsa parant.
	Adde quod ex illis quoq; mania summa struuntur, Quæ munire solent totius vrbis opes.

THEATRI VRBIVM.

Ad pontes etiam decernitur vsus eorum
 In quibus, & cellas, dulcia vina iacent.
 Insuper ad muros opus his vice sepius habemus
 Vtq; prius dixi purificando vias.
 Hunc biroti nutrit moles, hunc currus onustus.
 Hunc scapha, quæ tutum trans vada præbet iter.
 Hunc alitæ quoreis iniectus in amnibus hamus,
 Fercula conuiuiis qui dare lauta solet.
 Ille coquit Cereris dulcis ex munere succos,
 Potio quo melius non placet vlla mihi.
 Hic alitur lignis, alius carbonibus atris,
 Vt solet esse frequens regionibus illud in istis.
 Quæ pariter saxi arboribusq; carent.
 Hunc pix ex abie quæ defluit arbore, nutrit,
 Hunc coryli duro cortice fructus alit.
 Hic volucres alitur viridi capiendò sub vmbra,
 (Qua delectatus Cæsar & arte fuit)
 Idq; modis varijs, obducto hic gramine ferro
 Vtitur, hac pascer fallitur arte nocens.
 Vtitur hic pedicis, hic retibus vtitur, illi
 Fistula conducit qua capiuntur aues.
 Vtitur obducens hic glutina ligna tenaci,
 Implicat has pariter blandus & arte capit.
 Allicit his volucres affixus in ære palo
 Bubo, admirari quem solet omnes auis.
 Hunc qua multiplices, hominum plantantur ad vsus,
 Res est nota, salix præbet amara cibum.
 Eruit ex terris, radices ille salubres,
 Quæ decus in medicis artibus esse solent.
 Hic herbis alitur quas terra dat alma quotannis,
 Ex betulis illum virga putata cibatur.
 Hic alitur fertis varijs nitidique coloris,
 Grande puellarum quæ decus esse solent.

Meurerer.
 Wegsetzer.
 Fuhrleut.
 Schiffmann.
 Fischer.
 Wiert.
 Bierbrauer.

Holzshawer.
 Köler.
 Kleiber.

Hartzmacher.
 Mustkramer.
 Vogelsänger.
 Nähter.

Garnsticker.
 Pfeiffmacher.

Pflanzger.

Wurzelgräber.

Virg. in
 Moret.

DE EMINENTIA

Hic fungis alitur, sint frigida fercula quamuis,
 Hic fragis, viridis quæ dare sylua solet.
 Ille minutatim conscindere stramina ferro
 Callet, & hac victum sedulus arte parat.
 Huic decerpta ferunt solitos baccinia sumptus,
 Et bona quæ rubeo mora colore placent.
 Hic epulas fruges parat excutiendo flagello,
 Gratus aratorum qui solet esse labor.
 Hic alitur fecibus vinum cum vendit adustum,
 Cosillum pedibus quassa rotunda cibat.
 Hic vario nummos vendendo quotannis inescat
 Semine, quod nuptæ tempore veris emunt.
 Ille gregem victum pascendo quærit, & ille
 Excubias noctu fercula quærit agens.
 Quemq; suo ditant obeuntes funere mortem,
 Vespillo precium dulce laboris habet.
 Sit cecinisse satis de victibus illud honestis,
 Nunc etiam turpes enumerare iuuat.
 Hic fit adulando regum perdines in aulis,
 Hic alios victum quod malè tradit habet.
 Hic larium nares victum sibi comparat arctas.
 Purgando, fædus sit licet iste labor.
 Colligit hic pauper per rura per oppida stipem,
 Corpus & incocto gramine fundit iners.
 Hic steriles reddit pecudes, pinguedine corpus
 Maiori possint vt decorare suum.
 Præterea fursum modo qui modo vero deorsum
 Voluitur, hac quærit conditione dapes.
 Cuius & in digitos baculus volitare videtur,
 Bruchus vt in spinis, hinc capit ille cibum.
 Hic alitur furto, res est notissima donec
 Litera carnificis longa sit ille manu.
 Vnde sibi victum quoq; comparat ille, sibiq;
 Hoc prodest, alijs quod fera damna tulit.

Iocus.

II

Ille

THEATRI VRBIVM

Ille solet putridas etiam purgare cloacas,
Non alium potius conuenit iste labor.
Et precium tali iustum sudore meretur,
Nam fœdo nares implet odore suas.
Et si præterea quis in hoc manuaris orbe est,
Quem sua sustentat qualibet arte manus,
Quos breuis in magnum ne crescat Musa volumen,
Hic mihi nequaquam commemorare datur.
Hocce Dei bonitas totum patris alma per æuum
Sustentat, pascit, seruat, adauget, alit.
Ergo sit æternos huic gloria summa per annos
Quod nos, & quouis sic alit ipse loco.

Triburij, die Philippi & Iacobi. Anno 1588.

INDEX
 OMNIVM VRBIVM,
 OPPIDORVM, ARCIVM ET
 MONASTERIORVM, QVAE IN HOC
 Theatro describuntur locu-
 pletissimus.

A.				
A	Bdera	243	Alexium	239
	Aberdonia,	4	Algherum	231
	Ablenga	183	Algier	346
Abum		270	Algirum	303
Abviba		365	Alibinali	319
Acerenza		223	Alicarnassus	304
Acris		307	Allenstein	277
Adana		306	Almistah	247
Adca		356	Aloftum	57
Adel	ibid.		Allomonte	222
Adem		319	Alvati	317
Adrianopolis		243	Amandabar	326
Agades		354	Amalfi	321
Agacin		335	Amangucci	346
Agora		327	Amanfifilirina	319
Agras		225	Amasia	305
Alata Castra		4	Ambiavum	26
Alba Graeca		179	Amicla	193
Alba		303	Amiens	26
Albanum		196	Amorfordia	31
Alcarvanum		348	Amsdelrodamum	32
Alcata de Henares		11	Anagna	197
Alcazer Guer		345	Anchiola	306
Alcozor		353	Ancona	199
Aldusia		278	Andegavia	16
Aleppum		308	Andragida	334
Alexadria, ja Derbent		317	S. Andreas	302
Alex. in monte Feraci		205	Angelorum civitas	362
Alexand. in Aegypto		350	Angeloftadium	172
			Angenburgia	276
			Angiera	308
			Angor	350
			Anjan	342
			Anjon	16
			S. Anna Equitum	366
			Anrea	344
			Antichera	360
			Anticira	240
			Antiochia	308
			Antiquae Cellae	119
			Antverpia	61
			Aphrodisium	348
			Aquila	229
			Aquileia	217
			Aquisgranum	69
			Arach	338
			Arachan	318
			Ararangia	328
			Arbella	246
			Arboi	315
			Arcadenò	250
			Arcas	318
			Arctavium	309
			Ardavat	140
			Arduin	325
			Arechipa	318
			Argentea	366
			Argentina	367
			Ariccia	154
				196

INDEX

Arminig		Azoph	301	Bembar	329
Arminium	315	B.		Bendan	335
Armach	200	Babylonia	351	Beneventum	229
Armico	1	Baccu	318	Bengala	327
Arnemund	242	Bach	339	Benomotapa	356
Arnhemium	37	Badena	161	Bercholim	284
Arnspergum	72	Badis	285	Bergelavia	278
Arnspergum	77	Bagaded	312	Bergin	247
Arosia	131	Bagnara	224	Bergomum	206
Arpinum	250	Baja	218	Bifanzon	17
Arras	219	Balaffan	325	Befchent	321
Arvasia	78	Balga	275	Betania	310
Arzerum	241	Bamberg	142	Bethlehem	ibid.
Ascalon	315	Bamblacot	330	Bethumia	79
Ascherad	309	Bandum	337	Betsaida	309
Ascensio	282	Bar	265	Betsames	352
Ascisium	366	Barca	350	Betulia	310
Ascenza	198	Barcellona	12	Bevona	223
Asolia	314	Bardorum vicus	103	Biana	177
Asna	247	Barium	228	Bider	328
Asoli	352	Barletta	ibid.	Bidgostia	256
Astrachan	200	Barma	331	Biecz	258
Athene	298	Barro	334	Biela	290
Atrebatum	241	Bartonia	278	Bieleicziuro	295
Attela	78	Bartonia	276	Bielsko	259
Ava	222	Barva	353	Bilbaum	12
Auca	328	Bascapan	317	Bisantium	244
Andomaropolis	10	Basilea	157	Biscari	348
Avenio	78	Basflora	320	Bischoffstein	277
Avesna	25	Basilea	231	Biserta	347
Augusta, antea Megara	81	Bata	347	Risnaga	330
231		Baracala	318	Bituris	15
Augusta Rauracorum	157	Bavacum	27	Blokaus	281
Augusta Vindellicorum		Baytia	276	Blonye	260
ibid.		Bazaim	325	Bobroisko	268
Augustovv		Beazar	305	Bocan in Balafsia	325
Aurelia	262	Beggia	348	Bocan in India Medit.	
Aurichium	24	Beletri	196	331	
Azortum	39	Belgradum	238	Bochara	338
Azon	352	Bellogrado	179	Bodon	239
	338	Belz	263	Eolsvardia	45

INDEX.

Bolonia	26	Bursia	305	Camenycc	264
Bona	347	Burgos	10	Cameracum	381
Bonifacius	231	Buscum Ducis	62	Campa	73
Bononia	202	Butrintum	239	Campena	340
Bopardia	89	Byelsko	261	Campion	24
Borga	250			Campodunum	37
Borissovv	268	C.		Campoveria	265
Bornei	335	Cabillonum	20	Camyenice	359
Bornum	357	Cabra	353	Canada	324
Bosonium	178	Cabul	314	Candabara	309
Bourdeaux	15	Cacavus	304	Candelara	306
Bourges	ibid.	Caciansum	341	Candelona	310
Brahila	245	Cacum	331	S. Canderia	246
Brandenbnrga	275	Casarea Augusta	13	Candia	202
Brandenburgum	103	Casa	338	Candiano	246
Brandenburgum	277	Casarnaum	309	Canea	318
Braslavv	266	Cagum	353	Canor	2
Bratislavia	267	Cajeta	217	Cantabrigia	ibid.
Brava	356	Caindum	341	Cantervvarbori	333
Brema	116	Cairum	351	Canton	353
Brescia	205	Calabria	212	Capala	530
Bresinia	256	Calacut	328	Capetie	301
Brestia	ibid.	Calaiate	319	Capetie	220
Brestia	269	Calamar	365	Capis	217
Brezania	266	Calami	297	Capo di Leuca	220
Brin	177	Calaris	230	Capua	
Brisacum	156	Calba	339	Caput Limitaneorum	340
Britta	202	Calcis	247	174	ibid.
Brixinia	180	Cales	220	Caracoran	313
Bryga	50	Calesium	27	Caraiian	244
Brundusium	217	Calipolis	243	Caramit	231
Brunopolis	104	Calis in Polonia	254	Caridia	360
Brunsviga	ibid.	Calis in Cartagena	365	Carolentinum	361
Bruxella	66	Calmer	248	Carolina	369
Bubaste	352	Calvum	231	Cartagena	
Buda	178	Camarinum	200	Cartago	
Budafan	323	Camba'ia	325	Carthago in Tunisi R.	
Budorhis	138	Campanael	326	347	368
Bugia	346	Camपालum	342	Casamalca	354
Bungum	ibid.	Camberinum	14	Casina	353
Burdegalum	15	Cambo'ia	330	Casimira	368
		Cambrigde	2		368

INDEX.

Casselia		Chiantai	331	Cognum	306
Cassomum	92	Chilonium	113	Coia	337
Cassuca	353	Chiminar	321	Colan	329
Castel novo	364	Chirechitalas	339	Colimbria	6
Castiglione	225	Chirmain	322	Colmaria	154
Castrum puellarum	223	Chitor	327	Colmense	278
Castrum Tyrolense Re-	99	Chittum	368	Colmogara	294
gium	180	Chlopigrod	286	Colomna	263
Castrogianum	232	Chormum	305	Colonia Agrippina	81
Castromovgorod	286	Chmielnik	266	Colonia Quartanorum	
Catana		Chorazzan	323	174	
Caranzarum	236	Chrasnistavv	264	Coluga	288
Cararum	225	Chrifaterder	276	Columbus	329
Carbaring monasterium	ibid.	Christburga	279	Complurum	11
388		Ciapa	364	Compostellum	12
Catigan		Cineum	332	Comum	206
Cantuarina	327	Cinche	336	Conca	200
Cavala	2	Cingapura	330	Condatum	81
Caul	243	Cintia	275	Congesima	346
Caunia	329	Ciololla	362	Congum	355
Cazantin	274	Ciorza	342	Conimbria	6
Cereturum	342	Ciozoza	273	Conivacan	361
Ceria	198	Circalsi	271	Consentia	222
Cerigo	186	Cirene	350	Constantia	160
Celarea	246	Cirore	331	Constantina	348
Cespetic	308	Citta Castellana	191	Constantinopolis	244
Cestia	327	Civita de Chieti	229	Constrolm	250
Ceva	276	Civola	363	Copie	226
Ceuta	205	Clarentia	240	Coppa	317
Clabno	345	S. Clementis templum		Coras	340
Chalcedon	270	338		Corato	240
Chale	303	Climmacum	81	Corazzam	317
Challon	328	Clivium	73	Cornetum	186
Checiny	20	Clufi	188	Cornu Bisantii	245
Cheivan	252	Coanum	363	Coroneburgum	120
Chelim	334	Cobinam	322	Coronia	128
Chelm	332	Coccin	328	Coropogia	294
Cheronia	264	Cochean	332	Corsira	287
Chesaur	242	Cocimbum	366	Cortyna	246
Cheunum	327	Cocincina	331	Corynthus	240
Chiang	354	Coctum	351	Cofa	186
	342				

Cec

Colan

INDEX

Cofan	279	Damarcana	319	Drohobus	289
Cosmopolis	186	Dammovia	275	Drochobics	274
Cosporir	327	Dancala	357	Druha	51
Cotan	339	Daman	321	Duacum	345
Cotelnicz	286	Damascus	307	Dubbum	1
Covyno	267	Damacia	351	Dublinum	282
Coymbre.	6	Danager	327	Dunemborg	239
Cozzach	225	Danchali	318	Durazzum	294
Cracovia	250	Dantiscum	137	Dyvinia	
Crassine	273	Dara	349		
Cregia	160	Dardanelli	243		E.
Crema	206	Daventria	73		
Cremburga	275	Dausen	349	Eapfa	349
Cremona	206	Degun	329	Ebron	310
Crempa	113	Delli	330	Edenburgum	4
Croja	239	Delphi	27	Elza	344
Cromuchum	317	Demetriades	242	Egrigaria	140
Crotone	226	Derbent	242	Eichzel	283
Crusphicia	256	Derot	317	Eidevic	343
Crym	301	Derpt	351	Eislebia	94
Cuber	358	Diepa	282	Elbinga	274
Cuccum	347	Dinantum	24	Elcinur	247
Cuerche	317	Dindanacum	69	Elmichias	353
Cufa	312	S Dionysius	367	Emaus	310
Culmina	278	Diras	25	Emdens	38
Cuma	217	Disna	331	Emerita Augusta	6
Cumissa	355	Diu	274	Enecop	244
Curcum	306	Diul	335	Ephesus	393
Cusa	320	Dobrinia	ibid.	Ereoc	357
Cuseum	367	Doccum	259	Erebipolis	140
Cutea	305	Docerum	41	Erfordia	96
Czaraidon	244	Dodracum	ibid.	Erginul	340
Czernigovv	288	Dols	27	Eri	326
Czersko	260	S. Dominicus	24	Eribea	239
Caiechanovv	ibid.	Dovay	364	Erlinga	161
		Drepanum	51	Estechia	315
		Dreschlovia	232	Esterdal	347
		Dresda	277	Eugobium castellum	
		Dringofordia	119		
Dabea	282	Driffa	276		279
Dabul	327	Drochinin	274		223
Dacen	334		262	S. Euphemia	
					Pabiann

INDEX.

F.		via			
Fabiana			145	Gorzno	260
Fabriannum	177	Fridberga in Suevia	159	Gostinin	259
Facapur	200	Fridek	278	Gottorpia	107
Falachrima	330	Fridlandia	275	Gouda	28
Famaugusta	198	Frislandia	308	Grabovvyc	264
Fanum S. Audomari	307	Fuchien	332	Gradisca	225
Farfa	78	Fulda	148	Granta	10
Farracum	242			Granopolis	14
Fasium	319	G.		Graynum	175
Faviada	317	Gadel	322	Gricolm	249
Fegyur	177	Galatia	340	Grigentum	232
Felin	285	Galeum	358	Grison	206
Felina	383	S. Gallus	160	Grifpvvaldia	138
Ferenzola	102	Gambin	259	Grödek	263
Ferreo	229	Gandavum	48	Grodno	267
Ferraria	199	Garnesia	279	Groninga	39
Fes	203	Gazara	309	Grodzyec	261
Fianojama	345	Geandent	278	Grubin	283
Figena	346	Geneva	14	Guadalajara	363
Pirand	903	Gengiium	334	Guajachil	367
Fischusa	338	Genni	353	Guamanga	368
Fiscum	175	Genoha	ibid.	Guangara	354
Fizzan	304	Geana	183	Guargata	349
Flavianum	350	S. Georgius	354	Guareimala	364
Flentburgum	177	Germanica Eulovia	279	Guatturi	360
Flisinga	111	Gerzopan	328	Gubelchama	319
Florentia	37	Gierazi	224	Güteleburga	278
Floridanorum civitates	187	Glasquum	4	Gustadia	277
360		Gnalata	245	Guzzarat	326
Foggia		Gnerde	322		
Foncialis	228	Gnesna	254	H.	
Forcelli	346	Gnidus	304	Habsel	284
Francoberga	204	Gnofos	246	Haderslebja	110
Francosfordia ad Moe-	93	Gofa	227	Hagum	32
num		Golba	38	Hafnia	124
Francofurtum ad Ode-	145	Goldingen	278	Halavv	160
ram		Golctta	283	Halberstadium	100
Fraenza	104	Gomorra	382	Halicia	263
Friburgum	202	Gonza	279	Halla	81
Fridberga in Vveddera-	156	Goritia	342	Hamburgum	115
			225		

INDEX.

Hammaria	247	I.	Kitzinga	144
Hanovia	148	S. Iacobus, in nova Ca-	Kneybach	274
Hange	250	stilia	366	263
Haracce	345	S. Iacobus in Insula Cu-	Knyfsyn	282
Harlemium	27	ba	364	255
Harlinga	47	Iadera	236	ibid.
Haynurgum	179	Iamma	294	252
Havana	363	Iangoma	332	270
Heidelberga	164	Iauicum	305	265
Heidenshemium	161	Iarislavv	295	259
Heiligenbeil	279	Iaurinum	179	270
S. Helena	359	Iazi	341	351
Heliopolis	352	Iazza	306	
Heisberga	277	Iconium	ibid.	L.
Hellingeburgum	126	Iena	297	270
Heraclea	220	Iesdi	322	Labia
Heraclea	226	Illiberi	10	Lacinii promontorium
Heraclea	232	Iloftum	44	225
Herbipolis	140	Imbum	318	Lagon
Horum	378	Incifa	288	Lais
Hiaspalis	174	Indion	323	Laiza
Hiericon	310	Ingolftadium	172	Lampetia
Hierusalem	ibid.	Infula	50	Lampidofa
Hildeshemium	100	S. Iohannes	364	Lancicia
Hadelopia	48	Iohansburga	276	Landeshurtium
Hircana minor	317	Ifta	44	Landrefium
Hirfeldia	149	Iftigias	323	Landskrona
Hifpaam	322	Ivanovv Gorod	293	Lara
Hifpalis	26	Iugburga	276	Laranda
Hocchelaga	359	Iuliacum	74	Larta
Hohenstein	279	Iuliopolis	305	Landa
Holand	ibid.	Iuliobona	177	Laum
Horo	312	Iunia	23	Lauretum
Horum	68			Lauterbergum
Hrodo	264	K.		Lautergurgia
Hrubyescovv	264			Lazzach
Huaden	349	Kanieniec	270	Lebeniche
Hubeda	347	Keidanovv	268	Lebmulia
Hugra	289	Kiefs	283	Lechftett
Hufem	108	Kiovia	270	Lechal
		Kircholm	282	Legio

INDEX.

Aelovia		Lovanium	60	Malta	349
Lemanum	251	Lubaczovv	263	Malvasia	241
Lennward	17	Lubeca	101	Mando	330
Leo	282	Luben	278	Manfredonia	228
Lepora	364	Lublin	252	Manomotapa	336
Leon	232	Luca	186	Mansfeldia	94
Leontium	10	Lucani	221	Manta	367
Leopolis	231	Lucenburgia	277	Mantua	205
Leopardia	262	Lucia	ibid.	Maracanda	338
Lepantum	40	Lucovv	253	Maras	306
Lepede	240	Luculli antrum	218	Marchena	9
Leplo	348	Luczko	269	Marchpurgum	179
Liburnus	273	Lugdunum	23	Marcopolis	140
Liccovia	185	Lugor	330	Marinum	196
Licha	276	Luhitadia	279	Maratona	242
Licia castrum Australe	150	Lunæ	185	Marazia	328
240		Lundia	130	S. Maria del potire	226
Licia castrum Septentrionale	ibid.	Lunenburgum	102	Mariana	231
Lida	ibid.	Lupravisia	274	Marienburgum	279
Lignago	268	Lutetia	25	Marienvverder	279
Lima	311	Lutzemburgum	277	Maroccum	343
Limoge	366	Lyon	23	Marpurgum	92
Limovicum	16	Lyra	63	Marfala	232
Lincop	ibid.	Lyubovlya	264	S. Marta	365
Lipno	248			Martianum	222
Lipsia	278	M.		Marum	323
Lisbona	118	Macerata	200	Mascon	18
Lispor	14	Macini	331	Massa	343
Liwa	328	Macran	322	Masseli	351
Locri	261	Madrid	11	Masilia	13
Lode	224	Madrin	314	Matarea	352
Lodese	282	Magdandum	335	Matiscona	18
Lodurum	249	Magdeburgum	99	Matran	180
Lagnon	231	Magresia	305	S. Mattheus Cannava	
Lohoisfo	340	Mahaida	348	ralis	339
Lomza	268	Maida	223	S. Maura	239
Londen	261	Ma'acca	330	Mazacan	343
Londinum	247	Maleapar	329	Mazombuca	356
Lofice	272	Malmoe	134	Meacum	346
Lofna	262	Malmogia	ibid.	Meccioacan	362
	278			Mecha	319

I N D E X . I

Mechelburgum	100	Monacum	183	Narevv	162
Mechenes	344	Monasterium	75	Narni	198
Mechlinia	65	Monreare	236	Natiuitatis portus	362
Medina	318	Mons Babæ	142	Nayarinum	310
Mediolanum	202	Mons Falconis	198	Nazareth	218
Megara	231	Mons Regius	137	Neapolis in Campania	310
Megapegar	335	Montes	86	Neapolis in Palestina	310
Melilla	345	Monre Casino	229	Neapolis Romaniae	341
Melissus	304	Monte vergine	ibid.	Necaus	284
Melita	349	Montone	198	Nerva	279
Melphi	222	Monza	206	Neuburga	278
Melfatia	277	Mordi	262	Neumarkt	240
Memmingiacum	160	Mortara	236	Neupactum	278
Memphis	351	Mofal	315	Neutichia	277
Merent	318	Moschovia	285	Neyburgum	243
Merinck	279	Mosier	271	Nicabidi	223
Meroc	357	Mezaysko	290	Nicastrum	304
Meser	351	Miczibovv	269	Nicea	310
Meseragogudon	241	Mizislavia	271	Nicopolis olim Emaus	310
Messentichia	ibid.	Murgi	10	Nicopolis in Bulgaria	310
Messila	348	Muler	324	Nicopolis, alias Munia	310
Messina	236	Mumelburgia	275	Nicosia	307
Mestilan	361	Mumhusia	277	Nidrosia	247
Metis	140	Mania	352	Nigripons	312
Metrapontum	226	Murfa	10	Niloscopium	277
Metropolis Ripariolo-		Mutina	203	Nirmedon	226
rum	274	Myedzyrbor	266	Nisa	314
Mexicum	361	Myedzyrzecze	254	Nissbin	240
Mien	331	Myelnik	262	Nissa	183
Milerus	304			Niza	222
Mimigrode	75			Nocera	222
Minda	100			Nocera paganorum	229
Minsko	268	Nadrovia	275	Nocera Saracenorum	222
Mirandula	204	Naim	309	S. Nocero	220
Misena	117	Naklo	255	Nola	220
Mittelburgum	36	Nanceium	91		
Moffa	319	Nanchin	332		
Moguntia	147	Nantes	17		
Mola	27	Nantum	332		
Moltan	330	Nara	337		
Monachium	167	Narbena	13		

INDEX

Plausalippus	218	Proszewice	252	Renum	270
Plumbinum	286	Przeworsk	265	S. Reparata	277
Piatek	256	Psikovia	291	Ressel	284
Piastavia	17	Ptovvsko	260	Revalia	162
Pilastrina	197	Pulsicchio	297	Reutlinga	174
Pileum	241	Puteoli	218	Rhætoberna	276
Pilzno	252	Puzzolo	ibid.	Rhenum	287
Pinega	294	Pyzdry	254	Rhezan	248
Pinsko	269			Rhodus	276
Piperium	296			Richtevverter	280
Pirech	335			Riga	199
Pirca	185	Quadrata	174	Riganata	160
Pisciotta	221	Quamas	358	Ripin	390
Pitacufa	218	Quarata	228	Riviera	18
Pizzo	223	Quinsai	333	Roan	263
Ploczko	259	S. Quirinum	216	Robatim	215
Plonsko	ibid.			Rocca	315
Policaastro	225			Rocharis	352
Policastrum	221			Rodamia	278
Polimbothea	327	Rabbatum	344	Rogosna	193
Polinia	263	Raczyaz	259	Roma	38
Polizzi	236	Radoskovice	263	Romersvalla	342
Poloczko	273	Radzanovv	259	Ron	260
Polonic	252	Radzieciovv	256	Rofan	252
Popaian	369	Ragnera	276	Rofcien	279
Popolonia	185	Raguzia	236	Rosenbergia	ibid.
Portoferatum	186	Ramana	330	Rosenburga	350
Portus	ibid.	Rastenburgum	277	Rosprza	166
Portus Antiquus	367	Ratisbona	173	Rofetum	295
Posnania	253	Ratno	264	Roftochium	30
Potentia	221	Rava	259	Rofstovv	18
Porivolum	288	Ravenna	202	Roterodamm	208
Præcop	301	Rauna	250	Rothomagus	160
Praga	175	Reblata	308	Rovigo	290
Prasnis	261	Reden	278	Rottvvila	72
Pratum	187	Reginopolis	174	Rufchovva	293
Preperus	269	Regis civitas	366	Ruremunda	
Prevesa	239	Regium	204	Ruffa	
Preusmarek	279	Regium	224		
Primistia	264	Renis	17		
Prifdena	238	Renis	26	Sabatia	183

I N D E X.

Sabenico		Schamachia	300	Sim	324
Sacca	236	Scharayczik	298	Sindecin	341
Sadek	232	Scharpovia	277	Sigo	324
Safer	255	Scheninus	248	Siguimatum	332
Saind	309	Schuppenbeila	275	Singui	340
Salanum	342	Schonenberga	279	Sinope	305
Salavia	236	Schonse	278	Siradia	255
Salavia	276	Schvveinfortum	144	Siracusa	232
Salernum	279	Seiglio	224	Siras	320
Salfeld	221	Sekal	264	Sisaria	157
Salisburgum	279	Scutari	239	Sistan	314
Salwanca	167	Sebaste	309	Sitingui	342
Saliscus	11	S. Sebastianus	12	Sittuna	249
Salonichi	362	Sedinum	156	Sivilia	364
Salpe	242	Segeberga	112	Siuriaffer	303
Salzburgum	228	Segevolt	282	Slefvicum	107
Samandria	167	Seforum	309	Sloboda	286
Sambor	225	Seielan	329	Slonium	269
Sama	265	Sella	344	Slonk'	260
Sancel	319	Seminara	224	Slotenum	43
Sandomiria	282	Sen	358	Slupeza	255
Sanguinai	252	Sena	188	Smilten	282
Sanok	359	Senderem	335	Smirna	303
Sanh	265	Senergian	325	Smolensko	289
Saragoſſa	334	Seravallum	212	Sneca	40
Saras	13	Serchia	326	Sniatin	263
Sardinalis	322	Serraium	238	Snola	240
Sassarum	308	Serta	325	Sochaczovia	259
Satalia	231	Servan	318	Soldina	307
Satalia antiqua	306	S. Severina	225	Soleburg	283
Satigan	ibid.	S. Severus	228	Soltania	318
Sava	327	Sibaris	226	Somma	220
Savolas	321	Sibinium	225	Songum	354
Saura	328	Sibota	239	Sophia	238
Saufa	320	Sicalancum	363	Sor	307
Savum	368	Sian	330	Sorianum	224
Scara	358	Sianganor	342	Sorrentum	220
Scernum	249	Sidon	307	Spicimiria	256
Schaholdin	327	Sidrocaſſa	243	Spiga	303
Schafara	302	Sienna	273	Spira	151
Schamacha	338	Siene	352	S. Spiritus	365
	317				

INDEX

Spoletum	198	Sufza	273	Termine	236
Srensko	259	Suvas	305	Terracina	235
Srafler	349	Svvislocz	268	Terra nova	291
Stagyra	243	Syeprez	259	Terfak	361
Stalla	180	Sylva Ducis	62	Tefedec	174
Stambilo	244	Syrus	226	Terrapolis	349
Starigur	302			Teufar	346
Stauria	46	T.		Tezza	242
S. Stephanus	360	Tabaria	309	Thebæ	160
S. Stephani monasteri-		Tabia	304	Therma Helveticae	242
um	224	Tabis	318	Thessalonica	13
Stesburga	278	Tachia	308	Tholosa	302
Stecinum	138	Tagala	329	S. Thomas	264
Scribes	242	Tajgin	340	Thyffovyce	173
Stockolm	249	Talnabi	318	Tiberia	308
Stonibrigadum	238	Tana	325	Tiana	317
Stralfundia	138	Tangavofa	343	Tiflis	276
Strasburga	280	Tangara	345	Tilfa	324
Strava	317	Tapia	276	Timocaim	263
Strengis	249	Tarcin	260	Tingues	333
Strigonium	179	Tarentum	227	Tiriolum	197
Striy	263	Tarnest	284	Tivoli	346
Stryzovv	273	Tarfus	306	Tlemifan	361
Stum	279	Tarviffium	215	Tlefcala	305
Stutgardia	162	Tafcia	305	Toccatum	361
Suachen	357	Tafcum	362	Tochaimc	161
Succhiavia	246	Tavai	329	Tocoium	358
Succuir	339	Taverna	225	Todi	149
Sudercop	248	Tavor	328	Toherraum	234
Sues	353	Taurinum	282	Tolczburg	34
Suinigrod	266	Taurunum	238	Toletum	38
Sulmo	229	Tebeth	341	Tolctum	277
Sumachia	318	Telge	246	Tolkiemit	335
Sumifafach	315	Temici	346	Tolon	368
Supana	335	Temir	335	Tomobaba	282
Suras	261	Temiftitan	361	Topatum	235
Suras	272	Tenazarim	329	Torda	34
Sufa	183	Tenducho	342	Tornacum	291
Sufa	320	Terenato	335	Toropyecz	220
Sufatum	75	Tergovifla	245	Torre de Greco	383
Sufdali	286			Totontoa	383

I N D E X.

Tournay		Valencia	12	Vla	272
Trajectum	54	Valentiniana	68	Vlifsipona	4
Trapanum	69	Vahadolerum	10	Vllabat	326
Trapezuntium	232	Vardaho	248	Vlma	158
Treborgum	305	Varda	260	Vlna	330
Trebovula	247	Varfchovia	ibid.	Vncian	341
Tremel	266	Vasporg	247	Vnguen	333
Trefcortum	327	Vaitan	248	Voidamar	242
Treviri	245	Vartis	206	Volatera	188
Tricola	86	Velona	239	Volochda	295
Tcidentum	242	Veneria	208	Volodimiria	286
Trinovantum	281	Venezuela	365	Volfena	191
Tripolis	2	Venofa	222	Vonfdorff	276
Tripolis in Tufini R.	307	Verona	211	Vorotin	288
348		Ventimiglia	183	Vpida	268
Trogillum		Verder	283	Vpfal	249
Troja	363	Vermeditum	277	Vreniburgum	126
Troky	303	Vefontio	17	Vratislavia	138
Tropea	267	Veffum	248	Vrbinum	200
Tubiaga	224	Vglitz	286	Vrbs	348
Tulla	163	Vgunt	341	Vri	357
Tunes	287	Viburgum	250	Yrzedovv	253
Tunetum	346	Vielunia	255	Vfacza	274
Tungrorum	347	Vienna	177	Vftiag	294
Tungubutum	68	Vigevano	208	Vtica	347
Tunia	353	Vilkomeria	267	VVartha	254
Tunifi	365	Villa dives	366	VVarrenburga	277
Turium	347	Villacum	179	VValilkovv	262
Turovula	226	Villaricca	360	VVeurov	261
Turnna	273	Vilna	266	VVentslavia	278
Tufculum	278	Vincentia	211	VVefalia	73
Tvver	197	Vinda	283	VVefalia fupcrior	87
Tyberias	291	Vindomana	177	VVefenburg	284
Tyrochzin	309	Vinebona	ibid.	VVefthalia	74
Tyrus	261	Vinnicza	266	VViezma	290
	307	Vintburgia	276	Vvimpina	161
V.		Viffegradum	175	Vvireceburgum	140
Vacipelan		Vifapora	327	Vvisbi	249
Valdonia	362	Viterbsk	271	Vvislica	252
Valencena	275	Viterbum	191	Vviffegrod	260
	80	S. Virus	179	Vviffenburgum	160

Ddd 2 VVitem.

1823636

00N 13019878

INDEX.

VViremberga	98	Y.	Zator	251
VVitenstein	288	Ypra	Zavichost	252
VVizna	261		Zbarafz	270
VViána	263	Z.	Zcila	350
VVoidnicz	254	Zazinthus	Zemeta	357
VVolkovifko	269	Zaiton	Zenzita	302
VVoloczk	290	Zakrdczim	Zibitta	319
VVolodomiria	270	Zambra	Zidacovv	267
VVormatia	153	Zanfara	Zircaea	270
VVoronicc	273	Zante	Zithomir	352
VVfchovv	254	Zapoteca	Ziza	356
VVyelikyeluki	291	Zapphus	Zoa	297
VXul	282	Zara	Zolota Baba	236

FINIS.

[Faint, illegible text in a table format, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Handwritten signature or note at the bottom of the page.]